การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่

นางสาวสุวรรณา ชัยพรแก้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION AND LEADERSHIP OF JESUS IN THE GOSPELS

Miss Suwanna Chaipornkaew

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication
Department of Speech Communication and Performing Arts
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่
โดย	นางสาวสุวรรณา ชัยพรแก้ว
สาขาวิชา	วาทวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ปั้นเหน่งเพ็ชร์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒนานุกูล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวรรณา ชัยพรแก้ว : การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่.
(COMMUNICATION AND LEADERSHIP OF JESUS IN THE GOSPELS.)
อ. ที่ปรึกษา : รศ. อวยพร พานิช, 196 หน้า.

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู และ 3) ศึกษาความเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลัก และการเก็บข้อมูลประกอบโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างคริสตชนคาทอลิกชาวไทย 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า ในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีต พระเยซูสื่อสารเรื่อง "อาณาจักรของพระเจ้า" กับผู้รับสารหลากหลายกลุ่ม ด้วยวิธีการและกลยุทธ์ในการสื่อสารทั้งวัจนภาษา อวัจนภาษา การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจด้วยหลักแรงจูงใจของอริสโตเติล และการสื่อสารด้วยสัญญะ แตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้พบว่าพระเยซูเลือกใช้แรงจูงใจด้านความน่าเชื่อถือของผู้พูดและหลักเหตุผลมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบกระบวนการสื่อสารเชิงพฤติกรรมของพระเยซูที่นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดของ Jay A. Conger ด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู ได้แก่ 1) ปัจจัยจากตัวผู้นำเอง 2) ปัจจัยในผู้รับสาร และ 3) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีต ทั้งนี้พบข้อสังเกตว่าการรับรู้และถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซูจะแปรไปตามภูมิหลังของผู้นิพนธ์พระวรสาร โดยภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำของพระเยซูที่สาวกรับรู้และถ่ายทอดไว้ในพระวรสาร แสดงถึงความเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมมากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยในตัวผู้สื่อสารที่คริสตชนคาทอลิกชาวไทยในยุคปัจจุบันรับรู้เช่นกัน ทั้งนี้คริสตชนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ถึงอิทธิพลของพระเยซูทั้งในด้านจิตใจและในด้านการดำเนินชีวิตไม่ต่างจากสาวกในอดีต

ภาควิชา วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง ลายมือชื่อนิสิต สุวรรณา ชัยพรแก้ว
สาขาวิชา วาทวิทยา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2549

4885159028 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION
KEY WORD: COMMUNICATION AND LEADERSHIP / CHARISMATIC LEADERSHIP / JESUS / GOSPLES

SUWANNA CHAIPORNKAEW : COMMUNICATION AND LEADERSHIP OF JESUS IN THE GOSPELS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. UAYPORN PANICH, 196 pp.

The present qualitative research aims to study these followed subjects: 1) the communication skill that reveals leadership of Jesus in ancient Palestinian's viewpoint. (study through ancient Palestinian social context as appeared in the Gospels) 2) the factors affecting Jesus' leadership 3) the leadership of Jesus in present Thai's viewpoint (study through questionnaires of 30 Thai Christian faithful in Bangkok). The methodology used consisted mainly textual research added with questionnaires selected through purposive sampling technique.

As per the communication skill and leadership of Jesus in ancient Palestinian's viewpoint, the research reveals that Jesus, conveying his message concerning 'The Kingdom of God', used different communicating methods and strategy of verbal, nonverbal, persuasive appeal and symbolic methods according to the different target groups, situations, and surrounding environment. The highlight appeal Jesus used was Ethos and Logos. Moreover, the research also reveals Jesus' specific communication behavior which leading to charismatic leadership according to Jay A. Conger's behavioral dimension of charisma model.

The factors affecting Jesus' leadership are: 1) factors within leader himself 2) factors within his receivers 3) historical and cultural background of ancient Palestinian. The remarkable point is Gospels writer's background was the factor affecting Jesus' leadership perception and the way presenting his leadership in the Gospels. Jesus' leadership image perceived and presented by his disciples was mainly his high moral character, which is the factor within leader that present Thai Christian faithful perceive also. Sampling perceives Jesus' influence on their soul and lifestyle not different from ancient disciples.

Department Speech Communication and Performing Arts Student's signature Suwanna C.
Field of study Speech Communication Advisor's signature
Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒนานุกูล และรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ปั้นเหน่งเพ็ชร์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจแก้และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ รวมถึงขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบคุณ คุณพ่อเกรียงศักดิ์ ชัยพรแก้ว คุณพ่อเทพประสิทธ์ ทอแสงธรรม คุณพ่อมานะชัย ธาราชัย คุณพ่อเอกชัย โสรัจจกิจ รวมทั้งคุณพ่อท่านอื่นๆ ที่มิได้เอ่ยนามในที่นี้ สำหรับความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลสำหรับทำการวิจัย คำแนะนำ และหนังสือต่างๆ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณปะป๊ามะม๊า สมาชิกครอบครัวชัยพรแก้วที่น่ารัก รวมทั้งเพื่อนๆ ทุกคน สำหรับกำลังใจและคำภาวนาที่มอบให้ และที่สำคัญที่สุด ลูกขอกราบขอบพระคุณพระเป็นเจ้าและพระอาจารย์เยซูสำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง ขอบคุณที่พระองค์ทรงนำทางและอยู่เคียงข้างลูกเสมอมา โดยเฉพาะในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ทำให้ลูกได้เข้าใจถึงความหมายในบทเพลงที่ว่า “ความรักพระองค์มั่นคงไม่มีผันแปร ช่วยเราด้วยความรักแท้และอยู่เคียงข้าง เดินเคียงคู่เราไปไม่มีเหินห่าง เราก้าวเดินทางอย่างปลอดภัยในพระองค์”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ
กิตติกรรมประกาศ.....ฉ
สารบัญ.....ช
สารบัญตาราง.....ฌ
สารบัญรูปภาพ.....ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....6
ปัญหานำวิจัย.....7
ขอบเขตของการวิจัย.....7
ข้อจำกัดของการวิจัย.....7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....11
ภูมิหลังและประวัติโดยสังเขปของพระเยซู.....12
เนื้อเรื่องย่อของพระวรสารทั้งสี่.....13
แนวคิดทฤษฎี.....22
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร.....22
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....34
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญะ.....45
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความ.....48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....51
งานวิจัยการสื่อสารกับภาวะผู้นำ.....51
งานวิจัยเกี่ยวกับพระเยซูและศาสนาคริสต์.....53
งานวิจัยเกี่ยวกับสัญญะ.....55

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....56
รูปแบบการวิจัย.....56
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....56
วิธีเลือกแหล่งข้อมูล.....56
ลักษณะทั่วไปของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....58
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....59
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากพระวรสาร.....60
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม.....140
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....147
สรุปผลการวิจัย.....147
อภิปรายผลการวิจัย.....153
ข้อเสนอแนะ.....165
รายการอ้างอิง.....166
ภาคผนวก 171
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....196

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง หน้า

ตารางที่ 1: ตารางแสดงข้อสังเกตการรับรู้และถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซู.....138
ตารางที่ 2: ตารางแจกแจงความถี่ของคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกตามลักษณะทางประชากร....
.....140
ตารางที่ 3: ตารางแจกแจงความถี่ของพฤติกรรมการเปิดรับพระวรสารของกลุ่มตัวอย่าง.....143
ตารางที่ 4: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับสาวก.....179
ตารางที่ 5: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับประชาชน.....180
ตารางที่ 6: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับกลุ่มคนจนและผู้ถูกกดขี่.....180
ตารางที่ 7: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับกลุ่มคนบาปและคนที่ถูกขับออก
จากสังคม.....181
ตารางที่ 8: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับข้าราชการ.....181
ตารางที่ 9: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับผู้นำทางการเมือง.....182
ตารางที่ 10: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับผู้นำทางสังคม.....182
ตารางที่ 11: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับชาวต่างชาติ.....184
ตารางที่ 12: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับคนตาย.....184
ตารางที่ 13: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับมารหรือผี.....185
ตารางที่ 14: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับธรรมชาติ.....185
ตารางที่ 15: คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับพระเจ้า.....186

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปภาพ

ภาพประกอบ หน้า

รูปที่ 1: แบบจำลองการสื่อสารระหว่างผู้นำและผู้ตาม.....23
รูปที่ 2: แบบจำลองกระบวนการภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ.....42
รูปที่ 3: แบบจำลองการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้รับสารตามที่ปรากฏในพระวรสาร.....60

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ในงานวิจัยมีการยกข้อความจากหนังสือต่างๆ ในพระคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งจะเขียนอ้างอิงด้วยสัญลักษณ์และคำย่อ อาทิ

(ปฐก. 3:19) หมายถึง ข้อความนั้นยกมาจากหนังสือ “ปฐมกาล” บทที่ 3 ข้อ 19

คำย่อของหนังสือต่างๆ ในพระคัมภีร์ไบเบิล ที่อ้างอิงในงานวิจัยมีดังนี้

คำย่อ	**คำเต็ม**
กจ.	กิจการอัครสาวก
กดว.	กันดารวิถี
ฉธบ.	เฉลยธรรมบัญญัติ
ปฐก.	ปฐมกาล
มก.	มาระโก
มคา.	มีคาห์
มธ.	มัทธิว
มลค.	มาลาคี
ยน.	ยอห์น
ยรม.	เยเรมีย์
ลก.	ลูกา
สดด.	สดุดี
อพย.	อพยพ
ฮชย.	โฮเชยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารนั้นมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทุกคน มนุษย์ทำการสื่อสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนแสวงหาข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจ หรือเพื่อแก้ปัญหา เป็นต้น ดังนั้นการสื่อสารจึงจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสารจึงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ในทุกด้าน ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง ด้านการทหาร ด้านธุรกิจ ด้านสังคม รวมถึงด้านศาสนา ซึ่งการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในการสร้างความเชื่อ ความศรัทธา และความเข้าใจในแนวทางคำสอนของศาสนานั้นๆ

ปรมะ สตะเวทิน (2546) กล่าวว่า เราทำการสื่อสารเพื่อมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ต่อสิ่งแวดล้อมและต่อตัวเอง ซึ่งวอเรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver อ้างถึงในปรมะ) กล่าวถึงการสื่อสารว่าครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคนๆ หนึ่งอาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง จึงไม่ได้หมายความเพียงแค่การเขียนและการพูด แต่ยังรวมไปถึงดนตรี ภาพการแสดง และพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์ ฉะนั้นการสื่อสารจึงทำให้เราเห็นถึงภาวะผู้นำของคน วิธีการสื่อสารบางอย่างในบริบทหรือสภาพแวดล้อมหนึ่งๆ ทำให้บุคคลหนึ่งสามารถจะมีอิทธิพลหรือมีผลต่อจิตใจผู้อื่น และสามารถจูงใจให้ผู้อื่นกระทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การสื่อสารกับภาวะผู้นำจึงมีความสัมพันธ์กัน โดยที่การสื่อสารสามารถสร้างภาวะความเป็นผู้นำให้กับบุคคลบางคน ในขณะเดียวกันผู้นำก็ใช้การสื่อสารเพื่อนำคนในกลุ่มของตนให้เดินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข

ทุกกลุ่มสังคมมนุษย์ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ย่อมต้องมีผู้นำ ซึ่งปรากฏอยู่ในทุกวงการ รวมทั้งวงการศาสนาอันเป็นสถาบันที่เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจและมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มาตั้งแต่โบราณ ศาสนาคริสต์เป็นหนึ่งในศาสนาสากลของโลกในปัจจุบัน โดยมี “พระเยซู” เป็นศาสดาผู้นำกลุ่มคริสต์ศาสนิกชน ซึ่งนักประวัติศาสตร์นามเอส. จี. เวลส์ (อ้างถึงในจอช แมกดาว, 2541) กล่าวว่า พระเยซูเป็นบุคคลแรกที่สมควรได้รับการจดจำมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ในขณะที่นักสังคมวิทยาชื่อ Max Weber (http://en.wikipedia.org) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic leadership) ได้ระบุถึงผู้นำหลายท่านว่าเป็นผู้นำตามทฤษฎีนี้รวมทั้งพระเยซูด้วย ส่วนมุมมองของคริสต์ศาสนิกชนซึ่งเป็นบาทหลวงได้กล่าวถึงพระเยซูว่าเป็น “บุคคลที่เป็น

ผู้นำที่สำคัญที่สุด ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และตลอดนิจนิรันดร บุคคลผู้นั้นคือ **พระเยซูคริสตเจ้า** ผู้นำชีวิตของเรามนุษย์ทุกคน" (วิทยา คูวิรัตน์, 2545)

พระเยซู เป็นช่างไม้เกิดในครอบครัวยากจนและเป็นชนกลุ่มน้อยที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมเล็กๆ ในประเทศปาเลสไตน์เมื่อสองพันปีก่อน พระองค์ใช้เวลา 3 ปีในการประกาศอุดมการณ์ต่อสาธารณชน ก่อให้เกิดกระแสการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวยิวขึ้น และกลายเป็นผู้นำคนกลุ่มเล็กๆ ที่เรียกตนเองว่าชาวคริสต์ ซึ่งชาวโรมันในสมัยศตวรรษที่สองบางคนได้เขียนถึงคนกลุ่มนี้ (อ้างถึงในแบมเบอร์ แกซคอยน์, 2006) เช่น

ตาคีตุส (Tacitus) เขียนว่า "มีคนกลุ่มหนึ่งเรียกตนเองว่าชาวคริสต์ เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป คนชื่อ คริสตุส (Christus) คือที่มาของชื่อกลุ่มนี้ เขาถูกลงโทษโดยขั้นอุกฉกรรจ์ที่สุดโดยข้าราชการของเราชื่อ ปอนตีอุส ปีลาต (Pontius Pilate) ในยุคของตีเบรีอุส (Tiberius)"

ซูโตนีอุส (Suetonius) เขียนว่า "คริสตชนคือกลุ่มคนผู้เชื่อโชคลางชนิดใหม่อันชั่วร้าย"

ลูเซียน (Lucien) เขียนว่า "พวกน่าสงสารนี้เชื่อว่าการกราบไหว้อาจารย์ที่ถูกตรึงกางเขนคนนั้นและดำเนินชีวิตตามกฎที่เขาสอน จะทำให้พวกตนไม่ตายและมีชีวิตนิรันดร์ พวกเขาจึงชิงชังสิ่งของแห่งโลกนี้ และยกทรัพย์สินให้เป็นของส่วนรวม กฎที่พวกเขายึดถือนี้เป็นคำบอกเล่าสืบต่อกันมาโดยไม่มีหลักฐานสนับสนุน เพราะฉะนั้นถ้ามีนักหลอกลวงมาพบเข้าก็จะร่ำรวยจากคนพวกนี้ได้อย่างรวดเร็ว"

ปลินี คนลูก (Pliny the Younger) เขียนว่า "พวกเขามีกิจวัตรร่วมชุมนุมกันในวันนัดหมายก่อนรุ่งสาง และผลัดเวียนกันท่องคำสวดต่อพระคริสตเจ้าที่เชื่อว่าเป็นพระเจ้า ความเชื่องมงายเกินขอบเขตเช่นนี้ได้ระบาดลุกลามจนเกินเขตเมือง ไปสู่หมู่บ้านและชนบทแล้ว แต่น่าจะยังหยุดมันและแก้ไขทุกอย่างให้คืนดังเดิมได้ทัน"

จากข้อเขียนของคนนอกกลุ่มคริสตชนข้างต้น ทำให้เห็นว่าพระเยซูไม่ได้รับการยอมรับจากคนทุกกลุ่มในสังคม แต่เป็นผู้นำในหมู่คนกลุ่มเล็กๆ ในสังคมซึ่งคนโดยทั่วไปมองว่าคนกลุ่มนี้น่ารังเกียจหรือน่าสงสาร คริสตชนในสมัยแรกถูกเบียดเบียนและถูกสังหาร แต่พวกเขาก็ยังเชื่อมั่นในตัวผู้นำ และเดินทางไปนำเสนอพระเยซูให้คนต่างชาติต่างวัฒนธรรมได้รู้จัก จนกระทั่งศาสนาคริสต์กลายเป็นศาสนาหนึ่งที่มีคนศรัทธามากมายทั่วโลกในปัจจุบันนั้น ก็เป็นปรากฏการณ์ที่น่าศึกษาถึงการสื่อสารของพระเยซูที่ทำให้พระองค์กลายเป็นผู้นำชีวิตคริสตชนตั้งแต่ในสมัยสองพันปีก่อนสืบเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้

เอกสารร่วมสมัยที่บันทึกเกี่ยวกับพระเยซูและสาวกของพระองค์ที่เหลือรอดมาจนถึงปัจจุบันมีไม่มากนัก โดยเฉพาะเอกสารที่เขียนโดยคนนอกยิ่งมีน้อยมาก ส่วนเอกสารสำคัญของชาวคริสต์ก็คือหนังสือที่รวมเรียกกันว่าพระคัมภีร์ไบเบิล* ภาคพันธสัญญาใหม่ ซึ่งเขียนโดยคริสตชนในช่วงห้าสิบปีหลังจากที่พระเยซูสิ้นพระชนม์ ประกอบด้วยหนังสือ “พระวรสาร” สี่เล่มที่เล่าถึงชีวิตและคำสั่งสอนของพระเยซูโดยเฉพาะ จึงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ใช้ศึกษาการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูได้

พระวรสาร (The Gospel มาจากคำภาษากรีก *evangelion* แปลว่า ข่าวดี) เป็นหนังสือ 4 ฉบับซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในพระคัมภีร์ไบเบิล ภาคพันธสัญญาใหม่หรือพระธรรมใหม่ (New Testament) เนื้อหาเป็นคำเทศน์สอนหรือคำประกาศโดยสาวกของพระเยซู คือนักบุญมัทธิว (St.Matthew) นักบุญมาระโก (St.Mark) นักบุญลูกา (St.Luke) และนักบุญยอห์น (St.John) เพื่อเป็นพยานถึงข่าวดีนั่นก็คือเรื่องราวของ “พระเยซู” บุตรของพระเจ้า และ ”คำสั่งสอน” ของพระองค์ซึ่งมีแก่นคือความรักและความเสียสละ ข่าวดีนี้เป็นไปตามแผนการของพระเจ้าที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเก่าว่า พระเจ้าจะทรงส่งพระบุตรหรือพระเมสสิยาห์ (Messiah) มาช่วยไถ่กู้โลกให้รอดพ้นจากความบาป

เนื่องจากพระวรสารไม่ใช่ชีวประวัติ แต่เป็นการบันทึกความเชื่อของสาวกถึงเหตุการณ์ที่เขาได้ประสบเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และกระตุ้นให้เกิดความเชื่อต่อไป ดังนั้นผู้นิพนธ์จึงไม่ได้สนใจในชื่อคน วันเวลา และสถานที่อย่างละเอียด การเขียนพระวรสารมีจุดประสงค์เพื่อประกาศ “ข่าวดี” สำหรับผู้ที่ยังไม่ใช่คริสตชนให้กลับใจเป็นคนดี รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างความเชื่อและเป็นแนวทางด้านจริยธรรมสำหรับผู้ที่เป็นคริสตชนแล้วด้วย

---

* **พระคัมภีร์ไบเบิล** (Bible) เป็นคัมภีร์ซึ่งชาวคริสต์เชื่อว่าเป็นหนังสือศักดิ์สิทธ์ เป็นพระวาจาของพระเจ้าที่ดลใจผู้เขียนให้ถ่ายทอดสิ่งที่พระองค์ต้องการเปิดเผยน้ำพระทัยของพระองค์ให้มนุษย์ทราบ พระคัมภีร์ไบเบิลประกอบด้วยหนังสือ 73 เล่ม แบ่งเป็น 2 ภาค คือภาคพันธสัญญาเก่าหรือพระธรรมเก่าเป็นเรื่องราวที่พระเจ้าทรงเปิดเผยพระองค์และแผนการของพระองค์สำหรับความรอดของมนุษย์ จำนวน 46 เล่ม และภาคพันธสัญญาใหม่หรือพระธรรมใหม่ กล่าวถึงชีวิตและคำสอนของพระเยซูตามความเข้าใจของสาวก และกิจการรวมทั้งจดหมายของบรรดาสาวก จำนวน 27 เล่ม ซึ่งพระคัมภีร์ไบเบิลนี้มีรูปแบบวรรณกรรมที่หลากหลายทั้งกวีนิพนธ์ บทอธิษฐาน บทสดุดี นิทาน ตำนาน ชีวประวัติ คำพยากรณ์อนาคต จดหมาย และจดหมายเหตุ เป็นต้น โดยผู้เขียนได้เรียบเรียงด้วยโวหารตามเป้าหมายและความถนัดของตนเอง ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องอาศัยการตีความตามรูปแบบของวรรณกรรมเพื่อให้เข้าใจถึงความหมายอย่างถูกต้อง

นักวิชาการได้ค้นคว้าหลักฐานต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่ไม่ใช่คริสตชน พบว่าพระวรสารเขียนขึ้นจากเรื่องจริงที่เล่าต่อกันมาหลังจากพระเยซูสิ้นพระชนม์แล้ว ซึ่งโรเบิร์ต เอช สไตน์ (2005: 68) สรุปไว้ว่า พระเยซูเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์จริง ทรงอาศัยอยู่ในปาเลสไตน์ในศตวรรษที่หนึ่ง การรับใช้ของพระเยซูเกี่ยวข้องกับการอัศจรรย์ พระเยซูถูกชาวโรมันจับไปตรึงไว้ที่กางเขนในยุคที่อยู่ภายใต้การปกครองของปอนทัส ปีลาต โดยผู้นำชาวยิวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวายชนม์ของพระเยซู

เนื่องจากพระวรสารสี่เล่มนี้ เขียนขึ้นโดยสาวก 4 คน จึงมีมุมมองที่แตกต่างกันไป 4 มุม ตามภูมิหลังของผู้เขียน จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (แกรสมิค, 1998; เคอล์เล็น, 1993; บาร์เบียรี, 2004; มาร์ติน และ บลัม, 1998; ลุค, 2000; สตอทท์, 2005; สไตน์, 2005; อเล็กซานเดอร์ เดวิดและแพท, 2005; ฮิล, 2004) สรุปได้ดังนี้

1. นักบุญมัทธิว หรือเลวี เป็นชาวยิวที่มีอาชีพเป็นคนเก็บภาษี ซึ่งเป็นอาชีพที่ถูกมองว่าเป็น “คนบาป” เป็นที่ดูถูกและน่ารังเกียจในสังคมยิว เนื่องจากมักเก็บภาษีเกินจริงและยังเป็นข้าราชการของชาวโรมัน เก็บเงินของชาวยิวไปให้จักรพรรดิโรมันจึงขัดกับหลักความเชื่อของชาวยิวที่จะรับใช้พระเจ้าซึ่งเปรียบเป็นเจ้านายสูงสุดแต่องค์เดียว ชาวยิวโดยทั่วไปจึงไม่คบค้าสมาคมกับพวกคนเก็บภาษี แต่พระเยซูกลับเลือกมัทธิวให้มาเป็นอัครสาวกติดตามพระองค์ นักบุญมัทธิวเขียนพระวรสารขึ้นเป็นภาษาอาราเมอิคประมาณปีค.ศ. 50 และมีผู้เรียบเรียงใหม่เป็นภาษากรีกในปีค.ศ. 65 เป็นพระวรสารนักบุญมัทธิวในไบเบิลฉบับปัจจุบัน มีเนื้อหาเน้นคำสอนของพระเยซู และความเป็นพระเมสสิยาห์หรือพระผู้ไถ่ตามคำพยากรณ์ในพันธสัญญาเก่าว่าทรงเป็นบุตรของพระเจ้า เป็นจอมกษัตริย์ที่มีเชื้อสายสืบทอดมาจากราชวงศ์ของกษัตริย์ดาวิด และทรงเป็นผู้ครอบครองโลกให้อยู่ในทางของความยุติธรรมและความดี นักวิชาการสรุปว่าพระวรสารเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อชนชาติยิวที่ยังไม่เชื่อให้กลับใจและเพื่อหนุนใจคริสตชนชาวยิว เนื่องจากมีการยกข้อความในพันธสัญญาเก่าหลายครั้ง เพื่อชี้ให้เห็นว่าพันธสัญญาของพระเป็นเจ้าในพระธรรมเก่าได้กลับเป็นความจริงแล้ว โดยพระเยซูคือพระเมสสิยาห์ที่ชาวยิวรอคอย ด้านภาษาที่ใช้มีลักษณะเป็นทางการสละสลวย และมีการบันทึกเรื่องเกี่ยวกับเงินมากกว่าพระวรสารเล่มอื่น

2. นักบุญมาระโก หรือมาร์ค เป็นชายหนุ่มชาวยิวที่ไม่ได้เป็นอัครสาวกโดยตรง แต่เป็นศิษย์และล่ามของนักบุญเปโตร อัครสาวก 1 ใน 12 จึงเชื่อว่าพระวรสารบันทึกขึ้นจากความทรงจำของนักบุญเปโตร พระวรสารฉบับนี้เขียนขึ้นประมาณปีค.ศ. 64 หลังจากที่นักบุญเปโตรและนักบุญเปาโลเพื่อนร่วมงานเสียชีวิตแล้ว โดยมีเนื้อหาเน้นภารกิจและอารมณ์ความรู้สึกของพระเยซู นักบุญมาระโกเขียนพระวรสารขึ้นในโรมเพื่อคริสตชนต่างชาติชาวโรมันผู้ซึ่งกำลังถูกเบียดเบียน

อย่างหนักท่านจึงกล่าวถึงพระเยซูในรูปแบบผู้รับใช้ของพระเจ้าที่ยอมรับทรมานตามที่พันธสัญญาเก่าได้มีคำพยากรณ์ไว้ว่าพระเยซูจะมาสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนเพื่อยกโทษและไถ่กู้มนุษยชาติให้พ้นจากบาป เป็นการบรรเทาใจคริสตชนให้เข้มแข็งและอดทนในความทุกข์ทรมานและการถูกทดลองความเชื่อ พระวรสารฉบับนี้มีเนื้อหาสั้นที่สุด ใช้ภาษาที่แสดงถึงความตื่นเต้น มีชีวิตชีวา บรรยายฉากรวมถึงรายละเอียดเหตุการณ์ต่างๆ อย่างสมจริง โดยใช้คำภาษาอาราเมอิคและคำภาษากรีก

3. นักบุญลูกา ไม่ใช่อัครสาวก 1 ใน 12 แต่เป็นลูกศิษย์และเพื่อนของนักบุญเปาโลสาวกของพระเยซู ท่านเป็นนายแพทย์ชาวกรีก และเป็นนักประวัติศาสตร์ที่กลับใจในสมัยที่บ้านเมืองของท่านเป็นศูนย์กลางการแพร่ธรรม ท่านเขียนพระวรสารขึ้นในปีค.ศ. 65 โดยสืบจากหลายแหล่ง ทั้งหนังสือฉบับนักบุญมัทธิว ฉบับนักบุญมาระโก รวมทั้งพยานอื่นๆ เช่น พระนางมารีย์มารดาของพระเยซูและนักบุญเปาโล เนื้อหาเน้นถึงความรักความเมตตาของพระเยซูต่อผู้ที่มีความทุกข์ยาก ทรงรักษาโรคให้หายด้วยฤทธิ์อำนาจ รวมถึงความเชื่อที่ว่าพระเยซูทรงเป็นพระเจ้าที่มาบังเกิดในโลกเพื่อไถ่บาปมนุษย์ทุกคน เป็นไปตามจุดประสงค์ที่นักบุญลูกาเขียนสำหรับชาวต่างชาติที่มิใช่แค่ชาวยิว ด้วยภูมิหลังที่เป็นนายแพทย์ทำให้ท่านเลือกใช้คำศัพท์ที่หลากหลายและเล่าเหตุการณ์อย่างเป็นลำดับ รวมถึงบันทึกเรื่องการรักษาโรคไว้หลายตอน

4. นักบุญยอห์น ท่านเป็นอัครสาวกที่มีอายุน้อยที่สุด มีความใกล้ชิดและเป็นที่รักของพระเยซูมากที่สุด นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าท่านอาจเป็นลูกพี่ลูกน้องกับพระเยซู นักบุญยอห์นเป็นบุตรของชาวประมงฐานะดี และเคยเป็นศิษย์ของนักบุญยอห์น บัปติสต์ ก่อนจะเป็นหนึ่งในอัครสาวกของพระเยซู ท่านเขียนพระวรสารเมื่อประมาณปีค.ศ. 95 โดยเล่าถึงการทำงานและคำสนทนาของพระเยซูกับบุคคลต่างๆ ตามความทรงจำ ชี้ให้เห็นว่าพระเยซูเป็นพระบุตรองค์เดียวของพระเจ้าที่ช่วยให้มนุษย์รอดพ้นจากความบาป ทรงเป็นพระเมสสิยาห์ที่มาไถ่บาปมนุษย์ ซึ่งนักบุญยอห์นเน้นการตีความหมายเหตุการณ์ที่ท่านพบเห็นกับตา เพื่อสอนให้คนที่ไม่เชื่อว่าพระเยซูเป็นบุตรพระเจ้าได้เชื่อและวางใจในพระองค์ รวมถึงผู้ที่รู้จักและเชื่อในพระเยซูเจ้าแล้วจะได้เข้าใจคำสั่งสอนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นั่นคือพระเยซูทรงเป็นพระวาทะของพระเจ้าที่เสด็จมาเป็นมนุษย์และด้วยความเชื่อว่าพระเป็นเจ้าเป็นองค์ความรัก ท่านจึงเน้นถึงการสอนของพระเยซูที่เกี่ยวกับความรักเป็นพิเศษ

พระวรสารสามฉบับแรกคือฉบับนักบุญมัทธิว ฉบับนักบุญมาระโก และฉบับนักบุญลูกานั้นถูกเรียกว่าพระวรสารที่เทียบเคียงกันหรือพระวรสารสหทรรศน์ (Synoptic Gospel)

เนื่องจากมีเนื้อหาและรูปแบบที่คล้ายคลึงกันซึ่งแตกต่างจากพระวรสารฉบับนักบุญยอห์น แม้ว่าผู้แต่งพระวรสารแต่ละท่านจะเลือกสารมานำเสนอ และเรียงลำดับสารต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายในการเขียนของแต่ละท่าน แต่พระวรสารทั้งสี่ฉบับก็สนับสนุนกันโดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อประกาศให้ทุกคนทราบถึงข่าวดีเรื่องพระเยซูและคำสอนของพระองค์ให้ทุกคนได้รับรู้ พระวรสารทั้งสี่ฉบับจึงช่วยให้ผู้อ่านรู้จักเรื่องราวชีวิตและคำสอนของพระเยซูได้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นผ่านมุมมองของสาวก 4 คนว่ารับรู้ผู้นำของตนอย่างไรและถ่ายทอดผู้นำไปยังกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายอย่างไร พระวรสารจึงเป็นสื่อให้คริสตชนรุ่นต่อมาที่อ่านได้รู้จักพระเยซูและเข้าใจคำสอนของพระองค์

ในทัศนะของชาวคริสต์ พระวรสารมีความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นหนังสือที่กล่าวถึงชีวิตและคำสอนของพระเยซู ผู้ซึ่งชาวคริสต์เชื่อว่าพระองค์เป็น “พระวจนาถ” หรือ “พระวาจา” (The Word) ของพระเจ้าโดยตรง คริสตชนทุกคนได้รู้จักพระเยซู เข้าใจถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตและภารกิจในการประกาศข่าวดีผ่านทางพระวรสาร ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่ชาวคริสต์ในยุคแรกยึดถือสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในพิธีกรรมทุกวันอาทิตย์นั้น จะมีการอ่านพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ ก่อนที่บาทหลวงจะเป็นผู้อ่านเรื่องราวของพระเยซูในพระวรสารแล้วจึงเทศน์สอน พระวรสารจึงเป็นพระวาจาของพระเจ้าที่ผูกพันกับชีวิตคริสตชนทั่วโลกอย่างเหนียวแน่น รวมถึงคริสตชนคาทอลิกในประเทศไทย ซึ่งจากสถิติประจำปีพ.ศ. 2548 มีคริสตชนคาทอลิกจำนวน 313,162 คน และบาทหลวงจำนวน 695 องค์ (สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย, 2548) ถึงแม้ว่าคริสตชนคาทอลิกจะมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ แต่ปรากฏการณ์ในการยอมรับความเป็นผู้นำของพระเยซูข้ามมิติแห่งเวลาและสถานที่จากประเทศปาเลสไตน์เมื่อประมาณสองพันปีที่แล้วถึงประเทศไทยในปัจจุบัน ก็เป็นที่น่าสนใจศึกษาการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูผ่านมุมมองของสาวก 4 คนในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับ รวมทั้งภาวะผู้นำของพระเยซูผ่านมุมมองของคริสตชนในปริบทสังคมไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู
3. เพื่อศึกษาความเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยทั้งผู้ที่เป็นบาทหลวงและฆราวาสต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ปัญหานำวิจัย

1. การสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับเป็นอย่างไร

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซูคืออะไร

3. ความเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยทั้งผู้ที่เป็นบาทหลวงและฆราวาสต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบันเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระวรสารทั้ง 4 ฉบับ ซึ่งเป็นหนังสือสี่เล่มแรกในพระคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาใหม่ โดยเลือกศึกษาฉบับ 1971 แปลและตีพิมพ์โดยสมาคมพระคริสต์ธรรมไทย หนังสืออรรถาธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และบทความต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ศึกษาจากมุมมองของสาวก 4 คนที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้ง 4 ฉบับ

2. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลบุคคลกลุ่มตัวอย่าง คริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกชาวไทยทั้งบาทหลวงและฆราวาสที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เลือกเฉพาะวัดในเขต 2 ของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 3 วัด วัดละ 10 คน แบ่งเป็นบาทหลวง จำนวน 3 องค์และฆราวาสจำนวน 7 คน โดยวิธีการใช้แบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ข้อจำกัดจากรูปแบบวรรณกรรม การใช้ภาษา และแนวการเขียนเฉพาะตัวของผู้เขียนพระวรสาร ซึ่งเขียนเพื่อสื่อสารกับคนในยุคสมัยเดียวกัน สะท้อนวัฒนธรรม วิธีคิดและโลกทัศน์ที่แตกต่างจากปัจจุบัน จึงส่งผลต่อการตีความของผู้อ่านซึ่งไม่ได้อยู่ร่วมสมัย ผู้วิจัยจึงต้องตีความตามรูปแบบวรรณกรรม ร่วมกับเอกสารประกอบทางประวัติศาสตร์และทางวิชาการ เพื่อให้เข้าใจความหมายอย่างถูกต้องใกล้เคียงมากที่สุด

2. ข้อจำกัดจากการแปล พระวรสารเดิมเขียนขึ้นโดยใช้คำภาษาอาราเมอิค และภาษากรีก ก่อนจะได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ รวมทั้งภาษาไทย ทำให้ความหมายที่แท้จริงอาจถูกลดทอนไปด้วยข้อจำกัดทางภาษาและการตีความของผู้แปล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการสื่อความหมายที่ผู้ส่งสารใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา ถ่ายทอดสารไปยังผู้รับสาร ภายในบริบทหรือสภาพแวดล้อมหนึ่งๆ ซึ่งในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาลักษณะวัจนภาษาและอวัจนภาษาที่สร้างอิทธิพลเหนือผู้อื่นเท่านั้น

ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น โดยการชักจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

การสื่อสารกับภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำใช้การสื่อสารมาสร้างอิทธิพลและอำนาจเหนือผู้อื่น ร่วมกับการโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติไปในทิศทางที่ต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยในงานวิจัยนี้จะศึกษาการสื่อสารของพระเยซูกับผู้รับสารในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตทั้งกลุ่มที่ไม่ยอมรับพระเยซู และกลุ่มที่ยอมรับพระเยซูเป็นผู้นำ ซึ่งปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้ง 4 ฉบับผ่านมุมมองของสาวก 4 คน รวมทั้งภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบันผ่านมุมมองของคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกชาวไทยทั้งบาทหลวงและฆราวาส

บริบทสังคมปาเลสไตน์ หมายถึง ประเทศปาเลสไตน์ในช่วงเวลาที่พระเยซูทรงดำรงชีวิตอยู่ คือ เมื่อราว 3-4 ปีก่อนคริสตกาลจนถึงค.ศ. 30 ซึ่งชาวยิวอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรโรมันมาเป็นเวลากว่าหกสิบปี สภาพสังคมขณะนั้นมีการต่อสู้กันระหว่างชาวยิวและชาวโรมัน รวมทั้งการกดขี่ข่มเหงกันเองในหมู่ชาวยิวด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำ หมายถึง ปัจจัยจากตัวผู้นำเอง ปัจจัยในผู้รับสาร และปัจจัยทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีต

พระเยซู หมายถึง ศาสดาของศาสนาคริสต์ ผู้ประกาศสั่งสอนให้ประชาชนรู้จักพระเจ้า โดยแก่นของคำสอนคือความรักต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ทุกคน พระเยซูทรงดำรงชีวิตอยู่ที่ประเทศปาเลสไตน์เมื่อราว 3-4 ปีก่อนคริสตกาลจนถึงค.ศ. 30 ชื่อ "เยซู" มาจากภาษาฮีบรูว่า "Joshua" หรือ "Yehoshua" ซึ่งแปลว่า "พระเป็นเจ้าทรงช่วยให้รอด" (คอลลา ลุค, 2000:2)

พระเมสสิยาห์ หมายถึง บุคคลผู้ที่พระเจ้าทรงสัญญาว่าจะประทานมาเพื่อช่วยไถ่ชนชาติอิสราเอลให้รอดพ้นจากความทุกข์ยากลำบาก ซึ่งคำว่าเมสสิยาห์ (Messiah) ก็คือคำว่าพระคริสต์ (Christos) ในภาษากรีก

พระวรสารทั้งสี่ หมายถึง หนังสือศักดิ์สิทธิ์สี่ฉบับซึ่งเป็นส่วนแรกในพระคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาใหม่ ประพันธ์โดยสาวก 4 คนของพระเยซู คือ นักบุญมัทธิว นักบุญมาระโก นักบุญลูกา และนักบุญยอห์น โดยในงานวิจัยจะเลือกศึกษาจากฉบับแปลโดยสมาคมพระคริสตธรรมไทย ฉบับ 1971 ซึ่งโปรดปราน ธรรมสอน (2544: 13) กล่าวว่าเป็นฉบับมาตรฐานของพระคัมภีร์ภาษาไทย เนื่องจากมีความถูกต้องสมบูรณ์และได้รับความนิยมแพร่หลายจนถึงในปัจจุบัน

คริสตชน หมายถึง ศาสนิกชนในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกชาวไทยในเขตกรุงเทพฯ ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีภูมิหลังที่หลากหลาย เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ เป็นต้น คริสตชนในงานวิจัยนี้หมายรวมถึงผู้ที่เป็นบาทหลวงและฆราวาส

บาทหลวง หมายถึง พระสงฆ์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นนิกายที่มีพระสันตะปาปา (Pope) ผู้ทรงประทับอยู่ที่วาติกัน ในกรุงโรมประเทศอิตาลี เป็นประมุขสูงสุดของนิกาย ตำแหน่งพระสันตะปาปานี้สืบทอดมาจากนักบุญเปโตรอัครสาวก ผู้ซึ่งพระเยซูได้ทรงแต่งตั้งให้เป็นพระสันตะปาปาองค์แรก ส่วนคำว่า คาทอลิก แปลว่า สากล จึงหมายถึงศาสนาสำหรับสากล

ฆราวาส หมายถึง คริสต์ศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิกชาวไทยในเขตกรุงเทพฯ

อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ หมายถึง กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงอีก 10 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา (บางส่วน) นครนายก (เฉพาะอำเภอบ้านนา) นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สุพรรณบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง รวมเป็นหนึ่งในเขตปกครองโบสถ์จาก 10 สังฆมณฑลคาทอลิกแห่งประเทศไทย โดยในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จะแบ่งการปกครองโบสถ์ออกเป็น 6 เขต ซึ่งในการวิจัยจะเลือกศึกษาเพียงเขต 2 ที่มีโบสถ์ตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครมากที่สุดเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องการสื่อสารกับภาวะผู้นำ ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำและการสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อปัจจัยเหล่านั้น รวมทั้งการสื่อสารกับภาวะผู้นำต่อผู้รับสารในบริบทสังคมและช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นองค์ความรู้เพื่อประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนหรือการพัฒนาบุคคลเพื่อเป็นผู้นำต่อไป
2. เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารกับภาวะผู้นำในวงการศาสนา และวงการอื่นๆ ต่อไป
3. เพื่อจุดประกายให้เกิดความสนใจศึกษาพระเยซูในแง่มุมอื่นๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่” ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. ภูมิหลังและประวัติโดยสังเขปของพระเยซู

2. เนื้อเรื่องย่อของพระวรสารทั้งสี่

3. แนวคิดและทฤษฎี

- 3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร
  - 3.1.1 แบบจำลองการสื่อสารและการสื่อสารของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ
  - 3.1.2 การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ
- 3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
  - 3.2.1 ภาวะผู้นำ
  - 3.2.2 ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ
- 3.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญะ
- 3.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยการสื่อสารกับภาวะผู้นำ
- 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพระเยซูและศาสนาคริสต์
- 4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับสัญญะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. ภูมิหลังและประวัติโดยสังเขปของพระเยซู

พระเยซูเป็นชายชาวยิวซึ่งเกิดในประเทศปาเลสไตน์ ที่เมืองเบธเลเฮม แคว้นยูเดีย เมื่อประมาณ 3-4 ปีก่อนคริสตศักราช ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ปาเลสไตน์อยู่ใต้อำนาจของโรม ในรัชกาลออกัสตัส ซีซาร์

พระวรสารบันทึกว่าพระเยซูสืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์ดาวิด* โดยเป็นบุตรชายคนแรกของโยเซฟและมารีย์ พระองค์มีน้องชายชื่อ ยากอบ โยเสส ยูดาส ซีโมน และมีน้องสาวด้วย (มก. 6:3) ครอบครัวของพระเยซูเป็นชนชั้นกลางธรรมดาที่หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพช่างไม้ ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองนาซาเร็ธ** (Nazareth) ในแคว้นกาลิลี (Galilee) (มธ. 3:22-23,ลก. 2:39,51) ทำให้พระองค์ได้รับการเรียกว่า “เยซูชาวนาซาเร็ธ”

พระเยซูเป็นช่างไม้เหมือนโยเซฟบิดา ไม่มีบันทึกว่าพระองค์ได้รับการศึกษาจากอาจารย์ท่านใด แต่พระองค์มีความรู้ในเรื่องพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเก่าเป็นอย่างดี รวมทั้งความรู้ทางภาษาตามที่พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ (2546) ได้กล่าวว่า มีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าพระเยซูรู้หลายภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษากรีก พระวรสารบันทึกว่าพระองค์เริ่มประกอบภารกิจเมื่อทรงมีพระชนมายุประมาณ 30 พรรษา (ลก. 3:23) และสิ้นพระชนม์เมื่อมีพระชนมายุประมาณ 33 พรรษา ในสมัยพระเจ้าติเบริยุส จักรพรรดิองค์ที่ 2 ของโรมัน

---

* กษัตริย์ดาวิด เป็นกษัตริย์นักรบที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของชาวอิสราเอล ท่านเป็นผู้ก่อตั้งกรุงเยรูซาเล็มเมืองหลวงบนที่ราบสูงยูเดีย ชาวอิสราเอลจึงเรียกตนเองว่า ยูดาย หรือ ยิว (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2546)

** นาซาเร็ธ เป็นเมืองที่ตั้งของกองทหารโรมันซึ่งปกครองแคว้นกาลิลี และมีคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ ทั้งชาวอียิปต์ อัสสิเรีย อาหรับ และกรีก คนที่อยู่ในเมืองนี้ถือว่าเป็นพวกประนีประนอมกับพวกโรมซึ่งเป็นศัตรู ดังนั้นชาวยิวส่วนมากจึงไม่ยุ่งเกี่ยวกับเมืองนี้นัก การถูกเรียกว่าเป็น “ชาวนาซาเร็ธ” จึงนับว่าเป็นการดูถูก นอกจากนี้แคว้นกาลิลียังเป็นบริเวณหมู่บ้านของคนต่ำต้อย คนยากจน คนบาป และคนต่างศาสนา จึงมีคำกล่าวในหมู่ชาวยิวว่า “โง่เหมือนชาวกาลิลี” (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2546; ลูอิส บาร์เบียรี, 2004; อังเดร เซลีนาส, 2004)

2. เนื้อเรื่องย่อของพระวรสารทั้งสี่

พระวรสารทั้งสี่เล่ม ได้แก่ พระวรสารที่เขียนโดยนักบุญมัทธิว นักบุญมาระโก นักบุญลูกา และนักบุญยอห์น ล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตและคำสอนของพระเยซู สรุปเนื้อเรื่องโดยย่อตามลำดับดังนี้

เนื้อเรื่องย่อพระวรสารฉบับนักบุญมัทธิว

มัทธิวเริ่มต้นพระวรสารโดยกล่าวว่าพระเยซูสืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์ดาวิด ซึ่งสืบตระกูลมาจากอับราฮัม สืบเนื่องมาจนถึงโยเซฟสามีของนางมารีย์มารดาของพระเยซู ทั้งสองหมั้นกันแล้ว แต่ก่อนจะอยู่กินด้วยกันมารีย์หญิงพรหมจารีย์ก็ตั้งครรภ์ด้วยเดช "พระวิญญาณบริสุทธิ์"* ซึ่งเป็นไปตามคำพยากรณ์ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเก่า โยเซฟคิดจะถอนหมั้นมารีย์เงียบๆ แต่มีทูตสวรรค์มาบอกให้รับมารีย์เป็นภรรยา และให้ตั้งชื่อกุมารว่า "เยซู" ซึ่งมีความหมายว่า "พระเยโฮวาห์ทรงเป็นผู้ช่วย" พระเยซูประสูติที่เมืองเบธเลเฮมแคว้นยูเดีย ในสมัยกษัตริย์เฮโรด มีโหราจารย์จากทิศตะวันออกเดินทางตามดวงดาวมาแสวงหากุมารซึ่งเชื่อว่าเป็นกษัตริย์ที่เพิ่งจะบังเกิดมาของชาวยิว กษัตริย์เฮโรดสั่งให้โหราจารย์บอกสถานที่ที่จะพบพระเยซู เมื่อโหราจารย์พบพระเยซูและถวายเครื่องบรรณาการแล้วจึงเดินทางกลับโดยไม่รายงาน ทำให้กษัตริย์เฮโรดกริ้วและสั่งประหารเด็กผู้ชายอายุตั้งแต่ 2 ขวบลงมาที่อยู่ในเบธเลเฮมและใกล้เคียง แต่โยเซฟพามารีย์และพระเยซูหนีไปอียิปต์ตามที่ทูตของพระเจ้ามาบอกในความฝัน เมื่อกษัตริย์เฮโรดสิ้นพระชนม์ โยเซฟมารีย์และพระเยซูจึงกลับมาอิสราเอลอยู่ในแคว้นกาลิลี เมืองนาซาเร็ธ

มีชายชื่อยอห์นออกประกาศให้ชาวยิวกลับใจจากบาปและรับบัพติศมา** ในแม่น้ำจอร์แดนเพราะอาณาจักรของพระเมสสิยาห์*** ใกล้จะมาถึงแล้ว พระเยซูทรงมารับด้วย ยอห์นทูลห้ามเพราะรู้ว่าพระองค์ไม่มีบาปแต่พระเยซูยืนยัน และเมื่อรับบัพติศมาแล้วพระวิญญาณของพระเจ้าก็มาสถิตเหนือพระองค์ จากนั้นพระองค์เสด็จไปยังถิ่นทุรกันดารถูกมารผจญ 40 วัน

---

* พระวิญญาณบริสุทธิ์ (The Holy Spirit) หมายถึง พระจิตของพระเจ้า

** บัพติศมา (Baptize) คือ พิธีล้าง ใช้น้ำเป็นเครื่องหมาย หมายถึง การชำระให้บริสุทธิ์ (เสรี พงศ์พิศ, 2545:16) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงการกลับใจภายใน พิธีล้างไม่ใช่การยกบาปแต่เป็นการแสดงความเสียใจที่กระทำผิดและต้องการขอรับการอภัยการพระเจ้า (พอล เบนแวร์, 1994: 65)

*** พระเมสสิยาห์ (Messiah) หรือ พระคริสต์ (Christos) ในภาษากรีก คือบุคคลผู้ที่พระเจ้าทรงสัญญาผ่านประกาศกว่าจะประทานมาเพื่อช่วยไถ่ชนชาติอิสราเอลให้รอดพ้นจากบาป

พระเยซูทราบข่าวว่ายอห์นถูกจับขังคุก พระองค์ย้ายไปเมืองคาเปอรนาอุม และเริ่มประกาศให้คนกลับใจ ทรงเรียกสาวกและตั้งอัครทูต 12 คนให้ช่วยปฏิบัติภารกิจ ในการเดินทางไปที่ต่างๆ เพื่อสั่งสอนเรื่องแผ่นดินของพระเจ้า นอกจากนี้พระเยซูทรงรักษาโรคและความพิการ ขับไล่ผีที่สิงในร่างคนและเป็นเหตุให้มีอาการเจ็บป่วย เรียกคนตายให้กลับมีชีวิต หรือสั่งธรรมชาติด้วยอำนาจ โดยพระเยซูมักจะเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความเชื่อ ภารกิจที่พระเยซูทำสร้างความประหลาดใจให้กับผู้คน ในระหว่างนี้ยอห์นถูกเฮโรดประหารชีวิต พระเยซูก็ถูกคนบางกลุ่มปฏิเสธเช่นคนที่นาซาเร็ธบ้านเกิดของพระองค์ แต่พระองค์ยังคงสั่งสอนและปฏิบัติภารกิจท่ามกลางการต่อต้านที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้นำชาวยิว พระเยซูทรงอบรมบรรดาสาวก ทรงเปิดเผยถึงการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ และทรงจำแลงพระกายต่อสาวก 3 คนให้เห็นพระสิริของพระเจ้า

ในช่วงฉลองเทศกาลปัสกา* พระเยซูทรงขี่ลาเสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็มอย่างเป็นทางการในฐานะพระเมสสิยาห์ตามที่ประกาศก** พยากรณ์ไว้ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเก่า ประชาชนมากมายมาต้อนรับพระองค์ พระเยซูทรงขับไล่พวกค้าขายในพระวิหาร ความขัดแย้งระหว่างพระองค์กับบรรดาผู้นำทางศาสนาเพิ่มมากขึ้น ทรงทำนายถึงมรณกรรมของพระองค์เองหายนะที่จะเกิดขึ้น ยูดาสหนึ่งในอัครทูตตกลงทรยศพระเยซู พระเยซูทรงรับประทานอาหารปัสกากับสาวก ทรงทำนายถึงการทรยศของยูดาสและการปฏิเสธของเปโตร ก่อนเดินทางไปอธิษฐานในสวนเกทเสมนี ยูดาสพาคนของพวกผู้นำทางศาสนามาจับพระเยซูส่วนสาวกทั้งหมดหนีไป พระเยซูถูกไต่สวนที่สภายิวและถูกตัดสินโทษประหารในข้อหาหมิ่นประมาทพระเจ้า เปโตรซึ่งติดตามไปปฏิเสธไม่รู้จักพระเยซู ผู้นำชาวยิวพาพระเยซูไปหาปีลาตผู้ว่าราชการชาวโรมันและฟ้องโทษข้อหา

---

* เทศกาลปัสกา เป็นเทศกาลฉลองประจำปีของยิว อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ที่พระเจ้าทรงประหารชาวอียิปต์และไว้ชีวิตชาวยิวซึ่งฆ่าลูกแกะและเอาเลือดทาที่ประตูบ้าน เมื่อเทศกาลนี้จบก็จะเป็นเทศกาลขนมปังไร้เชื้อ เป็นเทศกาลที่เฉลิมฉลองติดต่อกัน 7 วันต่อจากเทศกาลปัสกาซึ่งฉลอง 1 วัน เพื่อระลึกถึงการที่พระเจ้าช่วยกู้ชาติของตนให้พ้นจากการเป็นทาสของอียิปต์ (อพย. 12:1-28) บางครั้งคนยิวเรียกเทศกาลเฉลิมฉลองทั้งแปดวันนี้ว่า ปัสกา (ลก. 2:41; 22:1) หรือเรียกเจ็ดวันหลังว่าสัปดาห์ปัสกา อาหารพื้นฐานที่ชาวยิวจะรับประทานกันคือขนมปังและเหล้าองุ่น โดยในเทศกาลนี้จะรับประทานเนื้อแกะและเหล้าองุ่น 4 ถ้วย (จอห์น ดี. แกรสมิค, 1998; ยอห์น เอ. มาร์ติน, 1998)

** ประกาศก (Prophet) คือบุคคลที่ได้รับการเลือกสรรจากพระเจ้า ทำหน้าที่ประกาศสิ่งที่พระเจ้าต้องการ และคอยสั่งสอนให้ชาวยิวซื่อสัตย์ต่อพระเจ้า (เสรี พงศ์พิศ, 2545:8)

กบฏแต่พระเยซูมิได้ตอบโต้ ในช่วงเทศกาลนั้นเจ้าเมืองจะปล่อยนักโทษคนหนึ่ง ประชาชนเสนอให้ปล่อยโจรชื่อบารับบัสและให้ตรึงกางเขน* พระเยซู เฮโรดล้างมือเป็นสัญลักษณ์ว่าไม่ขอรับผิดชอบในการตายของพระองค์ พระเยซูถูกทรมานและเยาะเย้ยก่อนจะถูกตรึงกางเขนโดยมีป้ายติดไว้ที่กางเขนว่า “ผู้นี้คือเยซู กษัตริย์ของชนชาติยิว” เมื่อพระเยซูสิ้นพระชนม์แล้ว มีเศรษฐีชื่อโยเซฟขอพระศพจากปีลาตไปฝังไว้ที่อุโมงค์ ซึ่งพวกผู้นำทางศาสนายิวขอปีลาตให้ส่งทหารยามมาเฝ้า หลังวันสับบาโต** สตรีที่เคยติดตามพระเยซูไปที่อุโมงค์ฝังศพ พบทูตสวรรค์บอกว่าพระเยซูกลับเป็นขึ้นมาแล้วจึงรีบไปแจ้งแก่สาวกของพระเยซู พวกปุโรหิตแจกเงินทหารเพื่อให้พูดว่าสาวกมาลักศพไป ตอนหลับทำให้ข่าวนี้แพร่ไปในหมู่พวกยิว หลังจากนั้นพระเยซูมาปรากฏพระกายแก่บรรดาสาวกที่กาลิลีและสั่งให้สาวกไปประกาศข่าวดีแก่ชนทุกชาติต่อไป

---

* การตรึงบนไม้กางเขนเป็นวิธีประหารชีวิตในอาณาจักรโรมัน ใช้กับนักโทษที่ชั่วร้ายที่สุด โดยนักโทษประหารจะถูกฉีกเสื้อผ้าก่อนผูกไว้กับเสา แล้วยามหลายคนจะรุมเฆี่ยนหลังของนักโทษด้วยแส้ที่ทำด้วยหนังตรงปลายมีกระดูกหรือเหล็กแหลมเสียบอยู่ จากนั้นนักโทษจะต้องแบกไม้หนักประมาณ 50 กิโลกรัมซึ่งเป็นส่วนด้านขวางของกางเขนผ่านถนนในเมืองไปถึงลานประหารแสดงให้สาธารณชนเห็นว่าเขาอยู่ภายใต้กฎหมายที่เขาฝ่าฝืน เมื่อมาถึงจุดหมายนักโทษจะถูกถอดเสื้อผ้ายกเว้นกางเกงชั้นใน แล้วพวกทหารจะจับเขานอนราบ ยืดแขนทั้งสองออกเพื่อตรึงมือที่ปลายไม้ท่อนสั้น จากนั้นก็จะยกไม้ท่อนสั้นไปมัดติดกับไม้ท่อนยาวซึ่งปักดินไว้แล้ว เมื่อมัดแล้วก็จะรวบเท้าของนักโทษเข้าด้วยกันและตอกลงไปที่ไม้ท่อนยาว นักโทษที่ถูกตรึงจะตายเพราะความเหน็ดเหนื่อยและความกระหาย ซึ่งเป็นความตายที่เจ็บปวดทรมานและดำเนินไปอย่างเชื่องช้า ส่วนมากนักโทษจะเสียชีวิตภายในสองถึงสามวัน บางครั้งทหารโรมันจะหักขานักโทษเพื่อให้ตายเร็วขึ้น และโรมันจะมีประเพณีที่จะเขียนชื่อของนักโทษและข้อหาของเขาบนกระดานเล็กติดไว้ที่ไม้กางเขนด้วย (จอห์น ดี. แกรสมิค, 1998; ยอห์น เอ. มาร์ติน, 1998; อังเดร เซลีนาส, 2004)

** วันสับบาโต (Sabato) หรือวันซับบาท (Sabbath) เป็นวันที่เจ็ดนับจากวันที่พระเจ้าทรงสร้างโลกและสรรพสิ่ง เชื่อกันว่าพระเจ้าทรงพักผ่อนในวันนี้ ชาวคริสต์และชาวยิวจึงถือว่าวันสะบาโตเป็นวันศักดิ์สิทธิ์และเป็นวันพักผ่อน วันสะบาโตอยู่ในช่วงเวลาตั้งแต่ค่ำวันศุกร์ถึงค่ำวันเสาร์สำหรับชาวยิว และตรงกับวันอาทิตย์สำหรับชาวคริสต์ (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2546: 82; John L. McLaughlin, 2001)

เนื้อเรื่องย่อพระวรสารฉบับนักบุญมาระโก

มาระโกเริ่มเรื่องด้วยการยกข้อความในพระคัมภีร์พันธสัญญาเก่าของประกาศกอิสยาห์ที่กล่าวถึงทูตซึ่งไปเตรียมทางของพระเจ้าในถิ่นทุรกันดาร และยอห์นก็ปรากฏตัวขึ้นประกาศให้คนกลับใจรับบัพติศมาที่แม่น้ำจอร์แดน และประกาศถึงผู้หนึ่งที่จะเสด็จมาและให้คนรับบัพติศมาด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ พระเยซูเสด็จจากเมืองนาซาเร็ธไปรับบัพติศมาจากยอห์นก่อนเสด็จไปใน ถิ่นทุรกันดารถูกมารผจญ 40 วัน

ต่อมายอห์นถูกจับ พระเยซูเสด็จมาแคว้นกาลิลีและเริ่มต้นเทศนาให้คนกลับใจเพราะว่าแผ่นดินของพระเจ้ามาใกล้แล้ว ทรงเรียกชาวประมงมาเป็นสาวก และประกอบภารกิจในการเทศนาสั่งสอน รักษาคนป่วย คนถูกผีสิง แม้พระเยซูจะกำชับไม่ให้คนเหล่านั้นบอกใครแต่แล้วชื่อเสียงของพระองค์ก็เลื่องลือไปทำให้คนมากมายมาหาพระองค์ พระเยซูเดินทางสั่งสอนไปทั่วกาลิลี และทรงเรียกคนเก็บภาษีชื่อเลวีให้ติดตามพระองค์

ผู้นำทางศาสนาเริ่มตั้งคำถามเมื่อพระเยซูและศิษย์ไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม พวกผู้นำทางศาสนาและการเมืองจึงปรึกษากันจะกำจัดพระเยซู พระเยซูเลือกสาวก 12 คนให้ช่วยประกาศสั่งสอน ประชาชนจากที่ต่างๆ มากมายมาหาพระเยซู คำสั่งสอนและภารกิจของพระเยซูทำให้ญาติมิตรของพระองค์คิดว่าพระองค์วิกลจริต พวกผู้นำทางศาสนาก็กล่าวว่าพระองค์มีผีสิง คนที่นาซาเร็ธบ้านเกิดของพระเยซูก็ไม่ยอมรับพระองค์ แต่พระองค์ก็ยังคงเดินทางสั่งสอนและประกอบภารกิจในการรักษาโรค ไล่ผี ปลุกคนตายให้ฟื้นท่ามกลางการต่อต้าน โดยทรงใช้สาวกเป็นคู่ๆ ออกไปเทศนาสั่งสอนด้วย

ยอห์นถูกเฮโรดประหารชีวิต เฮโรดเมื่อได้ยินเรื่องของพระเยซูก็คิดว่าเป็นยอห์นที่กลับเป็นขึ้นมาจากความตาย ความขัดแย้งของพระเยซูต่อผู้นำทางศาสนารุนแรงมากขึ้น พระเยซูทรงย้ำถึงมรณกรรมของพระองค์ต่อสาวก ทรงจำแลงพระกายแก่สาวก 3 คน และสั่งสอนพวกเขาในเรื่องต่างๆ พร้อมกับปฏิบัติภารกิจท่ามกลางการท้าทายของผู้นำทางศาสนา

พระเยซูทรงขี่ลาเข้ากรุงเยรูซาเล็มอย่างเป็นทางการพร้อมกับสาวกในช่วงฉลองเทศกาลปัสกา ประชาชนมากมายมารอต้อนรับพระองค์ ทรงเสด็จไปที่พระวิหารและขับไล่พวกค้าขายที่นั่นและเผชิญหน้ากับผู้นำทางศาสนายิว พระเยซูเตือนสาวกถึงภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น ต่อมายูดาสตกลงกับผู้นำทางศาสนาทรยศพระเยซู พระเยซูรับประทานอาหารค่ำกับสาวกในเทศกาลกินขนมปังไร้เชื้อ ทรงทำนายถึงการทรยศของยูดาสและการปฏิเสธของเปโตร แล้วพระองค์พาสาวกเสด็จไปอธิษฐานในสวนเกทเสมนี ยูดาสพาคนมาจับพระองค์ ส่วนสาวกทั้งหมดหนีไป พระเยซูถูกนำไปให้สภายิวไต่สวนและถูกตัดสินประหารชีวิตเนื่องจากอ้างตนว่าเป็นบุตรพระเจ้าซึ่งเป็นการ

หมิ่นประมาทพระเจ้า เปโตรปฏิเสธไม่รู้จักพระเยซู ผู้นำยิวมัดพระเยซูพาไปหาปีลาตและกล่าวฟ้องโทษพระองค์ แต่พระเยซูไม่ตอบโต้ข้อกล่าวหา ในเทศกาลนั้นปีลาตจะปล่อยนักโทษ 1 คน ปุโรหิตยุยงประชาชนให้ปล่อยโจรชื่อบารับบัสและให้ตรึงกางเขนพระเยซู พระเยซูถูกพวกทหารเยาะเย้ยและทรมาน ก่อนแบกกางเขนไปถูกตรึงพร้อมโจรอีก 2 คน โดยมีข้อหาว่า “กษัตริย์ของชาวยิว” พระเยซูถูกประชาชนและผู้นำทางศาสนากล่าวเยาะเย้ย และสิ้นพระชนม์หลังถูกตรึงกางเขน 6 ชั่วโมง โดยมีสตรีที่ติดตามพระเยซูก็อยู่ในเหตุการณ์ด้วย

มีชายชื่อโยเซฟซึ่งเป็นสมาชิกสภายิวและเป็นที่นับถือของคนยิวได้ไปขอพระศพจากปีลาต และเชิญพระศพไปที่อุโมงค์ ตอนเช้าหลังวันสับบาโต สตรีที่ติดตามพระเยซูมาที่อุโมงค์เพื่อเอาเครื่องหอมไปชโลมศพก็เห็นว่าหินปิดอุโมงค์กลิ้งออกไปแล้ว เธอพบชายหนุ่มนุ่งผ้าขาวนั่งอยู่และบอกว่าพระเยซูทรงกลับเป็นขึ้นมาแล้ว ให้บอกสาวกว่าพระองค์จะเสด็จไปแคว้นกาลิลีพบกับสาวกที่นั่น (พระเยซูปรากฏองค์แก่มารีย์ชาวมักดาลา และปรากฏองค์แก่ศิษย์สองคนขณะเดินทางไปเมืองหนึ่ง แต่ศิษย์อื่นๆ ไม่เชื่อ ภายหลังทรงปรากฏองค์แก่สาวก 11 คน และสั่งให้สาวกไปประกาศข่าวดีแก่มนุษย์ทุกคน แล้วพระองค์เสด็จขึ้นสวรรค์ พวกสาวกจึงออกไปเทศนาสั่งสอนทุกแห่งโดยพระเป็นเจ้าคอยสนับสนุนพวกเขา)*

เนื้อเรื่องย่อพระวรสารฉบับนักบุญลูกา

ลูกาเขียนถึงท่านเธโอฟีลัส เกริ่นว่ามีหลายคนเรียบเรียงเรื่องราวตามที่ผู้เห็นกับตาได้ประกาศ จึงสืบเรื่องราวอย่างถ้วนถี่และเรียบเรียงเรื่องตามลำดับ เพื่อให้ท่านเธโอฟีลัสได้รู้ความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านั้น คือในรัชกาลกษัตริย์เฮโรด แคว้นยูเดีย ทูตสวรรค์กาเบรียลมาปรากฏแก่เศคาริยาห์ ปุโรหิตสูงอายุซึ่งกำลังถวายเครื่องบูชาที่พระวิหาร เพื่อแจ้งว่าท่านและนางเอลีซาเบธภรรยาจะมีบุตรชาย ซึ่งจะเป็นผู้เตรียมทางของพระเมสสิยาห์ที่ทุกคนรอคอยมานาน และให้ตั้งชื่อว่า “ยอห์น” แต่เขาไม่เชื่อจึงกลายเป็นใบ้ ต่อมาทูตสวรรค์มาพบหญิงพรหมจารีย์คนหนึ่งชื่อมารีย์ ซึ่งเป็นคู่หมั้นของโยเซฟเชื้อสายของดาวิด ทูตสวรรค์แจ้งว่าเธอจะตั้งครรภ์ด้วยเดชพระวิญญาณบริสุทธิ์ และคลอดบุตรชาย ให้ตั้งชื่อว่า “เยซู” มารีย์ยอมรับพระประสงค์ของพระเจ้าและไปเยี่ยมเอลีซาเบธญาติที่ตั้งครรภ์ตามที่ทูตสวรรค์บอก ต่อมาเอลีซาเบธคลอดบุตรชายและตั้งชื่อว่ายอห์น เศคาริยาห์ก็หายใบ้และกล่าวสรรเสริญพระเจ้า

---

* ข้อความในวงเล็บนี้ไม่มีในสำเนาต้นฉบับโบราณบางฉบับ

ในเวลานั้นจักรพรรดิซีซาร์ ออกัสตัสสั่งให้มีการจดทะเบียนสำมะโนครัว โยเซฟพามารีย์ซึ่งมีครรภ์แก่ไปเมืองของดาวิดเชื่อเบธเลเฮม มารีย์ให้กำเนิดบุตรชายและวางไว้ในรางหญ้าเพราะไม่มีที่ว่างในโรงแรม ทูตสวรรค์ประกาศการกำเนิดของพระเยซูแก่คนเลี้ยงแกะ พวกเขาจึงเดินทางมาพบมารีย์และโยเซฟ ต่อมาโยเซฟและมารีย์พาพระกุมารไปถวายพระเจ้าที่พระวิหารตามธรรมเนียม พบสิเมโอนและอันนาซึ่งสรรเสริญพระเจ้าเพราะรู้ว่าพระเยซูเป็นพระเมสสิยาห์

เมื่อพระเยซูอายุ 12 ขวบก็ไปร่วมฉลองเทศกาลปัสกาที่กรุงเยรูซาเล็ม โยเซฟและมารีย์เดินทางกลับโดยไม่รู้ว่าพระเยซูยังอยู่ที่กรุงเยรูซาเล็ม ทั้งคู่ตามหาพระเยซูอยู่ 3 วันจึงพบพระองค์นั่งอยู่ในพระวิหารสนทนาท่ามกลางพวกอาจารย์ คนที่นั่นก็ประหลาดใจในสติปัญญาของพระองค์ แล้วพระองค์ก็เดินทางกลับนาซาเร็ธกับบิดามารดาและเจริญวัยขึ้น ฝ่ายยอห์นไปประกาศทั่วลุ่มแม่น้ำจอร์แดนให้คนกลับใจและให้บัพติศมาแก่คนทั้งหลายรวมทั้งพระเยซู ท่านชี้ให้ชาวอิสราเอลเห็นว่าพระเยซูคือพระเมสสิยาห์ ก่อนที่ท่านจะถูกเฮโรดจับเข้าคุก

ลูกากล่าวถึงบรรพบุรุษของพระเยซูตั้งแต่โยเซฟบิดา สืบสาวไปจนถึงดาอาดัมซึ่งเป็นบุตรพระเจ้า หลังรับบัพติศมาจากยอห์นแล้วพระเยซูเสด็จไปในถิ่นทุรกันดาร และถูกมารผจญ 40 วัน พระเยซูเริ่มภารกิจในแคว้นกาลิลี แต่คนที่นาซาเร็ทบ้านเกิดไม่ต้อนรับพระองค์ พระเยซูเดินทางไปตามที่ต่างๆ เพื่อสั่งสอน และรักษาโรคภัย ขับผี จึงเริ่มเป็นที่รู้จักทำให้มีคนหลั่งไหลมาหาพระองค์ พระองค์ประกอบภารกิจต่อทุกคนโดยไม่แบ่งชนชั้น พวกผู้นำทางศาสนาเริ่มตำหนิพระองค์ในเรื่องความประพฤติปฏิบัติแหวกธรรมเนียม พระเยซูทรงเลือกสาวก 12 คน และตั้งให้เป็นอัครทูตร่วมงานกับพระองค์ ชื่อเสียงของพระเยซูยิ่งเลื่องลือไป ระหว่างทางที่พระเยซูเสด็จไปกรุงเยรูซาเล็ม พระเยซูทรงจำแลงพระกายแก่สาวก 3 คน แล้วทรงตั้งสาวกอีก 70 คน และใช้พวกเขาเป็นคู่ไปประกาศสอนล่วงหน้าในที่ที่พระองค์จะเสด็จไป ในช่วงนี้ทรงทำนายถึงมรณกรรมของพระองค์และเตรียมสาวกสำหรับการปฏิเสธ ทรงติเตียนพวกผู้นำทางศาสนา และสอนประชาชนถึงความพินาศถ้าไม่กลับใจมาหาพระเจ้า

พระเยซูทรงขี่ลาเสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็มตรงกับคำพยากรณ์ของประกาศกในอดีต เหล่าสาวกที่ติดตามพระองค์ก็โห่ร้องสรรเสริญพระองค์และพระเจ้า พระเยซูทรงเสด็จเข้าไปในพระวิหารและขับไล่คนที่ค้าขายอยู่ที่นั่น พระองค์ทรงสั่งสอนบริเวณพระวิหารทุกวัน ประชาชนชอบมาฟังพระองค์ส่วนพวกผู้นำชาวยิวคอยจับผิดและท้าทายพระองค์ แต่ยังไม่สามารถจับพระองค์ได้ จนกระทั่งยูดาสอัครทูตตกลงทรยศพระองค์แลกกับเงิน พระเยซูเสวยอาหารปัสกากับสาวก ทรงตั้งพิธีมหาสนิทระหว่างรับประทานขนมปังและเหล้าองุ่น ทรงทำนายถึงการทรยศและการปฏิเสธก่อนเสด็จไปอธิษฐานในสวนเกทเสมนี ยูดาสพาคนมาจับพระองค์ สาวกคนหนึ่งเอาดาบฟันทาส

คนหนึ่งถูกหูข้างขวาขาด พระเยซูทรงห้ามแล้วรักษาเขาก่อนถูกจับไป สภายิวสอบสวนพระเยซูและกำหนดโทษประหารชีวิตในข้อหาหมิ่นประมาทพระเจ้า เปโตรปฏิเสธไม่รู้จักพระเยซู พระองค์ถูกปีลาตและเฮโรดสอบสวนในข้อหากบฏต่อโรม แม้จะไม่เห็นว่าพระเยซูมีความผิด แต่ปีลาตก็ตามใจประชาชนโดยปล่อยบารับบัสและให้ตรึงกางเขนพระองค์โดยมีผู้ร้ายสองคนอยู่ทางซ้ายและขวา คนที่ยืนดูทั้งทหารและขุนนางก็เยาะเย้ยพระองค์ พระเยซูทรงอธิษฐานขอพระเจ้าอภัยโทษคนเหล่านั้น และยังตรัสให้กำลังใจโจรคนหนึ่งที่กลับใจ ประมาณบ่ายสามโมง พระเยซูตรัสฝากจิตวิญญาณไว้กับพระเจ้าและสิ้นพระชนม์ มีชายชื่อโยเซฟซึ่งเป็นที่นับถือได้ไปขอพระศพจากปีลาตและอัญเชิญไปยังอุโมงค์ วันนั้นเป็นวันก่อนวันสะบาโต พอหลังวันสับบาโต สตรีที่ติดตามพระเยซูนำเครื่องหอมมาที่อุโมงค์แต่เช้ามืด พบทูตสวรรค์สององค์แจ้งเรื่องการกลับเป็นขึ้นมาของพระเยซู จึงเล่าให้สาวกฟังแต่ไม่มีใครเชื่อ ศิษย์ของพระเยซูสองคนที่กำลังเดินทางไปเมืองเอมมาอูสได้พบพระเยซูระหว่างทางและจำพระองค์ได้เมื่อทรงหักขนมปัง จึงรีบกลับมาบอกสาวกที่กรุงเยรูซาเล็ม พระเยซูมาปรากฏองค์แก่สาวกและบอกให้พวกเขาออกไปประกาศต่อทุกประชาชาติให้กลับใจ จากนั้นพระเยซูพาสาวกไปหมู่บ้านเบธานี ทรงอวยพรพวกสาวกแล้วเสด็จจากเขาไป พวกสาวกจึงกลับไปกรุงเยรูซาเล็ม อธิษฐานสรรเสริญพระเจ้าอยู่ในพระวิหารทุกวัน

เนื้อเรื่องย่อพระวรสารฉบับนักบุญยอห์น

ยอห์นเริ่มโดยกล่าวถึงความเป็นพระเจ้าของพระเยซูว่าเป็นพระวาทะของพระเจ้าที่ดำรงอยู่ตั้งแต่ปฐมกาลและได้ทรงบังเกิดเป็นมนุษย์และเป็นแสงสว่างที่ส่องมาในความมืด เมื่อยอห์นผู้ให้บัพติศมาประกาศสอน ผู้นำศาสนามาหาท่านและยอห์นยืนยันว่าท่านไม่ใช่พระคริสต์ แต่เป็นเพียงผู้เตรียมทาง ยอห์นให้บัพติศมากับพระเยซูแล้วเห็นพระวิญญาณเหมือนนกพิราบมาสถิตเหนือพระเยซู จึงชี้ให้ศิษย์ดูพระองค์โดยกล่าวว่าจงดูลูกแกะของพระเจ้า ศิษย์ของยอห์นจึงติดตามพระเยซูและเป็นสาวกพวกแรกของพระองค์ พระเยซูทรงเริ่มภารกิจซึ่งหมายสำคัญ*

---

* Semeion ในภาษากรีก หมายถึงการกระทำที่ชี้ให้เห็นถึงอำนาจบางอย่าง หรือความหมายที่ซ่อนอยู่ ซึ่งยอห์นใช้โดยไม่เพียงแต่เป็นการกระทำเหมือนธรรมชาติ หรือแสดงให้เห็นอำนาจที่เหนือธรรมชาติ หรือเป็นเรื่องพิเศษผิดจากเหตุการณ์ธรรมดาแต่ยอห์นเจาะจงให้เป็นพยานวัตถุที่จะเน้นถึงความจริงของพระวิญญาณบริสุทธิ์ และบอกถึงพระลักษณะของพระคริสต์ที่ผิดจากคนสามัญทั่วไป (เอ็ดวิน เอ. บลัม, 1998)

ครั้งแรกที่ทรงกระทำคือเปลี่ยนน้ำเป็นเหล้าองุ่นในงานสมรสที่หมู่บ้านคานา แคว้นกาลิลี เมื่อใกล้ถึงเทศกาลปัสกา พระเยซูเสด็จไปยังพระวิหารและทรงขับไล่คนที่ค้าขายสัตว์และรับแลกเงินในบริเวณพระวิหาร ฟาริสีที่ชื่อนิโคเดมัสมาสนทนากับพระองค์ พระองค์ตรัสว่าพระเจ้าทรงรักโลกมากจนประทานพระบุตรองค์เดียวมาช่วยกู้โลกให้รอด และคนที่วางใจในพระบุตรจะมีชีวิตนิรันดร์ พระเยซูทรงให้บัพติศมาแก่คนเป็นอันมาก จากนั้นพระเยซูเสด็จผ่านแคว้นสะมาเรียและได้พูดคุยกับหญิงชาวสะมาเรีย ทรงรักษาบุตรของข้าราชการคนหนึ่งที่คาเปอรนาอุม และชายที่ป่วย 38 ปี ในวันสะบาโตที่กรุงเยรูซาเล็ม พวกผู้นำทางศาสนาไม่พอใจที่พระเยซูรักษาโรคในวันสะบาโตซึ่งเป็นการละเมิดกฎบัญญัติ ทั้งยังเรียกพระเจ้าว่าพระบิดาด้วย พวกเขาจึงหาโอกาสฆ่าพระองค์ มีคนมากมายติดตามพระองค์เมื่อเห็นพระเยซูกระทำหมายสำคัญต่อบรรดาคนป่วย พระเยซูทรงเลี้ยงอาหารประชาชนห้าพันคน แล้วจึงปลีกตัวไปเมื่อทรงทราบว่าประชาชนจะจับพระองค์ไปตั้งเป็นกษัตริย์ และพระเยซูทรงดำเนินบนน้ำไปหาสาวกในคราวหนึ่ง

พระเยซูทรงสั่งสอนในธรรมศาลาตามเมืองต่างๆ และในพระวิหาร ทรงสอนเรื่องพระองค์เป็นอาหารแห่งชีวิตที่ลงมาจากสวรรค์ เรื่องผู้เลี้ยงแกะที่ดี เรื่องความสว่างของโลก เรื่องการเป็นเหตุให้คนฟื้นขึ้นมาและมีชีวิต ฯลฯ คนที่ได้ฟังทั้งประชาชนและผู้นำทางศาสนาต่างก็มีความเห็นแตกแยกกัน บางคนเชื่อว่าพระองค์มีผีสิง บางคนก็เชื่อว่าพระองค์มาจากพระเจ้า พวกผู้นำทางศาสนามาทดลองพระเยซูเพื่อหาเหตุฟ้องพระองค์ พระเยซูทรงรักษาชายตาบอดในวันสะบาโต ทำให้พวกผู้นำชาวยิวปฏิเสธพระเยซูและตกลงกันว่าจะอัปเปหิคนที่ยอมรับพระเยซูเป็นพระคริสต์ เมื่อพระเยซูทรงปลุกลาซารัสให้ฟื้นจากความตาย ยิ่งทำให้สภายิวต้องการฆ่าพระองค์

พระเยซูทรงลาเสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็มอย่างยิ่งใหญ่ในเทศกาลปัสกา มีประชาชนมากมายมาต้อนรับพระองค์ รวมทั้งคนต่างชาติก็มาหาพระองค์ แต่พวกผู้นำชาวยิวไม่เชื่อพระเยซู ส่วนคนที่เชื่อก็ไม่กล้ายอมรับ ระหว่างรับประทานอาหารในคืนก่อนเทศกาลปัสกา พระเยซูทรงล้างเท้าสาวก ทรงทำนายถึงการทรยศของยูดาส การปฏิเสธพระองค์ของเปโตร ทรงสั่งสอนสาวกในเรื่องต่างๆ และอธิษฐานเพื่อพวกเขา ก่อนจะเสด็จไปอธิษฐานในสวน ยูดาสพาทหารกับเจ้าหน้าที่จากผู้นำทางศาสนามาจับพระองค์ พระเยซูทรงควบคุมสถานการณ์และยอมให้จับโดยดี ผู้นำทางศาสนาไต่สวนพระเยซูและเปโตรปฏิเสธพระเยซู พระเยซูถูกปีลาตสอบสวน ในเทศกาลนั้นมีธรรมเนียมให้ปล่อยนักโทษคนหนึ่ง ฝูงชนให้ปีลาตปล่อยโจรชื่อบารับบัสและให้ตรึงกางเขนพระเยซูในข้อหาเป็นปฏิปักษ์กับซีซาร์ พระเยซูถูกทรมานก่อนถูกตรึงกางเขนระหว่างคนร้าย 2 คน ปีลาตให้เขียนป้ายติดไว้บนกางเขนเป็นภาษาฮีบรู ลาติน และกรีกว่า “เยซูชาวนาซาเร็ธ กษัตริย์ของชาวยิว” ก่อนสิ้นพระชนม์พระเยซูฝากยอห์นให้ดูแลมารดาของพระองค์ เมื่อสิ้นพระชนม์แล้ว

ทหารเอาทวนแทงสีข้างของพระองค์ โยเซฟชาวอาริมาเธีย สาวกลับๆ ของพระเยซูได้ขอพระศพจากปีลาตและนิโคเดมัสได้นำเครื่องหอมมาพันพระศพตามธรรมเนียมการฝังของชาวยิว และฝังพระศพไว้ในอุโมงค์ฝังศพใหม่แห่งหนึ่ง หลังวันสับบาโต มารีย์มักดาลามาถึงอุโมงค์ฝังศพแต่เช้าเห็นปากอุโมงค์เปิดอยู่ จึงรีบไปบอกสาวกพระเยซู สาวกสองคนไปดูที่อุโมงค์ พบแต่ผ้าป่านวางอยู่ มารีย์ซึ่งยืนร้องไห้อยู่นอกอุโมงค์เห็นทูตสวรรค์ 2 องค์และเห็นพระเยซู ค่ำวันนั้นพระเยซูทรงปรากฏพระองค์ต่อสาวก แต่สาวกคนหนึ่งชื่อโธมัสไม่ได้อยู่ที่นั่นจึงไม่เชื่อ พระองค์จึงเสด็จมาอีกครั้งหลังจากนั้น 8 วันและให้โทมัสสัมผัสรอยตะปูที่มือและที่เท้าของพระองค์

ยอห์นเขียนถึงจุดประสงค์ของหนังสือว่า เพื่อให้ผู้อ่านได้เชื่อว่าพระเยซูทรงเป็นพระคริสต์พระบุตรของพระเจ้า เหตุการณ์สุดท้ายที่บันทึกคือการสำแดงองค์แก่เหล่าสาวกอีกครั้งขณะกำลังจับปลา พระเยซูเตรียมอาหารและร่วมรับประทานกับพวกสาวก พระองค์คืนตำแหน่งผู้นำสาวกให้เปโตรและมอบหน้าที่ให้ดูแลคนของพระองค์ ข้อความตอนท้ายบันทึกว่าสาวกคนที่พระเยซูทรงรักคนนี้เป็นพยานในเหตุการณ์และบันทึกความจริงไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แนวคิดทฤษฎี

3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

Tim O'Sullivan et al. (1994: 50) นิยามการสื่อสาร (Communication) ไว้สองความหมายคือ ความหมายแรก การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดสารไปยังผู้รับสาร หรืออีกความหมายหนึ่งว่า เป็นการต่อรองแลกเปลี่ยนความหมายในสารซึ่งตัวสาร ผู้คนในวัฒนธรรมนั้น และ "ความจริง" มีปฏิสัมพันธ์กันเกิดเป็นการสร้างความหมายและความเข้าใจขึ้น

จุมพล รอดคำดี (2531 อ้างถึงในจันทร์ทิพย์ ปาละนันทน์, 2545) กล่าวว่า การสื่อสารหมายถึงพฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้คือ การเข้าใจร่วมกัน ความร่วมมือ ความตกลงเห็นพ้องต้องกัน ความผสมผสานประนีประนอม เป็นต้น อันจะนำมาซึ่งความคงอยู่และการพัฒนาสังคมมนุษย์

ปรมะ สตะเวทิน (2546) กล่าวว่า การสื่อสารคือกระบวนการของการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับสารโดยผ่านสื่อ

นิภา เมืองรัตน์ (2541) สรุปไว้ว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยผ่านสื่อ กระบวนการสื่อสารจึงประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักคือ ผู้ส่งสาร ข่าวสาร ช่องทาง ผู้รับสาร ผลที่เกิดจากการสื่อสาร และการสะท้อนกลับหรือปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้มีลักษณะต่อเนื่องตลอดเวลา ไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดสิ้นสุด

พัชนี เชยจรรยา และคณะ (2541) สรุปว่า การสื่อสารเป็นการสื่อความหมายในทางหนึ่งทางใด และมีลักษณะของการส่งและรับสาร (ไม่ว่าจะเป็นภายในตัวเอง ระหว่างผู้หนึ่งกับผู้หนึ่ง หรือระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม) ภายในปริบทหรือสภาพแวดล้อมหนึ่งๆ

รจิตลักษณ์ แสงอุไร (2530 อ้างถึงใน พรโสภิต จงมีสุข, 2545) ให้นิยามว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง เป็นกระบวนการที่ถ่ายทอดความหมายและมีผลกระทบเกิดขึ้นทั้งต่อผู้ส่งสารและผู้รับสาร การสื่อสารเป็นเรื่องเฉพาะตัว และจำเป็นต้องมีการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อความเข้าใจของทุกฝ่าย

ศิรินันต์ ลิมปนชัยพรกุล (2545) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และในแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารซึ่งประกอบด้วย 1. แหล่งสาร 2. สาร 3. ช่องทาง 4. ผู้รับสาร และ 5. ผลของการสื่อสารจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

จากนิยามข้างต้นจะสรุปได้ว่า การสื่อสาร เป็นกระบวนการสื่อความหมายที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข่าวสารไปยังผู้รับสาร โดยผ่านสื่อและช่องทางต่างๆ ภายในบริบทหรือสภาพแวดล้อมหนึ่งๆ เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางอย่างตามเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับแนวคิดเรื่องการสื่อสารที่จะนำมาใช้ประกอบในงานวิจัย ได้แก่

3.1.1 แบบจำลองการสื่อสารและการสื่อสารของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ

ในการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่” จะใช้ **แบบจำลองการสื่อสารระหว่างผู้นำและผู้ตาม** มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

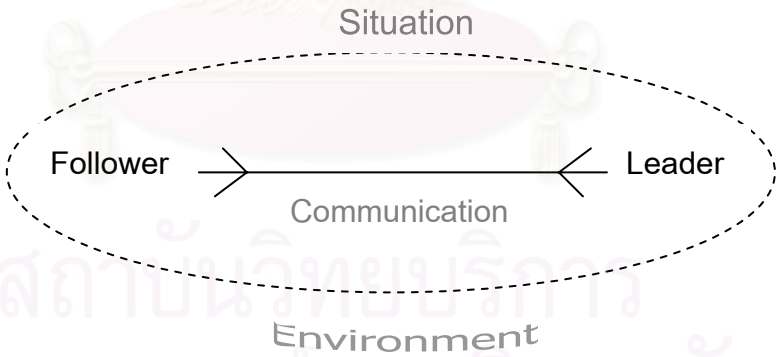

รูปที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารระหว่างผู้นำและผู้ตาม (ปรับจาก www.nwlink.com)

จากแบบจำลองข้างต้น องค์ประกอบหลักในการศึกษาได้แก่

(1) **ผู้นำ** (Leader) จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง เข้าใจสถานะของตน (be) สิ่งที่ตนรู้ (know) และสิ่งที่ตนสามารถทำได้ (do) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จต้องสามารถชักจูงใจผู้ตามให้เชื่อว่าตนมีคุณค่าที่จะติดตาม

(2) **ผู้ตาม** (Follower) คนมีความแตกต่างกันย่อมต้องการรูปแบบการเป็นผู้นำที่แตกต่างกันไป ผู้นำจึงต้องรู้จักผู้คน โดยเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เช่น ความต้องการ อารมณ์ แรงจูงใจ รวมทั้งรู้จักผู้ตามของตนในแง่เป้าหมาย ภูมิหลัง และประสบการณ์ด้วย

(3) **การสื่อสาร** (Communication) ไม่ว่าจะเป็นวัจนภาษาหรืออวัจนภาษา ผ่านสื่อและช่องทางใดก็ตาม ล้วนส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งการสื่อสารจะมีลักษณะเป็นพลวัต (dynamic) ที่เปลี่ยนแปลงได้โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น คู่สื่อสาร สถานการณ์ และสภาพแวดล้อม

(4) **สถานการณ์** (Situation) ผู้นำต้องประเมินและตัดสินใจเลือกรูปแบบการนำให้เหมาะกับสถานการณ์ซึ่งมีความหลากหลายและต้องการการสื่อสารที่แตกต่างกันไป อาทิเช่น สถานการณ์ยามสงบหรือยามสงคราม สถานการณ์การสื่อสารในบริบทการเมือง สังคม หรือองค์การ เป็นต้น รวมถึงปฏิกิริยาของผู้นำคนอื่นๆ ด้วย

(5) **สภาพแวดล้อม** (Environment) หมายถึงสภาพแวดล้อมภายในประเทศหรือภายนอกประเทศ สภาพแวดล้อมของการทำงานในองค์การหรือชุมชนรอบๆ องค์การ เป็นต้น ซึ่งจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเป้าหมาย ค่านิยม แนวคิดและวัฒนธรรม

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบจำลองดังกล่าวในการศึกษาวิเคราะห์การสื่อสารของพระเยซูกับผู้รับสารในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตทั้งกลุ่มที่ไม่ยอมรับพระเยซูและกลุ่มที่ยอมรับพระเยซูเป็นผู้นำ ซึ่งปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้ง 4 ฉบับผ่านมุมมองของสาวก 4 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยสองข้อแรก

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างการสื่อสารกับภาวะผู้นำ เพราะการสื่อสารจะมีส่วนต่อการยอมรับความเป็นผู้นำด้วย Max Weber ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ และระบุว่าพระเยซูเป็นผู้นำตามแนวทฤษฎีนี้ (http://en.wikipedia.org) ซึ่งนักวิชาการในสมัยต่อมาสนใจศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Communication style of Charismatic Leader) เช่น Robert J. Richardson และ Katharine S. Thayer (1993) ได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ขับเคลื่อนด้วยอารมณ์” ดังนั้นผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจึงมิใช่เพียงแค่มีคุณลักษณะพิเศษเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกระบวนการสื่อสารแบบพิเศษซึ่งสามารถสื่อสารในระดับอารมณ์ สื่อสารด้วยหัวใจและจิตวิญญาณมากกว่าความนึกคิดและตรรกะ สื่อสารด้วยตัวตนทั้งครบ เพื่อสัมผัสถึงหัวใจและจิตใจของผู้คน อันจะจูงใจให้เกิดการกระทำ และความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับผู้นำ

ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะสื่อสารวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และอำนวยการอย่างมีสีสัน มีจินตนาการ และมีการแสดงออก ประกอบกับการสื่อสารอย่างเปิดเผยกับสมาชิกของกลุ่ม สร้างบรรยากาศการสื่อสารให้เกิดความสะดวก และกระตุ้นด้วยการสื่อสารแบบสองทาง คือกับสมาชิกของกลุ่ม ขณะเดียวกันก็กระตุ้นส่งเสริมความรู้สึกมั่นใจด้วย (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544)

การสื่อสารของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ รูปแบบการสื่อสารที่ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษมักใช้โดยสรุปจาก Robert J. Richardson และ Katharine S. Thayer (1993); Jay A. Conger (1989) และรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2545) มีดังนี้

การสื่อสารเพื่อสร้างความผูกพัน

1) สื่อสารด้วยตัวตนทั้งครบ กล่าวคือสื่อสารด้วยร่างกายทั้งหมดของตน มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าคนรับสารจากคำที่พูดออกมา 7% รับสารจากคุณภาพหรือวิธีการเปล่งเสียง รวมทั้งความดัง น้ำเสียง จังหวะ 38% และส่วนที่เหลือ 55% ของสารมาจากกายภาพ กล่าวคือลักษณะท่าทาง อัตราการหายใจ การจัดวางท่าทาง การเคลื่อนไหว สีผิว สภาพกล้ามเนื้อ และการสบตา ซึ่งเป็นการสื่อสารที่เหนือกว่าคำพูด (extraverbal) ทั้งนี้ต้องเป็นการสื่อสารด้วยความรู้สึกตามที่พูดอย่างแท้จริง ซื่อตรงทั้งในสิ่งที่พูด รู้สึก และทำ

2) สื่อสารในเวลาที่เหมาะสม ทำให้คู่สื่อสารรู้สึกดี สบายใจ และเป็นผู้เริ่มก้าวเข้าไปสื่อสารยังทุกๆ คนก่อน

3) พูดในสิ่งที่ผู้ฟังมีประสบการณ์ เพื่อสร้างการยอมรับ

4) การปรับการใช้ภาษาให้เข้ากับผู้ฟังที่แตกต่างกัน (Gearing language to different audiences) คือ เลือกภาษาให้เหมาะสมกับผู้ฟัง และเป็นภาษาที่บำรุงน้ำใจ เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและไพเราะ

การสื่อสารเพื่อจัดการอารมณ์ผู้ฟัง โดยจุดประกายอารมณ์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นด้วยเทคนิคดังนี้

1) ใช้คำที่สร้างผลกระทบทางอารมณ์ (Impact words) เช่น คำว่า “home” แทนคำว่า “house” หรือ “Nazi” แทน “German Soldier”

2) ใช้คำถามที่กระตุ้นการกระทำ (The question that creates action) คำถามที่เหมาะสมจะทำให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับอารมณ์ โดยตั้งคำถามนำไปสู่ความทรงจำซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อเป้าหมายและภาวะผู้นำ

3) ใช้ภาษาที่กระตุ้นประสาทรับความรู้สึก (Sensory-stimulating language) ใช้คำบรรยายอย่างมีชีวิตชีวาโดยเน้นที่ประสาทสัมผัส อาทิ การมองเห็น เช่น ใส เป็นประกาย การได้ยิน เงียบสงัด ดังสนั่น การรับรู้ เช่น ตัน ขูด บีบอัด เป็นต้น

4) ใช้ประสบการณ์สากล (Universal Experiences) เป็นประสบการณ์ที่ทุกคนเคยสัมผัส เพื่อช่วยสร้างอารมณ์ร่วมในกลุ่มได้อย่างมีพลัง

5) ใช้คำที่สร้างภาพและเรื่องเล่า (Word pictures and stories) ช่วยส่งผลต่อจิตใต้สำนึก โดยคำที่สร้างภาพมักเป็นประโยคธรรมดาหนึ่งหรือสองประโยคที่จับความสนใจและสร้างความนึกคิดและอารมณ์ เช่น

"อย่าให้เราแสวงหาเพื่อเติมเต็มความกระหายในเสรีภาพโดยดื่มจากถ้วยแห่งความขื่นขมและความเกลียดชัง" (มาร์ติน ลูเธอร์ คิง อ้างถึงใน Robert J. Richardson & Katharine S. Thayer ,1993: 190)

"ขณะที่สายลมแห่งความเปลี่ยนแปลงกำลังพัดแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งในโลกของคอมมิวนิสต์และโลกของพวกเราเอง " (จอห์น เอฟ. เคนเนดี้, อ้างแล้ว: 191)

ส่วนเรื่องเล่านั้นจะมีพลังในการกระตุ้นอารมณ์และการกระทำ อีกทั้งยังช่วยสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร เช่น เดิมธุรกิจการล่ากวางในสหรัฐอเมริกามีมูลค่า 9.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อภาพยนตร์ แบมบี (Bambi) ออกฉาย ฉากหนึ่งที่จับใจคือแบมบีเห็นแม่ของตนถูกยิงตายโดยนักล่าสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ชมจนในฤดูต่อมาธุรกิจล่ากวางมีมูลค่าเพียง 4.1 ล้านเหรียญสหรัฐ (Smalley and Trent: 1998: 195 อ้างถึงใน Richardson and Thayer, 1993: 194)

นอกจากนี้เรื่องเล่าอาจอยู่ในรูปของคำอุปมาอุปมัย (Metaphors) และการเปรียบเทียบกับสิ่งที่คล้ายกัน (Analogies) ซึ่งสามารถจูงใจผู้ตามให้เกิดอารมณ์ร่วมในระดับสูง ช่วยให้เกิดสติปัญญา จินตนาการ และคุณค่าอีกด้วย

แนวคิดการสื่อสารของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษนี้ ผู้วิจัยจะใช้ในการวิเคราะห์การสื่อสารของพระเยซูร่วมกับแบบจำลองการสื่อสารระหว่างผู้นำและผู้ตาม ประกอบกับแนวคิดการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

3.1.2 การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication)

การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ เป็นการพยายามอย่างจงใจที่จะมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของผู้อื่น อาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เพื่อจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้น มีนักวิชาการหลายท่านศึกษาเรื่องการสื่อสารและการโน้มน้าวใจ ในงานวิจัยนี้จะสรุปสาระสำคัญมาจากอรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2546) เพื่อเป็นกรอบในการศึกษา

มิลเลอร์และเบอร์กูน (Miller and Burgoon) อธิบายความหมายของการโน้มน้าวใจว่า การโน้มน้าวใจใช้เมื่อผู้โน้มน้าวใจตั้งใจที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้ได้รับการโน้มน้าวใจ ส่วนไซมอนส์ (Simons) สรุปความหมายของการโน้มน้าวใจว่า หมายถึงการสื่อสารของมนุษย์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นโดยการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ค่านิยม หรือทัศนคติ เป็นต้น ซึ่งอรวรรณ (อ้างแล้ว) สรุปลักษณะการโน้มน้าวใจไว้ดังนี้

1) ผู้โน้มน้าวใจมีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ

2) โดยปกติผู้ถูกโน้มน้าวใจจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งและผู้ถูกโน้มน้าวใจจะพยายามชักจูงผู้ถูกโน้มน้าวใจให้ยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ

3) สิ่งที่ผู้โน้มน้าวใจต้องการคือการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างหรือการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของผู้ถูกโน้มน้าวใจ ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยอื่นอันได้แก่ อารมณ์ พฤติกรรม เป็นต้น

ในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ จุดที่ผู้สื่อสารจะต้องคำนึงถึงคือ

3.1.2.1 การวิเคราะห์ผู้รับสาร

“ผู้รับสาร” เป็นองค์ประกอบสำคัญองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร เพราะผู้รับสารคือเป้าหมายของการสื่อสารแต่ละครั้ง นักวิชาการสื่อสารจึงให้ความสนใจวิเคราะห์ผู้รับสาร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของการสื่อสาร แนวทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้รับสารในยุคแรกคือ แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ ซึ่งยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2534) กล่าวว่าเป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรที่เห็นได้ชัดเจน คือ ตัวแปรทางประชากรศาสตร์ (Demographic variables) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic status) ภูมิลำเนา ศาสนา ฯลฯ เป็นแนวทฤษฎีตามหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล โดยเชื่อว่าคนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น

พฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารของบุคคลนั้นๆ จึงน่าจะแตกต่างกันด้วย ทั้งการเลือกใช้ถ้อยคำในภาษาหรือการใช้อวัจนภาษา กลยุทธ์ในการสื่อสาร รวมไปถึงการเลือกใช้สื่อหรือการเปิดรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่างๆ ตามที่ผู้รับสารต้องการ

Muzafer Sherif และคณะ (อ้างถึงในอรวรรณ, อ้างแล้ว) ได้เสนอทฤษฎีการตัดสินจากสังคมและพันธะผูกพัน (Social judgment-involvement theory) กล่าวว่ามนุษย์พัฒนากรอบอ้างอิงหรือจุดทอดสมอจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม และจากปฏิสัมพันธ์นี้เองทำให้เราผูกพันตนเอง ซึ่งมีสองแนวคิดสำคัญคือ

แนวคิดที่ 1

Anchor points – จุดทอดสมอหรือจุดอ้างอิงภายในตัวเอง เราใช้มันเมื่อเราประเมินเกี่ยวกับบุคคล ประเด็น เหตุการณ์ ผลิตภัณฑ์ ฯลฯ

Latitude of acceptance - เมื่อข้อเสนอของผู้ส่งสารตกอยู่ในเขตที่เรายอมรับได้ เมื่อเทียบกับจุดทอดสมอหรือจุดอ้างอิงภายในตัวเรา

Latitude of rejection – เมื่อข้อเสนอของผู้ส่งสารตกอยู่ในเขตที่ยอมรับไม่ได้ เรามองดูว่าข้อเสนอของผู้ส่งสารไม่ยุติธรรม มีอคติ เป็นบ้า หรือแย่มาก

Latitude of noncommitment – เมื่อข้อเสนอของผู้ส่งสารอยู่ในเขตที่ผู้รับสารรู้สึกเฉยๆ ผู้รับสารจะมีทีท่าว่าดูไปก่อน (wait and see)

โดยสรุปแล้วผู้รับสารจะถูกโน้มน้าวใจได้ง่ายที่สุดเมื่ออยู่ในเขตของการยอมรับ และจะถูกโน้มน้าวใจได้ยากที่สุดเมื่ออยู่ในเขตของการไม่ยอมรับ และจะเปิดกว้างต่อการถูกโน้มน้าวใจถ้าผู้รับสารอยู่ในเขตของการไม่ยินดียินร้าย ไม่ผูกพันตนเอง

แนวคิดที่ 2

Ego-involvement คือ ความรู้สึกผูกพันตนเองเข้ากับข้อโต้แย้งใดข้อโต้แย้งหนึ่ง คนพวกนี้จะถูกโน้มน้าวใจได้ยาก และผูกพันตนเองเข้ากับกลุ่มสังคมหรือกลุ่มอ้างอิง โดยตั้งชื่อให้ตนเอง เช่น ฉันเป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน หรือ ฉันเป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งคนพวกนี้มักจะมองเห็นไม่สีดำก็ขาว จะมองไม่เห็นเฉดสีเทา ถ้าหากเขาได้รับข้อมูลใหม่ที่คล้ายกับจุดยืนของตนจะรับรู้ข้อมูลใหม่นั้นกลมกลืนกับจุดยืนเก่าของตนเรียกว่า Assimilation และจะมองจุดยืนที่แตกต่างจากของตนห่างไกลเกินความเป็นจริงอย่างบิดเบือนหรือมีอคติเรียกว่า Contrast effect ดังนั้นการโน้มน้าวใจ คนที่รู้สึกผูกพันตนเองเข้ากับสิ่งหนึ่งสิ่งใดจึงยากมาก ผู้ส่งสารที่จะโน้มน้าวใจจะมุ่งจูงใจคนที่ผูกพันตนเองเข้ากับประเด็นต่างๆ ในระดับกลางหรือต่ำเท่านั้น

จากทฤษฎีข้างต้นสามารถเชื่อมโยงไปถึงผู้รับสารในฐานะสมาชิกกลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่มีบทบาทต่อคนเรานั้นก็คือกลุ่มอ้างอิง (Reference groups) ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในลักษณะบรรทัดฐานของพฤติกรรม และเป็นมาตรฐานหรือเกณฑ์แห่งการตัดสินใจ (Check point) เมื่อมีการรับสารเพื่อโน้มน้าวใจ กลุ่มที่จะมีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารอาจจะเป็นกลุ่มที่ผู้รับสารมีสมาชิกภาพ (Membership groups) และกลุ่มที่ไม่มีสมาชิกภาพ (Nonmembership groups)

กลุ่มที่มีสมาชิกภาพ ทุกคนจะเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเสมอ และเป็นสมาชิกของหลายกลุ่มได้ในเวลาเดียวกัน โดยจะมีความผูกพันหรือมีความเป็นกลุ่มมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน การพบปะสังสรรค์ในสังคม และการจัดระเบียบในสังคม ชนิดของกลุ่มอาจแบ่งได้เป็น กลุ่มที่แบ่งตามเพศ กลุ่มแบ่งตามอายุ กลุ่มแบ่งตามชาติพันธุ์ ชุมนุมในทางสังคม (Social clubs) กลุ่มพิจารณาตามระดับชั้น (Stratifications) คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มศาสนา (Religions) กลุ่มการเมือง (Political party) เป็นต้น ซึ่ง แต่ละกลุ่มก็มีความยากง่ายในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจแตกต่างกัน นักสื่อสารต้องพยายามจับโครงสร้างทางทัศนคติ ค่านิยมของกลุ่มมาเป็นจุดอ้างอิงให้ผู้รับสารตระหนักโดยรวมอยู่ในเรื่องที่จะสื่อสารเพื่อโน้มน้าวด้วย ซึ่งมีการศึกษาอิทธิพลแนวโน้มของกลุ่มพบว่า สมาชิกในกลุ่มจะไม่กล้าเปลี่ยนแปลงหรือคิดเห็นเป็นอย่างอื่นจากความเห็นของทั้งกลุ่มเพราะคาดหวังที่จะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

กลุ่มที่ไม่มีสมาชิกภาพ อาจเป็นกลุ่มอ้างอิงของเราได้แม้เราจะไม่ได้เป็นสมาชิกเพราะเรายกย่องและมีความหวังที่จะเข้าร่วมด้วย เช่น ผู้ที่พยายามยึดเอาพฤติกรรมของผู้ที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่ยกย่องนับถือมาเป็นแบบอย่างปฏิบัติ ในขณะที่กลุ่มที่เรามีทัศนคติไม่ดีมักจะถูกอ้างอิงในแง่ปฏิเสธ

กรอบอ้างอิงในลักษณะของกลุ่มต่างๆ จึงมีผลต่อการตัดสินใจและทัศนคติรวมถึงการแสดงออกของคนเรา ในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจจึงต้องศึกษาพื้นเพของผู้รับสารทั้งในแง่บุคคลและกลุ่มให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดการยอมรับการโน้มน้าวใจ ดังนั้นในการวิเคราะห์การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่ จะศึกษาวิเคราะห์ภูมิหลังและสภาพแวดล้อมทางสังคมในเรื่องกลุ่มของผู้รับสารอันเป็นปัจจัยที่จะมีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซูด้วย

3.1.2.2 อิทธิพลของผู้สื่อสาร

ผู้ส่งสารอาจจะเป็นตัวบุคคล กลุ่มบุคคล คณะทำงาน สถาบัน องค์การ หรือหน่วยงานก็ได้ โดยในสมัยโบราณนั้นวิธีแรกในการสื่อสารก็คือการสื่อสารด้วยวาจา ต่อมาเมื่อมีการประดิษฐ์ตัวอักษรแล้วมนุษย์จึงเริ่มมีการสื่อสารด้วยลายลักษณ์อักษร เช่นเดียวกับที่พระเยซูใช้การสื่อสารด้วยวาจาและการปฏิบัติต่อผู้รับสาร และต่อมาคริสตชนในสมัยแรกก็ใช้การสื่อสารด้วยวาจาและการปฏิบัติก่อนจะมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์กลายเป็นพระวรสารทั้งสี่ฉบับสืบทอดมาจนถึงคริสตชนในยุคปัจจุบัน

อิทธิพลของผู้สื่อสารเป็นอีกจุดหนึ่งที่ผู้ส่งสารต้องคำนึงถึงในการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ มีการศึกษาเรื่องความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งอริสโตเติล (อ้างถึงในอรวรรณ, อ้างแล้ว) กล่าวว่า บุคลิกของผู้พูดเป็นสาเหตุของการโน้มน้าวที่สำคัญของการพูด เมื่อผู้ฟังไม่รู้จริงในเรื่องที่ฟัง เมื่อความเห็นถูกแบ่งแยก เมื่อนั้นผู้พูดมีความหมายมาก การโน้มน้าวใจด้วยบุคลิกมาจากเหตุ 3 ประการคือ

ประการแรก ผู้พูดต้องเป็นผู้มีสติปัญญาลึกซึ้ง มีไหวพริบเชาว์ปัญญากอปรด้วยวิจารณญาณอย่างดี (intelligence)

ประการที่สอง ผู้พูดต้องแสดงให้เห็นว่ามีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความตั้งใจจริงที่จะรักษาประโยชน์ให้ (good will)

ประการที่สาม ผู้พูดต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีนิสัยดี มั่นอยู่ในศีลธรรม คือเป็นผู้รักความยุติธรรม กล้าหาญ ยับยั้งชั่งใจ เมตตากรุณา โอบอ้อมอารี สุภาพรอบคอบ สุขุม พูดจริงทำจริง รักษาคำพูด (good character)

ปราชญ์ทางการสื่อสารในยุคต่อมาได้สรุปว่าความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารขึ้นกับปัจจัย 2 ประการ คือ ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ (Competence of expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthness) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้รับสารมองเห็น รับรู้ และเชื่อว่ามีในตัวผู้ส่งสาร

อรวรรณสรุปไว้ว่า ผู้ส่งสาร (Source) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจมีผลขึ้นมาได้ และผู้สื่อสารที่ต้องการจะเป็นผู้โน้มน้าวใจที่ดี จะต้องมีการปฏิบัติตนให้สอดคล้องไปด้วยในกิจกรรมที่ทำประจำวัน ไม่ใช่เฉพาะแต่เวลาทำการสื่อสารเท่านั้น

3.1.2.3 ช่องทางการสื่อสารกับการโน้มน้าวใจ

ในอดีตการโน้มน้าวใจส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในสภาวะที่เห็นหน้ากัน เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มผ่านช่องทางการสื่อสารอาจเป็นทางวัจนภาษาหรืออวัจนภาษา โดยมีสื่อบุคคลเป็นหลักในการสื่อสารและโน้มน้าวใจ ต่อมาเมื่อมนุษย์ประดิษฐ์อักษรขึ้น จึงมีการใช้การเขียนเพื่อติดต่อสื่อสารโดยที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากันก็ได้ ช่องทางการสื่อสารทางวัจนภาษาจึงแบ่งได้เป็น การสื่อสารด้วยวาจา และการสื่อสารด้วยลายลักษณ์อักษร (Oral and written communication) ซึ่งผู้ส่งสารต้องพิจารณาปัจจัยหลายประการก่อนจะตัดสินใจใช้ช่องทางใด โดยคำนึงถึง

(1) ความยากของสาร ถ้าสารมีความยากแล้วการสื่อสารทางลายลักษณ์อักษรดีกว่าทางวาจา เพราะผู้อ่านสามารถรับรู้และเข้าใจด้วยตนเองในขณะที่อ่านอยู่ และสามารถอ่านทวนซ้ำให้เข้าใจขึ้นได้

(2) ทักษะทางภาษาของผู้รับสาร ถ้าหากมีประชากรที่ไม่รู้หนังสืออยู่ในกลุ่มผู้รับสารมากก็ควรหลีกเลี่ยงการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจด้วยลายลักษณ์อักษร

(3) ประเภทของผู้รับสารและขนาดของผู้รับสาร ในชุมชนที่มีขนาดใหญ่นั้นผู้ส่งสารไม่อาจพบเห็นกับทุกคนได้ จึงมักจะรวมการสื่อสารทั้งทางลายลักษณ์อักษรและทางวาจา

(4) ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร หากผู้ส่งสารเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ สารนั้นก็จะเป็นที่สนใจและผู้รับสารให้ความสำคัญมากขึ้น ซึ่งในกรณีนี้การติดต่อสื่อสารด้วยการพูดเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลดี อีกทั้งยังมีงานวิจัยที่แสดงถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลในการโน้มน้าวใจ เช่น งานวิจัยของนิภา เมืองรัตน์ (2541) ที่สรุปว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล มีประสิทธิภาพสูงในการก่อให้เกิดและเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

3.1.2.4 การสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจ

“สาร” เป็นความคิดที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดผ่านสัญลักษณ์ในรูปแบบที่ผู้รับสารเข้าใจได้ เช่น ภาษาหรือถ้อยคำ เนื่องจากการใช้คำที่แตกต่างกันทำให้เกิดความประทับใจในระดับที่แตกต่างกันแก่ผู้รับสาร ดังนั้นการโน้มน้าวใจจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สื่อสารในการตระหนักว่าผู้รับสารให้คำจำกัดความของคำๆ หนึ่งอย่างไร และวิเคราะห์ว่าคำที่เป็นนามธรรมหรือรูปธรรมจะใช้ได้ดีกว่ากันในสภาพการณ์หนึ่งๆ ซึ่งคำโดยทั่วไปจะแบ่งเป็นลักษณะนัยตรง (Denotative meaning) คือความหมายของคำตามพจนานุกรม และนัยประหวัด (Connotative meaning) คือความหมายของคำที่เปลี่ยนแปลงไปตามการรับรู้และประสบการณ์ของแต่ละคน

กลยุทธ์การสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจมีหลายทฤษฎี แต่ในงานวิจัยจะใช้แนวคิดการสร้างสารด้วยการใช้หลักฐาน และการใช้จุดจูงใจในสาร (อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2546) ประกอบการวิเคราะห์การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซู

การสร้างสารด้วยการใช้หลักฐาน เป็นกลยุทธ์เพื่อให้เรื่องราวที่จะโน้มน้าวใจชัดเจนและมีน้ำหนักมากขึ้น การใช้หลักฐานจำแนกได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. การยกตัวอย่าง (Examples or Illustrations) อาจมาในรูปแบบตัวอย่างละเอียดจากเรื่องจริง ตัวอย่างย่อๆ เพียงคำสองคำ และตัวอย่างที่แต่งสมมติขึ้น ซึ่งมักเป็นเรื่องในอนาคต โดยตัวอย่างนั้นต้องมีรายละเอียดพอที่จะอธิบายประเด็นที่ผู้สื่อสารต้องการชี้ให้เห็น ตัวอย่างเหล่านี้เมื่อมีปริมาณมากจึงเกิดการรวบรวมเสนอเป็นสถิตินั่นเอง

2. การใช้พยาน (Testimony) อาจเป็นคนธรรมดาสามัญเป็นพยานในเรื่องข้อเท็จจริงที่ไม่ต้องการความรู้เฉพาะด้าน หรืออ้างถึงผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่ยอมรับในสาขานั้นๆ ก็ได้

3. การเปรียบเทียบ (Analogy or comparison) กล่าวคือการมองหาความคล้ายคลึงระหว่างสิ่งหนึ่งที่เรารู้จักเข้าใจดีแล้วกับอีกสิ่งหนึ่งที่เราไม่รู้จัก ไม่เข้าใจ แบ่งเป็นการเปรียบเทียบโดยภาพพจน์ คือ เปรียบเทียบของสองอย่างที่ต่างหมวดหมู่กัน เช่น เปรียบว่า “การบริจาคทานเพื่อการศึกษาเปรียบเหมือนมอบแสงไต้นำทางแก่ผู้ได้รับทานนั้น” และการเปรียบเทียบชนิดเดียวกัน หมายถึงเปรียบเทียบสิ่งของ สถาบัน ความคิด บุคคล โครงการ ข้อมูล และประสบการณ์ โดยอาจชี้ให้เห็นความเหมือนกันระหว่างครูคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง เป็นต้น

4. รายละเอียด (Details) หมายถึงลักษณะหรือส่วนต่างๆ ของวัตถุชิ้นหนึ่ง ของเหตุการณ์หนึ่งๆ หรือของความคิดรวบยอดความคิดใดความคิดหนึ่ง โดยการให้รายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง ผู้พูดสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างกระจ่างได้ในเรื่องที่พูด และดึงดูดความสนใจผู้ฟังได้มากขึ้น

5. การพรรณนาความ (Description) เป็นขบวนการบอกเล่าถึงรูปร่างหน้าตา ลักษณะหรือบรรยากาศของเหตุการณ์ สถานที่ วัตถุ หรือประสบการณ์ โดยขึ้นอยู่กับการสังเกตการณ์หรือความรู้สึกของผู้พูด ช่วยให้ผู้ฟังได้เห็นภาพที่ชัดเจน และโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารคิดถึงประเด็นนั้นได้

6. การบอกเล่า (Narration) คล้ายคลึงกับการพรรณนา แต่จะบรรยายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา

จุดจูงใจในสาร (Message appeals) เป็นวิธีการสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจวิธีหนึ่ง จุดจูงใจที่ใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่

1. จุดจูงใจโดยใช้ความกลัว (Fear appeals) มีการศึกษาพบว่าความกลัวในระดับต่ำมีผลในการโน้มน้าวใจมากกว่าความกลัวในระดับสูง เพราะถ้าความกลัวมีมากเกินไปผู้รับสารอาจจะสนใจความกระวนกระวายของเขามากกว่าสาร แต่ระดับความกลัวก็แปรไปตามความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ถ้าผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือสูงก็สามารถใช้ความกลัวในระดับสูงมาโน้มน้าวใจได้ นอกจากนี้หัวข้อของการโน้มน้าวใจยังสัมพันธ์กับระดับของความกลัวที่จะใช้ด้วย กล่าวคือ ถ้าผู้รับสารรู้สึกว่าตนเองเกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น ผู้ส่งสารอาจใช้ความกลัวในระดับสูงมาโน้มน้าวใจได้

2. จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ (Emotional appeals) มีการทดลองพบว่า สารที่ใช้อารมณ์จะโน้มน้าวใจได้มากกว่าสารที่ไม่ใช้อารมณ์ วิธีการโน้มน้าวใจโดยใช้อารมณ์ได้แก่ การใช้ภาษาที่เจืออารมณ์เพื่อบรรยายสถานการณ์ การเชื่อมโยงความคิดที่เราเสนอใหม่กับความคิดเก่าซึ่งเป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่รังเกียจ การเชื่อมโยงความคิดที่เสนอเข้ากับอวัจนสารที่สามารถเร้าอารมณ์ได้ เช่น เสนอสารพร้อมภาพประกอบ และการทำให้วัจนสารและอวัจนสารสอดคล้องกันโดยผู้ส่งสาร

3. จุดจูงใจโดยใช้ความโกรธ (Anger appeals) วิธีนี้ผู้ส่งสารสร้างความโกรธหรือความคับข้องใจแก่ผู้รับสารแล้วจึงเขียนหรือพูดเพื่อลดหรือเพิ่มความเครียดแก่ผู้รับสารและวิธีแก้ไข

4. จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ขัน (Humerous appeals) เป็นวิธีโน้มน้าวใจโดยการลดความเครียด อาจทำได้โดยวิธีการประชดแดกดัน

5. จุดจูงใจโดยใช้รางวัล (Rewards as appeals) ปกติแล้วสารที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับสารจะประสบความสำเร็จมากกว่าสารที่ไม่ได้ให้คำสัญญาสิ่งใดกับคนฟัง ยิ่งสารมีรางวัลหรือสิ่งตอบแทนมากจะยิ่งเรียกร้องความสนใจหรือจูงใจคนฟังได้มาก ซึ่งบทบาทการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจจะเห็นได้ชัดเจนดีขึ้นถ้ารางวัลที่พ่วงมาไม่ใช่รูปธรรม

6. จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ (Motivational appeals) หมายถึงแรงจูงใจบางอย่างที่มนุษย์เรียนรู้เมื่อมีประสบการณ์ผ่านเข้ามาในชีวิต ได้แก่ ความรักชาติ ความรักในเพื่อนมนุษย์ ศาสนา และค่านิยมต่างๆ ดังนั้นการสื่อสารโดยใช้แรงจูงใจจึงต้องมีการวิเคราะห์ผู้ฟังอย่างมาก เพราะแรงจูงใจอย่างหนึ่งอาจจะมีความหมายมากต่อผู้ฟังคนหนึ่งในขณะที่ผู้ฟังอีกคนหนึ่งอาจจะไม่รู้สึกอะไรเลย

แนวคิดดังกล่าวจะนำมาใช้วิเคราะห์การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจของพระเยซูต่อผู้รับสารในสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏในพระวรสาร ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่ภาวะผู้นำของพระองค์ จึงจะกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำในลำดับต่อไป

3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

3.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

มีนักวิชาการหลายท่านได้สนใจศึกษาภาวะความเป็นผู้นำ และได้ให้คำจำกัดความคำว่าภาวะผู้นำไว้ต่างๆ กัน ซึ่งรัศมี ลักขณาวรรณพร (2547: 166-167) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

ภาวะผู้นำ คือ อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ ผู้ตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือเพื่อความสำเร็จร่วมกัน (Daft, 1995: 5)

ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการชักจูงใจให้ผู้อื่นมุ่งมั่น ทำงานเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าประสงค์ (Shermerhorn, 1999: 262)

ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น โดยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจและมีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อร่วมกันกระทำให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกระบวนการที่เอื้อให้บุคคลรวมพลังเพื่อให้วัตถุประสงค์สำเร็จ (Gary Yukl, 2002: 7)

ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถที่มีอิทธิพลต่อคนอื่น ซึ่งจะทำให้งานบรรลุเป้าหมาย หรือเป็นกระบวนการในการกระตุ้นบุคคลอื่นให้ทำงานหนักจนประสบผลสำเร็จ (เสนาะ ติเยาว์, 2543: 183)

ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของบุคคล ในการชักจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ (รัศมี ลักขณาวรรณพร, 2547: 167)

จากคำจำกัดความดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น โดยการชักจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และได้แบ่งประเภททฤษฎีภาวะผู้นำไว้หลากหลายแนวทาง (รัศมี ลักขณาวรรณพร, 2547; ศิริวรรณ หม่อมพ่อนุช, 2544 อ้างถึงใน ขะธิณยา หล้าสุวงษ์, 2545; Gary Yukl,1998) โดยสรุปแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ความเป็นผู้นำตามแนวลักษณะ (Trait Approach) เป็นแนวคิดที่เก่าแก่ที่สุด ซึ่งเน้นที่คุณลักษณะของตัวผู้นำในเรื่องลักษณะทางร่างกาย ภูมิหลังทางด้านสังคม มีความฉลาดและความสามารถ มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณลักษณะทางสังคม เช่นความสามารถในการประสานงานและทักษะทางการสื่อสาร เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ความเป็นผู้นำตามแนวพฤติกรรม (Behavioral Approach) จะมุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้นำต่อสมาชิกภายในกลุ่ม โดยศึกษาว่าผู้นำมีพฤติกรรมอย่างไรจึงทำให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีหลายสำนักคิด เช่น มหาวิทยาลัยไอโอวา ของ Lippitt และ White ที่แบ่งความเป็นผู้นำเป็น ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic) ที่จะชี้นำและควบคุมสูง ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมตัดสินใจ ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic) เป็นผู้นำที่ควบคุมต่ำ เปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและให้คำแนะนำ และผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez-Faire) คือผู้นำที่ให้อิสระเต็มที่แก่ผู้ตามและไม่ได้สั่งงาน ในขณะที่มหาวิทยาลัยโอไฮโอและมหาวิทยาลัยมิชิแกนจำแนกพฤติกรรมของผู้นำเป็น ผู้นำแบบมุ่งงาน (Initiating Structure/ Concern for production) กับมุ่งคน (Consideration/ Concern for people) ซึ่งคล้ายกับแนวคิด Managerial Grid ของ Blake และ Mouton เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 ความเป็นผู้นำตามแนวสถานการณ์ (Situational Approach) เน้นว่าผู้นำที่ดีจะต้องปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้นสถานการณ์จึงมีอิทธิพลต่อรูปแบบของภาวะผู้นำ นักคิดตามแนวทางนี้ เช่น Fiedler ที่เสนอทฤษฎีโมเดลตามสถานการณ์ โดยศึกษา 2 ส่วน คือ ส่วนของพฤติกรรมของผู้นำ และส่วนของสถานการณ์ที่ผู้นำทำงาน โดยผู้นำจะเลือกใช้พฤติกรรมให้สอดคล้องกับสามสถานการณ์ คือ สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างเกี่ยวกับงาน และอำนาจตามตำแหน่งงาน

กลุ่มที่ 4 ความเป็นผู้นำกับการใช้อำนาจและอิทธิพล (Power-Influence Approach) ปรีดา อัครจันทโชติ (บรรยาย, 23 กันยายน 2549) กล่าวว่าอำนาจและอิทธิพลบางครั้งใช้ในความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียง ซึ่ง D.Wrong อธิบายว่า อิทธิพล (Influence) มีความหมายเชิงมโนทัศน์ (Concept) ทั่วไป ส่วนอำนาจ (Power) มีความหมายในเชิงการนำมาใช้ มีการศึกษาอำนาจเพื่ออธิบายภาวะผู้นำในแง่ที่มาของอำนาจ ประเภทของการใช้อำนาจ ขอบข่ายของอำนาจ และผลลัพธ์จากการใช้อำนาจและอิทธิพล ดังนี้

1) ที่มาของอำนาจ/ อิทธิพล

1.1) อำนาจจากตำแหน่ง (position) มีจดหมายแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างถูกต้อง

1.2) อำนาจจากความสัมพันธ์ (relationship) ไม่มีลายลักษณ์อักษรแต่เป็นความสัมพันธ์กับคนที่มีอำนาจ จึงดึงอำนาจจากคนนั้นมาใช้

1.3) อำนาจในตนเอง (Personal) เป็นอำนาจที่มาจากการแสวงหาโอกาส อำนาจที่มาจากการจัดการปัญหาที่สำคัญ และอำนาจที่มาจากปัจจัยอื่น เช่น เงินทอง

2) ประเภทของการใช้อำนาจ/อิทธิพล

2.1) อำนาจในการอ้างอิง (Referent Power) เป็นการใช้อำนาจซึ่งถูกถ่ายทอดหรือเชื่อมโยงกับบุคคลหรือบางอย่างที่นับถือ

2.2) อำนาจในการใช้กฎหมาย (Legitimate Power) เป็นอำนาจที่ยอมรับอย่างเป็นทางการซึ่งบุคคลเชื่อว่าผู้มีอำนาจน้อยกว่าควรปฏิบัติตาม

2.3) อำนาจในการให้รางวัล (Reward Power) ผู้นำให้ผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนเพื่อให้ผู้ตามยอมปฏิบัติตาม อาจเป็นรูปธรรม เช่น เงินทอง ที่ดิน หรือ นามธรรม เช่น คำชมเชย

2.4) อำนาจในการบังคับขู่เข็ญ (Coercive Power) อาจดึงเอาอำนาจในการอ้างอิงมาใช้ ผู้ตามจะยอมทำตามเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.5) อำนาจในการโน้มน้าวใจ (Persuasive Power) เป็นการใช้อำนาจเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของผู้นำหรือองค์การ

2.6) อำนาจในเรื่องที่เชี่ยวชาญ (Expert Power) เมื่อผู้นำมีความรู้ความชำนาญที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการแล้วผู้ตามจึงปฏิบัติตาม

3) ผลลัพธ์จากการใช้อำนาจ/ อิทธิพล การใช้อำนาจ/ อิทธิพลของผู้นำก่อให้เกิดผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนี้

3.1) การเกิดพันธะผูกพัน (Commitment) ระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง

3.2) การทำตามแม้จะไม่พอใจ (Compliance)

3.3) การต่อต้าน (Resistance)

ซึ่งบางครั้งแม้การใช้อำนาจดี แต่วิธีการสื่อสารไม่ดีก็อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ 3.2 และ 3.3ได้

นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำและแบ่งประเภทของทฤษฎีภาวะผู้นำ 4 แนวทางข้างต้นแล้ว เมตตา วิวัฒนานุกูล (19 กรกฎาคม 2549) ได้บรรยายถึงการพิจารณาภาวะผู้นำด้วยคำถามหลัก 4 คำถาม คือ

1. เรารับรู้ “ความเป็นผู้นำ” และ “ลักษณะผู้นำ” อย่างไร
เป็นทางการ/ แต่งตั้ง (Formal/assigned) หรือ ไม่เป็นทางการ/ฉับพลัน (Informal/emergent)
มุ่งงาน (Task) หรือ มุ่งความสัมพันธ์ (Maintenance)

2. เราเลือกผู้นำอย่างไร หรือยอมรับผู้นำแบบใด

2.1 สิ่งที่เป็น (Being/Ascription) คือลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ได้แก่ ภูมิหลัง ชาติตระกูล หรือ สิ่งที่ผู้นำกระทำ (Doing/Achievement) คือความสำเร็จของผลงาน

2.2 รูปแบบการสื่อสาร (Communication style) คือ แบบประชาธิปไตย (Democracy) สื่อสารสองทาง (Two ways) และสื่อสารจากล่างสู่บน (Bottom-up) หรือ แบบเผด็จการ (Autocratic) สื่อสารทางเดียว (One way) และสื่อสารจากบนสู่ล่าง (Top-down)

2.3 ความสามารถในการสื่อสาร (Communication competence) แบ่งเป็น ผู้นำที่มีความสามารถในการสื่อสารที่มีที่มาจากความเป็นตัวตน (Communication within communicator)เช่น บุคลิกภายนอก (trait) ชื่อเสียง (fame) ความสามารถพิเศษ (charisma) เป็นต้น กับ ความสามารถในการสื่อสารที่ไม่ใช่ลักษณะติดตัว (Communication between communicator) เช่น การริเริ่ม (initiate) การมีอำนาจหรืออิทธิพล (dominate/influence) และการจัดการด้วยความชำนาญ (manipulate)

3. เรารับรู้ปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้นำ” กับ ”สมาชิก” อย่างไร
พิจารณาจาก

3.1 ความเหลื่อมล้ำของอำนาจคน (Power distance) ของ Hofstede ว่าเหลื่อมล้ำสูงหรือต่ำ โดยเห็นได้จากระดับการใช้ภาษาหรือสรรพนาม เป็นต้น

3.2 มีความเป็นสากล (Universalism) หมายถึงปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม หรือมีความพิเศษ (Particularism) เลือกปฏิบัติกับคนแตกต่างกันไป

3.3 มีความแผ่ขยายไปทุกทิศทาง (Diffuseness) หมายถึงปฏิบัติต่อบุคคลคนหนึ่งเหมือนกันในทุกสถานการณ์ หรือ มีความเฉพาะเจาะจง (Specificity) หมายถึง

ปฏิบัติต่อบุคคลคนเดียวแตกต่างไปตามสถานการณ์ ขึ้นกับบทบาทหรือสถานภาพทางสังคมในสถานการณ์นั้น

3.4 ความสัมพันธ์แบบเป็นลำดับขั้น (Hierarchical relationship) คือ ปฏิบัติต่อคนตามลำดับชั้น ไม่เสมอภาค หรือ ความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกัน (Equality relationship) ซึ่งเป็นแนวคิดของ Rokeach

4. เรายอมรับการโน้มน้าวใจและการใช้อำนาจอย่างไรจากผู้นำ

4.1 เสน่ห์ที่ดึงดูดหรือโน้มน้าวใจ ที่ผู้ตามมองว่าเป็นผลมาจากตัวตนของผู้นำ (Ethos) อารมณ์ร่วมของผู้ฟัง (Pathos) หรือ เหตุผลและตรรกะ (Logos)

4.2 การใช้อำนาจ (Power) โดยดูว่าเป็นการโน้มน้าวโดยใช้อำนาจด้านใด เช่น โน้มน้าวโดยอำนาจจากตำแหน่งหรือตามกฎหมาย (Legitimate) อำนาจจากการข่มขู่ (Coercive) อำนาจจากการให้ผลประโยชน์ (Reward) อำนาจจากความความรู้เชี่ยวชาญ (Expert) หรือ อำนาจจากการเชื่อมโยง (Referent) เป็นต้น

3.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic Leader)

Charisma เป็นคำภาษากรีกโบราณ หมายถึง “พรสวรรค์จากพระเจ้า” ซึ่งเป็นคำที่พระศาสนจักรใช้อธิบายถึงพรสวรรค์ที่เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ประทานมาให้ เช่น การพยากรณ์ อนาคต ปรีชาญาณ และการเยียวยารักษา ซึ่งผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) ที่นำเสนอวิสัยทัศน์ต่อสังคมเนื่องจากไม่พอใจสภาพการณ์บรรทัดฐานหรือค่านิยมที่เป็นอยู่ (Jay A. Conger, 1989: 22)

Charisma ตามนิยามของพจนานุกรมคือ 1). คุณสมบัติพิเศษของผู้นำที่จับจินตนาการที่คนส่วนมากเชื่อและจุดประกายความจงรักภักดีและการอุทิศตนอย่างมั่นคง หรือ 2). บุคคลที่มีพรสวรรค์ หรือสุภาพใจดี หรือ 3). คุณสมบัติที่ดึงดูดใจ (อ้างถึงใน Robert J. Richardson และ Katharine S. Thayer, 1993: 5) ซึ่งแต่เดิมเป็นศัพท์ทางศาสนาที่อธิบายถึงการพูดด้วยจิตวิญญาณซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยพระจิตเจ้า (The Holy Spirit)

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 50) กล่าวว่า Charisma หมายถึง พรสวรรค์ (Divinely inspired gift) เช่น ความสามารถในการทำงานได้อย่างมหัศจรรย์ หรือความสามารถในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างถูกต้อง ซึ่งความสามารถพิเศษเป็นปัจจัยของผู้นำในการจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม หรือก่อให้เกิดความเชื่อถือ ความเคารพ ความนิยม ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึก มีการมอบอำนาจหน้าที่ และการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีสิ่งสำคัญคือการมีส่วนในความสัมพันธ์หรือการมีปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้นำประเภทนี้จะมีพรสวรรค์ที่พิเศษในการสร้างแรงบันดาลใจ และใช้การติดต่อสื่อสารที่มีเหตุผล

ขะธิณยา หล้าสุวงษ์, (2545:34) ภาวะผู้นำบารมี (ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ) หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะที่ดีงาม มีอำนาจและอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเชื่อของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ที่มีร่วมกัน

Dubrin (1998 อ้างถึงในขะธิณยา หล้าสุวงษ์, 2545: 34) ให้ความหมายภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษว่า เป็นผู้นำสิ่งที่ดีงามและความเปลี่ยนแปลงหลักๆ มาสู่องค์การ โดยการสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดวิธีที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้สำเร็จ มีการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากร ทำให้บุคลากรเกิดความไว้วางใจและรับรู้ความสามารถของตน มีการควบคุมอารมณ์ของตนได้ ทำให้บุคลากรเกิดความอบอุ่น เป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงและใช้วิธีการใหม่ๆ แสดงความสามารถของตนให้ปรากฏ ลดความขัดแย้งในองค์การ และเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น

Max Weber (1947, อ้างถึงใน Yukl, 1998: 298) ได้อธิบายความสามารถพิเศษว่าเป็นรูปแบบของอิทธิพลที่มิได้มาจากธรรมเนียมประเพณีหรือตำแหน่งอย่างเป็นทางการ แต่เป็นอิทธิพลจากการรับรู้ของผู้ตามว่าผู้นำนั้นมีคุณลักษณะที่พิเศษ ซึ่งผู้นำลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีวิกฤตการณ์ทางสังคม โดยผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษจะนำเสนอทางแก้ไขวิกฤตนั้นและดึงดูดใจผู้ตามที่เชื่อมั่นในวิสัยทัศน์และมองว่าผู้นำคนนั้นมีลักษณะพิเศษ

David A. Nadler และ Michael L. Tushman (2002) นิยามภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษว่าหมายถึง คุณสมบัติพิเศษที่ทำให้ผู้นำสามารถระดมพลและธำรงกิจกรรมภายในองค์การผ่านการกระทำที่พิเศษและคุณลักษณะเฉพาะตัวที่สังเกตได้ ซึ่งผู้นำประเภทนี้จะประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เป้าหมาย ความต้องการ และความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล

Robert J. Richardson และ Katharine S. Thayer (1993) ให้ความหมายว่าเป็นความสามารถในการสัมผัสถึงหัวใจและจิตใจของผู้คน ที่ผู้นำใช้โดยอาศัยเทคนิคการสื่อสารแบบพิเศษ คือ ภาษาแห่งอารมณ์ (The language of emotion) ซึ่งเป็นภาษาที่เข้าถึงบุคคลทุกคน และสามารถจูงใจให้เกิดการกระทำ และความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับผู้นำ

จากนิยามข้างต้น สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง ผู้นำที่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ถึงคุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัวบางอย่าง เป็นกระบวนการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นโดยการชักจูงใจให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเชื่อ รวมทั้งปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ เป็นรูปแบบของผู้นำรูปแบบหนึ่งที่นักวิชาการให้ความสนใจศึกษา เกิดเป็นแนวคิดทฤษฎีต่างๆ หลายแนวทาง ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงเพียงบางทฤษฎีที่จะใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.2.1.1 **ทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ** House **(House's charismatic leadership theory)**

House (1977 cited in Gary Yukl, 1998: 299) อธิบายว่าผู้ตามของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะรับรู้ว่าความคิดของผู้นำเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และยอมรับผู้นำโดยไม่มีคำถาม เชื่อฟังผู้นำอย่างเต็มใจ รู้สึกรักผู้นำ และรู้สึกว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การโดยเชื่อว่าตนสามารถทำให้ภารกิจขององค์การสำเร็จตามเป้าหมายระดับสูง ซึ่งผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษจะสื่อสารเป้าหมายตามภารกิจของกลุ่มซึ่งจะเป็นการวางรากฐานค่านิยม อุดมการณ์และความทะเยอทะยานร่วมกันในหมู่ผู้ตาม ด้วยการให้วิสัยทัศน์ที่น่าดึงดูดใจ ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจึงทำให้งานของกลุ่มมีคุณค่า สร้างแรงบันดาลใจและความตื่นเต้นแก่ผู้ตาม ก่อให้เกิดความผูกพันทางอารมณ์ในภารกิจ โดยผู้นำที่มีความสามารถพิเศษมักจะทำตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ตามด้วย

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 51) ได้สรุปสาระสำคัญในทฤษฎีของ House โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า

(1) ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจ (Trust) ในการกระทำที่ถูกต้องของผู้นำ

(2) ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อถือ (Beliefs) ในตัวผู้นำ

(3) ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับ (Acceptance) การกระทำของผู้นำ

(4) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่มีการพูดให้ร้ายต่อผู้นำเพราะมีความชอบในตัวผู้นำ (Affection)

(5) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะอยู่ในโอวาทเชื่อฟัง (Obedience)

(6) ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการเอาอย่างผู้นำ (Emulation)

(7) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีอารมณ์อยากทำงานร่วมกับกลุ่ม (Emotional Involvement)

(8) ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายในระดับสูง (Heightened goals)

(9) ผู้ใต้บังคับบัญชาอุทิศตนเพื่อความสำเร็จในงานหรือกลุ่ม หรือรับรู้ที่จะช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุภารกิจ (Perceived ability to contribute the mission)

3.2.1.2 **ทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ** Conger and Kanungo (1987)

คือทฤษฎีคุณลักษณะการปรุงแต่งด้านความเสน่หา (An attribution Theory of Charisma) ซึ่งกล่าวถึงปรากฏการณ์ด้านพฤติกรรมเด่นของผู้นำที่หลากหลาย จากการศึกษาทฤษฎีของ Conger and Kanungo ใน ขะธิณยา หล้าสุวงษ์ (2545) รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544) และ Gary Yukl (1998) สรุปพฤติกรรมเด่นของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษได้ว่า

(1) มีวิสัยทัศน์อนาคตเชิงอุดมการณ์ที่แตกต่างสภาพเดิมมาก และเป็นผู้ที่ท้าทายค่านิยมหรือปทัสถานเดิมเพื่อให้ค้นหาสิ่งที่ดีกว่าและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่

(2) สร้างมุมมองและแนวคิดต่อวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ร่วมกับลูกน้อง ทำให้ลูกน้องรักชื่นชม ศรัทธาต่อหัวหน้าและอยากเลียนแบบอย่างตามหัวหน้า

(3) มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสารเพื่อจูงใจบุคคลต่างๆ เช่นการใช้ภาษาที่สละสลวยไพเราะ มีการใช้คำอุปมาอุปมัย และเปรียบเทียบสิ่งที่คล้ายคลึงกัน

(4) ใช้กลยุทธ์ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนเพื่อให้วิสัยทัศน์สำเร็จ เชี่ยวชาญในการสร้างทางเลือกหรือวิธีการใหม่ที่แตกต่างจากสภาพเดิม

(5) เสียสละแม้ประโยชน์ของตนเอง กล้าเสี่ยงทั้งเรื่องสถานะ ทรัพย์สิน ตำแหน่งผู้นำหรือตำแหน่งสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอุดมการณ์ที่วางไว้ และใส่ใจต่อผู้ตามมากว่าผลประโยชน์ส่วนตน

(6) ติดต่อสื่อสารด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้นำต้องแสดงความเชื่อมั่นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่นำมาพิจารณา โดยใช้ความสามารถพิเศษที่มีอยู่แก้ไขสถานการณ์ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

(7) ไวต่อการรับรู้ทั้งความต้องการและค่านิยมของผู้ตาม รวมถึงสภาพแวดล้อมเพื่อจะนำเสนอวิสัยทัศน์ที่แปลกใหม่ น่าดึงดูดใจ และอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

(8) คาดคะเนเหตุการณ์ได้ถูกต้อง และสามารถใช้กลยุทธ์ได้เหมาะสมกับโอกาสเพื่อหลีกเลี่ยงการเสี่ยงภัย

(9) รู้จักใช้อำนาจส่วนบุคคล ที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ การได้รับยกย่องชื่นชม ศรัทธาในคุณธรรมความดี ฯลฯ ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ความสามารถพิเศษของตนให้เกิดอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ

ทั้งนี้มีแนวคิดเรื่องกระบวนการภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษในมิติด้านพฤติกรรมว่ามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

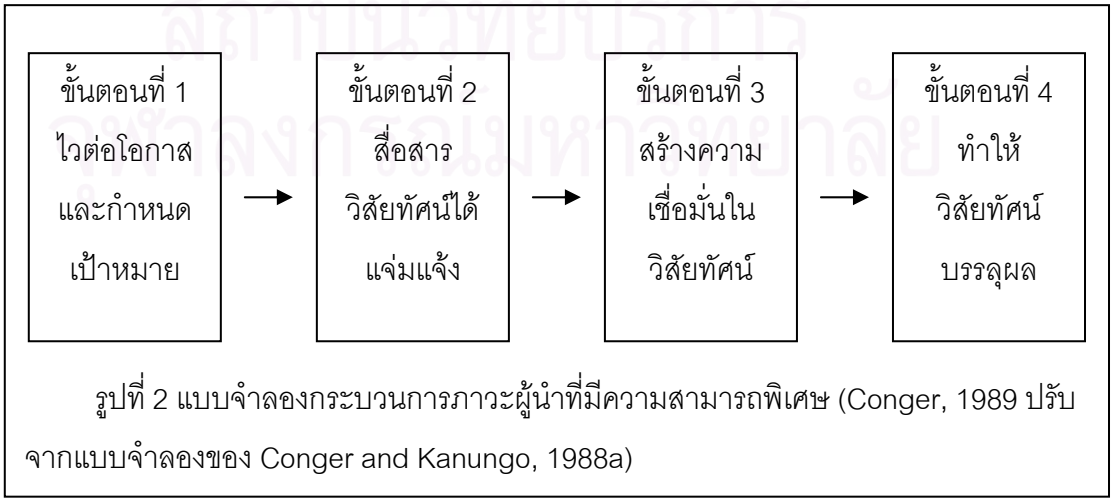

รูปที่ 2 แบบจำลองกระบวนการภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Conger, 1989 ปรับจากแบบจำลองของ Conger and Kanungo, 1988a)

ขั้นตอนที่ 1 ไวต่อโอกาสและกำหนดเป้าหมาย (Sensing Opportunity and Formulating a Vision) โดยผู้นำต้องประเมินสถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องโอกาส ข้อจำกัด แหล่งทรัพยากร และความต้องการขององค์การ เพื่อจะวางวิสัยทัศน์ตามอุดมการณ์ ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษคือไวต่อความต้องการของสมาชิก และมีความสามารถในการมองเห็นถึงข้อบกพร่องของสถานการณ์ที่ปรากฏและโอกาส

ขั้นตอนที่ 2 สื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างแจ่มแจ้ง (Articulating the Vision) ผู้นำต้องสื่อสารให้เห็นว่าบรรทัดฐานทางสังคมในปัจจุบันไม่น่ายอมรับในขณะที่วิสัยทัศน์ของผู้นำนั้นมีคุณค่าและเป็นทางเลือกที่มีเหตุผลและน่าดึงดูดใจมากที่สุด และมีความเชื่อมโยงค่านิยมหรือคุณค่าเดิมที่สำคัญต่อผู้ฟังกับเป้าหมายในอนาคต โดยผู้นำอาจสื่อสารได้หลายวิธี ทั้งการกล่าวในที่สาธารณะ การสนทนาส่วนตัว หรือผ่านทางเอกสารต่างๆ ขององค์การ ซึ่งผู้นำอาจสื่อสารเป้าหมายโดยการโน้มน้าวใจหรือโดยออกคำสั่งโดยตรง แต่การเลือกที่จะปฏิบัติโดยเสรีนั้นย่อมมีพลังมากกว่า นอกจากนี้ผู้นำยังสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ผ่านพฤติกรรม การกระทำ รูปลักษณ์ภายนอก ภาษาท่าทาง และการแต่งกายอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 สร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ (Building Trust in the Vision) และความเชื่อมั่นในตัวผู้นำว่ามีความสามารถและทำให้วิสัยทัศน์เป็นจริงได้ ด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว ความสำเร็จที่ผ่านมา ความเสี่ยงส่วนบุคคล การอุทิศตนเอง และพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผน โดยแสดงความใส่ใจต่อความต้องการของผู้ตามมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และยินดีที่จะเสี่ยงเพื่อสิ่งที่ตนเองเชื่อ

ขั้นตอนที่ 4 ทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผล (Achieving the Vision) แสดงให้เห็นว่าเป้าหมายจะบรรลุผลโดยองค์การ และแสดงความตั้งใจที่จะทำให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริงผ่านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง การสอนงาน เพิ่มความเชื่อมั่นในความสามารถในตนเองของผู้ตาม และเทคนิคที่ ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผน

3.2.1.3 ทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ Meindl (1990 cited in Gary Yukl, 1998)

A Social Contagion Explanation of Charisma คือทฤษฎีที่ Meindl กล่าวถึงคุณลักษณะพิเศษด้วยการติดต่อทางสังคม เนื่องจากทฤษฎีที่ผ่านมาจะอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม แต่ไม่ได้อธิบายว่าเหตุใดคนที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงหรือไม่เคยพบกับผู้นำเลยจึงรับรู้คุณลักษณะที่พิเศษของผู้นำ ซึ่ง Meindl ให้คำอธิบายว่าเป็นอิทธิพลของกระบวนการในหมู่

ผู้ตามด้วยกันเองมากกว่าที่ผู้นำจะมีอิทธิพลต่อผู้ตามแต่ละคนโดยตรง กล่าวคือ มนุษย์แต่ละคนล้วนมีภาพลักษณ์ตนเองในด้านดี เชื่อมั่นในความถูกต้อง ซึ่งคนเหล่านี้ยินดีอุทิศตัวและมุ่งมั่นทำสิ่งที่ดีงามแต่ไม่กล้ากระทำเพราะอายคนอื่นจะมองว่าตนสวนกระแสสังคม คนเหล่านี้รอคอยผู้นำมากระตุ้นโดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางสังคม แล้วมีผู้นำแบบฉับพลันเกิดขึ้น ความอายในการกระทำบางอย่างถูกปลดปล่อยเมื่อเห็นผู้อื่นกระทำสิ่งนั้นอย่างเปิดเผย เกิดเป็นกระบวนการติดต่อทางสังคมที่มีแนวโน้มเริ่มจากคนชายขอบที่ไม่มีจุดยืนทางสังคมอย่างชัดเจน พวกเขาจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนนั้น และจะทำสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น สวมเสื้อผ้าพิเศษ มีธรรมเนียมการทักทาย การท่องสโลแกน เป็นต้น ซึ่งคนอื่นๆ อาจมองว่าเป็นพฤติกรรมที่แปลกประหลาดและไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตามเมื่อความอายคลายไป คนที่ตั้งข้อสงสัยในตอนแรกก็จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบ้าง ทำให้กระบวนการสัมผัสทางสังคมแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อคุณลักษณะพิเศษของผู้นำมักแพร่ขยายผ่านข่าวลือและเรื่องเล่าในหมู่คนที่ไม่ได้ติดต่อกับผู้นำโดยตรง นั่นคือกระบวนการติดต่อทางสังคมที่แพร่ขยายปฏิกิริยาด้านอารมณ์และพฤติกรรมในกลุ่มชน

3.2.1.4 **แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ไม่ดีของภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ** (The dark side of charismatic leadership)

นักสังคมวิทยาจำนวนหนึ่ง เช่น Conger (1989) Hogan, Raskin, & Fazzini (1990) House & Howell (1992) Kets de Vries & Miller (1985) และ Yukl (1989) (อ้างถึงใน Yukl, 1998) ได้ศึกษาผู้นำในประวัติศาสตร์และค้นพบแง่มุมดีและไม่ดีของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ เช่น ผู้นำบางคนอาจใช้ความสามารถไปในทางที่ผิด นักวิชาการได้แนวคิดในการพิจารณาผู้นำที่มีความสามารถพิเศษว่าเป็นไปในในเชิงบวกหรือเชิงลบ ดังนี้

(1) แนวคิดพิจารณาจากผลสำหรับผู้ตาม ว่าในที่สุดแล้วอิทธิพลของผู้นำก่อให้เกิดประโยชน์หรือความสูญเสียต่อผู้ตาม ซึ่งผู้นำส่วนใหญ่มักมีทั้งผลกระทบในด้านประโยชน์และโทษต่อผู้ตาม และบางครั้งก็ยากที่จะประเมินผล

(2) แนวคิดพิจารณาจากค่านิยมและบุคลิกลักษณะ Musser (1987 อ้างถึงใน Gary Yukl, 1998) เสนอว่าให้พิจารณาผู้นำว่ามีแนวโน้มที่จะนำไปยังความต้องการส่วนตัวหรือความต้องการของผู้ตามและองค์การ การตัดสินใจของผู้นำจะสะท้อนว่าผู้นำให้ความสนใจกับชื่อเสียงและการรักษาอำนาจตนหรือสวัสดิภาพของผู้ตาม ซึ่งผู้นำที่มีความสามารถพิเศษในเชิงบวกจะปลูกฝังผู้ตามให้อุทิศตนเพื่ออุดมการณ์หรือองค์การ มากกว่าอุทิศตนเพื่อตัวผู้นำเอง

3.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญะ

สัญญะ (sign) หมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (meaning) แทนของจริง/ ตัวจริง (object) ในตัวบท (Text) และในปริบท (Context) หนึ่งๆ ซึ่งสิ่งที่นำมาใช้เป็นสัญญะอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของ รูปภาพ หรือภาษาก็ได้ เช่น “แหวนหมั้น” เป็นสัญญะใช้แทนความหมายที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างหญิงชายคู่หนึ่งในปริบทสังคมตะวันตก (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

สัญญะ คือสิ่งที่มีความหมายมากกว่าตัวของมันเอง (Pierce, 1931 อ้างแล้ว)

ทฤษฎีสัญญะวิทยา (Semiotics) เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบสัญญะ (Sign) ที่ปรากฏอยู่ในความคิดมนุษย์ผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ (Symbol) อันได้แก่ ภาษา รหัส สัญญาณ เครื่องหมาย ฯลฯ หรือวัตถุ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (Meaning) แทนของจริง (Object) ในตัวบท (Text) หรือบริบท (Context) หนึ่งๆ (สุวดี พันธุ์พานิช, 2546) ซึ่งทฤษฎีสัญญะวิทยาวางรากฐานโดย F. De Saussure อาจารย์สอนวิชาภาษาศาสตร์ (อ้างถึงในอรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2546) ผู้สนใจศึกษากระบวนการสร้างความหมาย (Signification) หรือวิธีการที่จะนำเอาสัญญะต่างๆ มาใช้ตีความหมายในตัวบท (Text) ซึ่งกระบวนการสร้างความหมาย แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นความสัมพันธ์ของระบบสัญญะที่มีต่อระบบอ้างอิง (Reference) อย่างเป็นภววิสัย (Objectivity) เช่น พรม เป็นของจริงหรือสิ่งที่อ้างอิงไปถึง (Reference)

ระดับที่ 2 แต่ละวัฒนธรรมสร้างสัญญะขึ้นมาแทนของจริง เรียกว่า ตัวหมาย (Signifier) เป็นส่วนที่เรารับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส เช่น สร้างสัญญะโดยเขียนเป็นตัวอักษรว่า “พรม” หรือเป็นรูปวาด

ระดับที่ 3 คนในแต่ละวัฒนธรรมที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้สัญญะ เมื่อเห็นสัญญะนั้นก็จะเกิดภาพในใจ หรือภาพในความคิด (Concept) ขึ้น เรียกว่า “ตัวหมายถึง” (Signified)

ดังนั้นตามทัศนะของโซสซูร์ สัญญะประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

1. รูปสัญญะ (Signifier) คือส่วนที่เป็นรูปแบบ (Form) ซึ่งเป็นส่วนที่เรารับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส เช่น เสียง ตัวอักษร ท่าทาง ภาพ

2. ความหมายสัญญะ (Signified) คือ ความคิด (Idea or concept) ที่อยู่ในใจของเรา เป็นความคิดที่รูปสัญญะนั้นๆ ชักนำให้เราเข้าใจ และความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญะและความหมายสัญญะ เรียกว่า ความหมาย (Signification) (Chandler, 1994 อ้างถึงใน กฤษณะ นาคประสงค์, 2546)

โซสซูร์ได้สรุปว่ามีรูปแบบสัญญะอื่นๆ ที่สามารถแสดงความหมายและความคิดของ ผู้ส่งสารได้ เช่น ภาษาใบ้ พิธีกรรม สัญญาณทหาร อาหาร อาการเจ็บป่วย ฯลฯ นั่นคือทุกสิ่งทุกอย่างสามารถจะเป็นสัญญะได้หากถูกนำมาใช้แสดงความหมายได้

วิธีการวิเคราะห์สัญญะ หมายถึง การใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของสัญญะที่ถูกแสดงในบริบทหนึ่งๆ โดยการค้นหาหลักการที่ใช้เป็นพื้นฐานของการให้ความหมาย ดังนั้นการวิเคราะห์สัญญะจะมุ่งเน้นถึงสัญลักษณ์และสิ่งที่สัญลักษณ์นั้นให้ความหมาย สื่อความหมายตามบริบทนั้นๆ ซึ่งกาญจนา (อ้างแล้ว) กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์สัญญะไว้หลายวิธี แต่ในงานวิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์สัญญะดังนี้

(1) การวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย

โซสซูร์ (1974) ได้แยกประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญญะออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) ความหมายโดยอรรถ (Denotative meaning) เป็นความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษร ซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันโดยส่วนใหญ่ เช่น ความหมายที่อยู่ในพจนานุกรม เช่น แม่ คือสตรีผู้ให้กำเนิดลูก

1.2) ความหมายโดยนัย (Connotative meaning) เป็นความหมายโดยอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล เช่น เวลาพูดถึง “แม่” บางคนอาจจะนึกถึงความอบอุ่น บางคนนึกถึงความเข้มงวด บางคนนึกถึงประสบการณ์อันขมขื่น (เพราะแม่ทิ้งลูกไป)

(2) การวิเคราะห์แบบ Metaphor/ Metonymy

2.1) Metaphor หรือ อุปมาอุปมัย คือวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสัญญะ 2 ตัว ที่มีความคล้ายคลึงกัน เพื่อสร้างวิธีการมองมุมใหม่ให้แก่แนวคิดตัวแรก มักพบคำว่า “เปรียบประดุจ เหมือน ประหนึ่ง ราวกับว่า” ตัวอย่างเช่น ชายผู้นี้ใจดีราวกับพ่อพระ

2.2) Metonymy หรือ นามนัย เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยหยิบเอาส่วนเสี้ยวเล็กๆ ส่วนหนึ่งของสัญญะ (Part) มาแทนความหมายของส่วนรวมทั้งหมด (Whole) เช่น วัดพระแก้วแทนกรุงเทพ ไม้กางเขนแทนคริสตศาสนา เป็นต้น

แนวคิดทฤษฎีสัญญะวิทยาข้างต้นนี้จะนำมาใช้วิเคราะห์การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสาร ซึ่งผู้วิจัยสนใจว่าพระเยซูใช้การสื่อสารผ่านสัญญะที่แสดงถึงความเป็นผู้นำ ผู้ตาม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในรูปแบบใดบ้าง ตามมุมมองของสาวกที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้ง 4 ฉบับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความ

Hermeneutics เป็นภาษากรีกแปลว่า การตีความ ซึ่งเป็นศาสตร์และศิลปะแห่งความเข้าใจที่เริ่มต้นในศตวรรษที่ 18 เมื่อนักปรัชญาและนักเทวศาสตร์เริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับพระคัมภีร์ไบเบิล จึงมีการพัฒนาแนวทางต่างๆ ในการตีความโดยอาศัยแนวคิดทั้งทางปรัชญา ภาษาศาสตร์ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา จิตวิทยา และวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องละตอนที่มีการตีความ มาวิเคราะห์ข้อความ เพื่อให้สามารถเข้าถึงความหมายและ"สาสน์" (Message) ของข้อความและเรื่องราวในพระคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งเสรี พงศ์พิศ (2545) ได้แบ่งความหมายตามลักษณะของข้อความไว้เป็น ความหมายตามอักษรดั้งเดิม ความหมายที่สมบูรณ์ และความหมายว่าด้วยตัวแบบ แต่ในงานวิจัยจะใช้การตีความเฉพาะความหมายดั้งเดิมและความหมายที่สมบูรณ์เท่านั้น เนื่องมาจากความหมายว่าด้วยตัวแบบ จะเป็นประเพณีที่นักปราชญ์ทางศาสนาถ่ายทอดเป็นคำสั่งสอนและหลักปฏิบัติสำหรับชาวคริสต์ มิใช่เรื่องที่ใครๆ ทำได้ตามใจชอบ รายละเอียดของความหมายตามลักษณะของข้อความที่ใช้ในงานวิจัยมีดังนี้

(1) **ความหมายตามอักษร** (Literal Meaning) **ดั้งเดิม**

หมายถึงความหมายที่แสดงออกในปริบท (Context) ดั้งเดิมของผู้เขียน ซึ่งยังแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะคือ ความหมายตามอักษรจริง และความหมายตามอักษรที่แปรเปลี่ยน แต่ก็แปรเปลี่ยนตามความเข้าใจของผู้เขียน ไม่ใช่แปรเปลี่ยนเพราะการตีความของผู้อ่าน

ตัวอย่างของการใช้ภาษาในลักษณะที่ให้ความหมายตามอักษรจริง เช่น

- การเปรียบเทียบ เช่น ชายผู้นั้นเหมือนเสือ

- นิทานเปรียบเทียบ คือ การเปรียบเทียบที่เป็นเรื่องเป็นราว เช่น ชายผู้นั้นเหมือนเสือ เขาปล้นจี้และฆ่าคนมามากต่อมาก มีสมุนบริวารมากมาย... ในพระคัมภีร์ไบเบิลโดยเฉพาะพระวรสารมีนิทานเปรียบเทียบอยู่มาก

- นิทาน (Fable) เป็นเรื่อง “ไม่สมจริง” เช่น นิทานเกี่ยวกับสัตว์ซึ่งพูดได้ ก็มีความหมายตามอักษร เช่น หมาป่าพูดกับลูกแกะ “หมาป่า” ก็หมายถึงหมาป่า “พูด” ก็หมายถึงพูด

ตัวอย่างของการใช้ภาษาในลักษณะที่ให้ความหมายตามอักษรที่แปรเปลี่ยน เช่น

- การเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการหรืออุปมา (Metaphor) เช่น “ท่านทั้งหลายเป็นแสงสว่างส่องโลก” (มธ. 5:14)* “จงไปบอกเจ้าสุนัขจิ้งจอกตัวนั้น” (ลก. 13:32) พระเยซูทรงหมายถึงเฮโรด

- การเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการ (Metaphor) แต่เป็นเรื่องซึ่งมีความต่อเนื่อง (Allegory) เช่น เรื่องชุมพาบาลที่ดี (ยน. 10:11-16) เรื่องเถาองุ่น (ยน. 15:1-6)

- การเปรียบเทียบเกินความจริง (Hyperbole) เช่น “อูฐจะลอดรูเข็มยังง่ายกว่าคนมั่งคั่งเข้าสู่พระอาณาจักรของพระเจ้า” (ลก. 18:25) “ยังมีเรื่องราวอื่นๆ อีกมากมายที่พระเยซูเจ้าได้ทรงกระทำ ซึ่งถ้าจะเขียนลงไว้ทีละเรื่องทั้งหมดข้าพเจ้าคิดว่าโลกทั้งโลกคงไม่พอบรรจุหนังสือที่จะต้องเขียนนั้น (ยน. 21:25)

- การเปรียบเทียบโดยสิ่งที่ใกล้เคียง (Metonymy) เช่น “ท่านจะมีอาหารกินด้วยหยาดเหงื่อบนใบหน้า” (ปฐก. 3:19) หมายถึงการทำงานด้วยความยากลำบาก

นอกจากการใช้ภาษาที่ให้ความหมายตามอักษรทั้งดั้งเดิมและที่แปรเปลี่ยนแล้วแล้ว ยังมีอีกลักษณะหนึ่งคือ การใช้สัญลักษณ์หรือการใช้สิ่งแทน

- สัญลักษณ์จากธรรมชาติ เช่น “เรามอบกุญแจอาณาจักรสวรรค์ให้” (มธ. 16:19) “กุญแจ” ในที่นี้หมายถึงอำนาจที่พระเยซูทรงมอบให้แก่นักบุญปิเตอร์ “ถ้าผู้ใดอยากตามเรา ก็จงเลิกนึกถึงตนเอง จงแบกไม้กางเขนของตนและติดตามเรา” (มธ. 16:24) “กางเขน” ในที่นี้หมายถึงความยากลำบาก ความทุกข์ทรมาน

- สัญลักษณ์ที่ถูกกำหนดขึ้น เช่น สิ่งของ ชื่อบุคคล ตัวเลข เช่น พระเยซูทรงตั้งชื่อให้ซีมอน บุตรของยอห์นใหม่ว่า “เซฟาส” หรือ “ปิเตอร์” แปลว่า ศิลา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของพระศาสนจักร

นอกจากนี้ยังมีตัวเลขที่เป็นสัญลักษณ์เช่นตัวเลข 40 ที่ชาวอิสราเอลเร่ร่อนอยู่ในที่เปลี่ยวก่อนจะกลับสู่ปิติภูมิของตนนับเวลาได้ “40 ปี” กษัตริย์เกือบทุกพระองค์ของอิสราเอลครองราชย์ “40 ปี” พระเยซูเสด็จไปในที่เปลี่ยวเป็นเวลา “40 วัน 40 คืน” เป็นต้น

---

* (มธ. 5:14) หมายถึง ข้อความนั้นยกมาจากพระวรสารฉบับนักบุญมัทธิว บทที่ 5 ข้อที่ 14 ส่วนตัวย่อของพระวรสารฉบับนักบุญมาระโก ลูกา และยอห์น คือ มก. ลก. และ ยน. ตามลำดับ

(2) **ความหมายที่สมบูรณ์** (Fuller Meaning)

หมายถึงความหมายที่พิจารณารอบด้านจากจุดยืนของความเชื่อชาวคริสต์ที่ว่าผู้ประพันธ์พระคัมภีร์ไบเบิลคือพระเจ้าและมนุษย์ พระเจ้าทรงใช้มนุษย์ให้เขียนสิ่งที่พระองค์ทรงต้องการจะสื่อ แต่ภาษามนุษย์มีขีดจำกัด ไม่สามารถสื่อความหมายลึกซึ้งทั้งหมดได้ การตีความข้อความต่างๆ จึงต้องเชื่อมโยงถึงบริบททั้งหมดทั้งพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ซึ่งกล่าวถึงประวัติศาสตร์แห่งความรอดโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่พระเยซู และโยงความหมายตามอักษรไปสู่มิติที่ลึกซึ้งโดยพยายามเข้าถึงสิ่งที่พระเจ้าทรงปรารถนาจะสื่ออย่างแท้จริง ผู้ตีความต้องรู้ถึงจุดประสงค์ของผู้เขียน ประกอบกับการพิจารณารูปแบบวรรณกรรม และความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะบอกในปริบทนั้นๆ ตามสภาพในยุคสมัยและตามวัฒนธรรมของผู้เขียนเอง รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกทางการเล่าเรื่องและการสื่อสารระหว่างผู้คนในยุคสมัยนั้นๆ ด้วย

เสรีกล่าวว่า นอกจากเครื่องมือทางวิชาการแล้วในการตีความพระคัมภีร์ไบเบิลแล้ว ความจริงในหนังสือเล่มนี้มีความหมายก็ต่อเมื่อได้รับการ “ยอมรับ” กลายเป็นหนึ่งเดียวกับผู้ตีความนั้น เพราะ “สาสน์” ต่างๆ จะมีความหมายก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นเชื่อและนำสู่การปฏิบัติ เพราะเป็น ”ข่าวดี” ที่ทำให้เกิดความรอดแก่ผู้ที่เชื่อ การตีความเช่นนี้ผู้ที่ตีความอยู่ในบริบทสังคมวัฒนธรรมของตนเอง และพยายามหาความหมายสำหรับชีวิตของตน (Existential Interpretation)

การตีความพระคัมภีร์ไบเบิลกล่าวโดยสรุปได้ว่าเป็นการแสวงหาความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะบอก ซึ่งชาวคริสต์เชื่อว่าได้รับการดลใจจากพระเจ้าซึ่งต้องการเปิดเผยให้มนุษย์ได้ทราบ โดยมีปัจจัยที่เป็นพื้นฐานในการตีความคือ

1. ใคร หมายถึง ใครเป็นผู้เขียน
2. เมื่อไร หมายถึง เขียนขึ้นมาเมื่อไร ในบริบททางสังคมวัฒนธรรมเช่นไร
3. สำหรับใคร หมายถึง เขียนขึ้นมาสำหรับใคร
4. อย่างไร หมายถึง ใช้ภาษาอะไร รูปแบบวรรณกรรมอะไร
5. ทำไม หมายถึง จุดมุ่งหมายของผู้เขียนคืออะไร

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความพระคัมภีร์จึงเป็นแนวคิดที่ช่วยในการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่ เพื่อที่จะเข้าใจถึงความหมายในเนื้อหาได้ยิ่งขึ้น

4. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยการสื่อสารกับภาวะผู้นำ

Doughlas F. Barnes (1978) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางศาสนาที่มีความสามารถพิเศษ: การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์” ได้ศึกษาผู้ก่อตั้งศาสนาซึ่งเป็นที่รู้จักว่ามีคุณสมบัติพิเศษ 15 คนและผู้สืบทอด จากหลายแหล่งวัฒนธรรมต่างๆ ในโลก และจากหลายช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ เช่น พระมหาวีระ กูรูนานัค พระโมฮัมหมัด พระพุทธเจ้า และพระเยซู เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่าการก่อตั้งศาสนาเกิดโดยผู้นำที่ก่อตั้งศาสนาเอง ผู้สืบทอด หรือสถาบันทางศาสนา โดยทั่วไปผู้นำสามารถรื้อความไม่ชอบหรือการแปลกแยกจนได้รับการยอมรับ ผู้นำส่วนใหญ่มีชีวิตอยู่ในช่วง เวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก อยู่ทั้งในและนอกขนบหรือโครงสร้างศาสนาตามประเพณี และเสนอคำสอนซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ ส่วนผู้สืบทอดถูกมองว่าแปลกแยก เพียงบางคนที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้สืบทอดล้วนอยู่ในสถาบันของศาสนา และ คำสอนของเขาไม่แปลกใหม่ ซึ่ง Barnes สรุปว่า ”ความสามารถพิเศษ” ไม่ใช่ปรากฏการณ์ส่วนบุคคลที่เป็นคุณสมบัติพิเศษของผู้นำ แต่มีปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขะธิณยา หล้าสุวงษ์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำบารมี (Charismatic Leadership) ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ความก้าวหน้าในอาชีพ กับความจงรักภักดีต่อองค์การของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลชุมชน“ ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำบารมีของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลชุมชน โดยพยาบาลประจำการรับรู้ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยของตนมีภาวะผู้นำบารมีอยู่ในระดับสูง มีคุณลักษณะที่น่าประทับใจหลายด้าน เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ มีความกระตือรือร้น ไวต่อสิ่งต่างๆ อย่างคงที่ มีความจริงใจ ความเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ขององค์การ มีความสามารถและความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งคุณลักษณะต่างๆ นี้ ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และชื่นชมในตัวผู้นำ จึงสามารถจูงใจผู้ตามในการทำงานอย่างเต็มใจและมีคุณภาพ สร้างความสำเร็จให้กับองค์การ อย่างไรก็ตามคุณลักษณะหนึ่งของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ถูกประเมินก็คือไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีนักเมื่อไม่พอใจ

สายธาร เทวอักษร (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาททางการสื่อสารของผู้นำความคิดที่มีต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในนครลอสแองเจลิส สหรัฐอเมริกา” เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมของผู้นำความคิดแต่ละคน ทั้งผู้นำความคิดด้านศาสนา

ด้านผู้นำชุมชน และด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ที่มีสถานะและตำแหน่งทางสังคมอย่างเป็นทางการ ผลการวิจัยพบว่าแม้แต่ละคนจะมีบทบาทในแต่ละด้านที่ต่างกันแต่มีคุณลักษณะร่วมด้านบทบาททางการสื่อสารเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในลอสแองเจลิส ผู้นำทางความคิดทุกท่านล้วนมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และมีความมุ่งมั่นทำสิ่งที่มีประโยชน์สร้างสรรค์สังคม รวมทั้งสามารถเข้าถึงสื่อมวลชนได้ดี มีการใช้สื่อที่หลากหลาย รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

รุ่งนภา มุกดาอนันต์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่าปราชญ์ชาวบ้านเป็นคนในท้องถิ่นที่เป็นผู้นำทางความคิดด้านเกษตรกรรมและศีลธรรม ตลอดจนเป็นนักพัฒนาตัวอย่าง ซึ่งกลยุทธ์การสื่อสารของปราชญ์ชาวบ้านเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ กลยุทธ์การสื่อสารโดยการใช้ประสบการณ์ตรง การทำให้ชาวบ้านรู้จักตนเอง การทำตนเองให้เป็นตัวอย่าง การสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอิงหลักเกณฑ์ธรรมชาติ การอิงหลักพระพุทธศาสนา การเน้นความสำคัญที่ปัญหาชาวบ้าน การใช้สื่อของจริง การสื่อสารในบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ การใช้ภาษาท้องถิ่น การใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัว การสื่อสารในแนวนอน และกลยุทธ์การใช้ข่าวลือ

จันทร์ทิพย์ ปาละนันทน์ (2545) ศึกษาความสามารถทางการสื่อสารของผู้นำชุมชน โดยผลการวิจัยในด้านกลวิธีการสื่อสารที่เอื้อต่อการนำไปสู่การเป็นผู้นำชุมชนที่ประสบความสำเร็จนั้นพบกลวิธีการรับสาร อาทิ การใช้หลัก “สุ จิ ปุ ลิ” การใช้หลักการเหรียญสองด้าน/มองต่างมุม เป็นต้น ส่วนกลวิธีการถ่ายทอดสารนั้นแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงชี้ปัญหา สร้างความสนใจ จูงใจร่วมพัฒนา ช่วงการสื่อสารผ่านการลงมือปฏิบัติ และช่วงได้รับการยอมรับ ซึ่งแต่ละช่วงมีการใช้กลวิธีการสื่อสารต่างกันไป เช่น การสร้างสารดึงดูดใจ การทำตัวเป็นแบบอย่าง การสร้างการมีส่วนร่วม การดูงานสัมผัสของจริง การวิเคราะห์ผู้รับสาร: ผู้รับสารต่างกัน สื่อสารต่างกัน การสื่อสารผ่านอวัจนสาร เป็นต้น นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่าวิกฤตการณ์ชุมชนจุดเริ่มต้นของการเกิดผู้นำ และสถานะในสังคมและเพศมีผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำด้วย กล่าวคือ พระสงฆ์และผู้ชายจะได้รับการยอมรับความเป็นผู้นำชุมชนง่ายกว่าผู้หญิง

4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพระเยซูและศาสนาคริสต์

โอภาส ฉัตรบรรยงค์ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง “พระเยซูเจ้า นักสื่อมวลชนผู้ยิ่งใหญ่” จากพระคัมภีร์ไบเบิล ผลการวิจัยพบคุณลักษณะความเป็นนักสื่อมวลชนของพระเยซูที่ตระหนักในภารกิจเสมอ มีความกระตือรือร้นตลอดเวลา เป็นนักฉกฉวยโอกาส ซื่อสัตย์ต่อข่าวสารที่นำมา มีความเมตตาอ่อนหวาน ให้ศักดิ์ศรีและความสำคัญกับทุกคน และพระเยซูยังเป็นนักประชาสัมพันธ์ของมวลชนซึ่งแสดงออกโดยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงในทุกกิจการ ทรงภาวนาเสมอ และไวต่อความรู้สึกและสถานการณ์ ซึ่งสารที่พระเยซูเสนอก็คือการมาถึงแห่งอาณาจักรของพระเป็นเจ้า และหนทางสู่พระอาณาจักรของพระเป็นเจ้า โดยพระเยซูใช้สื่อชีวิต และสื่อภาษาด้วยช่องทางในรูปแบบต่างๆ คือ ประชิดตัวตรงไปตรงมา เป็นปัจจุบันตรงประเด็น เข้ากับชีวิตจริง ใช้ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ใช้ผู้แทน ใช้คำอุปมา ใช้ความคิดจากพระธรรมเดิม และคำทำนาย นอกจากนี้พระเยซูยังใช้สื่อการสอนประกอบด้วยคือสื่อธรรมชาติ และสื่อจากเหตุการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งโอภาสสรุปว่าพระเยซูทรงเป็นนักสื่อมวลชนที่สมบูรณ์

เสกสิฐ เล้ากิจเจริญ (2542) ทำการวิจัยเรื่อง “ท่านล่ะ คิดว่าเรา (พระเยซูเจ้า) เป็นใคร” โดยศึกษาพระเยซูในแง่มุมพระคัมภีร์ คำสอนของศาสนจักร บุคคลทั้งคริสตชนและผู้ที่นับถือศาสนาอื่น และในความคิดของผู้วิจัยเอง พบว่า แนวคิดในพระคัมภีร์กล่าวถึงพระเยซูว่าเป็น “พระแมสสิยาห์” หรือผู้นำความรอดซึ่งพระเจ้าได้สัญญาไว้กับบรรพบุรุษชาวยิวว่าจะส่งมาช่วยชาวยิว โดยผู้นำความรอดจะมาในรูปแบบของกษัตริย์ รูปแบบของสงฆ์ รูปแบบของประกาศก และในรูปแบบของผู้ที่มาจากสวรรค์ ซึ่งศาสนจักรคาทอลิกมีแนวคิดว่าพระเยซูเจ้าเป็นบุตรของพระเจ้าที่มาบังเกิดเป็นมนุษย์ ทรงเป็นแบบอย่างการเจริญชีวิตให้แก่มนุษย์ ก่อนจะทรงยอมรับทรมาน สิ้นพระชนม์และเสด็จกลับคืนชีพเพื่อไถ่บาปมนุษย์ทุกคน ส่วนทัศนะของมนุษย์ยุคปัจจุบันซึ่งเป็นคนต่างศาสนานั้นเข้าใจว่าพระเยซูเป็นศาสดาของศาสนาคริสต์ ทรงเป็นแบบอย่างในการแสดงความรัก เสียสละต่อผู้อื่น ในขณะที่มุมมองของคริสตชนนั้นพระเยซูเจ้าคือพี่น้องร่วมโลกบุคคลรอบตัว ซึ่งความคิดนี้มาจากคำสอนของพระเยซูที่ว่า “สิ่งที่ท่านทำกับเพื่อนพี่น้องก็เหมือนดังว่าทำกับเราเอง”

ณัฐพงศ์ แดงสวาท (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพและอารมณ์ตามพระคัมภีร์” งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพและอารมณ์มนุษย์ โดยวิเคราะห์บุคคลในพระคัมภีร์รวมทั้งพระเยซูด้วย ณัฐพงศ์กล่าวว่าพระเยซูเจ้าเป็นบุคคลที่ครบครันโดยพระเยซูทรงดำเนินชีวิตเหมือนเรามนุษย์ทุกคน แม้ทรงประสบความยากลำบากแต่ก็ทรง

ดำเนินชีวิตอย่างดี และเติบโตเป็นบุคคลที่ครบครัน ทรงพัฒนาพระองค์เองให้เป็นคนที่น่ารัก และทรงมีความรักและความเอื้ออาทรต่อผู้คนอยู่เสมอ ความรักและเอื้ออาทรต่อผู้คนนี้รวมไปถึงบรรดาคนชายขอบของสังคมที่สะท้อนในงานวิจัยเรื่อง "พระคริสตเจ้าความจริงสากล" ของ **สนธยา ทองอ่อน** (2545) ที่นำกรอบแนวคิดอภิปรัชญามาอธิบายถึงพระเยซูในมุมมองของพระคัมภีร์และในมุมมองของพระศาสนจักร ผลวิจัยพบความจริงสากลด้านคำสอน ซึ่งสนธยาได้ศึกษาบัญญัติเอก "บทเทศน์บนภูเขาเรื่องความสุขที่แท้จริง" ที่แสดงถึงลักษณะภายในของพระองค์ในเรื่องความเมตตา โดยพระเยซูทรงเรียกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่โลกนี้ดูหมิ่นและรังเกียจ เช่น คนยากจน คนป่วย คนเก็บภาษี และหญิงโสเภณี ว่าเป็นผู้ที่เป็นสุข และพระเยซูเสนอค่านิยมที่ทวนกระแสของโลกในการแสดงความเมตตา อ่อนโยนต่อผู้อื่น การสร้างสันติ รักและรับใช้ผู้อื่น รวมทั้งศัตรู และเหนือสิ่งอื่นใดคือการอุทิศชีวิตให้กับการขยายแผ่นดินและความ ชอบธรรมจากพระเจ้า พระเยซูมักเทศน์สอนโดยย้ำเสมอว่า "เราบอกความจริง" และทรงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ซึ่งสนธยาสรุปว่า ทุกสิ่งที่พระเยซูตรัสนั้นเป็นความจริงสากลที่ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร สิ่งที่พระองค์สอนนั้นยังคงเป็นจริงอยู่เสมอ

นอกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระเยซูแล้ว มีงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารกับศาสนาคือเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความทันสมัย ความเชื่อ ความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจของคริสต์ศาสนิกชนคาทอลิก" ของ**นิภา เมืองรัตน์** (2541) ผลการวิจัยพบว่าความทันสมัยมีความสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนา แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจ ส่วนพฤติกรรมการสื่อสาร ทั้งการเปิดรับข่าวสารทางศาสนา และการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ ความศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจ โดยหนึ่งในศาสนกิจที่ชาวคริสต์คาทอลิกปฏิบัติคือ การอ่าน การศึกษาและการรำพึงไตร่ตรองถึงคำสอนในพระคัมภีร์ประจำวัน กลุ่มตัวอย่างระบุว่า พระคัมภีร์ไบเบิล นักบวช และการเรียนคำสอนในโรงเรียนคาทอลิก เป็นแหล่งความรู้ทางศาสนาที่ได้รับความเชื่อถือสูง แต่การปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มที่มีความศรัทธาในระดับต่ำนั้นจะอ่านพระคัมภีร์ไบเบิลน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีความศรัทธาในระดับปานกลางจะมีความศรัทธาในพระวรสารโดยเห็นว่าควรตั้งใจฟังและทำความเข้าใจ เพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 61.4 ไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์

4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับสัญญะ

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งศึกษาการสื่อสารของบุคคลสำคัญ เช่น พระมหากษัตริย์หรือพระราชชายา ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้สัญญะในการสื่อสารร่วมด้วย อาทิ งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารการเมืองของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” ของ**กฤษณะ นาคประสงค์** (2546) พบว่า สมเด็จพระนเรศวรทรงสื่อสารในเชิงสัญลักษณ์ (สัญญะ) เช่นการใช้พระพุทธศาสนา คติความเชื่อเรื่องพระบรมสารีริกธาตุมาเพื่อแสดงบุญญาบารมี หรือการแสดงความชอบธรรมในการเป็นกษัตริย์และสร้างกำลังใจในการรบผ่านพระราชพิธีตัดไม้ข่มนาม เป็นต้น ในขณะที่งานวิจัยของ **สุวดี พันธุ์พานิช** (2546) ศึกษาสถานการณ์สื่อสารในวังหลวง กรุงรัตนโกสินทร์ของพระราชชายาเจ้าดารารัศมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารเพื่อคงอัตลักษณ์ การสื่อสารเพื่อขจัดความขัดแย้ง และการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยส่วนหนึ่งของผลการวิจัยพบวิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านสื่อสัญลักษณ์ผ่านทั้งสื่อบุคคลคือพระองค์เองและบริวารในพระตำหนัก สื่อวัตถุ เช่น อาหาร เครื่องแต่งกาย ทรงผม และพระตำหนัก รวมทั้งสื่อที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ภาษา ประเพณี และนาฏศิลป์ เป็นต้น เพื่อต้องการให้ผู้รับสารตีความสัญญะตามจุดมุ่งหมายของพระราชชายาฯ จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลสำคัญดังกล่าวได้ใช้การสื่อสารในเชิงสัญญะในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นคติความเชื่อ พิธีกรรม อาหาร การแต่งกาย อาคาร ภาษา ดนตรี ฯลฯ เป็นต้น ตรงกับที่โซสซูร์ได้กล่าวถึงสัญญะว่าเป็นรูปแบบต่างๆ ที่สามารถแสดงความหมายและความคิดของผู้ส่งสารได้ นั่นคือทุกสิ่งทุกอย่างสามารถจะเป็นสัญญะหากถูกนำมาใช้แสดงความหมายได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร (documentary research) ที่เกี่ยวข้อง และจากการเก็บข้อมูลประกอบโดยใช้แบบสอบถาม

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร แบ่งออกเป็น

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ พระวรสารในพระคัมภีร์ไบเบิล ฉบับ 1971 แปลและตีพิมพ์โดยสมาคมพระคริสต์ธรรมไทย

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสืออรรถาธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา บทความ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล คริสตชนคาทอลิกชาวไทยในจังหวัดกรุงเทพฯ 30 คน แบ่งเป็นบาทหลวง จำนวน 9 องค์ และ ฆราวาสจำนวน 21 คน

วิธีเลือกแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการคัดเลือกแหล่งข้อมูลหรือกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากพระคัมภีร์ไบเบิล โดยเลือกศึกษาเฉพาะพระวารสารทั้งสี่เล่มในพระคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาใหม่ ที่เขียนโดยนักบุญมัทธิว นักบุญมาระโก นักบุญลูกา และนักบุญยอห์น ซึ่งเป็นหนังสือที่บันทึกเรื่องราวชีวิตและคำสั่งสอนของพระเยซูโดยเฉพาะ

2.แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Purposive และ Sampling คือการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มหรือแบบพื้นที่ โดยแบ่งพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครออกเป็นกลุ่มตามเขตที่มีโบสถ์ตั้งอยู่ ซึ่งเขตการปกครองโบสถ์คาทอลิกของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ แบ่งเป็น 6 เขต ประกอบด้วยโบสถ์ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง 10

จังหวัด ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างบางกลุ่มออกมาศึกษา คือเลือกเฉพาะเขต 2 ของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเขตที่มีโบสถ์คาทอลิกตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครมากที่สุด แล้วจึงเลือกศึกษาอย่างเจาะจงเฉพาะโบสถ์ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และมีบาทหลวงประจำอยู่อย่างน้อย 3 องค์ จำนวน 3 โบสถ์ ได้แก่

1 โบสถ์ดอนบอสโก ถ.เพชรบุรี

2 โบสถ์แม่พระฟาติมา ถ.อโศก-ดินแดง

3 โบสถ์นักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ซ.มิตตคาม ถ.สามเสน

กลุ่มตัวอย่างคือคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกชาวไทย อายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน เก็บข้อมูลโบสถ์ละ 10 คน แบ่งเป็นบาทหลวง จำนวน 3 องค์ที่ประจำอยู่โบสถ์นั้น และสุ่มเลือกฆราวาสจำนวน 7 คนที่ไปร่วมพิธีกรรมที่โบสถ์นั้น ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเตรียมแบบสอบถามไว้ทั้งสิ้น 45 ชุด ใช้วิธีแจกแบบสอบถามหลังเสร็จสิ้นพิธีกรรมในวันอาทิตย์ พร้อมกับรอรับคืนแบบสอบถามทันทีเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จ

ลักษณะทั่วไปของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้หนังสืออรรถาธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา บทความ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบ ซึ่งมีทั้งคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยแบ่งหัวข้อออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพ (บาทหลวงหรือฆราวาส) อาชีพ ภูมิหลังการนับถือศาสนา

ตอนที่ 2 ประกอบด้วย (1) ข้อมูลและความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับพระวรสารและพระเยซู ได้แก่ พฤติกรรมการอ่านหรือฟังพระวรสาร ความคิดเห็นต่อพระวรสาร สิ่งที่ได้รับจากการอ่านพระวรสาร ทัศนคติต่อพระเยซูและคำสอนของพระเยซู และ (2) การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซู ได้แก่ บทบาทหรืออิทธิพลของพระเยซู ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระเยซูและลักษณะของบุคคลในยุคปัจจุบันที่สะท้อนความเป็นผู้นำตามแบบฉบับพระเยซูได้ดีที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่ มีวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาพระวรสารทั้งสี่ในพระคัมภีร์ไบเบิล รวมทั้งหนังสืออธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา บทความ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องมารวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์

3. สร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลประกอบ โดยนำหลักการความรู้ที่ได้ศึกษามาจากเอกสารต่างๆ และจากการพูดคุยสอบถามความคิดเห็นจากบาทหลวงคาทอลิก และปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เมื่อสร้างเสร็จแล้วนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์และบาทหลวงผู้ทรงความรู้ทางพระคัมภีร์ตรวจสอบ แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปสอบถามคริสตชนกลุ่มเป้าหมายทั้งบาทหลวงและฆราวาส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมหนังสืออรรถาธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา บทความและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกับการขอคำแนะนำจากบาทหลวง เมื่อวิเคราะห์พระวรสารแล้ว ผู้วิจัยจะติดต่อเจ้าอาวาสของโบสถ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลกับคริสตชนทั้งบาทหลวงที่ประจำอยู่วัดนั้นและฆราวาสที่มาวัดในวันอาทิตย์ โดยผู้วิจัยจะคอยให้คำชี้แจง ตอบข้อสงสัย และรอเก็บแบบสอบถามคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากพระวรสารโดยวิธีการพรรณนา

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามด้วยสถิติอย่างง่ายโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละประกอบกับการพรรณนา

ส่วนที่ 3 อภิปรายผลของข้อมูลจากส่วนที่ 1 ประกอบกับส่วนที่ 2 โดยวิธีการพรรณนา

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง“การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู และเพื่อศึกษาความเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยทั้งผู้ที่เป็นบาทหลวงและฆราวาสต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญะ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความ วิธีการวิจัยเป็นการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลประกอบโดยใช้แบบสอบถาม มีผลการวิจัยและการวิเคราะห์ผลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

<u>ส่วนที่ 1</u> เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากพระวรสาร และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสืออรรถาธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และบทความ ผลการวิจัยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

- วัตถุประสงค์ที่ 1 : การสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีต
- วัตถุประสงค์ที่ 2 : ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู
- ข้อสังเกตการรับรู้และการถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซูจากมุมมองของผู้นิพนธ์พระวรสารทั้งสี่

<u>ส่วนที่ 2</u> เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานทางประชากรศาสตร์
- ข้อมูลและความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับพระวรสารและพระเยซู ได้แก่ พฤติกรรมการอ่านหรือฟังพระวรสาร ความคิดเห็นต่อพระวรสาร สิ่งที่ได้รับจากการอ่านพระวรสาร ทัศนคติต่อพระเยซูและคำสอนของพระเยซู
- ความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำของพระเยซู ได้แก่ บทบาทหรืออิทธิพลของพระเยซู ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระเยซู และลักษณะของบุคคลในยุคปัจจุบันที่สะท้อนความเป็นผู้นำตามแบบฉบับพระเยซูได้ดีที่สุด

ผลการวิจัยส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากพระวรสาร

เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาพระวรสารทั้งสี่ โดยเลือกศึกษาฉบับ 1971 แปลและตีพิมพ์โดยสมาคมพระคริสต์ธรรมไทย ประกอบกับเอกสารอื่นๆ ได้แก่ หนังสืออรรถาธิบายพระคัมภีร์ หนังสือศาสนา วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และบทความต่างๆ โดยมุ่งสำรวจการสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีต และปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู พบว่า

วัตถุประสงค์ที่ 1 : การสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีต

<u>องค์ประกอบการสื่อสารที่สัมพันธ์กับความเป็นผู้นำของพระเยซู</u>

จากการศึกษาพระวรสารพบการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้รับสารหลากหลายกลุ่ม วิเคราะห์ด้วยแบบจำลองการสื่อสารระหว่างผู้นำกับผู้ตามของ Conger ตามที่ปรากฏข้างล่างนี้

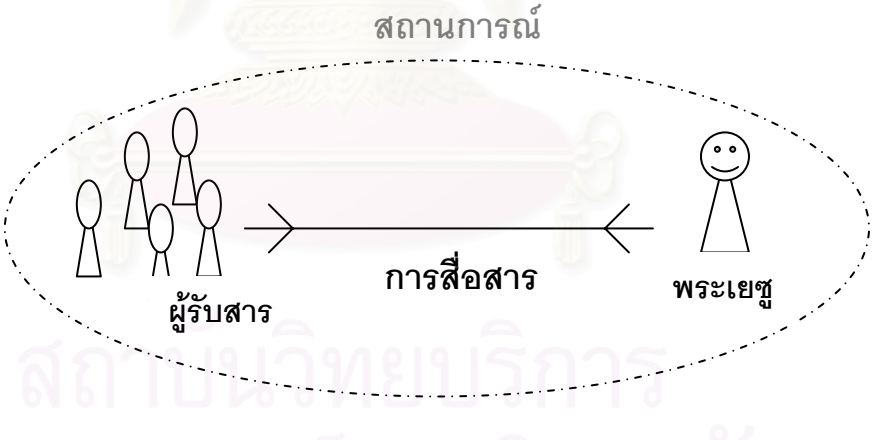

รูปที่ 3 แบบจำลองการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้รับสารตามที่ปรากฏในพระวรสาร

เมื่อศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารที่สัมพันธ์กับภาวะความเป็นผู้นำของพระเยซู สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้นำ ผู้ตาม สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และการสื่อสาร

ผู้นำ คือ พระเยซู จากเนื้อหาในพระวรสาร พระเยซูทรงรู้พระองค์เองอยู่เสมอว่าพระองค์เป็นพระบุตรของพระเจ้า และมีหน้าที่ทำตามน้ำพระทัยของพระบิดาคือการประกาศพระอาณาจักรของพระเจ้าและเรียกผู้คนให้กลับใจ (ยน. 6:38, มก. 1:38) นอกจากรู้จักตนเองแล้ว นักบุญยอห์น กล่าวว่าพระเยซูทรงรู้จักมนุษย์ทุกคน (ยน. 2:25) โดยเฉพาะสาวกของพระองค์เอง "เรารู้จักผู้ที่เราได้เลือกไว้แล้ว" (ยน. 13:17)

ผู้ตาม คือ ผู้รับสารของพระเยซู สามารถแยกแยะได้เป็น สาวก ผู้ที่ไม่ใช่สาวก และอมนุษย์

ก. สาวก เมื่อพระเยซูออกประกาศสั่งสอนต่อประชาชน มีบุคคลจากหลายชนชั้นติดตามเป็นสาวกของพระองค์ ทั้งกลุ่มชนชั้นล่างและคนบาปอย่างโสเภณี คนเก็บภาษี ชนชั้นกลางอย่างชาวประมง ชนชั้นสูงซึ่งเป็นสาวกลับๆ อย่างเศรษฐีและฟาริสี สำหรับอัครสาวกคนสนิท 12 คนที่พระเยซูเลือกและตั้งเป็นอัครทูต หรือ ผู้ที่ทรงใช้ไปประกาศสั่งสอนและเตรียมทางล่วงหน้าก่อนพระองค์จะเสด็จยังที่ต่างๆ นั้นมีภูมิหลังที่ต่างกัน เช่น ชาวประมง คนเก็บภาษี พวกชาตินิยม เด็กหนุ่ม คนงาน เป็นต้น นอกจากนี้พระเยซูยังมีสาวกที่เป็นสตรีซึ่งติดตามคอยปรนนิบัติพระองค์ (ลก. 8:1-3) และต่อมาพระองค์ทรงตั้งสาวกเพิ่ม 70 คนเพื่อไปประกาศ พระวรสารบันทึกการสื่อสารของพระเยซูกับสาวกไว้หลายตอน มีรายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก หน้า 172

ข. ผู้ที่ไม่ใช่สาวก คือ ประชาชน พระวรสารบันทึกการสื่อสารของพระเยซูกับประชาชนไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏอยู่ในภาคผนวกหน้า 173 กลุ่มประชาชนผู้รับสารของพระเยซูแบ่งเป็น ประชาชนต่างชนชั้นและอาชีพ กับ ประชาชนต่างชาติ

<u>ประชาชนต่างชนชั้นและอาชีพ</u> ได้แก่

ชนชั้นล่าง เป็นคนกลุ่มใหญ่ในสังคมยิวสมัยพระเยซู แบ่งเป็น

(1) กลุ่มคนจนและผู้ถูกกดขี่ คือ คนป่วย คนพิการ สตรี* และเด็ก โดยเฉพาะแม่ม่ายและเด็กกำพร้า รวมทั้งคนงานรายวันที่ทำงานใช้แรงงานในท้องนา ไร่องุ่น ซึ่งต้องรองานตามฤดูกาล เป็นต้น คนกลุ่มนี้เลี้ยงชีพโดยอาศัยความใจบุญของคนอื่น จึงต้องอยู่อย่างอับอายและเสียศักดิ์ศรี การอดอยากและความเป็นอยู่ที่ไม่ดีทำให้เจ็บป่วยง่าย จึงถูกคนในสังคมมองว่าเป็นคนบาปด้วย เพราะชาวยิวถือว่าการป่วยเป็นการลงโทษของพระเจ้าต่อบาป

---

* สตรี ในวัฒนธรรมยิวจะไม่มีความสำคัญในสังคม มีแต่บทบาททางเพศและการเลี้ยงลูกเท่านั้น ไม่สามารถเป็นศิษย์ของอาจารย์หรือเข้าร่วมกลุ่มใดในสังคม

(2) กลุ่มคนบาปและคนที่ถูกขับออกจากสังคม คือ ผู้ที่มีอาชีพไม่บริสุทธิ์และคนที่ละเมิดกฎหมายประเพณี เช่น โสเภณี คนเก็บภาษี* นักโทษ รวมทั้งชาวบ้านที่ไม่มีการศึกษา ไม่สามารถเรียนรู้ข้อกำหนดต่าง ๆ มากมายได้ทั้งหมดจึงละเมิดกฎโดยไม่ได้ตั้งใจและกลายเป็นคนบาปเพราะบริบทสังคมปาเลสไตน์สมัยนั้นยึดถือกฎหมายประเพณีอย่างเคร่งครัด (คอลลา ลุค, 2000) กลุ่มชนชั้นล่างที่สื่อสารกับพระเยซูล้วนเป็นคนที่กำลังทุกข์หรือโศกเศร้าเพราะถูกสังคมดูหมิ่นและตราหน้าว่าเป็นคนบาป ในพระวรสารบันทึกการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับกลุ่มชนชั้นล่างไว้หลายตอน ซึ่งจะมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก หน้า 174

ชนชั้นกลาง ได้แก่ชาวบ้านผู้ประกอบอาชีพต่างๆ เช่น พ่อค้า ชาวประมง ช่างไม้ ทหาร เป็นต้น รายละเอียดการสื่อสารกับทหารปรากฏในภาคผนวก หน้า 175

ชนชั้นผู้นำทางการเมืองและสังคม ปาเลสไตน์สมัยพระเยซูอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรโรมัน ผู้นำจึงมีทั้งผู้นำทางการเมือง คือปอนติอัส ปีลาต** และเฮโรด อันติปัส*** รวมทั้งผู้นำทางสังคม คือ ชนชั้นสูงที่ร่ำรวย และชั้นกลางที่ได้รับการศึกษา ซึ่งคนกลุ่มนี้จะเป็นสมาชิกสภาซันเฮดริน****

---

* คนเก็บภาษี เป็นข้าราชการชาวยิวที่รัฐบาลโรมันมอบอำนาจให้เก็บภาษีโดยไม่มีมาตรการห้ามเก็บภาษีเกินอัตรา คนเก็บภาษีจึงเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป ปกติผู้คนจะข้ามถนนไปเดินอีกฝั่งหนึ่งเมื่อเห็นคนเก็บภาษีเดินตรงมา (เจมส์ มอนท์กัมมะรี บอยซ์, 2005: 85)

** ปอนติอัส ปีลาต เป็นข้าหลวงชาวโรมันชั้นกลาง ซึ่งได้รับตำแหน่งเจ้าเมืองยูเดียในปีค.ศ. 26 ในฐานะเจ้าเมืองแล้วเขามีอำนาจกว้างขวางมาก โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการทหารและเศรษฐกิจ รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งมหาปุโรหิตและควบคุมการเงินของพระวิหาร (อเล็กซานเดอร์ และคณะ, 2005: 510)

*** เฮโรด อันติปัส เป็นลูกของเฮโรดมหาราช (Herod the Great) ซึ่งเป็นชาวยิวที่โรมันแต่งตั้งขึ้นเป็นกษัตริย์ของยิวเมื่อ 37 ปีก่อนคริสตกาล เนื่องจากโรมันมีนโยบายแบบกึ่งปกครองตนเอง เมื่อเฮโรดมหาราชเสียชีวิต อาณาจักรถูกแบ่งให้ลูกชายทั้งสาม และเฮโรด อันติปัสได้ปกครองดินแดนแคว้นกาลิลีถิ่นที่อยู่ของพระเยซู (อัลเบิร์ต โนลัน, 2545)

**** สภาซันเฮดริน หรือ สิโนดัส (Synodus) เป็นสภาหรือศาลสูงสุดของยิวที่โรมันอนุญาตให้มีขึ้นที่กรุงเยรูซาเล็ม คณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิก 72 คน มีพระสังฆราชยิวหรือมหาปุโรหิตประจำปีเป็นประธาน กรรมการมีพระผู้ใหญ่ ผู้รักษาประเพณีของยิว เช่น ฟาริสี ธรรมาจารย์ รวมถึงผู้นำชุมชนและราษฎรหัวหน้าครอบครัวใหญ่ๆ สภานี้สามารถตรากฎหมาย ตัดสินคดี และสอบสวน โดยมีอำนาจทั้งทางพลเรือนและศาสนา แต่ไม่สามารถกำหนดโทษประหารชีวิต (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2546)

นักวิชาการทางพระคัมภีร์หลายท่านอธิบายเกี่ยวกับผู้นำทางสังคมสมัยพระเยซู (จอห์น ดี. แกรสมิค, 1990; ยอห์น เอ. มาร์ติน, 1998 ; อเล็กซานเดอร์ และคณะ, 2005; อัลเบิร์ต โนลัน, 2545) ไว้ดังนี้

<u>ชนชั้นสูงที่ร่ำรวย</u> ได้แก่

- เชื้อพระวงศ์ เป็นกลุ่มที่มีรายได้จากภาษีอากร
- พวกหัวหน้าสงฆ์ คือ มหาปุโรหิตซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของพระวิหาร มีรายได้จากเงินทำบุญและภาษีที่ประชาชนต้องจ่ายให้พระวิหาร
- พวกสะดูสี เป็นชนชั้นขุนนางกลุ่มเล็กๆ ที่ร่ำรวย เป็นผู้ใหญ่ฝ่ายฆราวาสซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินและมีอำนาจทางการเมือง ครองจำนวนที่นั่งในสภายิวจำนวนพอๆ กับพวกฟาริสี กลุ่มนี้หัวโบราณและยอมรับพระคัมภีร์เพียงห้าเล่มแรกของโมเสสเท่านั้น พวกเขาจึงปฏิเสธความคิดด้านศาสนาใหม่ๆ ในสมัยต่อมา เช่น ความเชื่อเรื่องชีวิตนิรันดร์ การเป็นขึ้นมาจากความตาย ทูตสวรรค์ และวิญญาณชั่ว มหาปุโรหิตหลายคนเป็นพวกสะดูสี และพวกฟาริสีก็สนับสนุนและส่งเสริมพวกเขา ส่วนประชาชนไม่ค่อยชื่นชอบนัก
- ข้าราชการ เป็นชาวยิวที่ทำงานให้กับโรมัน กลุ่มข้าราชการเป็นผู้มีอำนาจและตำแหน่งทางสังคม จึงเป็นคนมีหน้ามีตา แต่ไม่ได้รับการยอมรับนับถือเพราะชาวยิวถือว่าทำงานให้กับชาวโรมันซึ่งเป็นศัตรู งานวิจัยนี้ไม่ได้รวมคนเก็บภาษีไว้ในกลุ่มข้าราชการเนื่องจากจัดให้อยู่ในกลุ่มชนชั้นล่าง พวกคนบาปและคนที่ถูกขับออกจากสังคม รายละเอียดการสื่อสารของพระเยซูกับข้าราชการปรากฏในภาคผนวกหน้า 175

<u>ชนชั้นกลางผู้ได้รับการศึกษา และเป็นคนเคร่งศาสนา</u> ได้แก่

- ธรรมาจารย์ หรือ คัมภีราจารย์ คือ ผู้ที่มีอาชีพศึกษาและอธิบายพระบัญญัติกับขนบธรรมเนียม พร้อมทั้งออกกฎเกณฑ์สำหรับกรณีต่างๆ กล่าวได้ว่าเป็นครูสอนธรรมบัญญัติ หรือบางคนเรียกว่า อาลักษณ์ ประกอบด้วยพวกฟาริสีและพวกสะดูสี
- ฟาริสี กลุ่มศาสนาที่มีอิทธิพลมากที่สุดในปาเลสไตน์ ดำเนินชีวิตตามการตีความของกฎหมายโมเสส เน้นการรักษาธรรมบัญญัติรวมทั้งขนบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด พวกเขาจะแยกตัวจากคนนอกกลุ่ม และเรียกคนที่ไม่รู้ธรรมบัญญัติและไม่ได้ดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัดตามธรรมบัญญัติว่า “คนบาป” ท่าทีของฟาริสีคือ “ฉันบริสุทธิ์กว่าคนอื่น” จนกลายเป็นว่าการปฏิบัติตามกฎต่างๆ สำคัญกว่าความรักและความเมตตาต่อผู้อื่น ทำให้แม้ว่าพวกเขาจะมีเกียรติและเป็นที่นับถือในสังคมแต่ชาวยิวไม่รักพวกเขา

- บาเรียน เป็นผู้แตกฉานในเรื่องกฎระเบียบคล้ายกับพวกธรรมาจารย์ พวกเขาเป็นนักกฎหมายประจำศาลาธรรม มีหน้าที่ชี้ขาดเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ

- นายธรรมศาลา เป็นผู้ปกครองของธรรมศาลาซึ่งเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางของชุมชน และศูนย์กลางการปกครอง นายธรรมศาลามีสิทธิอำนาจในชุมชนนั้นๆ เป็นผู้รักษาระเบียบและตัดสินด้านจริยธรรม

ในพระวรสารบันทึกการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้นำทั้งทางการเมืองและสังคมไว้หลายตอน ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก หน้า 175

ประชาชนต่างชาติ จัดอยู่ในกลุ่มผู้รับสารที่ไม่ใช่สาวกของพระเยซู โดยปกติแล้วชาวยิวจะไม่คบค้าสมาคมกับชาวต่างชาติ รวมทั้งลูกครึ่งยิวอย่างชาวสะมาเรียซึ่งเป็นศัตรูกับชาวยิว เนื่องจากชาวยิวเชื่อว่าชนชาติของตนเป็นชนชาติที่ได้รับการเลือกสรรจากพระเจ้า จึงมีความภาคภูมิใจกับเชื้อชาติบริสุทธิ์ของตน ในพระวรสารมีบทบรรยายว่าพระเยซูเสด็จไปสื่อสารยังเขตคนต่างชาติ รวมทั้งคนต่างชาติก็เดินทางมาฟังพระเยซูหรือขอให้พระองค์รักษาโรค แต่มีเพียง 4 เหตุการณ์ที่บันทึกเรื่องราวการสื่อสารของพระเยซูกับชาวต่างชาติไว้ค่อนข้างละเอียด ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่รู้จักหรือเคยได้ยินเกี่ยวกับพระเยซู รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวกหน้า 176

ค. อมนุษย์ เป็นกลุ่มผู้รับสารของพระเยซูอีกกลุ่มหนึ่งตามที่มีบันทึกไว้ในพระวรสาร ได้แก่ คนตาย มารหรือผี ธรรมชาติ และพระเจ้า

คนตาย พระวรสารบันทึกเหตุการณ์ที่พระเยซูสื่อสารกับคนเสียชีวิต 3 เหตุการณ์ ซึ่งผู้รับสารของพระเยซูคือคนที่เสียชีวิตแล้ว รวมทั้งครอบครัวผู้เสียชีวิต และคนอื่นๆ ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวกหน้า 176

มารหรือผี ชาวยิวในสมัยพระเยซูเชื่อว่าพระเจ้าเป่าจิตเข้าไปในร่างกายทำให้คนมีชีวิต ซึ่งจิตอื่นจะเข้าไปอยู่ในร่างด้วยก็ได้ ทั้งจิตดี คือจิตของพระเจ้า หรือจิตชั่วซึ่งเป็นจิตของมารหรือผี ทำให้คนมีอาการผิดปกติและแสดงอาการออกมา ถ้าอาการน่านับถือก็เป็นจิตดี ถ้ามีอาการน่ารังเกียจหรือเจ็บป่วยก็เป็นจิตชั่ว อาการผิดปกติเหล่านั้นจึงไม่ได้มาจากจิตของพวกเขาเอง แต่มาจากจิตอื่นที่เข้าสู่ร่างกาย (อัลเบิร์ต โนลัน, 2545: 27) พระวรสารบันทึกเหตุการณ์การสื่อสารระหว่างพระเยซูกับมารหรือผีที่สิงอยู่ในร่างของคนไว้หลายตอน ส่วนใหญ่มีสาวกหรือประชาชนอยู่ในเหตุการณ์ด้วย ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก หน้า 176

ธรรมชาติ ในขณะที่พระเยซูทรงเดินทางไปตามที่ต่างๆ เพื่อประกอบภารกิจ พระองค์ได้สื่อสารกับธรรมชาติเหมือนกับเป็นบุคคลในลักษณะบุคลาธิษฐาน จากนั้นพระองค์จึงสื่อสารกับสาวกผู้อยู่ในเหตุการณ์ ได้แก่ การห้ามพายุ (มธ. 8:23-27; มก. 4:35-41; ลก. 8:23-27) และการสาปต้นมะเดื่อ (มธ. 21:18-19; มก. 11:12-14, 20-26)

พระเจ้า พระเจ้าของชาวยิวมีเพียงพระองค์เดียว ทรงพระนามว่า “พระยาเวห์” (YAWEH) หรือ ”พระเยโฮวาห์” (JEHOVAH)* ซึ่งชาวยิวเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในอำนาจของพระเจ้า “พระเจ้าทรงกระทำให้สำเร็จได้ทุกสิ่ง” (มก. 10:27) ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเก่า พูดถึงพระเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นบิดาของประชากรของพระองค์** โดยทรงเป็นบิดาที่เข้มงวดและเคร่งครัด กริ้วช้าแต่ยุติธรรมและทรงเที่ยงตรงในการลงโทษ ในพระวรสารบันทึกคำตรัสของพระเยซูอยู่บ่อยครั้งว่าพระเจ้าทรงเป็นพระบิดาของพระองค์ การสื่อสารของพระเยซูกับพระเจ้าปรากฏอยู่หลายตอนในพระวรสาร ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในภาคผนวก หน้า 177

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

* เป็นภาษาฮีบรูแปลว่า “ฉันเป็นอย่างที่ฉันเป็น” หรือ “เราเป็น” มีความหมายว่า พระองค์ไม่เหมือนสิ่งอื่นทั้งหลาย ไม่มีชื่ออะไรที่จะใช้ให้เหมาะสมกับพระองค์ได้ ชาวยิวจะเคารพยำเกรงพระเจ้าและพระนามของพระองค์ จึงหลีกเลี่ยงการเอ่ยพระนามของพระเจ้าอย่างไม่เหมาะสมโดยเรียกพระองค์ว่า “ADONAY” (My Lord) หมายถึง องค์พระผู้เป็นเจ้า (คอลลา ลุค, 2005; บ.สันติสุข, 2005; พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ, 2546; อังเดร เซลีนาส, 2004; John L. McLaughlin, 2005)

** ดูรายละเอียดใน ฮชย. 11:1-4, ยรม. 31:9, มคา. 1:6, สดด. 89:27, สดด. 103:13

สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย เวลา สถานที่ และช่วงเวลาในการสื่อสาร การสื่อสารของพระเยซูกับผู้รับสารแยกแยะตามเวลาในการประกอบภารกิจได้เป็น *ช่วงแรกของการประกาศ* พระเยซูเริ่มภารกิจในการสั่งสอน *ช่วงเริ่มเป็นที่รู้จัก* ผู้คนมากมายติดตามพระเยซูเพื่อฟังคำสอน หรือขอให้พระองค์ช่วยรักษาโรคภัยต่างๆ *ช่วงการถูกต่อต้าน* เริ่มจากประชาชนที่นาซาเร็ธบ้านเกิดและรุนแรงขึ้นเมื่อพวกผู้นำทางศาสนาคิดว่าพระองค์หมิ่นประมาทพระเจ้าและทำผิดกฎบัญญัติวันสะบาโต* ตั้งแต่นั้นมาพวกเขาคอยวางอุบายจับพระองค์ แต่พระเยซูก็ยังคงประกอบภารกิจต่อไปท่ามกลางการยอมรับและการต่อต้านซึ่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และนำไปสู่ *ช่วงสุดท้ายของชีวิต* พระเยซูเดินทางเข้ากรุงเยรูซาเล็มเพื่อฉลองในเทศกาลปัสกา ซึ่งพระองค์ใช้ช่วงเวลานี้กับสาวก 12 คนก่อนจะถูกจับ ถูกพิพากษาให้ตรึงกางเขนและสิ้นพระชนม์

พระเยซูสื่อสารกับผู้รับสารตามสถานที่ต่างๆ เช่น ในธรรมศาลา** ในพระวิหารในสถานที่ราชการคือศาลาปรีโทเรียม ในบ้านทั้งบ้านของพระองค์ ของศิษย์ ของประชาชนหรือของผู้นำทางสังคม ในตลาด ในบริเวณทุ่งนาหรือในสวน บนภูเขา ที่ชายทะเลสาบ บนเรือกลางทะเล ตามถนนหนทาง บริเวณอุโมงค์ฝังศพ บนเนินที่ถูกตรึงบนไม้กางเขน ในถิ่นทุรกันดาร ในเขตคนต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารท่ามกลางมวลชน หรือสื่อสารกับกลุ่มสาวกโดยเฉพาะ ซึ่งช่วงเวลาในการสื่อสารของพระเยซูตามที่มีบันทึกในพระวรสารนั้นส่วนใหญ่เป็นเวลากลางวัน บางครั้งเป็นการสื่อสารในระหว่างการรับประทานอาหารและระหว่างการเดินทาง ส่วนช่วงเวลาอื่นๆ คือเช้ามืดและกลางคืนมีบันทึกไว้ในพระวรสารไม่มากนัก

---

* วันสะบาโตเป็นวันบริสุทธิ์ของพระเจ้า (อพย. 20:8-11) จึงมีการตั้งกฎห้ามทำงานเพื่อให้คนได้พักผ่อนทั้งร่างกายและจิตวิญญาณ แต่ฟาริสีและธรรมาจารย์ตีความบัญญัติอย่างเคร่งครัด โดยตั้งกฎห้ามทำการ 39 อย่าง เช่น ห้ามเกี่ยวข้าว ห้ามนวดข้าว ห้ามสีข้าว และยังมีการกำหนดระยะทางที่จะเดินในวันสะบาโตด้วย (อเล็กซานเดอร์ และคณะ, 2005; John L. McLaughlin, 2005)

** ธรรมศาลา เป็นสถานที่รวมตัวทางศาสนาของแต่ละชุมชน ที่ซึ่งชาวยิวจะไปชุมนุมกันทุกวันสะบาโตเพื่ออธิษฐานภาวนา ฟังพระคัมภีร์และคำเทศนาจากอาจารย์ ส่วนศูนย์กลางทางศาสนาของชาวยิวในสมัยพระเยซูคือพระวิหารที่กรุงเยรูซาเล็มซึ่งเป็นสถานที่รวมตัวโดยเฉพาะในการเฉลิมฉลองงานเทศกาลตามประเพณีทางศาสนา ที่นี่มักจะมีคนมารวมตัวใต้ร่มเสาหินเพื่อฟังครูศาสนาที่อยากจะสอนธรรมบัญญัติ (ยอห์น เอ. มาร์ติน, 1998; อเล็กซานเดอร์ และคณะ, 2005)

การสื่อสาร พระเยซูสื่อสารทั้งด้วยวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยลักษณะเด่นที่สามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสารมีดังนี้

การสื่อสารด้วยวัจนภาษา ในภาพรวมพบว่าพระเยซูทรงคำนึงถึง 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การใช้ Appeal ทั้ง 3 ของอริสโตเติล ได้แก่ ตัวผู้พูดเอง (Ethos) อารมณ์ของผู้ฟัง (Pathos) และเหตุผลในวาทะ (Logos) โดยพระเยซูทรงสื่อสารผ่านการใช้คำอุปมาหรือเรื่องเล่า การตั้งคำถาม การยกตัวอย่าง การใช้จุดจูงใจในสาร การประกาศ* การกล่าวคำทำนายหรือพยากรณ์ การกล่าวตำหนิ และการใช้พยาน ซึ่งรายละเอียดเพิ่มเติมจะอธิบายในหัวข้อกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม เรื่องการเลือกสารและภาษา หน้า 83-95

ส่วนที่ 2 การเลือกใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม การใช้ภาษาของพระเยซูที่ปรากฏในพระวรสารแสดงให้เห็นว่าพระเยซูปรับการใช้ภาษาให้เหมาะกับผู้รับสาร ดังที่นักบุญมาระโกบันทึกไว้ว่า “พระองค์ได้ทรงกล่าวแก่เขาถึงข่าวนั้นเป็นคำอุปมาอย่างนั้นหลายประการ ตามที่เขาจะสามารถฟังและเข้าใจได้” (มก. 4:33) รายละเอียดเพิ่มเติมจะอธิบายในหัวข้อกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม เรื่องการเลือกใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม หน้า 96-99

การสื่อสารด้วยอวัจนภาษา จากพระวรสารพบว่าพระเยซูใช้อวัจนภาษาหลายประเภทในการสื่อสารซึ่งสร้างอำนาจและอิทธิพล ได้แก่ เทศภาษา กาลภาษา เนตรภาษา สัมผัสภาษา อาการภาษา วัตถุภาษา และปริภาษา

เทศภาษา (Proximics) ในการสื่อสารกับผู้รับสารที่เป็นมวลชน สถานที่ในการสื่อสารส่วนใหญ่พระเยซูจะสื่อสารในที่สาธารณะอย่างเปิดเผย เช่นในธรรมศาลา หรือในพระวิหาร ซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างเป็นทางการในฐานะอาจารย์ คนส่วนใหญ่จึงเรียกพระองค์ว่า “อาจารย์”

---

* การประกาศ (Proclamation) มาจากคำภาษาลาติน แปลว่าตะโกนไปข้างหน้า การประกาศเดิมเป็นหน้าที่ของคนที่ได้รับอำนาจจากกษัตริย์หรือผู้สูงศักดิ์ ให้ไปที่สาธารณะและประกาศความตั้งใจหรือการตัดสินใจของผู้ปกครอง เขาจะตะโกนว่า “O yea, O yea” ก่อนประกาศสาร ดังนั้นเมื่อคนได้ยินคำนี้ก็รู้ว่าเป็นเสียงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและจะตั้งใจฟังคำพูดนั้น ในทางศาสนายิวและศาสนาคริสต์เชื่อว่าพระวาทะของพระเจ้ามีพลังอำนาจ และพระเจ้าจะทรงเลือกสรรบุคคลให้มาประกาศน้ำพระทัยของพระองค์ นั่นคือ “ประกาศก” ผู้ซึ่งชาวยิวและชาวคริสต์เชื่อว่าพระจิตของพระเจ้าจะพูดผ่านบุคคลนั้นจึงเสมือนกับว่าพระเจ้าทรงตรัสด้วยพระองค์เอง (Derek Prince, 2002: 7-8)

พระเยซูยังสื่อสารในบริเวณสถานที่ซึ่งมีบรรยากาศไม่เป็นทางการอย่างเช่น ตลาด ถนน ในสวน หรือทุ่งนา บนภูเขา ชายทะเลสาบ เป็นต้น นอกจากนี้หากพระเยซูต้องการจะสื่อสารระหว่างบุคคลกับเพียงบางคน พระเยซูก็จะเรียกให้เขาแยกตัวออกมาเพื่อสื่อสารกับบุคคลเหล่านั้นตามลำพัง เช่น ตอนที่พระเยซูรักษาชายตาบอดที่เมืองเบธไซดา พระองค์จูงมือเขาออกไปนอกหมู่บ้านและสื่อสารกับเขา (มก. 8:22-26) เป็นต้น

สำหรับช่วงระยะห่างที่พระเยซูทำการสื่อสารกับผู้รับสารนั้น ส่วนใหญ่พระเยซูจะสื่อสารอย่างประชิดตัวกับผู้รับสารของพระองค์ พระเยซูเสด็จไปใกล้และสื่อสารกับเขา เช่น มัทธิว (มธ. 9:9) หญิงม่ายที่ลูกชายตาย (ลก. 7:12-13) แม่ยายของเปโตร (มธ. 8:15) เป็นต้น ในทางกลับกัน พระเยซูเรียกให้ผู้รับสารเข้ามาใกล้พระองค์เพื่อสื่อสารกับเขา เช่น ศักเคียส (ลก. 19:5) หรือบารทิเมอัสชายตาบอด (มก. 10:49) หรือเด็กๆ (มก. 10:14-16) เป็นต้น สรุปได้ว่าพระเยซูเข้าถึงผู้คนทุกกลุ่มและสื่อสารกับผู้รับสารอย่างใกล้ชิด ในขณะเดียวกันผู้คนก็สามารถเข้าถึงและสื่อสารกับพระเยซูอย่างใกล้ชิดด้วยเช่นกัน จึงส่งเสริมภาวะผู้นำของพระองค์

กาลภาษา (Time) ด้านปริมาณของเวลา พบว่าในช่วงแรกของการประกอบภารกิจพระเยซูใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสื่อสารกับฝูงชนทั้งการประกาศ การสอน และการช่วยเหลือรับใช้ แสดงถึงการเห็นความสำคัญของพวกเขาโดยเฉพาะกลุ่มคนต่ำต้อยในสังคม แต่เมื่อพระเยซูถูกต่อต้านไปจนถึงช่วงสุดท้ายของชีวิต พระองค์ให้เวลาในการสื่อสารเฉพาะกับสาวกเป็นพิเศษเพื่ออบรมพวกเขาให้สืบทอดวิสัยทัศน์และพันธกิจของพระองค์ สำหรับช่วงเวลาในการสื่อสารพบว่าพระเยซูสื่อสารกับผู้คนตลอดเวลา ตั้งแต่เช้าตรู่ (มก. 1:35-39, มธ. 21:18-22) หรือตอนค่ำ (มก. 1: 32-34, มธ. 14:23-33) พระองค์มักใช้โอกาสต่างๆ เพื่อสื่อสาร เช่น ขณะที่กำลังเดินทาง (มธ. 4:18-22, ลก. 13:22-30) หรือขณะรับประทานอาหาร (มธ. 9:10-12, ลก. 7:36-50) ซึ่งในพระวรสารไม่ปรากฏว่าพระเยซูให้ใครต้องรอพระองค์ พระเยซูให้ความสำคัญกับทุกคนและสื่อสารทันทีในช่วงเวลาที่คู่สื่อสารต้องการ ไม่ว่าจะเป็นคนโรคเรื้อน (มธ. 8:1-4) หญิงโสเภณี (ลก. 4:36-50) เศรษฐีหนุ่ม (มก. 10:17-22) นายธรรมศาลา (มธ. 9:18-19, 23-26) และฟาริสี (ยน. 3:1-21) เป็นต้น การต้อนรับและประกอบภารกิจช่วยเหลือทุกคนอยู่เสมอจึงแสดงถึงความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานตามเป้าหมาย สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้รับสารยอมรับภาวะผู้นำของพระเยซู

เนตรภาษา (Oculesics) พระวรสารบันทึกการใช้สายตาในการสื่อสารของพระเยซูไว้บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในพระวรสารของนักบุญมาระโก ซึ่งบ.สันติสุข (2005: 29-31) กล่าวถึง “การมอง” ของพระเยซูที่ปรากฏในพระวรสารว่าประกอบด้วย “มองไปรอบๆ“ “มองขึ้นเบื้องบน” และ “มองเข้าไป”

มองรอบๆ : บ.สันติสุขกล่าวว่า ทุกครั้งที่พระเยซูมองไปรอบๆ ทุกคนเงียบสงบด้วยความเกรงกลัวและทึ่ง สายตาของพระองค์เชื้อเชิญให้ทุกคนสำรวมก่อนที่พระองค์จะเทศน์สอน (ลก. 6:20) หรือเตรียมจิตใจคนฟังให้พร้อมที่จะฟังคำสอนที่ไม่ซ้ำแบบใครและไม่มีใครคาดคิด “พระเยซูจึงทอดพระเนตรรอบๆ แล้วตรัสแก่เหล่าสาวกว่า “คนมั่งมีจะเข้าในแผ่นดินของพระเจ้าก็ยากจริงหนา ตัวอูฐจะลอดรูเข็มก็ง่ายกว่าคนมั่งมีจะเข้าในแผ่นดินของพระเจ้า” (มก. 10:23, 25) หรือมองด้วยความรักและความเป็นหนึ่งเดียวกับศิษย์ “พระองค์ทอดพระเนตรคนที่นั่งล้อมรอบนั้นแล้วตรัสว่า “นี่เป็นมารดาและพี่น้องของเรา” (มก. 3:34) หรือบางครั้งก็เป็นการมองอย่างเงียบๆ ทว่าเต็มด้วยความไม่พอใจและเจ็บปวด ซึ่งตรึงทุกคนที่นั่นจนไม่กล้าโต้ตอบ “พระองค์มีพระทัยเป็นทุกข์ เพราะใจเขาแข็งกระด้างนัก และได้ทอดพระเนตรดูรอบด้วยพระพิโรธ” (มก. 3:5)

มองขึ้นเบื้องบน : พระเยซูแหงนพระพักตร์มองขึ้นหาพระบิดาเจ้าขณะที่ทรงอธิษฐาน เพื่อขอให้พระบิดาเจ้าสดับฟังพระองค์ (มก. 6:41, 7:34,ยน. 11:41, 17:1) หรือมองเจ้าหน้าที่เก็บภาษีซึ่งปีนขึ้นไปอยู่บนกิ่งต้นมะเดื่อเทศเพื่อมองดูพระเยซู (ลก. 19:5)

มองเข้าไป : เป็นการเพ่งดู พระเยซูมองเช่นนี้เมื่อทรงต้องการจะสื่อความจริงบางอย่างและอยากให้คนฟังจดจำสิ่งนั้นให้ดี เช่น “พระเยซูทอดพระเนตรเหล่าสาวกแล้วตรัสว่า “ฝ่ายมนุษย์ก็เหลือกำลังที่จะทำได้ แต่ไม่เหลือกำลังของพระเจ้า เพราะว่าพระเจ้าทรงกระทำให้สำเร็จได้ทุกสิ่ง” (มก. 10:27) “ฝ่ายพระองค์ทรงเพ่งดูเขาแล้วตรัสว่า “.ผู้ใดล้มทับศิลานั้น ผู้นั้นจะต้องแตกหักไป แต่ศิลานั้นจะตกทับผู้ใดผู้นั้นจะแหลกละเอียดไป” (ลก. 20:17-18) หรือเมื่อสนทนากับเศรษฐีหนุ่ม “พระเยซูทรงเพ่งดูคนนั้นก็ทรงรักเขา” (มก. 10:21)

โดยสรุปแล้วพระเยซูใช้เนตรภาษาเพื่อเตรียมจิตใจผู้รับสารให้พร้อมรับฟังในสิ่งที่พระองค์กำลังจะตรัส เพื่อสื่อ‘สาร’บางอย่าง ที่พระองค์ต้องการให้คนฟังจดจำสิ่งนั้นให้ดี และเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นการสื่อสารด้วยเนตรภาษาของพระเยซูจึงสามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสาร โดยเป็นการใช้ pathos เตรียมผู้รับสารให้อยู่ในสภาวะอารมณ์ที่เหมาะสมในการสื่อสารนั่นเอง

สัมผัสภาษา (Touch) ในพระวรสารพบว่าพระเยซูมักจะสื่อสารด้วยการสัมผัสกับบรรดาคนที่ต่ำต้อยในสังคม ซึ่งขัดกับธรรมเนียมยิวที่จะไม่สัมผัสบุคคลเหล่านี้เพราะถือว่ามีมลทินและจะทำให้มีมลทินด้วย แต่พระเยซูทรงอุ้มเด็กๆ (มก. 9:36, มก. 10:16) ยื่นพระหัตถ์สัมผัสหรือวางมือบนคนป่วยและรักษาโรคให้เขา เช่น คนโรคเรื้อน คนพิการ (มธ. 8:3, มก. 7:33, ลก. 13:13) พระองค์จับมือเด็กหญิงที่เสียชีวิตแล้ว (มก. 5:41) และพระเยซูก็ยอมให้คนเจ็บป่วยหรือคนบาปสัมผัสพระองค์ด้วย (มก. 6:56,ลก. 7:38) พระวรสารเล่าว่าคนป่วยต่างหายจากโรคสัมผัสภาษาของพระเยซูจึงสร้างอำนาจและอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างมาก เป็นการสื่อสารถึงความรักความเมตตาและการยอมรับพวกเขา ทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นในตัวพระเยซูด้วย

อาการภาษา (Physical Appearance) พระเยซูทรงแต่งกายด้วยชุดชาวยิวผู้เคร่งครัดตามกฎหมายคือทำพู่ห้อยไว้ที่มุมทั้งสี่ของชายเสื้อคลุม (กดว. 15:38, ฉธบ. 22:12) ทราบจากเหตุการณ์ที่หญิงซึ่งเป็นโรคตกเลือดพยายามที่จะแตะพู่ที่ชายเสื้อของพระองค์ (มธ. 9: 20-22) ส่วนบุคคลิกภาพของพระเยซู บ.สันติสุข (2005) กล่าวว่าพระองค์เป็นผู้มีอำนาจบารมี พิจารณาจากคำสรรพนามที่ผู้อื่นเรียกพระเยซูนั้นแสดงถึงความเคารพ แม้กระทั่งคนต่างชาติก็เรียกว่า “พระองค์” (มธ. 8:6,8, มธ. 15:22-28) คนที่ได้ฟังพระเยซูเทศน์สอนก็เรียกพระองค์ด้วยความเคารพว่า “อาจารย์” แม้แต่ศัตรูของพระองค์ (มธ. 22:16, 24,36) หลายครั้งที่พวกเจ้าหน้าที่อยากจับพระองค์แต่ก็ไม่กล้า (ยน. 7:30, 44) ซึ่งในขณะที่พวกทหารไปจับพระองค์อย่างลับๆ ก็ยังเกรงพระเยซูและพระดำรัสของพระองค์ถึงกับล้มลงที่ดิน (ยน. 18:1-8)

ด้านตำแหน่งการวางท่าทาง และการเคลื่อนไหวของพระเยซูตามที่มีบันทึกไว้ในพระวรสารนั้น โดยปกติอาจารย์ชาวยิวจะนั่งเมื่อสอน พระเยซูก็จะนั่งลงเมื่อพระองค์ต้องการจะสื่อสารเพื่อสอน (ลก. 4:20, มก. 9:35, มธ. 5:1) และประทับยืนในขณะที่พระองค์สื่อสารเพื่อประกาศ หรือกล่าวในสิ่งที่สำคัญ (ยน. 7:37, 8:7) หรือแสดงถึงอำนาจ เช่น การห้ามลมพายุ (มธ. 9:26) เป็นต้น อาการภาษาของพระเยซูจึงสร้างอำนาจและอิทธิพลต่อผู้รับสารจึงส่งเสริมภาวะผู้นำของพระองค์

วัตถุภาษา (Object) พระเยซูเลือกใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นสิ่งธรรมดาพบเห็นได้ทั่วไปมาใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจสิ่งที่พระองค์ต้องการจะสื่อได้อย่างชัดเจน เช่น สื่อธรรมชาติ อาทิ “จงพิจารณาดูอีกา มันมิได้หว่าน มิได้เกี่ยว และมิได้มียุ้งหรือฉาง แต่พระเจ้ายังทรงเลี้ยงมันไว้ ท่านทั้งหลายประเสริฐกว่านกมากทีเดียว มีใครในพวกท่านโดยความกระวนกระวาย อาจต่อชีวิตให้ยาวออกไปอีกสักศอกหนึ่งได้หรือ” (ลก. 12:24-25) สื่อบุคคล และสื่อวัตถุ

เช่น ตอนที่สาวกเถียงกันว่าใครจะเป็นใหญ่ พระเยซูเรียกเด็กเล็กๆ คนหนึ่งมาท่ามกลางพวกสาวก และตรัสสอนว่าผู้เป็นใหญ่ต้องถ่อมจิตใจเหมือนเด็กเล็กๆ (มธ. 18:1-5; มก. 9: 33-37; ลก. 9:46-48) หรือตอนที่ถูกถามเรื่องการเสียส่วยให้ซีซาร์ พระเยซูก็บอกให้เขานำเหรียญมาให้ดูและตอบคำถามนั้น (มธ. 22:15-22; มก. 12: 13-17; ลก. 20:20-26) เป็นต้น การใช้วัตถุภาษาของพระเยซูจึงทำให้ผู้รับสารเข้าใจในสารที่พระเยซูจะสื่ออย่างชัดเจน สร้างการยอมรับในสติปัญญาและส่งเสริมภาวะผู้นำของพระองค์

ปริภาษา (Paralanguage)พระวรสารบันทึกการสื่อสารด้วยปริภาษาของพระเยซูไม่มาก มีเพียงการตะโกนของพระเยซูเพื่อการประกาศ เช่น ในวันสุดท้ายของงานเทศกาลอยู่เพิงซึ่งเป็นวันใหญ่ (ยน. 8:37) หรือเปล่งเสียงเรียกลาซารัสซึ่งเสียชีวิตไปสี่วันแล้วให้ออกมาจากอุโมงค์ฝังศพต่อหน้าคนจำนวนมาก (ยน. 11:43) และการร้องเสียงดังเพื่อฝากจิตวิญญาณไว้กับพระเจ้าก่อนจะสิ้นพระชนม์บนกางเขน (ลก. 23:46) เป็นต้น การตรัสด้วยเสียงดังของพระเยซูในเหตุการณ์เหล่านี้เป็นการแสดงถึงความเชื่อมั่นในสิ่งที่กำลังพูด ซึ่งสามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสารได้

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารทั้ง 5 ตามแบบจำลองของ Conger ได้แก่ ผู้นำ ผู้ตาม สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และการสื่อสาร พบว่ามีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำของพระเยซู ซึ่งจะอธิบายต่อไปในการวิเคราะห์ความเป็นผู้นำของพระเยซู และกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม

การวิเคราะห์ความเป็นผู้นำของพระเยซู

Max Weber นักสังคมวิทยาได้ระบุว่าพระเยซูเป็นผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic Leadership) (http://en.wikipedia.org) เมื่อผู้วิจัยใช้กรอบทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ House (1977 อ้างถึงในรังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544; Gary Yukl, 1998) และทฤษฎีของ Conger and Kanungo (1987 อ้างถึงในขะธิณยา หล้าสุวงษ์, 2545; รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544; Gary Yukl, 1998) มาวิเคราะห์ภาวะผู้นำของพระเยซู ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่าความเป็นผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของพระเยซูพิจารณาได้จาก 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำเอง และ พฤติกรรมที่แสดงการยอมรับของผู้ตาม

1. **คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำเอง** ได้แก่บุคลิกของผู้นำ คือ สิ่งที่ผู้นำเป็น (being) และพฤติกรรมของผู้นำ คือ สิ่งที่ผู้นำกระทำ (doing)

ลักษณะบุคลิกหรืออุปนิสัย (Trait) เด่นของพระเยซู ได้แก่

- เป็นคนที่รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์อยู่เสมอ บ.สันติสุข (2005) กล่าวถึงการใช้ศัพท์ที่บอกถึงความสงสารที่สะเทือนทั้งกายและใจในพระวรสาร เช่น เมื่อได้ยินเสียงร้องขอความเมตตาของคนตาบอดสองคนที่เมืองเยรีโค “พระเยซูมีพระทัยสงสาร” (มธ. 20:34) เมื่อทรงเห็นความทุกข์ของหญิงม่ายที่เดินตามศพของลูกชายคนเดียว “พระองค์ทรงเมตตากรุณาเขาและตรัสว่า “อย่าร้องไห้” “ (ลก. 7:13) เมื่อทรงเห็นประชาชนหิว พระองค์ตรัสกับสาวกว่า “เราสงสารคนเหล่านี้ เพราะเขาค้างอยู่กับเราได้สามวันแล้ว และไม่มีอาหารจะกิน ถ้าเราจะให้เขากลับไปบ้านเมื่อยังอดอาหารอยู่ เขาจะหิวโหยสิ้นแรงลงตามทาง เพราะว่าบางคนมาไกล” (มก. 7:2-3)

- เป็นคนชอบสังคมและร่าเริง พระเยซูคบกับคนได้ทุกประเภท และต้อนรับทุกคนที่มาหาพระองค์ โดยเฉพาะคนต่ำต้อยในสังคม พระองค์เป็นผู้ให้ความชื่นชมยินดีซึ่งพระองค์มักกล่าวว่า “เรามาเพื่อให้ความยินดีของเราอยู่ในท่าน และเพื่อความยินดีของท่านจะสมบูรณ์” (ยน. 15:11) (อ้างถึงใน อังเดร เชลีนาส, 2005: 30) พระเยซูมักได้รับเชิญไปร่วมงานเลี้ยงทั้งจากคนมีหน้ามีตาในสังคมอย่างฟาริสี (ลก 7:36-50, 11:37) หรือจากคนบาปอย่างคนเก็บภาษี (มธ. 9:10, ลก. 15:1-2) ดังที่พระเยซูกล่าวว่า “ฝ่ายบุตรมนุษย์มาทั้งกินและดื่ม เขาก็ว่า ‘ดูเถิด นี่เป็นคนกินเติบและขี้เมา เป็นมิตรสหายกับคนเก็บภาษีและคนนอกรีต’” (มธ. 11:19; ลก. 7:34) การไปร่วมรับประทานอาหารเป็นการแสดงว่าพระเยซูชอบเข้าสังคม และเป็นการแสดงถึงมิตรภาพทั้งยังเป็นโอกาสในการสื่อสารกับผู้คน แต่การสมาคมกับคนบาปขัดกับค่านิยมชาวยิว ซึ่งพระเยซูไม่สนใจคำตำหนิโดยตรัสว่า “คนเจ็บต้องการหมอ แต่คนสบายไม่ต้องการ เรามิได้มาเพื่อจะเรียกคนที่เห็นว่าตัวชอบธรรม แต่มาเรียกคนที่พวกท่านว่านอกรีตให้กลับใจเสียใหม่” (ลก. 5:31)

- เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง การสื่อสารของพระเยซูแสดงถึงความเชื่อมั่นอย่างมาก พระเยซูประกาศสั่งสอนอย่างชัดเจนปราศจากความลังเลโดยมักกล่าวอยู่เสมอว่า “เราบอกความจริงแก่ท่านว่า” ความเชื่อมั่นของพระองค์แสดงออกในหลายเหตุการณ์ อาทิ การประกาศในวันสุดท้ายของเทศกาลอยู่เพิงซึ่งเป็นวันที่สำคัญที่สุดและมีคนมาร่วมงานมากที่สุด (ยน. 7:37-38) หรือการตะโกนเรียกลาซารัสหน้าอุโมงค์ฝังศพต่อหน้าคนมากมายให้เขาฟื้นและออกมาจากอุโมงค์ (ยน. 11:43-44) พระเยซูมักย้ำเสมอให้คนมีความเชื่อในพระองค์ “ท่านวางใจในพระเจ้า จงวางใจในเราด้วย” (ยน. 14:1) “จงเชื่อเราเถิด” (ยน. 14:11) และความเชื่อมั่นของพระองค์ก็ทำให้คนอื่นเกิดความเชื่อตาม เช่น บรรดาคนเจ็บป่วยที่หายจากโรค เป็นต้น

- เป็นคนตรงไปตรงมา กล้าสวนกระแส พระเยซูทรงให้ความสำคัญกับธรรมบัญญัติซึ่งเป็นบรรทัดฐานของสังคมยิวโดยตรัสว่า “อย่าคิดว่าเรามาเลิกล้างธรรมบัญญัติและคำของผู้เผยพระวจนะ เรามิได้มาเลิกล้างแต่มาทำให้สมบูรณ์ทุกประการ เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ตราบใดที่ฟ้าและดินดำรงอยู่ แม้อักษรหนึ่งหรือขีดหนึ่งๆ ก็จะไม่สูญไปจากธรรมบัญญัติ” (มธ.5:17-18) แต่พระองค์ก็กล้าสวนกระแสในการตีความแบบใหม่โดยเน้นที่เจตนาความบริสุทธิ์ใจ และความเมตตา ซึ่งพระเยซูสื่อสารอย่างชัดเจนโดยการกล่าวประณามพวกฟาริสีธรรมาจารย์ที่ประพฤติขัดกับสิ่งที่ตนเองสอน (มธ. 23:1-36) การช่วยรักษาโรคให้คนป่วยแม้จะฝ่าฝืนกฎวันสะบาโต (ลก. 5:6-11, 13: 10-17)

- เป็นคนที่ควบคุมอารมณ์ได้ดี พระเยซูสื่อสารแสดงถึงอารมณ์ของพระองค์สอดคล้องกับสถานการณ์ กล่าวคือ ในสถานการณ์อันตราย เช่น ลมพายุแรงกล้าที่กำลังจะพัดเรือให้จม (มก. 4:35-41) เผชิญกับฝูงชนที่กำลังโกรธแค้นอยากจะฆ่าพระองค์ (ลก. 4:28-30,ยน. 8:59) หรือเหตุการณ์การจับกุมพระเยซู (ยน. 18:1-11) พบว่าพระเยซูสามารถควบคุมอารมณ์โดยมีท่าทีสงบนิ่งและควบคุมสถานการณ์นั้นๆ ในขณะที่บางสถานการณ์พระองค์ก็เลือกที่จะสื่อสารอย่างเปิดเผย เช่น เมื่อสาวกเจ็ดสิบคนกลับมาด้วยความยินดีเพราะประสบความสำเร็จในการไปประกาศ พระเยซูก็ตรัสสรรเสริญพระเจ้าด้วยความชื่นชมยินดี (ลก. 10:21) และเมื่อลาซารัสเพื่อนของพระองค์เสียชีวิต พระเยซูร้องไห้ด้วยความสะเทือนใจร่วมกับครอบครัวของลาซารัส เป็นต้น

- เป็นคนที่ถ่อมตัว ความถ่อมตัวของพระเยซูนั้นสื่อสารผ่านวัจนภาษา เช่น เมื่อมีคนเรียกพระองค์ว่า “ท่านอาจารย์ ผู้ประเสริฐ” (มก. 10:17) พระเยซูตรัสว่า “ท่านเรียกเราว่าประเสริฐทำไม ไม่มีใครประเสริฐเว้นแต่พระเจ้าองค์เดียว” (มก. 10:18) และทรงกล่าวอีกว่า “บรรดาผู้ที่วางใจในเรานั้น หาได้วางใจในเราเองไม่ แต่วางในในพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา” (ยน. 12:44) รวมทั้งอวัจนภาษา เช่น การล้างเท้าให้สาวก (ยน. 13:4-15) หรือการเสด็จไปจากประชาชนเมื่อทราบว่าเขาจะตั้งพระองค์ให้เป็นกษัตริย์ (ยน. 6:15) พระเยซูสอนเรื่องการถ่อมตัวและเป็นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่สาวกเสมอ

ลักษณะพฤติกรรมเด่นของพระเยซู จากการศึกษาทฤษฎีของ Conger and Kanungo (1987) ในขะธิณยา หล้าสุวงษ์ (2545) รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544) และ Gary Yukl (1998) ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมเด่นของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ พบว่าสามารถนำมาอธิบายลักษณะพฤติกรรมเด่นของพระเยซู ได้แก่

1.1 มีวิสัยทัศน์อนาคตเชิงอุดมการณ์ที่แตกต่างจากสภาพเดิมมาก และเป็นผู้ที่ท้าทายค่านิยมหรือปทัสถานเดิมเพื่อให้ค้นหาสิ่งที่ดีกว่าและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่ หลายครั้งที่พระเยซูท้าทายค่านิยมเดิม เช่น ข้อห้ามในวันสะบาโต หรือการกีดกันคนบาปออกจากสังคม ทั้งนี้เพื่อทำตามวิสัยทัศน์คืออาณาจักรของพระเจ้าตามแนวทางบัญญัติแห่งความรัก อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสังคม

1.2 สร้างมุมมองและแนวคิดต่อวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ร่วมกับลูกน้อง ทำให้ลูกน้องรักชื่นชม ศรัทธาต่อหัวหน้า และอยากเลียนแบบอย่างตามหัวหน้า พระเยซูสื่อสารวิสัยทัศน์ทั้งด้วยวัจนและอวัจนภาษาทำให้พวกสาวกรัก ชื่นชม และติดตาม ร่วมกระทำให้วิสัยทัศน์ของพระองค์บรรลุผล โดยปฏิบัติตามคำสั่งสอนรวมทั้งหน้าที่ที่พระเยซูมอบหมาย

1.3 มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสารเพื่อจูงใจบุคคลต่างๆ พระเยซูมีกลยุทธ์การสื่อสารที่หลากหลาย เช่น การประกาศ การตั้งคำถาม การใช้คำอุปมาหรือเรื่องเล่าเปรียบเทียบ การใช้หลักฐานและจุดจูงใจในสาร เป็นต้น เพื่อสอนและจูงใจให้ผู้รับสารโดยเฉพาะสาวกทำตามวิสัยทัศน์ของพระองค์ รูปแบบการสื่อสารของพระเยซูส่วนหนึ่งตรงกับทฤษฎีรูปแบบการสื่อสารของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Robert J. Richardson and Katharine S. Thayer,1993; Jay A. Conger,1989; รังสรรค์ ประเสริฐศรี,2545) นั่นคือ การสื่อสารเพื่อสร้างความผูกพัน ได้แก่ สื่อสารด้วยตัวตนทั้งครบ สื่อสารในเวลาที่เหมาะสม พูดในสิ่งที่ผู้ฟังมีประสบการณ์ และปรับภาษาให้เข้ากับผู้ฟังที่แตกต่างกัน รวมทั้งการสื่อสารเพื่อจัดการอารมณ์ผู้ฟัง โดยใช้คำที่สร้างผลกระทบทางอารมณ์ ใช้คำถามที่กระตุ้นการกระทำ ใช้ภาษาที่กระตุ้นประสาทรับความรู้สึก ใช้ประสบการณ์สากล ใช้คำที่สร้างภาพและเรื่องเล่าด้วย

1.4 ใช้กลยุทธ์ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนเพื่อทำให้วิสัยทัศน์สำเร็จ เชี่ยวชาญในการสร้างทางเลือกหรือวิธีการใหม่ที่แตกต่างจากสภาพเดิม พระเยซูเดินทางไปทั่วแคว้นต่างๆ เพื่อประกาศวิสัยทัศน์ของพระองค์ ทรงต้อนรับทุกคนที่มาหาพระองค์ทุกที่ทุกเวลาโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นหรือสถานะทางสังคม พระองค์เองเป็นผู้เลือกสาวกและมอบหมายหน้าที่ให้เขากระทำเพื่อให้วิสัยทัศน์ของพระองค์บรรลุผล ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ต่างจากระเบียบแบบแผนหรือขนบทั้งสิ้น

1.5 เสียสละแม้ประโยชน์ของตนเอง กล้าเสี่ยงทั้งเรื่องสถานะ ตำแหน่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอุดมการณ์ที่วางไว้ และใส่ใจต่อผู้ตามมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน พระเยซูไม่ได้ต้องการให้คนตั้งพระองค์เป็นกษัตริย์แต่ปฏิบัติภารกิจเป็นผู้รับใช้อยู่ท่ามกลางประชาชน พระองค์ยอมเสี่ยงต่อการถูกทำร้าย ถูกอัปเปหิออกจากธรรมศาลา เพื่อยืนยันและประกาศในวิสัยทัศน์ของพระองค์ นอกจากนี้พระเยซูยังออกหน้าแทนสาวกเมื่อถูกผู้นำทางสังคมซักไซ้ไล่เลียง รวมถึงขอให้ผู้ที่มาจับพระองค์ปล่อยพวกสาวกไป

1.6 ติดต่อสื่อสารด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง พระเยซูแสดงความเชื่อมั่นในสิ่งที่พระองค์สื่อสารอย่างมั่นคง วาทะของพระเยซูที่ปรากฏในพระวรสารนั้นไม่มีถ้อยคำที่แสดงถึงความลังเลไม่แน่ใจ ภาษาและถ้อยคำที่พระเยซูใช้ตรัสถึงตนเองก็แสดงถึงอำนาจและความเชื่อมั่น นอกจากนี้พระองค์ยังใช้สติปัญญาและความสามารถในการสื่อสารมาแก้ไขสถานการณ์คับขันให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

1.7 ไวต่อการรับรู้ความต้องการและค่านิยมของผู้ตามรวมถึงสภาพแวดล้อม เพื่อจะนำเสนอวิสัยทัศน์ที่แปลกใหม่ น่าดึงดูดใจ และอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งจะอธิบายเพิ่มเติมในหัวข้อการวิเคราะห์พฤติกรรมตามแบบจำลองของ Conger และ Kanungo ในหน้า 112

1.8 คาดคะเนเหตุการณ์ได้ถูกต้อง และสามารถใช้กลยุทธ์ได้เหมาะสมกับโอกาสเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่เสี่ยงภัย พระวรสารบันทึกไว้หลายเหตุการณ์ถึงการถูกวางอุบายและทดลองแต่พระเยซูก็สามารถผ่านพ้นอุบายไปได้ พระเยซูยังคาดคะเนถึงมรณกรรมของพระองค์เองซึ่งพระองค์ก็เผชิญหน้ากับความตายบนกางเขนเพราะเป็นภารกิจหรือเป้าหมายของพระองค์

1.9 รู้จักใช้อำนาจส่วนบุคคล ที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ การได้รับยกย่องชื่นชมศรัทธาในคุณธรรมความดีได้อย่างเหมาะสม พระเยซูใช้ความสามารถพิเศษของพระองค์ในการทำภารกิจรักและรับใช้ ซึ่งสร้างการยอมรับและทำให้เกิดอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมกับประทานอำนาจให้พวกเขากระทำภารกิจเพื่อให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จด้วยเช่นกัน (มธ.16:19, 18:18-20, ลก. 9:1-2)

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้นำ โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ไม่ดีของภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (The dark side of charismatic leadership) ของ Musser (1987 อ้างถึงใน Gary Yukl, 1998) มาพิจารณาค่านิยมและบุคลิกลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษว่าเป็นไปในเชิงบวกหรือลบ พบว่าพฤติกรรมและการตัดสินใจของพระเยซูตามที่ปรากฏในพระวรสารสะท้อนให้เห็นว่าพระเยซูมิได้ให้ความสนใจกับชื่อเสียงและการรักษา

อำนาจของตนเอง พระเยซูประกอบภารกิจด้วยความเมตตาสงสารต่อประชาชน (มก. 8:2) พระองค์มักจะกำชับคนที่พระองค์ช่วยเหลือรักษาไม่ให้บอกใคร (มก. 1:44, มธ. 9:30, มก. 7:36) พระองค์ตรัสให้เกียรติแก่พระเจ้าอยู่เสมอ (ยน. 12:44) และเมื่อประชาชนต้องการจะตั้งพระองค์เป็นกษัตริย์ พระองค์ก็เสด็จจากเขาไปอธิษฐานที่ภูเขาตามลำพัง (ยน. 6:15) พฤติกรรมและการตัดสินใจของพระเยซูล้วนเป็นไปเพื่อสวัสดิภาพของผู้ตามทั้งสิ้น

2. พฤติกรรมที่แสดงการยอมรับของผู้ตาม

การวิเคราะห์ความเป็นผู้นำของพระเยซู นอกจากจะสามารถพิจารณาได้จากคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำเองดังที่กล่าวไปแล้ว ยังพิจารณาได้จากพฤติกรรมที่แสดงการยอมรับของผู้ตามได้อีกด้วย โดยบุคลิกและพฤติกรรมเด่นของพระเยซูทำให้ผู้ตามรับรู้ว่าความคิดของผู้นำเป็นสิ่งที่ถูกต้อง นำไปสู่การยอมรับความเป็นผู้นำ ซึ่งรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ตามจากทฤษฎีของ House โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่

2.1 ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในการกระทำที่ถูกต้องของผู้นำ

2.2 ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อถือในตัวผู้นำ

2.3 ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการกระทำของผู้นำ

2.4 ผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่มีการพูดให้ร้ายต่อผู้นำเพราะมีความชอบในตัวผู้นำ

2.5 ผู้ใต้บังคับบัญชาจะอยู่ในโอวาทเชื่อฟัง

2.6 ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการเอาอย่างผู้นำ

2.7 ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีอารมณ์อยากทำงานร่วมกับกลุ่ม

2.8 ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายในระดับสูง

2.9 ผู้ใต้บังคับบัญชาอุทิศตนเพื่อความสำเร็จในงานหรือกลุ่ม หรือรับรู้ที่จะช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุภารกิจ

เมื่อนำทฤษฎีของ House มาวิเคราะห์พฤติกรรมของสาวกของพระเยซูแล้วพบว่าเป็นไปตามทฤษฎีของ House นั่นคือมีความไว้วางใจ เชื่อถือ ให้การยอมรับ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามอย่างพระเยซู ร่วมทำงานกับกลุ่มโดยอุทิศตนเพื่อปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตามในขณะที่ภารกิจของพระเยซูก้าวหน้ามากขึ้น การต่อต้านก็มากขึ้นเช่นกัน คนในสังคมมีความเห็นแตกแยกกันในเรื่องความเป็นผู้นำของพระเยซู ทำให้สาวกบางคนจึงเลิกติดตามพระเยซูยกเว้นบรรดาอัครสาวก ซึ่งในการวิเคราะห์ความเป็นผู้นำของพระเยซู พบว่าพระเยซูใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในลำดับต่อไป

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม

พระเยซูใช้การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับพระองค์และคำสอนของพระองค์ โดยทรงเลือกใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยแยกวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของพระเยซูตามองค์ประกอบของการสื่อสารได้เป็น การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์ผู้รับสาร การเลือกสารและภาษา และการวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตนเอง

วาทะของพระเยซูตามที่ปรากฏในพระวรสารแสดงถึงการวิเคราะห์ตนเองของพระองค์ ว่าทรงรู้จักตนเองและเป้าหมายของตนเป็นอย่างดี ดังที่พระองค์ตรัสกับคนที่ไม่ยอมรับพระองค์โดยเฉพาะพวกฟาริสีต่อหน้าประชาชนว่า

“แม้เราเป็นพยานให้แก่ตัวเราเอง คำพยานของเราก็เป็นความจริง เพราะเรารู้ว่าเรามาจากไหนและจะไปที่ไหน แต่พวกท่านไม่รู้ว่าเรามาจากไหนและจะไปที่ไหน” (ยน. 8:14)

“พระองค์ผู้ทรงให้เกียรติแก่เรานั้นคือ พระบิดาของเรา ผู้ซึ่งพวกท่านกล่าวว่าเป็นพระเจ้าของพวกท่าน ท่านไม่รู้จักพระองค์ แต่เรารู้จักพระองค์ ถ้าเรากล่าวว่าเราไม่รู้จักพระองค์ เราก็จะเป็นคนมุสาเหมือนกับท่าน แต่เรารู้จักพระองค์ และประพฤติตามพระดำรัสของพระองค์” (ยน. 8:54-55)

หากพิจารณาการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจและสร้างการยอมรับของพระเยซูโดยใช้ทฤษฎีของอริสโตเติลเรื่องความน่าเชื่อถือของผู้พูด (Ethos) มาอธิบายอิทธิพลของพระเยซูในฐานะผู้สื่อสาร พบว่าในการสื่อสารกับสาวก มิตรสหาย หรือคนที่มาขอให้พระองค์ช่วยเหลือ ซึ่งเป็นคนที่มีแนวโน้มยอมรับพระเยซูอยู่แล้ว พระเยซูมักบอกผู้รับสารอย่างตรงไปตรงมาให้เชื่อมั่นในพระองค์ อาทิเช่น

“จงเชื่อเราเถิด” (ยน. 14:11)

“อย่าขาดความเชื่อเลย จงเชื่อเถิด” (ยน. 20:27)

“ ’ถ้าช่วยได้’ น่ะหรือ ใครเชื่อก็ทำให้ได้ทุกสิ่ง” (มก. 9:23)

“อย่าวิตกเลย จงเชื่อเท่านั้นเถิด” (มก. 5:36)

“เราบอกเจ้าแล้วมิใช่หรือว่าถ้าเจ้าเชื่อ เจ้าก็จะได้เห็นความยิ่งใหญ่ของพระเจ้า” (ยน. 11:40)

นอกจากนี้พระเยซูแสดงความน่าเชื่อถือต่อผู้รับสารทั้งสาวกและฝูงชน ผ่านการสื่อสารที่แสดงถึงอำนาจเหนือธรรมชาติ ผีที่สิงในร่างคน และความตาย กล่าวคือ พระเยซูสื่อสารด้วยคำสั่ง เช่น ทรงตรัสกับลมและทะเลว่า “จงสงบเงียบซิ” (มก. 4:39) แล้วพายุก็สงบลง หรือตรัสกับผีซึ่งเป็นเหตุให้คนเจ็บป่วยว่า “อ้ายผีใบ้หูหนวก เราสั่งเอ็งให้ออกจากเขา อย่าได้กลับเข้าสิงเขาอีกเลย” (มก. 9:25) แล้วคนป่วยก็หาย หรือตรัสกับคนตายว่า “ชายหนุ่มเอ๋ย เราสั่งเจ้าว่าลุกขึ้นเถิด” (ลก. 7:14) แล้วคนตายก็ฟื้นขึ้น การสื่อสารของพระเยซูซึ่งแสดงถึงอำนาจเหนือธรรมชาติ ผี และคนตายดังกล่าวจึงสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสาร ทำให้สาวกหรือฝูงชนที่อยู่ในเหตุการณ์มีความเชื่อในพระเยซู

เมื่อวิเคราะห์วาทะของพระเยซู พบว่าพระเยซูสื่อสารเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างการยอมรับจากผู้รับสารโดยแสดงถึงสติปัญญา (Intelligence) ความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง (Good will) และความเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม (High moral character)

- <u>การสื่อสารที่แสดงถึงสติปัญญา (Intelligence)</u> ในการสื่อสารกับกลุ่มผู้นำทางสังคมและศาสนาซึ่งเป็นคนที่มีการศึกษาเช่นพวกฟาริสี พระเยซูมักจะยกข้อความในพระคัมภีร์มาใช้ในการสื่อสารโดยเฉพาะเมื่อถูกทดสอบหรือวิจารณ์ แสดงถึงสติปัญญาความรู้ในเรื่องพระคัมภีร์เป็นอย่างดี ทำให้คนยอมรับพระองค์เป็นอาจารย์ อาทิเช่น

“ตั้งแต่เดิมสร้างโลก *พระเจ้าได้ทรงสร้างมนุษย์ให้เป็นชายและหญิงเพราะเหตุนั้น บุรุษจึงต้องละบิดามารดาของตน ไปผูกพันอยู่กับภรรยา และเขาทั้งสองจะเป็นเนื้ออันเดียวกัน* เขาจึงไม่เป็นสองต่อไป แต่เป็นเนื้ออันเดียวกัน เพราะฉะนั้นซึ่งพระเจ้าได้ทรงผูกพันกันแล้ว อย่าให้มนุษย์ทำให้พรากจากกันเลย” (มก. 10:6-9)

“ท่านทั้งหลายจงไปเรียนคัมภีร์ข้อนี้ให้เข้าใจ ที่ว่า *เราประสงค์ความเมตตา ไม่ประสงค์เครื่องสัตวบูชา* ด้วยว่าเรามิได้มาเพื่อจะเรียกคนที่เห็นว่าตัวชอบธรรม แต่มาเรียกคนที่พวกท่านว่านอกรีต” (มธ. 9:13)

“ถ้าอย่างนั้นเป็นไฉนดาวิด โดยเดชพระวิญญาณจึงได้เรียกพระองค์ว่า องค์พระผู้เป็นเจ้าและรับสั่งว่า *พระเจ้าตรัสกับองค์พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าว่า ‘จงนั่งที่ขวามือของเรา จนกว่าเราจะปราบศัตรูของท่าน ให้อยู่ใต้เท้าของท่าน’* ถ้าดาวิดทรงเรียกท่านว่า องค์พระผู้เป็นเจ้า ท่านจะเป็นเพียงเชื้อสายของดาวิดอย่างไรได้” (มธ. 23:43-45)

นอกจากนี้สติปัญญาของพระเยซูยังปรากฏผ่านการสื่อสารของพระองค์เมื่อทรงถูกวางอุบายด้วยคำถาม เช่น เรื่องการเสียส่วยให้แก่จักรพรรดิซีซาร์ (มธ. 22:15-22; มก. 12:13-17; ลก. 20:20-26) และเรื่องสตรีที่ถูกจับฐานล่วงประเวณี (ยน. 8:1-11) ซึ่งคำตอบของพระเยซูก็แสดงถึงสติปัญญาของพระองค์ทำให้ศัตรูไม่สามารถจับผิดพระเยซูได้ ตามที่บันทึกในพระวรสารว่า “พระดำรัสตอบของพระองค์นั้นพวกเขานึกไม่ถึง จึงพากันกลับไปละพระองค์ไว้” (มก. 14:6) “ตั้งแต่วันนั้นมาไม่มีใครกล้าซักถามพระองค์ต่อไป” (มธ. 22:46) “เขาทั้งหลายตอบข้อนี้ไม่ได้” (ลก. 14:6) เป็นต้น การสื่อสารที่แสดงถึงสติปัญญาของพระองค์จึงสร้างการยอมรับต่อผู้รับสาร

- <u>การสื่อสารที่แสดงความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง (Good will)</u> พระเยซูมักจะกล่าวปลอบใจและให้กำลังใจคู่สื่อสารของพระองค์อยู่เสมอ อีกทั้งคำตรัสของพระเยซูยังแสดงน้ำใจไมตรีต่อผู้ฟังคือประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นล่างพวกคนจนและคนบาป อาทิเช่น

“บรรดาผู้ทำงานเหน็ดเหนื่อยและแบกภาระหนัก จงมาหาเรา และเราจะให้ท่านทั้งหลาย หายเหนื่อยเป็นสุข” (มธ. 11:28)

“เราก็ไม่เอาโทษเจ้าเหมือนกัน จงไปเถิดและอย่าทำผิดอีก” (ลก. 8:10-11)

“วันนี้ความรอดได้มาถึงครอบครัวนี้แล้ว เพราะว่าคนนี้เป็นลูกของอับราฮัมด้วย เพราะว่าบุตรมนุษย์ได้มาเพื่อจะเที่ยวหาและช่วยผู้ที่หลงหายไปนั้นให้รอด” (ลก. 19:9-10)

“ถ้าผู้ใดได้ยินถ้อยคำของเราและไม่กระทำตาม เราก็ไม่พิพากษาผู้นั้น เพราะว่าเรามิได้มาเพื่อจะพิพากษาโลก แต่มาเพื่อจะช่วยโลกให้รอด” (ยน. 12: 47)

- <u>การสื่อสารที่แสดงถึงความเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม (High moral character)</u> ในการสื่อสารกับประชาชน พระเยซูมักจะตรัสให้เกียรติแก่พระเจ้าอยู่เสมอโดยมิได้ยกย่องตนเอง สร้างความน่าเชื่อถือและโน้มน้าวให้คนยอมรับพระองค์โดยเชื่อว่าพระเยซูเป็นประกาศกผู้ที่มาจากพระเจ้า (มธ. 21:11, 22:46) อาทิเช่น

“ท่านเรียกเราว่าประเสริฐทำไม ไม่มีใครประเสริฐเว้นแต่พระเจ้าองค์เดียว” (มก. 10:18)

“บรรดาผู้ที่วางใจในเรานั้น หาได้วางใจในเราเองไม่ แต่วางใจในพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา” (ยน. 12:44)

“ผู้ใดที่พูดตามใจชอบของตนเอง ผู้นั้นย่อมแสวงเกียรติสำหรับตนเอง แต่ผู้ที่แสวงเกียรติให้พระองค์ผู้ทรงใช้ตนมา ผู้นั้นแหละเป็นคนจริงไม่มีอธรรมเลย” (ยน. 7:18)

พระเยซูให้ความสำคัญกับธรรมบัญญัติ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่ชาวยิวยึดถืออย่างเคร่งครัด “อย่าคิดว่าเรามาเลิกล้างธรรมบัญญัติและคำของผู้เผยพระวจนะ เรามิได้มาเลิกล้างแต่มาทำให้สมบูรณ์ทุกประการ เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ตราบใดที่ฟ้าและดินดำรงอยู่ แม้อักษรหนึ่งหรือขีดๆ หนึ่งก็จะไม่สูญไปจากธรรมบัญญัติ จนกว่าสิ่งที่จะต้องเกิดได้เกิดขึ้นแล้ว เหตุฉะนั้นผู้ใดได้ทำให้ข้อเล็กน้อยสักข้อหนึ่งในธรรมบัญญัตินี้เบาขึ้น ทั้งสอนคนอื่นให้ทำอย่างนั้นด้วย ผู้นั้นจะได้ชื่อว่าเป็นผู้น้อยที่สุดในแผ่นดินสวรรค์ แต่ผู้ใดที่ประพฤติและสอนตามธรรมบัญญัติ ผู้นั้นจะได้ชื่อว่าเป็นใหญ่ในแผ่นดินสวรรค์” (มธ. 5:17-19)

วาทะของพระเยซูแสดงถึงความรักเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ทั้งต่อคนที่ต่ำต้อย และแม้กระทั่งศัตรู เช่น

“เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ซึ่งท่านได้กระทำแก่คนใดคนหนึ่งในพวกพี่น้องของเรานี้ ถึงแม้จะต่ำต้อยเพียงไร ก็เหมือนได้กระทำแก่เราด้วย” (มธ. 25: 40)

“เราสงสารคนเหล่านี้ เพราะเขาค้างอยู่กับเราได้สามวันแล้ว และไม่มีอาหารจะกิน ถ้าเราจะให้เขากลับไปบ้านเมื่อยังอดอาหารอยู่ เขาจะหิวโหยสิ้นแรงลงตามทาง เพราะว่าบางคนมาไกล” (มก. 8:2-3)

“พระบิดาเจ้าข้า ขอโปรดอภัยโทษเขาเพราะเขาไม่รู้ว่าเขาทำอะไร” (ลก. 23:34)

นอกจากนี้ศัตรูของพระองค์กล่าวก่อนจะตั้งคำถามทดสอบพระเยซูว่า “อาจารย์เจ้าข้า ข้าพเจ้าทั้งหลายทราบอยู่ว่า ท่านกล่าวและสั่งสอนล้วนแต่ความจริง และมิได้เลือกหน้าผู้ใด แต่สั่งสอนทางของพระเจ้าจริงๆ” (ลก. 20:21) ก็สะท้อนถึงความซื่อตรงของพระเยซู ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวนี้ ทำให้พระองค์สามารถโน้มน้าวใจสาวกและประชาชนให้ยอมรับพระเยซูเป็นผู้นำและติดตามพระองค์ สรุปได้ว่าพระเยซูทรงวิเคราะห์ตนเอง และใช้การสื่อสารมาสร้างอิทธิพลในฐานะผู้ส่งสาร โดยสร้างความน่าเชื่อถือผ่านการสื่อสารที่แสดงถึงสติปัญญา ความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง และแสดงความเป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมด้วย

2. การวิเคราะห์ผู้รับสาร

เนื่องจากมโนทัศน์วัฒนธรรมการรวมกลุ่ม (Collectivism) มีอิทธิพลต่อผู้รับสารในบริบทสังคมปาเลสไตน์สมัยพระเยซูอย่างมาก ผลการวิจัยพบว่าพระเยซูทรงวิเคราะห์และปรับกลยุทธ์การสื่อสารตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้รับสาร แบ่งเป็น กลุ่มสาวก และกลุ่มที่ไม่ใช่สาวก ดังนี้

กลุ่มสาวก พระเยซูเป็นผู้เลือกอัครสาวก 12 คนซึ่งมาจากชนชั้นกลางและชนชั้นล่างในสังคม เมื่อพระเยซูทรงเรียกสาวก พระองค์แสดงหมายสำคัญบางประการเพื่อสร้างการยอมรับ เช่น กล่าวถึงเรื่องของตัวเขา หรือ ทำให้เปโตรจับปลาได้เป็นอันมาก หรือ การเปลี่ยนน้ำให้เป็นเหล้าองุ่นในงานมงคลสมรสที่หมู่บ้านกานา เป็นต้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากบรรดาสาวก หลายครั้งที่พวกสาวกมีความสงสัย พระเยซูมักจะย้ำให้พวกเขามีความเชื่อ และยกภารกิจที่พระองค์กระทำ รวมทั้งอธิบายคำพยากรณ์ของประกาศกในพระคัมภีร์พันธสัญญาเก่ามาชี้ให้เห็นว่าพระคัมภีร์เป็นพยานให้กับพระองค์ วาทะของพระเยซูแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงรู้จักบรรดาสาวกของพระองค์เอง เช่น การกล่าวทำนายถึงการทรยศของยูดาสในระหว่างรับประทานอาหารค่ำมื้อสุดท้ายกับสาวกว่า “เรารู้จักผู้ที่เราได้เลือกไว้แล้ว...เราบอกความจริงแก่ท่านว่า คนหนึ่งในพวกท่านจะอายัดเราไว้” (ยน. 13:18, 21)

กลุ่มที่ไม่ใช่สาวก ประกอบด้วยชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง ผู้นำทางการเมืองและสังคม และชาวต่างชาติ

- ชนชั้นล่าง ได้แก่ คนจน คนป่วย คนบาป ซึ่งเป็นคนชายขอบสังคมที่มีการศึกษาน้อย ถูกกดขี่และไม่มีฐานะทางสังคม ทัศนคติของพวกเขาคือเชื่อว่าตนเป็นคนบาปต่ำต้อยไร้ค่า ไม่มีใครต้องการทั้งมนุษย์และพระเจ้า คนกลุ่มนี้จึงต้องการการยอมรับและการอภัย พระเยซูวิเคราะห์ผู้รับสารกลุ่มนี้และเลือกใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารโดยการต้อนรับ ให้ความสนใจความต้องการของพวกเขา และสื่อสารกับพวกเขาด้วยความเมตตาทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาทำให้พวกเขายอมรับและติดตามพระองค์

- ชนชั้นกลาง ได้แก่คนที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ เช่น พ่อค้า ช่างไม้ ชาวประมง เป็นต้น พวกเขารอคอยพระเมสสิยาห์ผู้นำที่จะมาปลดปล่อยให้เป็นอิสระ พระเยซูประกาศและประกอบภารกิจด้วยความเมตตาต่อคนกลุ่มนี้เช่นกัน การปฏิบัติตนสอดคล้องกันกับสิ่งที่พระองค์สอนสามารถสร้างการยอมรับในตัวพระเยซูได้

- ผู้นำทางการเมืองและสังคม ได้แก่ ชนชั้นกลางกลุ่มที่ได้รับการศึกษาและเป็นคนเคร่งศาสนา และชนชั้นสูงที่มีฐานะและเกียรติในสังคม การประกาศสอนของพระเยซูทำให้พวกเขายอมรับพระองค์เป็นอาจารย์ แต่ภูมิหลังด้านอาชีพและภูมิลำเนา (being) และพฤติกรรมฝ่าฝืนประเพณีของพระเยซู (doing) ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่ยอมรับพระเยซูเป็นพระเมสสิยาห์ แม้พระเยซูทรงยกเหตุผลและพยานต่างๆ แต่ก็ไม่สามารถโน้มน้าวให้พวกเขายอมรับพระองค์ พระองค์จึงเลือกใช้คำอุปมาในการสื่อสาร “เราจึงกล่าวแก่เขาเป็นคำอุปมาเพราะว่าถึงเขาเห็นก็เหมือนไม่เห็น ถึงได้ยินก็เหมือนไม่ได้ยินและไม่เข้าใจ” (มธ. 13:13) พระองค์ปฏิเสธไม่แสดงหมายสำคัญตามที่พวกเขาเรียกร้อง และเดินทางไปที่อื่น ซึ่งเมื่อพระองค์ถูกจับและสอบสวน พระเยซูก็นิ่งไม่ตอบโต้ข้อกล่าวหาและพยานฝ่ายโจทก์ โดยกล่าวว่า “ถึงเราจะบอกท่าน ท่านก็จะไม่เชื่อ” (ลก. 22:67) แสดงถึงการวิเคราะห์ผู้รับสารของพระองค์

- ชาวต่างชาติ เป็นกลุ่มชายขอบสังคมยิวเพราะโดยปกติชาวยิวจะไม่คบค้าสมาคมกับชาวต่างชาติมากนัก โดยเฉพาะชาวสะมาเรียซึ่งถือว่าเป็นศัตรู แต่พระเยซูก็ประกาศและประกอบภารกิจช่วยเหลือพวกเขาด้วย ตามที่บันทึกในพระวรสาร ชาวต่างชาติบางคนที่ได้ยินกิตติศัพท์เกี่ยวกับพระเยซูมาก่อนก็มีความเชื่อและมาขอให้พระองค์ช่วยเหลือรักษาโรค พระเยซูก็ทรงย้ำในเรื่องความเชื่อกับพวกเขา ส่วนชาวต่างชาติที่ไม่เคยได้เยินเกี่ยวกับพระเยซูมาก่อน เช่น หญิงชาวสะมาเรีย พระเยซูใช้กลยุทธ์ในการตรัสถึงเรื่องส่วนตัวของเธอ พร้อมกับสอนเรื่องฝ่ายจิตวิญญาณหลายประการทำให้เธอยอมรับและเป็นพยานให้คนในเมืองเชื่อพระเยซูด้วย (ยน. 4:29, 39)

สรุปได้ว่าพระเยซูทรงรู้จักและวิเคราะห์ผู้รับสารของพระองค์ ดังที่นักบุญยอห์นบันทึกในพระวรสารว่าว่าพระเยซูทรงรู้จักมนุษย์ทุกคน (ยน. 2:23-25) แล้วพระเยซูทรงเลือกใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารที่ต่างกันไป โดยให้ความสนใจและสื่อสารด้วยความเมตตาต่อชนชั้นล่างซึ่งเป็นกลุ่มคนชายขอบสังคมเป็นพิเศษ สำหรับกลุ่มผู้รับสารชาวต่างชาติ พระเยซูทรงย้ำเรื่องความเชื่อหรือตรัสถึงเรื่องส่วนตัวของผู้รับสารจึงสร้างการยอมรับจากพวกเขา การปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับสิ่งที่สอนของพระเยซูสามารถสร้างการยอมรับให้กับกลุ่มชนชั้นกลาง แต่ไม่สามารถสร้างการยอมรับต่อกลุ่มผู้นำ แม้พระองค์สื่อสารด้วยเหตุผลและพยานต่างๆ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ พระเยซูจึงสื่อสารด้วยคำอุปมา ปฏิเสธการแสดงหมายสำคัญและเดินทางไปที่อื่น รวมทั้งการนิ่งเฉยไม่ตอบโต้ การวิเคราะห์ผู้รับสารของพระเยซูนำไปสู่การเลือกสารและภาษา ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อต่อไป

3. **การเลือกสารและภาษา**

พระเยซูทรงวิเคราะห์ผู้รับสารและทรงเลือกใช้สารและภาษาทั้งวัจนและอวัจน โดยมีลักษณะเด่นที่สามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสารดังนี้

วัจนภาษา แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ การใช้ Appeal ทั้ง 3 ของอริสโตเติล การใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม และการใช้ภาษาเชิงสัญญะ

ส่วนที่ 1 การใช้ Appeal ทั้ง 3 ของอริสโตเติล พระเยซูสร้างสารโดยใช้ Logos, Pathos และ Ethos ดังนี้

Logos พระเยซูใช้กลยุทธ์การสร้างสารโดยใช้หลักเหตุผลมาโน้มน้าวใจผู้รับสารให้ยอมรับพระองค์หลายกลยุทธ์ ได้แก่

- <u>การใช้คำอุปมาหรือเรื่องเล่า</u> (Parables or stories) พระเยซูใช้คำอุปมาและเรื่องเล่าในการสอน โดยใช้การเปรียบเทียบ (Analogy or comparison) กล่าวคือ ยกสภาพชีวิตประจำวันของผู้รับสาร ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานธรรมดามาเชื่อมโยงไปสู่สิ่งที่ลึกซึ้งกว่า เป็นการใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมมาเปรียบเทียบเพื่อสอนในสิ่งที่เป็นนามธรรม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ชัดเจน เช่น

"แผ่นดินสวรรค์เปรียบเหมือนอวนที่ลากอยู่ในทะเล ติดปลารวมทุกชนิด เมื่อเต็มแล้วเขาก็ลากขึ้นฝั่ง นั่งเลือกเอาแต่ที่ดีใส่ตะกร้า แต่ที่ไม่ดีนั้นก็ทิ้งเสีย ในเวลาสิ้นยุคก็จะเป็นอย่างนั้น พวกทูตสวรรค์จะออกมาแยกคนชั่วออกจากคนชอบธรรม แล้วจะทิ้งลงในเตาไฟอันลุกโพลง ที่นั่นจะมีการร้องไห้ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน" (มธ. 13:47-50)

"ท่านทั้งหลายเป็นความสว่างของโลก นครซึ่งอยู่บนภูเขาจะปิดบังไว้ไม่ได้ เมื่อจุดตะเกียงแล้ว ไม่มีผู้ใดเอาถังครอบไว้ ย่อมตั้งไว้บนเชิงตะเกียง จะได้ส่องสว่างแก่ทุกคนที่อยู่ในเรือนนั้น ท่านทั้งหลายก็เหมือนกับตะเกียง จงส่องสว่างแก่คนทั้งปวง เพื่อว่าเมื่อเขาได้เห็นความดีที่ท่านทำ เขาจะได้สรรเสริญพระบิดาของท่าน ผู้ทรงสถิตในสวรรค์" (มธ. 5:14-16)

"ทุกคนที่มาหาเราและฟังคำของเรา และกระทำตามคำนั้น เราจะแจ้งให้ท่านทั้งหลายรู้ว่า เขาเปรียบเหมือนผู้ใด เขาเปรียบเหมือนคนหนึ่งที่สร้างตึก เขาขุดลึกลงไปแล้วตั้งรากบนศิลา และเมื่อน้ำมาท่วม กระแสน้ำไหลเชี่ยวกระทบกระทั่ง แต่ทำให้หวั่นไหวไม่ได้ เพราะได้สร้างไว้มั่นคง ส่วนคนที่ได้ยินและมิได้กระทำตาม เปรียบเหมือนคนหนึ่งที่สร้างตึกบนดินไม่ก่อราก เมื่อกระแสน้ำไหลเชี่ยวกระทบกระทั่งตึกนั้น ตึกนั้นก็พังทลายลงทันที และความพินาศของตึกนั้นก็ใหญ่ยิ่งนัก" (ลก. 6:47-49)

นอกจากจะใช้คำอุปมาหรือเรื่องเล่าเพื่อสอนผู้รับสารแล้ว พระเยซูยังใช้เพื่อตอบคำถามจากบรรดาผู้นำทางสังคม โดยเล่าเรื่องอุปมาพร้อมกับตั้งคำถามให้ผู้รับสารคิดและตอบด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น อุปมาเรื่องสวนองุ่นและคนเช่า (มธ. 21:33-45; มก. 12:1-12; ลก. 20:9-12) และอุปมาเรื่องบุตรสองคน (มธ. 21:28-32) เป็นต้น แสดงถึงสติปัญญารวมทั้งความมีเหตุผล จึงสนับสนุนต่อการยอมรับภาวะผู้นำของพระเยซู สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องอุปมาของพระเยซูจะปรากฏอยู่ในภาคผนวก หน้า 178

- <u>การตั้งคำถาม</u> (Questions) เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่พระเยซูใช้สื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ คำถามของพระเยซูที่แสดงการใช้ Logos คือ คำถามเพื่อให้ผู้รับสารคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง และคำถามเพื่อให้ผู้รับสารจนมุม

คำถามเพื่อให้ผู้รับสารคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง กล่าวคือพระเยซูมิได้ตรัสสอนผู้รับสารโดยเฉพาะกลุ่มที่มีการศึกษาโดยตรง แต่ตั้งคำถามให้เขาวิเคราะห์และตอบด้วยตนเอง อาทิเช่น

เมื่อพระเยซูกำลังสอนประชาชนอยู่ มีพวกธรรมาจารย์และฟาริสีพาหญิงคนหนึ่งซึ่งถูกจับฐานล่วงประเวณีมาและกล่าวว่าตามธรรมบัญญัติต้องเอาหินขว้างให้ตาย ส่วนพระเยซูจะตัดสินอย่างไร พระเยซูจึงตรัสว่า “ผู้ใดในพวกท่านที่ไม่มีผิด ก็ให้ผู้นั้นเอาหินขว้างเขาก่อน” (ยน. 8:7) ซึ่งพระวรสารบันทึกว่าเมื่อคนทั้งหลายได้ยินดังนั้น จึงออกไปทีละคนๆ เริ่มจากคนแก่คนแก่จนเหลือแต่พระเยซูตามลำพังกับหญิงคนนั้น

เมื่อบาเรียนคนหนึ่งถามพระเยซูว่าใครคือเพื่อนบ้านของเขา พระองค์จึงเล่าเรื่องคนถูกปล้นและถูกทำร้ายจนเกือบตายในที่เปลี่ยว ปุโรหิตและเลวีผู้ช่วยปุโรหิตซึ่งเผอิญผ่านมาทางนั้นเห็นแล้วก็เดินเลยไปอีกฟากหนึ่ง ส่วนชาวสะมาเรียคนหนึ่งเดินทางมาพบก็ช่วยเหลือเขา แล้วพระเยซูจึงถามผู้รับสารว่า “ในสามคนนั้น ท่านคิดเห็นว่าคนไหนปรากฏว่าเป็นเพื่อนบ้านของคนที่ถูกปล้น” (ลก. 10:36) เมื่อบาเรียนตอบว่าคือคนที่เมตตาแก่เขา พระเยซูจึงตรัสว่าให้เขาไปทำเหมือนอย่างนั้นด้วย

เมื่อพระเยซูกำลังสอนในธรรมศาลาซึ่งมีคนมือลีบอยู่ที่นั่น พวกธรรมาจารย์และฟาริสีก็คอยดูว่าพระเยซูจะรักษาโรคในวันสะบาโตหรือไม่ พระองค์จึงตรัสว่า “เราจะถามท่านทั้งหลายว่า ในวันสะบาโตควรจะทำการดีหรือควรจะทำร้าย จะช่วยชีวิตดีหรือจะผลาญชีวิตเสียดี” (ลก. 5:9) แต่คนทั้งปวงก็นิ่ง พระเยซูทุกข์ใจและโกรธ (มก. 3:5) แล้วพระองค์ทรงรักษาเขาให้หาย

คำถามเพื่อให้ผู้รับสารจนมุม มีหลายครั้งที่พระเยซูถูกตั้งคำถามหรือถูกวางอุบายเพื่อจับผิด พระเยซูจึงตั้งคำถามตอบโต้ทำให้ผู้รับสารจนมุม อาทิเช่น

เมื่อพวกมหาปุโรหิตและพวกผู้นำประชาชนมาถามถึงสิทธิอำนาจของพระเยซู พระองค์จึงตรัสว่า “เราจะถามท่านทั้งหลายสักข้อหนึ่งเหมือนกัน ถ้าท่านตอบได้ เราจะบอกท่านว่าเรากระทำการนี้โดยสิทธิอันใด คือบัพติศมาของยอห์นนั้นมาจากไหน มาจากสวรรค์หรือจากมนุษย์” (มธ. 21:24-25)

เมื่อพระเยซูเสด็จไปเสวยพระกระยาหารในตึกของขุนนางพวกฟาริสีคนหนึ่งในวันสะบาโต ที่นั่นมีคนหนึ่งป่วยเป็นโรคมานน้ำ พระเยซูทรงรักษาเขาและตรัสกับคนทั้งหลายว่า “คนไหนในพวกท่านถ้าจะมีลาหรือโคตกบ่อจะไม่รีบฉุดลากมันออกในวันสะบาโตหรือ” (ลก. 14:5)

เมื่อคนของพวกฟาริสีถามพระเยซูว่าควรจะเสียส่วยให้จักรพรรดิซีซาร์หรือไม่ พระเยซูทรงให้เขาเอาเงินที่จะเสียส่วยมาให้พระองค์ดู และตรัสถามเขาว่า “รูปและคำจารึกนี้เป็นของใคร” เขาจึงทูลว่า “ของซีซาร์” พระองค์จึงตรัสกับเขาว่า “เหตุฉะนั้น ของของซีซาร์จงถวายแก่ซีซาร์ และของของพระเจ้าจงถวายแด่พระเจ้า” (มธ. 23:20-21)

- <u>การยกตัวอย่าง</u> (Examples or Illustrations) พระเยซูยกตัวอย่างที่หลากหลายต่อผู้รับสาร โดยเฉพาะเมื่อถูกตั้งคำถามหรือวิจารณ์ พระเยซูทรงยกตัวอย่างทั้งจากเรื่องจริงในประวัติศาสตร์ ตัวอย่างพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ทั้งคนในสังคม ตัวพระองค์เอง และพระเจ้าด้วย อาทิเช่น

“พวกท่านยังไม่ได้อ่านหรือ ซึ่งดาวิดได้กระทำเมื่อขาดอาหารและอดอยาก ทั้งท่านและพรรคพวกด้วย คือคราวเมื่ออาบียาธาร์เป็นมหาปุโรหิต ท่านได้เข้าไปในพระนิเวศของพระเจ้าและรับประทานขนมปังหน้าพระพักตร์ ที่กฎหมายห้ามไม่ให้ใครรับประทาน เว้นแต่มหาปุโรหิตเท่านั้น และยังซ้ำส่งให้คนที่มากับท่านรับประทานด้วย...วันสะบาโตนั้นทรงตั้งไว้เพื่อมนุษย์ มิใช่ทรงสร้างมนุษย์ไว้สำหรับวันสะบาโต เหตุฉะนั้นบุตรมนุษย์เป็นเจ้าเป็นนายเหนือวันสะบาโต” (มก. 2:25-28)

“โมเสสได้ให้ท่านทั้งหลายเข้าสุหนัต และในวันสะบาโตท่านทั้งหลายก็ยังให้คนเข้าสุหนัตด้วย ถ้าในวันสะบาโตคนเข้าสุหนัตเพื่อมิให้ล่วงละเมิดธรรมบัญญัติของโมเสสแล้ว ท่านทั้งหลายจะโกรธเรา เพราะเราทำให้ชายผู้หนึ่งหายโรคเป็นปกติในวันสะบาโตหรือ อย่าตัดสินตามที่เห็นภายนอก แต่จงตัดสินอย่างยุติธรรมเถิด” (ยน. 7:22-24)

"ท่านทั้งหลายเรียกเราว่าพระอาจารย์และองค์พระผู้เป็นเจ้า ท่านเรียกถูกแล้ว เพราะเราเป็นเช่นนั้น ฉะนั้นถ้าเราผู้เป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าและพระอาจารย์ของท่านได้ล้างเท้าของพวกท่าน พวกท่านก็ควรจะล้างเท้าของกันและกันด้วย เพราะว่าเราได้วางแบบแก่ท่านแล้ว เพื่อให้ท่านทำเหมือนดังที่เราได้กระทำแก่ท่านด้วย" (ยน. 13:13-15)

"ท่านทั้งหลายได้ยินคำซึ่งกล่าวไว้ว่า จง*รักคนสนิทและเกลียดชังศัตรู* ฝ่ายเราบอกท่านว่า จงรักศัตรูของท่านและจงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน ทำดังนี้แล้วท่านทั้งหลายจะเป็นบุตรของพระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์ เพราะว่าพระองค์ทรงให้ดวงอาทิตย์ของพระองค์ขึ้นส่องสว่างแก่คนดีและคนชั่วเสมอกัน และให้ฝนตกแก่คนชอบธรรมและคนอธรรม" (มธ. 5:43-45)

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างที่เป็นเรื่องแต่ง เช่น เรื่องเจ้าหนี้กับลูกหนี้ (ลก. 7:41-42) เรื่องชาวสะมาเรียผู้ใจดี (ลก. 10:30-37) เรื่องคำขอของมิตรสหายในตอนกลางคืน (ลก. 11:5-8) เป็นต้น ซึ่งการยกตัวอย่างส่วนใหญ่ของพระเยซูมีเหตุและผลสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างการยอมรับจากผู้รับสาร อาทิเช่น

เมื่อมีคนกล่าวว่าพระเยซูขับผีด้วยอำนาจนายผี พระองค์ตรัสตอบว่า "ซาตานจะขับตัวเองให้ออกอย่างไรได้ ถ้าราชอาณาจักรใดๆ เกิดแตกแยกกันแล้ว ราชอาณาจักรนั้นจะตั้งอยู่ไม่ได้ ถ้าครัวเรือนใดๆ เกิดแตกแยกกัน ครัวเรือนนั้นจะตั้งอยู่ไม่ได้ และถ้าซาตานจะต่อสู้กับตนเองและแตกแยกกันมันก็ตั้งอยู่ไม่ได้มีแต่จะสิ้นสูญไป" (มก. 3: 24-26)

"จงรักศัตรูของท่าน และจงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน ทำดังนี้แล้วท่านทั้งหลายจะเป็นบุตรของพระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์ เพราะว่าพระองค์ทรงให้ดวงอาทิตย์ของพระองค์ ขึ้นส่องสว่างแก่คนดีและคนชั่วเสมอกัน และให้ฝนตก แก่คนชอบธรรมและคนอธรรม... เหตุฉะนี้ท่านทั้งหลายจงเป็นคนดีรอบคอบเหมือนอย่างพระบิดาของท่าน ผู้ทรงสถิตในสวรรค์เป็นผู้ดีรอบคอบ" (มธ. 44-45, 48)

"มีใครในพวกท่านโดยความกระวนกระวาย อาจต่อชีวิตให้ยาวออกไปอีกสักศอกหนึ่งได้หรือ ท่านกระวนกระวายถึงเครื่องนุ่งห่มทำไม จงพิจารณาดอกไม้ที่ทุ่งนาว่ามันงอกงามเจริญขึ้นได้อย่างไร มันไม่ทำงาน มันไม่ปั่นด้าย แต่เราบอกท่านทั้งหลายว่า กษัตริย์ซาโลมอนเมื่อบริบูรณ์ด้วยสง่าราศี ก็มิได้ทรงเครื่องงามเท่าดอกไม้นี้ดอกหนึ่ง แม้ว่าพระเจ้าทรงตกแต่งหญ้าที่ทุ่งนาอย่างนั้น ซึ่งเป็นอย่างวันนี้และรุ่งขึ้นต้องทิ้งในเตาไฟ โอ ผู้มีความเชื่อน้อย พระองค์จะไม่ทรงตกแต่งท่านมากยิ่งกว่านั้นหรือ" (มธ. 6:27-30)

Pathos เป็นกลยุทธ์ที่พระเยซูใช้ในการสื่อสารเพื่อทำให้ผู้รับสารอยู่ในสภาวะอารมณ์ที่เหมาะสมในการสื่อสาร นำไปสู่การยอมรับในตัวพระเยซูและวิสัยทัศน์ของพระองค์ ซึ่งพระเยซูใช้การตั้งคำถาม และการใช้จุดจูงใจในสาร

- <u>การตั้งคำถาม</u> พระเยซูใช้คำถามในการสื่อสารเพื่อเตรียมจิตใจผู้รับสารให้พร้อมที่จะฟังสิ่งที่พระองค์ต้องการจะสื่อ คำถามที่แสดงถึง Pathos ได้แก่

คำถามเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร เป็นการใช้คำถามเพื่อให้ผู้รับสารสนใจในตัวพระเยซูและสารที่พระองค์กำลังจะสื่อ อาทิเช่น

พระเยซูกล่าวกับประชาชนว่า “แผ่นดินของพระเจ้าเหมือนสิ่งใด และเราจะเปรียบแผ่นดินนั้นกับอะไรดี” (ลก. 13: 18) พระเยซูใช้คำถามเพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้รับสารฟังพระองค์และสิ่งที่พระองค์กำลังจะกล่าวต่อไป นั่นคือ เรื่องอาณาจักรของพระเจ้า

เมื่อยูดาสพากลุ่มทหารและเจ้าหน้าที่ถืออาวุธเข้าไปที่สวนซึ่งพระเยซูประทับอยู่กับสาวก พระองค์เสด็จออกไปถามว่า “ท่านทั้งหลายมาหาใคร” (ยน. 18: 4, 7) เมื่อเขาตอบว่ามาหาเยซูชาวนาซาเร็ธ พระองค์จึงตรัสตอบว่าเราคือผู้นั้น พระเยซูถามคำถามนี้และตอบรับถึงสามครั้งเพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มคนที่มาจับพระองค์ ก่อนตรัสว่าถ้าแสวงหาพระองค์ก็ให้ปล่อยสาวกของพระองค์ไป

เมื่อมารีย์ยืนร้องไห้อยู่นอกอุโมงค์ฝังศพพระเยซูเพราะไม่พบศพของพระองค์ เธอหันมาเห็นพระเยซูยืนอยู่แต่ไม่ทราบว่าเป็นพระองค์ พระเยซูตรัสถามว่า “หญิงเอ๋ย ร้องไห้ทำไม เจ้าตามหาผู้ใด” (ยน. 20: 15) พระเยซูใช้คำถามเพื่อดึงดูดความสนใจก่อนจะตรัสเรียกชื่อมารีย์และทำให้เธอจำพระองค์ได้

คำถามเพื่อเปิดประเด็นนำไปสู่การสอน บางครั้งพระเยซูทรงใช้การตั้งคำถามนำก่อนที่จะตรัสสอนแก่กลุ่มสาวก เป็นการเตรียมให้เขาพร้อมรับฟังในสิ่งที่พระองค์จะสอนต่อไป อาทิเช่น

“เมื่อมาตามทางนั้น ท่านทั้งหลายได้โต้แย้งกันด้วยข้อความอันใด” (มก. 9:33) พระเยซูตรัสถามสาวกเมื่อเสด็จเข้าไปในเรือน และสอนเรื่องผู้เป็นใหญ่ที่พวกเขาโต้เถียงกัน

- <u>การใช้จุดจูงใจในสาร</u> พระเยซูใช้ Pathos ในการสื่อสารด้วยกลยุทธ์จุดจูงใจในสารต่างๆ ได้แก่ จุดจูงใจโดยใช้ความกลัว จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ จุดจูงใจโดยใช้รางวัล และจุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ มาสร้างสารเพื่อสร้างการยอมรับความเป็นผู้นำของพระองค์ ดังนี้

จุดจูงใจโดยใช้ความกลัว พระเยซูตรัสเตือนประชาชนให้กลับใจและกล่าวถึงการรับโทษในนรกหลายครั้ง (มธ. 5:22, 30, มธ. 18:8,9) โดยบรรยายนรกไว้ว่าเป็นที่ “ไฟซึ่งไหม้อยู่เป็นนิตย์” (มธ. 18:8) และ “ในที่นั้นตัวหนอนก็ไม่ตายและไฟก็ไม่ดับเลย” (มก. 9:48) “เมื่อเวลาสิ้นยุคก็จะเป็นอย่างนั้น บุตรมนุษย์จะใช้ทูตของท่านออกไปเก็บกวาดทุกสิ่ง ที่ทำให้หลงผิด และบรรดาผู้ที่กระทำชั่วไปจากแผ่นดินของท่าน และจะทิ้งลงในเตาไฟอันลุกโพลง ที่นั่นจะมีการร้องไห้ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน” (มธ. 13:41-42)

จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ พระเยซูมักใช้ภาษาที่ปลอบประโลมและให้กำลังใจแก่คู่สื่อสาร ทำให้คู่สื่อสารรู้สึกสบายใจและดึงดูดให้เขาเข้าหาพระเยซูเพื่อฟังพระองค์และนำไปสู่ความเชื่อ อาทิเช่น

“บรรดาผู้ทำงานเหน็ดเหนื่อยและแบกภาระหนัก จงมาหาเรา และเราจะให้ท่านทั้งหลายหายเหนื่อยเป็นสุข จงเอาแอกของเราแบกไว้ แล้วเรียนจากเรา เพราะว่าเราสุภาพและใจอ่อนน้อม และจิตใจท่านทั้งหลายจะได้พัก ด้วยว่าแอกของเราก็พอเหมาะ และภาระของเราก็เบา” (มธ. 11:28-30)

“เราจะไม่ละทิ้งท่านทั้งหลายไว้ให้เปล่าเปลี่ยว เราจะมาหาท่าน อีกหน่อยหนึ่งโลกก็จะไม่เห็นเรา แต่ท่านทั้งหลายจะเห็นเรา เพราะเราดำรงอยู่ ท่านทั้งหลายก็จะดำรงอยู่ด้วย ในวันนั้นท่านทั้งหลายจะรู้ว่าเราอยู่ในพระบิดา และท่านอยู่ในเราและเราอยู่ในท่าน” (ยน. 14:18-20)

ในการสื่อสารโดยเฉพาะกับคนเจ็บป่วย บ่อยครั้งพระเยซูมักสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับสารของพระองค์ และตรัสอยู่เสมอว่าที่เขาหายโรคนั้นก็เพราะความเชื่อของเขาเอง เช่น

“จงไปเถิด ความเชื่อของเจ้าได้กระทำให้เจ้าหายเป็นปกติแล้ว” (มก. 10: 52)

“ให้เป็นไปตามความเชื่อของเจ้าเถิด” (มธ. 9:29)

“ท่านมีศรัทธาแล้ว จงได้ผลตามศรัทธานั้น” (มธ. 8:13)

การทำให้คนกลุ่มนี้กลับมีความเชื่อมั่นในตนเองอีกครั้งประกอบกับความยินดีที่หายจากโรค จึงสร้างอิทธิพลและจูงใจให้พวกเขายอมรับและติดตามพระเยซูด้วย

จุดจูงใจโดยใช้รางวัล พระเยซูสื่อสารวิสัยทัศน์และโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารกระทำตามโดยกล่าวถึงรางวัลที่เขาจะได้รับซึ่งมิใช่รูปธรรมแต่เป็นคำสัญญาถึงชีวิตที่มีความสุขกับพระเจ้าซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวยิวปรารถนา เช่น

"เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ในโลกใหม่คราวเมื่อบุตรมนุษย์จะนั่งบนพระที่นั่งอันรุ่งเรืองนั้น พวกท่านที่ได้ติดตามเรามาจะได้นั่งบนบัลลังก์สิบสองที่ พิพากษาชนอิสราเอลสิบสองเผ่า ผู้ใดได้สละบ้านหรือพี่น้องชายหญิงหรือบิดามารดา หรือลูกหรือไร่นาเพราะเห็นแก่นามของเรา ผู้นั้นจะได้ผลร้อยเท่าและจะได้ชีวิตนิรันดร์ด้วย" (มธ. 20:29)

"ฝ่ายท่านทั้งหลายเป็นคนที่ได้อยู่กับเราในเวลาที่เราถูกทดลอง และพระบิดาได้ทรงจัดเตรียมแผ่นดินมอบให้แก่เราอย่างไร เราก็จัดเตรียมมอบอะไรให้แก่ท่านทั้งหลายเหมือนกัน คือท่านทั้งหลาย จะกินและดื่มที่โต๊ะของเราในแผ่นดินของเรา และท่านทั้งหลายจะนั่งบนที่นั่งพิพากษาพวกอิสราเอลสิบสองเผ่า" (ลก. 22:28-30)

จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ เนื่องจากวิธีคิดของชาวยิวสมัยพระเยซูนั้นจะเชื่อมโยงทุกสิ่งรอบตัวกับพระเจ้า เช่น การมีบุตร การมีสุขภาพดี หรือร่ำรวย ว่าเป็นพรจากพระเจ้า ส่วนการเป็นหมัน การเจ็บป่วย หรือยากจน เป็นการลงโทษจากพระเจ้า เป็นต้น พระเจ้าจึงเป็นจุดศูนย์กลางและเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต พระเยซูโน้มน้าวใจโดยยกตัวอย่างค่านิยมเดิมที่ไม่น่ายอมรับมาเชื่อมโยงกับค่านิยมที่ชาวยิวปรารถนา เช่น บทเทศนาบนภูเขา (มธ. 5:3-10)

"บุคคลผู้ใดรู้สึกบกพร่องฝ่ายวิญญาณ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะแผ่นดินสวรรค์เป็นของเขา

บุคคลผู้ใดโศกเศร้า ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับการทรงปลอบประโลม

บุคคลผู้ใดมีใจอ่อนโยน ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับแผ่นดินโลกเป็นมรดก

บุคคลผู้ใดหิวกระหายความชอบธรรม ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงให้อิ่มบริบูรณ์

บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ

บุคคลผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้เห็นพระเจ้า

บุคคลผู้ใดสร้างสันติ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงเรียกเขาว่าเป็นบุตร

บุคคลผู้ใดต้องถูกข่มเหงเพราะเหตุความชอบธรรม ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าแผ่นดินสวรรค์เป็นของเขา"

Ethos **ความน่าเชื่อถือของผู้พูด** พระเยซูใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารแสดงถึง Ethos เพื่อสร้างการยอมรับจากผู้รับสารหลายกลยุทธ์ ได้แก่ การประกาศ การตั้งคำถาม การยกตัวอย่าง การใช้พยาน การกล่าวคำทำนายหรือพยากรณ์ และการกล่าวคำตำหนิ

- <u>การประกาศ</u> (Proclamation) พระเยซูประกาศถึงอาณาจักรพระเจ้าด้วยความเชื่อมั่นอยู่เสมอตั้งแต่เริ่มภารกิจต่อสาธารณชน โดยมีลักษณะเด่น คือ การประกาศกับประชาชนว่าทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้า ที่เสด็จมาเพื่อกระทำภารกิจตามที่พระเจ้ามอบหมาย ซึ่งเป็นการแสดงความน่าเชื่อถือโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับผู้ที่ชาวยิวเคารพนับถือสูงสุด โดยพระเยซูทรงกล่าวถึงประสบการณ์เฉพาะตัวว่าพระองค์รู้จักและมาจากพระเจ้า อาทิเช่น

"เรามิได้มาตามลำพังเราเอง พระองค์ผู้ทรงใช้เรามานั้นทรงสัตย์จริง แต่ท่านทั้งหลายไม่รู้จักพระองค์ เรารู้จักพระองค์ เพราะเรามาจากพระองค์และพระองค์ได้ทรงใช้เรามา" (ยน. 7: 28-29)

"เราได้ลงมาจากสวรรค์ มิใช่เพื่อกระทำตามความประสงค์ของเราเอง แต่เพื่อกระทำตามพระประสงค์ของพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา และพระประสงค์ของพระบิดาผู้ทรงใช้เรามานั้น ก็คือให้เรารักษาบรรดาผู้ที่พระองค์ได้ทรงมอบไว้กับเรา มิให้หายไปสักคนเดียว แต่ให้ฟื้นขึ้นมาในวันที่สุด เพราะนี่แหละเป็นพระประสงค์ของพระบิดาของเรา ที่จะให้ทุกคนที่เห็นพระบุตรและวางใจในพระบุตรได้มีชีวิตนิรันดร์ และเราจะให้ผู้นั้นฟื้นขึ้นมาในวันสุดท้าย" (ยน. 6:38-40)

นอกจากนี้ประโยคที่พระเยซูมักกล่าวอยู่เสมอ คือ "เราบอกความจริงแก่ท่านว่า"* ซึ่งพระเยซูมักใช้เพื่อเน้นความสำคัญและแสดงความเชื่อมั่นในสิ่งที่พระองค์พูด เช่น

"เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ผู้ที่วางใจในเราก็มีชีวิตนิรันด์" (ยน. 6:47)

"จงเชื่อในพระเจ้าเถิด เราบอกความจริงแก่ท่านว่า ถ้าผู้ใดๆ จะสั่งภูเขานี้ว่า 'จงลอยไปลงทะเล' และมิได้สงสัยในใจแต่เชื่อว่าจะเป็นไปตามที่สั่งนั้นก็จะเป็นตามนั้นจริง" (มก. 11:22-23)

ดังนั้น การสื่อสารโดยการประกาศของพระเยซูจึงสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสาร ทำให้เกิดความเชื่อถือในตัวพระเยซูและสนับสนุนภาวะผู้นำของพระองค์

---

*แปลตรงตัวจากคำว่า "อาเมน" คือ "จริงๆ เราพูดกับท่านว่า" (จอห์น ดี. แกรสมิค, 1998)

- <u>การตั้งคำถาม</u> คำถามที่พระเยซูใช้แสดงถึง Ethos ของพระองค์ ได้แก่ คำถามที่แสดงความสนใจ และให้ผู้รับสารแสดงความต้องการของตน คำถามเพื่อตรวจสอบผู้รับสาร และคำถามเพื่อตักเตือนผู้รับสาร แสดงถึงความปรารถนาดีต่อผู้รับสาร รวมทั้งอำนาจของพระองค์ด้วย

ตั้งคำถามเพื่อแสดงความสนใจต่อผู้รับสาร และให้ผู้รับสารแสดงความต้องการของตน พระวรสารบันทึกเหตุการณ์ที่คนร้องเรียกพระเยซูหรือติดตามพระองค์ พระเยซูจึงหยุดและตั้งคำถามเพื่อแสดงว่าพระองค์สนใจตัวเขาและความต้องการของเขา สื่อสารถึงความปรารถนาดีต่อผู้รับสาร อาทิเช่น

เมื่อสาวกของยอห์น ผู้ให้บัพติศมาสองคนติดตามพระเยซู พระองค์เหลียวกลับมาเห็นเขาตามพระองค์ไปจึงตรัสถามเขาว่า “ท่านหาอะไร” (ยน. 1:38) เขาจึงถามว่าพระองค์อยู่ที่ไหน พระเยซูให้เขาตามไปดูที่พัก วันนั้นพวกเขาจึงได้พักอยู่กับพระองค์และกลายเป็นสาวกพวกแรก

เมื่อพระเยซูกำลังเสด็จออกจากเมืองเยรีโคกับพวกสาวกและประชาชน มีคนตาบอดชื่อบารทิเมอัสร้องเรียกพระเยซูพร้อมกับขอความเมตตาจากพระองค์ด้วยเสียงดัง พระเยซูทรงหยุดประทับยืน ตรัสให้เรียกคนนั้นมาและถามเขาว่า “เจ้าปรารถนาจะให้เราทำอะไรให้เจ้า” (มก. 10: 51) เขาตอบว่าขอให้ตามองเห็น พระเยซูจึงตรัสต่อไปว่าความเชื่อของเขาทำให้เขาหาย ซึ่งพระวรสารบันทึกว่าทันใดนั้นคนตาบอดก็มองเห็นและเดินตามพระองค์ไป

ตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบผู้รับสาร การตั้งคำถามประเภทนี้มีทั้งเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ แสดงความเอาใจใส่ต่อผู้รับสารโดยเฉพาะสาวก อาทิเช่น

เมื่อพระเยซูอธิบายคำอุปมาต่างๆ แก่สาวกแล้วพระองค์ถามเขาว่า “ข้อความเหล่านี้ท่านทั้งหลายเข้าใจแล้วหรือ” (มธ. 13:52)

เมื่อพระเยซูทรงล้างเท้าแก่สาวกแล้ว พระองค์ตรัสถามว่า “ท่านทั้งหลายเข้าใจในสิ่งที่เราได้กระทำแก่ท่านหรือ” (ยน. 13:12)

บางครั้งพระเยซูตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความคิดเห็นของผู้รับสาร โดยเฉพาะกลุ่มสาวก พระเยซูสนใจอยากรู้ว่าพวกเขามีความคิดเห็นอย่างไร อาทิเช่น

“แล้วพวกท่านเล่าว่าเราเป็นใคร” (ลก. 9:20) พระเยซูตรัสถามสาวกหลังจากที่ถามเขาว่าคนอื่นๆ กล่าวกันว่าพระองค์เป็นใคร พระเยซูต้องการรู้ว่าสาวกคิดกับพระองค์อย่างไรหลังจากที่พวกเขาติดตามพระองค์มาระยะหนึ่งแล้ว

“ท่านทั้งหลายก็จะจากเราไปด้วยหรือ” (ยน. 6:67) พระเยซูตั้งคำถามต่อบรรดาอัครสาวกทั้ง 12 คน หลังจากที่สาวกของพระเยซูหลายคนท้อถอย และเลิกติดตามพระองค์

นอกจากนี้พระเยซูยังตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความเชื่อความศรัทธาของผู้รับสาร โดยเฉพาะคนที่ขอความช่วยเหลือจากพระองค์ ก่อนที่พระเยซูจะช่วยพวกเขา เพื่อให้ผู้รับสารแสดงความเชื่อมั่นในพระองค์ อาทิเช่น

เมื่อคนตาบอดมาขอความเมตตาจากพระองค์ พระเยซูถามเขาว่า “เจ้าเชื่อหรือว่าเรามีอิทธิฤทธิ์จะกระทำการนี้ได้” (มธ. 9:28)

เมื่อพระเยซูพบกับมารธา พี่สาวของลาซารัสสหายของพระเยซูที่เพิ่งเสียชีวิต พระองค์ตรัสกับเธอว่า “เราเป็นเหตุให้คนทั้งปวงเป็นขึ้นและมีชีวิต ผู้ที่วางใจในเรานั้น ถึงแม้ว่าเขาตายแล้วก็ยังจะมีชีวิตอีก และทุกคนที่มีชีวิตและวางใจในเราจะไม่ตายเลย เจ้าเชื่ออย่างนี้ไหม” (ยน. 11:25-26)

ตั้งคำถามเพื่อตักเตือนผู้รับสาร บางครั้งพระเยซูใช้คำถามเพื่อเป็นการเตือนหรือสะกิดใจสาวกของพระองค์ โดยเฉพาะในเรื่องความเชื่อ อาทิเช่น

เมื่อพระเยซูและสาวกกำลังเดินทางบนเรือ ขณะพระเยซูบรรทมได้เกิดพายุใหญ่ในทะเล พวกสาวกปลุกพระเยซู พระองค์จึงตรัสถามพวกเขาว่า “ความเชื่อของเจ้าอยู่ที่ไหน” (ลก. 8:25) ก่อนจะลุกขึ้นห้ามลมและทะเลให้สงบ

เมื่อเปโตรขอเดินบนน้ำไปหาพระเยซู เมื่อเห็นลมพัดแรงเขาก็กลัวและเริ่มจมจึงร้องเรียกให้พระเยซูช่วย พระองค์จึงตรัสว่า “ท่านสงสัยทำไม ท่านช่างมีความเชื่อน้อยเสียจริง” (มธ. 14:31) แล้วพระเยซูก็ช่วยเปโตรขึ้นบนเรือ

เมื่อพระเยซูกล่าวกับสาวกให้ระวังเชื้อของพวกฟาริสีแต่พวกเขาเข้าใจเป็นเรื่องอื่น พระองค์จึงตรัสว่า “เหตุไฉนพวกท่านจึงพูดกันและกันถึงเรื่องไม่มีขนมปัง ท่านยังไม่รู้และไม่เข้าใจหรือ ใจของท่านมืดมัวหรือ มีตาแล้วยังไม่เห็นหรือ มีหูแล้วยังไม่ได้ยินหรือท่านทั้งหลายจำไม่ได้หรือ เมื่อเราหักขนมปังห้าก้อน ให้แก่คนห้าพันคนนั้น ท่านทั้งหลายเก็บเศษที่เหลือนั้นได้กี่กระบุง... เมื่อเราแจกขนมปังเจ็ดก้อนให้แก่คนสี่พันคนนั้น ท่านทั้งหลายเก็บเศษที่เหลือได้กี่ตะกร้า ... พวกท่านยังไม่เข้าใจหรือ” (มก. 8:17-21)

- <u>การยกตัวอย่าง</u> (Examples or Illustrations) พระเยซูยกตัวอย่างสิ่งที่พระองค์กระทำเป็นการใช้ Ethos เพื่อสร้างการยอมรับจากผู้รับสาร อาทิเช่น

เมื่อยอห์นให้ศิษย์มาถามพระเยซูว่า พระองค์เป็นผู้ที่พระเจ้าจะประทานมาหรือไม่ พระองค์ไม่ตรัสตอบตรงๆ แต่ยกสิ่งที่พระองค์กระทำ “จงไปแจ้งแก่ยอห์นตามซึ่งท่านได้ยินและได้เห็น คือว่าคนตาบอดก็หายบอด คนง่อยเดินได้ คนโรคเรื้อนหายสะอาด คนหูหนวกได้ยิน คนตายแล้วเป็นขึ้นมา และข่าวประเสริฐก็ประกาศแก่คนอนาถา” (ลก. 7:22)

“ถ้าเราผู้เป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าและพระอาจารย์ของท่านได้ล้างเท้าของพวกท่าน พวกท่านก็ควรจะล้างเท้าของกันและกันด้วย เพราะว่าเราได้วางแบบแก่ท่านแล้ว เพื่อให้ท่านทำเหมือนดังที่เราได้กระทำแก่ท่านด้วย” (ยน. 13:14-15)

- <u>การกล่าวทำนายหรือคำพยากรณ์</u> พระเยซูตรัสถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้หลายเรื่อง ซึ่งเมื่อเรื่องที่พระเยซูตรัสไว้เกิดขึ้นจริงทำให้พวกสาวกยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในพระเยซู หนึ่งในนั้นคือเรื่องมรณกรรมของพระองค์เองซึ่งพระวรสารบันทึกว่าพระเยซูตรัสตรงไปตรงมากับสาวกไว้สามครั้ง เช่น

“เราทั้งหลายจะขึ้นไปยังกรุงเยรูซาเล็ม และเขาจะมอบบุตรมนุษย์ไว้กับพวกมหาปุโรหิตและพวกธรรมาจารย์ และเขาเหล่านั้นจะปรับโทษท่านถึงตาย และจะมอบท่านไว้กับคนต่างชาติให้เยาะเย้ยเฆี่ยนตี และให้ตรึงไว้ที่กางเขน และวันที่สาม ท่านจึงจะกลับฟื้นขึ้นมาใหม่” (มธ. 20: 18-19)

- <u>การกล่าวตำหนิ</u> ในการสื่อสารเมื่อคู่สื่อสารมีความคิดหรือความประพฤติที่พระเยซูคิดว่าไม่ถูกต้อง พระองค์ก็จะตำหนิคู่สื่อสารตรงๆ ไม่ว่าจะเป็นประชาชน สาวก แม้กระทั่งพวกผู้นำทางสังคมอย่างฟาริสีหรือสะดูสีต่อหน้าคนอื่นๆ การกล้าตำหนิในสิ่งที่คิดว่าไม่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ไว้หน้าใครแสดงถึงอำนาจและส่งเสริมภาวะผู้นำด้วย อาทิเช่น

เมื่อมีคนมาทดลองพระเยซูโดยขอเห็นหมายสำคัญจากท้องฟ้า (ลก. 11:16) พระเยซูจึงตรัสว่า “คนยุคนี้เป็นคนชั่วมีแต่แสวงหาหมายสำคัญ และจะไม่โปรดให้หมายสำคัญแก่เขาเว้นไว้แต่หมายสำคัญของโยนาห์เท่านั้น” (ลก. 11:29)

เมื่อพระเยซูกล่าวถึงมรณกรรมของพระองค์ แล้วเปโตรทูลท้วง พระองค์จึงตำหนิเปโตรว่า “อ้ายซาตาน จงไปให้พ้น เจ้าเป็นเครื่องกีดขวางเรา เพราะเจ้าคิดอย่างคน มิได้คิดอย่างพระเจ้า” (มธ. 16:23)

เมื่อฟาริสีที่เชิญพระเยซูไปเสวยกับเขาประหลาดใจที่พระเยซูไม่ทรงล้างตามพิธีก่อนเสวย พระองค์กล่าวตำหนิเขาว่า “เจ้าพวกฟาริสีย่อมชำระถ้วยชามข้างนอก แต่ข้างในของเจ้าเต็มไปด้วยความโลภและความชั่วร้าย โอ คนโฉดเขลาผู้ที่ได้สร้างข้างนอกก็ได้สร้างข้างในด้วยมิใช่หรือ แต่จงให้ทานตามซึ่งเจ้ามีอยู่ข้างใน และดูเถิดสิ่งสารพัดก็บริสุทธิ์แก่เจ้าทั้งหลาย” (ลก. 11:39-41)

เมื่อพวกสะดูสีถามเกี่ยวกับความเป็นสามีภรรยาหลังการตาย พระเยซูตอบว่า “พวกท่านผิดแล้ว เพราะท่านไม่รู้พระคัมภีร์หรือฤทธิ์เดชของพระเจ้า เมื่อมนุษย์ฟื้นขึ้นมาจากความตายนั้น จะไม่มีการสมรสหรือยกให้เป็นสามีภรรยากันอีก แต่จะเป็นเหมือนทูตในฟ้าสวรรค์ แต่เรื่องคนตายกลับฟื้นนั้นท่านทั้งหลายยังไม่ได้อ่านหรือ ซึ่งพระเจ้าได้ตรัสไว้กับพวกท่านว่า *‘เราเป็นพระเจ้าของอับราฮัม พระเจ้าของอิสอัค และพระเจ้าของยาโคบ’* พระองค์มิได้เป็นพระเจ้าของคนตาย แต่ทรงเป็นพระเจ้าของคนเป็น” (มธ. 22:29-33)

- <u>การใช้พยาน</u> (Testimony) พระเยซูสร้างความน่าเชื่อถือโดยการยกพยานต่างๆ มาโน้มน้าวใจให้คนยอมรับ อาทิ พระเจ้า ซึ่งเป็นการใช้อำนาจจากการอ้างอิงความสัมพันธ์ว่าเป็นพระบิดาของพระองค์ นอกจากนี้ก็มีพยานอื่นๆ เช่น งานของพระองค์ พระคัมภีร์ รวมทั้งพยานบุคคล คือ ยอห์นผู้ให้บัพติศมา และโมเสสว่าเป็นพยานให้กับพระองค์ เช่น

“ท่านวางใจในพระเจ้า จงวางใจในเราด้วย” (ยน. 14:1)

“เรามิได้มุ่งที่จะทำตามใจของเราเอง แต่ตามพระประสงค์ของพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา ถ้าเราเป็นพยานให้แก่ตัวเราเอง คำพยานของเราก็ไม่จริง มีอีกผู้หนึ่งที่เป็นพยานให้แก่เรา และเรารู้ว่าคำพยานที่พระองค์ทรงเป็นพยานให้แก่เรานั้นเป็นความจริง ท่านทั้งหลายได้ใช้คนไปหายอห์น และยอห์นก็ได้เป็นพยานให้แก่ความจริง” (ยน. 5:30-33)

“แต่คำพยานที่เรามีนั้นยิ่งใหญ่กว่าคำพยานของยอห์น เพราะว่างานที่พระบิดาทรงมอบให้เราทำให้สำเร็จ งานนี้แหละที่เรากำลังทำอยู่ เป็นพยานให้แก่เราว่าพระบิดาทรงใช้เรามา และพระบิดาผู้ทรงใช้เรามา พระองค์เองก็ได้ทรงเป็นพยานให้แก่เรา” (ยน. 5:36-37)

“พระคัมภีร์นั้นเป็นพยานให้แก่เรา” (ยน. 5:39)

“โอ คนเขลา และมีใจเฉื่อยชาในการเชื่อ บรรดาคำซึ่งพวกผู้เผยพระวจนะได้กล่าวไว้นั้น จำเป็นซึ่งพระคริสต์จะต้องทนทุกข์ทรมานอย่างนั้น แล้วเข้าในพระสิริของพระองค์มิใช่หรือ” พระองค์จึงทรงอธิบายพระคัมภีร์ที่เล็งถึงพระองค์ทุกข้อให้เขาฟัง เริ่มต้นตั้งแต่โมเสสและบรรดาผู้เผยพระวจนะ” (ลก. 24:25-27)

“ถ้าท่านทั้งหลายเชื่อโมเสส ท่านทั้งหลายก็คงจะเชื่อเรา เพราะโมเสสได้เขียนกล่าวถึงเรา” (ยน. 5:46)

การโน้มน้าวใจของพระเยซูด้วยพยานที่เป็นพระเจ้า พระคัมภีร์ และโมเสสนั้นไม่สามารถโน้มน้าวให้พวกผู้นำทางสังคมเชื่อ พวกเขากล่าวว่าพระเยซูเป็นพยานให้ตนเอง พระองค์จึงยกสิ่งที่พระองค์กระทำมาโน้มน้าวใจคนเชื่อ โดยกล่าวว่า

“เราได้บอกท่านทั้งหลายแล้วและท่านไม่เชื่อ สิ่งซึ่งเราได้กระทำในพระนามพระบิดาของเรา ก็เป็นพยานให้แก่เรา” (ยน. 10:25)

“ถ้าเราไม่ปฏิบัติพระราชกิจของพระบิดาของเรา ก็อย่าวางใจในเราเลย แต่ถ้าเราปฏิบัติพระราชกิจนั้น แม้ว่าท่านมิได้วางใจในเรา ก็จงวางใจเพราะพระราชกิจนั้นเถิด” (ยน. 10: 37-38)

“คำซึ่งเรากล่าวแก่ท่านทั้งหลายนั้น เรามิได้กล่าวตามใจชอบ แต่พระบิดาผู้ทรงสถิตในเรา ได้ทรงกระทำพระราชกิจของพระองค์ จงเชื่อเราเถิดว่าเราอยู่ในพระบิดา และพระบิดาอยู่ในเรา หรือมิฉะนั้นก็จงเชื่อเพราะกิจการเหล่านั้นเถิด” (ยน. 14:10-11)

สรุปได้ว่าพระเยซูทรงใช้กลยุทธ์ Appeal ทั้ง 3 ของอริสโตเติล ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ Logos ผ่านการใช้คำอุปมาหรือเรื่องเล่า การตั้งคำถาม การยกตัวอย่าง ใช้ Pathos ผ่านการตั้งคำถามและจุดจูงใจในสาร และ Ethos ผ่านการประกาศ การตั้งคำถาม การยกตัวอย่าง การใช้พยาน การกล่าวทำนายหรือพยากรณ์ และการกล่าวตำหนิ โดยภาพรวมพระเยซูเน้นใช้ Ethos กับ Pathos กับกลุ่มผู้รับสารที่เป็นสาวก และประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นล่างกับชนชั้นกลาง และเน้นใช้ Logos กับ Ethos กับกลุ่มผู้รับสารชนชั้นผู้นำทางสังคมและศาสนา เนื่องจากกลุ่มผู้นำซึ่งมีการศึกษาและมีฐานะทางสังคมมีแนวโน้มยอมรับการโน้มน้าวใจได้ยากกว่ากลุ่มชนชั้นล่างและชนชั้นกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม การใช้ภาษาและคำของพระเยซูที่ปรากฏในพระวรสารแสดงให้เห็นว่าพระเยซูปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสาร เมื่อพระเยซูสื่อสารกับประชาชน พระองค์ยกสภาพชีวิตประจำวันของพวกเขา เช่น การเพาะปลูก การจับปลา การเลี้ยงแกะ การจุดตะเกียง การทำขนมปัง การหมักเหล้าองุ่น เป็นต้น มากล่าวโยงกับสิ่งที่พระองค์ต้องการจะสอน ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ ในขณะที่เมื่อพระเยซูสื่อสารกับพวกผู้นำทางสังคม พระองค์ยกข้อความในพระคัมภีร์พระธรรมเก่า หรือกล่าวถึงอุปมาที่ต่างออกไป เช่น อุปมาเกี่ยวกับงานเลี้ยงของกษัตริย์ เรื่องเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เป็นต้น นอกจากพระเยซูทรงปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้ฟังแล้ว ลักษณะเด่นในการใช้ภาษาและถ้อยคำของพระเยซูซึ่งสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสารและส่งเสริมภาวะผู้นำของพระองค์ ได้แก่

- ใช้ภาษาและถ้อยคำที่แสดงถึงความรัก อำนาจ และความเชื่อมั่นพูดเกี่ยวกับตนเอง ทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในผู้พูดได้ พระวรสารนักบุญยอห์นได้บันทึกวาทะเช่นนี้ของพระเยซูซึ่งตรัสกับสาวกและประชาชนไว้เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น

"พระองค์ผู้ทรงใช้เรามาก็ทรงสถิตอยู่กับเรา พระองค์มิได้ทรงทิ้งเราไว้ตามลำพัง เพราะว่าเราทำตามชอบพระทัยพระองค์เสมอ" (ยน. 8:29)

"ด้วยเหตุนี้พระบิดาจึงทรงรักเรา เพราะเราสละชีวิตของเรา เพื่อจะรับชีวิตนั้นคืนมาอีก ไม่มีผู้ใดชิงชีวิตไปจากเราได้ แต่เราสละชีวิตด้วยใจสมัครของเราเอง เรามีสิทธิที่จะสละชีวิตนั้น และมีสิทธิที่จะรับคืนอีก คำกำชับนี้เราได้รับมาจากพระบิดาของเรา" (ยน. 10:17-18)

"เราได้กระทำตามที่พระบิดาได้บัญชาเรา เพื่อโลกจะได้รู้ว่าเรารักพระบิดา" (ยน. 14:31)

"ข้าแต่พระบิดา ข้าพระองค์ขอบพระคุณพระองค์ที่พระองค์ทรงโปรดฟังข้าพระองค์ ข้าพระองค์ทราบว่าพระองค์ทรงฟังข้าพระองค์อยู่เสมอ" (ยน. 11:41-42)

"ถ้าท่านทั้งหลายประพฤติตามบัญญัติของเรา ท่านก็จะยึดมั่นอยู่ในความรักของเรา เหมือนดังที่เราประพฤติตามพระบัญญัติของพระบิดา และยึดมั่นอยู่ในความรักของพระองค์ นี่คือสิ่งที่เราได้บอกท่านทั้งหลายแล้ว เพื่อให้ความยินดีของเราดำรงอยู่ในท่าน และให้ความยินดีของท่านเต็มเปี่ยม" (ยน. 15:10-11)

- ใช้ภาษาและถ้อยคำที่แสดงถึงการปลอบประโลมใจหรือให้กำลังใจคู่สื่อสาร โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ต่ำต้อยในสังคม เช่น แม่ม่าย คนเจ็บป่วย คนบาป รวมทั้งสาวก ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้ฟังให้มีความสบายใจและมีกำลังใจ อาทิเช่น

"อย่าร้องไห้" (ลก. 7:13)

"ลูกหญิงเอ๋ย จงชื่นใจเถิด ที่เจ้าหายโรคนั้นก็เพราะเจ้าเชื่อ" (มธ. 9:22)

"ความผิดบาปของนางซึ่งมีมากได้โปรดยกเสียแล้วเพราะนางรักมาก" (ลก. 7:47)

"ทำใจให้ดีไว้เถิด เราเอง อย่ากลัวเลย" (มธ. 14:27)

"เรามอบสันติสุขไว้ให้แก่ท่านทั้งหลาย สันติสุขของเราที่ให้แก่ท่าน เราให้ท่านไม่เหมือนโลกให้ อย่าให้ใจของท่านวิตกและอย่ากลัวเลย" (ยน. 14:27)

- ใช้ภาษาและถ้อยคำที่สร้างภาพ เป็นประโยคที่ดึงดูดความสนใจ ทั้งยังกระตุ้นประสาทสัมผัส และความรู้สึกนึกคิด เช่น

"จงเข้าไปทางประตูแคบ เพราะว่าประตูใหญ่ และทางกว้างซึ่งนำไปถึงความพินาศ และคนที่เข้าไปทางนั้นก็มีมาก เพราะว่าประตูซึ่งนำไปถึงชีวิตนั้นก็คับและทางก็แคบ ผู้ที่หาพบก็มีน้อย" (มธ. 8:13-14)

"ทุกคนที่ดื่มน้ำนี้จะกระหายอีก แต่ผู้ที่ดื่มน้ำซึ่งเราจะให้แก่เขานั้น จะไม่กระหายอีกเลย น้ำซึ่งเราจะให้เขานั้น จะบังเกิดเป็นบ่อน้ำพุในตัวเขาพลุ่งขึ้นถึงชีวิตนิรันดร์" (ยน. 4:13-14)

"ถ้าตาของท่านทำให้ท่านหลงผิด จงควักออกทิ้งเสีย ซึ่งจะเข้าในแผ่นดินของพระเจ้าด้วยตาข้างเดียวยังดีกว่ามีสองตา และต้องถูกทิ้งไปในนรก ในที่นั้นตัวหนอนก็ไม่ตาย และไฟก็ไม่ดับเลย" (มก. 9:47-48)

"คนเป็นอันมากจะมาจากทิศตะวันออกและทิศตะวันตก จะมาร่วมสำรับกับอับราฮัม และอิสอัค และยาโคบในแผ่นดินสวรรค์ แต่ชาวแผ่นดินนั้นจะต้องถูกขับไล่ไสส่งออกไปในที่มืด ที่นั่นจะมีเสียงร้องไห้ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน" (มธ. 8:11-12)

- ใช้ภาษาและถ้อยคำที่ชัดเจนในรายละเอียด เช่น ในการสอนและมอบหมายหน้าที่ให้สาวกออกไปทำภารกิจ พระเยซูสื่อสารโดยให้รายละเอียดในหน้าที่อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถโน้มน้าวให้ผู้รับสารตัดสินใจกระทำตามเป้าหมายได้มากกว่าการมอบหมายหน้าที่อย่างคลุมเครือ เช่น

"อย่าเอาใส่ถุงเงิน หรือย่าม หรือรองเท้าไป และอย่าคำนับผู้ใดตามทาง ถ้าจะเข้าไปในเรือนใดๆ จงพูดก่อนว่า 'ให้ความสุขมีแก่เรือนนี้เถิด' ถ้าลูกแห่งสันติสุขอยู่ที่นั่น สันติสุขของท่านจะอยู่กับเขา ถ้าหาไม่สันติสุขของท่านจะกลับอยู่กับท่านอีก จงอาศัยอยู่ในเรือนนั้น กินและดื่มของซึ่งเขาจะให้นั้น ด้วยว่าผู้ทำงานสมควรจะได้รับค่าจ้างของตน อย่าเที่ยวจากเรือนนี้ไปเรือนโน้น ถ้าท่านจะเข้าไปในเมืองใดๆ และเขารับรองท่านไว้จงกินของที่เขาตั้งให้ และจงรักษาคนป่วยในเมืองนั้นให้หาย และแจ้งแก่เขาว่า 'แผ่นดินของพระเจ้ามาใกล้ท่านทั้งหลายแล้ว' ถ้าท่านจะเข้าไปในเมืองใดๆ และเขาไม่รับรองท่านไว้ จงออกไปที่กลางถนนเมืองนั้นกล่าวว่า 'ถึงแม้ผงคลีดินแห่งเมืองของเจ้าทั้งหลายที่ติดอยู่กับเท้าของเรา เราก็สะบัดออกเป็นที่แสดงว่า เราไม่เห็นพ้องกับเจ้า' แต่เจ้าทั้งหลายจงเข้าใจความนี้เถิด คือ แผ่นดินของพระเจ้ามาใกล้แล้ว'" (ลก. 10:4-11)

พระวรสารบันทึกว่าพวกสาวกออกไปปฏิบัติตามที่พระเยซูมอบหมายแล้วประสบความสำเร็จกลับมาด้วยความยินดี (ลก. 10: 17-20) การที่เขาทำตามที่พระเยซูตรัสและประสบความสำเร็จจึงสามารถสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในพระเยซูมากยิ่งขึ้น

- ใช้ภาษาและถ้อยคำที่แจ่มแจ้งตรงประเด็น ด้วยการพรรณนาความและการบอกเล่า (Description and Narration) พระเยซูสื่อสารเป้าหมายอย่างตรงไปตรงมากับสาวกโดยย้ำอยู่เสมอว่าพระองค์จะสิ้นพระชนม์อย่างไร เช่น

"นี่แน่ะ เราทั้งหลายจะขึ้นไปยังกรุงเยรูซาเล็ม และเขาจะมอบบุตรมนุษย์ไว้กับพวกมหาปุโรหิตและพวกธรรมาจารย์ และเขาเหล่านั้นจะปรับโทษท่านถึงตาย และจะมอบท่านไว้กับคนต่างชาติ คนต่างชาตินั้นจะเยาะเย้ยท่าน ถ่มน้ำลายรดท่าน จะเฆี่ยนตีท่านและจะฆ่าท่านเสีย และวันที่สามท่านจึงจะเป็นขึ้นมาใหม่" (มก. 10:33-34)

แล้วพระเยซูทรงมุ่งมั่นทำตามเป้าหมายนั้น (ลก. 9:51, มก. 10:32) แสดงให้สาวกเห็นว่าผู้นำต้องทำสิ่งที่ยากลำบาก ต้องเผชิญหน้าแม้จะรู้ว่าเสี่ยงอันตราย แล้วพระเยซูยังใช้

การพรรณนาและการบอกเล่ามาเตือนสาวกของพระองค์ พร้อมกับโน้มน้าวใจให้พวกเขาอดทน อาทิเช่น

“ถ้าโลกนี้เกลียดชังท่านทั้งหลาย ก็จงรู้ว่าโลกได้เกลียดชังเราก่อน ถ้าท่านทั้งหลายเป็นของโลก โลกก็จะรักท่านซึ่งเป็นของโลก แต่เพราะท่านไม่ใช่ของโลก เพราะเราได้เลือกท่านออกจากโลก เหตุฉะนั้นโลกจึงเกลียดชังท่าน จงระลึกถึงคำที่เราได้กล่าวแก่ท่านทั้งหลายแล้วว่า ‘บ่าวมิได้เป็นใหญ่กว่านาย’ ถ้าเขาข่มเหงเรา เขาก็จะข่มเหงท่านทั้งหลายด้วย ถ้าเขาปฏิบัติตามคำของเรา เขาก็จะปฏิบัติตามคำของท่านทั้งหลายด้วย” (ยน. 15:18-20)

“จงระวังตัวให้ดี เพราะคนเขาจะอายัดท่านทั้งหลายไว้กับศาล และจะเฆี่ยนท่านในธรรมศาลาของเขา และจะนำท่านส่งไปให้เจ้าเมืองและกษัตริย์เพราะเรา เพื่อท่านจะได้เป็นพยานแก่เขาและแก่คนต่างชาติ แต่เมื่อเขาอายัดท่านไว้นั้นอย่าเป็นกังวลว่าจะพูดอย่างไร เพราะเมื่อถึงเวลาคำที่ท่านจะพูดนั้น พระเจ้าจะทรงประทานแก่ท่านในเวลานั้น เพราะว่าผู้ที่พูดมิใช่ตัวท่านเอง แต่เป็นพระวิญญาณแห่งพระบิดาของท่านผู้ตรัสทางท่าน แม้ว่าพี่จะมอบน้องให้ถึงความตาย พ่อจะมอบลูกและลูกก็จะทรยศพ่อแม่ให้ถึงแก่ความตาย คนทั้งปวงจะเกลียดชังท่านเพราะความภักดีที่ท่านมีต่อเรา แต่ผู้ใดที่ทนได้ถึงที่สุด ผู้นั้นจะรอด” (มธ. 10:17-22)

“เราบอกสิ่งเหล่านี้แก่ท่านทั้งหลายก็เพื่อไม่ให้ท่านท้อถอย เขาจะอเปหิท่านเสียจากธรรมศาลา แท้จริงวันหนึ่งทุกคนที่ประหารชีวิตของท่าน จะคิดว่าเขาทำการนั้นเป็นการปฏิบัติพระเจ้า เขาจะกระทำดังนั้นเพราะเขาไม่รู้จักพระเจ้า และไม่รู้จักเรา แต่ที่เราบอกสิ่งเหล่านี้ให้ท่านฟังก็เพื่อว่าเมื่อถึงเวลานั้น ท่านจะได้ระลึกว่าเราได้บอกท่านไว้แล้ว” (ยน. 16: 1-4)

โดยสรุป พระเยซูทรงใช้กลยุทธ์การใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม โดยเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้ฟัง ในการสื่อสารกับผู้รับสารทุกกลุ่ม พระเยซูจะใช้ภาษาและถ้อยคำที่แสดงถึงความรัก อำนาจ และความเชื่อมั่นพูดเกี่ยวกับตนเอง และใช้ภาษาที่แสดงถึงการปลอบประโลมใจหรือให้กำลังใจคู่สื่อสาร เมื่อทรงสอนบรรดาประชาชน พระเยซูทรงเลือกใช้ภาษาและคำที่สร้างภาพเพื่อดึงดูดใจผู้รับสารและทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจในสาร ในขณะที่ทรงเลือกใช้ภาษาและคำที่ชัดเจนในรายละเอียดและแจ่มแจ้งตรงประเด็นกับกลุ่มสาวกโดยเฉพาะ การใช้ภาษาและคำที่เหมาะสมในการสื่อสารของพระเยซู ล้วนส่งเสริมภาวะผู้นำของพระเยซูทั้งด้าน ethos และ pathos ได้

ส่วนที่ 3 การใช้สัญญะ

กลยุทธ์การใช้ภาษาเพื่อสร้างการยอมรับของพระเยซูอีกประการหนึ่งคือ การใช้ภาษาเชิงสัญญะ ซึ่งแสดงถึงภาวะผู้นำของพระเยซูด้วย บาทหลวง Emilio Alberich และบาทหลวง Jerome Vallabaraj (2004: 39) กล่าวว่าพระเยซูสื่อสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงอาณาจักรของพระเจ้าที่ปรากฏในโลกผ่านเครื่องหมายสี่ประการ ได้แก่

(1) <u>ภารกิจรักและรับใช้</u> (Sign of Diakonia) อาณาจักรของพระเจ้ารับรู้ได้ผ่านการแสดงความรักและรับใช้ ซึ่งภารกิจนี้เป็นพยานในการประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้า จากการศึกษาพระวรสารพบว่า ภารกิจรักและรับใช้ของพระเยซูทำให้พระองค์เป็นผู้นำที่แตกต่างจากผู้นำคนอื่นๆ ดังที่พระองค์ตรัสว่า

“กษัตริย์ของคนต่างชาติย่อมเป็นเจ้าเหนือเขา และผู้ที่มีอำนาจเหนือเขานั้น เขาเรียกว่าเจ้าบุญนายคุณ แต่พวกท่านจะหาเป็นอย่างนั้นไม่ ผู้ใดในพวกท่านที่เป็นใหญ่ที่สุด ให้ผู้นั้นเป็นเหมือนผู้เยาว์ที่สุด และผู้ใดเป็นนายให้ผู้นั้นเป็นเหมือนคนรับใช้ ด้วยว่าใครเป็นใหญ่กว่า ผู้ที่นั่งโต๊ะหรือผู้เดินโต๊ะ ผู้ที่นั่งโต๊ะมิใช่หรือ แต่ว่าเราอยู่ท่ามกลางท่านทั้งหลายเหมือนผู้รับใช้” (ลก. 22:25-27)

(2) <u>ชุมชนซึ่งคนมารวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง</u> (Sign of Koinonia) อาณาจักรของพระเจ้าอยู่ท่ามกลางกลุ่มคนที่มีความเป็นพี่น้องกัน พระเยซูสื่อสารถึงอาณาจักรของพระเจ้าผ่านวาทะซึ่งแสดงถึงการต้อนรับและมอบความเป็นพี่น้องให้กับทุกคน

“พระองค์ทอดพระเนตรคนที่นั่งล้อมรอบนั้นแล้วตรัสว่า ‘นี่เป็นมารดาและพี่น้องของเรา ผู้ใดจะกระทำตามพระทัยพระเจ้า ผู้นั้นแหละเป็นพี่น้องชายหญิงและมารดาของเรา’ ” (มธ. 12: 49-50)

“เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ซึ่งท่านได้กระทำแก่คนใดคนหนึ่งในพวกพี่น้องของเรานี้ ถึงแม้จะต่ำต้อยเพียงไร ก็เหมือนได้กระทำแก่เราด้วย” (มธ. 25:40)

“จงระวังให้ดีอย่าดูหมิ่นผู้เล็กน้อยเหล่านี้สักคนหนึ่ง ด้วยเรากล่าวแก่ท่านทั้งหลายว่า ทูตสวรรค์ประจำของเขาเฝ้าอยู่เสมอ ต่อพระพักตร์ของพระบิดาของเราผู้ทรงสถิตในสวรรค์” (มธ. 17:10)

(3) การประกาศพระวาจา (Sign of Martyria) เป็นการประกาศถึงอาณาจักรของพระเจ้าและแนวทางปฏิบัติเพื่อไปสู่อาณาจักรของพระเจ้า ผ่านการเทศน์สอนบอกเล่า ซึ่งความต่างของพระเยซูจากประกาศกอื่นๆ คือ พระองค์ประกาศว่าทรงเป็นบุตรของพระเจ้าที่ถูกส่งมาปฏิบัติภารกิจในโลก “เรารู้จักพระองค์ เพราะเรามาจากพระองค์ และพระองค์ได้ทรงใช้เรามา” (ยน. 7:29) นอกจากนี้ในพระวรสารยังปรากฏสัญญะที่พระเยซูใช้ประกาศถึงความเป็นผู้นำ ผู้ตาม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งจะอธิบายตามลำดับดังนี้

สัญญะที่พระเยซูใช้ประกาศถึงความเป็นผู้นำ ประกอบด้วยสัญญะที่แสดงถึงอำนาจของผู้นำและสัญญะที่แสดงถึงคุณสมบัติของผู้นำ

สัญญะที่แสดงถึงอำนาจของผู้นำ เป็นคำกล่าวของพระเยซูที่เป็นสัญญะแสดงถึงอำนาจในการมอบอำนาจหน้าที่ให้กับสาวก ได้แก่

- “เราจะมอบลูกกุญแจแผ่นดินสวรรค์ให้ไว้แก่ท่าน” (มธ. 16:19) คำว่า ”ลูกกุญแจ” มีความหมายโดยนัยหมายถึงอำนาจ ซึ่งพระเยซูมอบให้กับนักบุญเปโตร (เสรี พงศ์พิศ, 2545)

สัญญะที่แสดงถึงคุณสมบัติของผู้นำ นักบุญยอห์นบันทึกคำประกาศของพระเยซูต่อสาวกและประชาชน อันเป็นสัญญะที่แสดงถึงคุณสมบัติของพระองค์ในฐานะผู้นำไว้ 7 ประการ ดังนี้

- เราเป็นอาหารแห่งชีวิต (ยน. 6:35) ข้อความนี้พระเยซูตรัสขณะกำลังสั่งสอนในธรรมศาลาที่เมืองคาเปอรนาอุม ทำให้เกิดความคิดเห็นแตกแยกกันในหมู่พวกยิว และสาวกของพระองค์หลายคนก็เลิกติดตามพระองค์ พระเยซูเปรียบพระองค์เองเป็นอาหารที่ลงมาจากสวรรค์ “อาหาร” คือ เลือดและเนื้อของพระองค์ ซึ่งผู้ที่กินอาหารนี้จะไม่ตาย กล่าวคือ พระเยซูทรงมอบชีวิตพระองค์เองเพื่อให้คนที่มาหาและเชื่อในพระองค์จะมีชีวิตนิรันดร อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดของชาวยิวที่จะมีชีวิตนิรันดรร่วมกับพระเจ้าในสวรรค์ พระองค์จึงเป็นผู้นำที่มอบชีวิตเพื่อเลี้ยงดูผู้ตามของพระองค์เพื่อให้เขามีชีวิต

- เราเป็นความสว่างของโลก (ยน. 8:12) ข้อความนี้พระเยซูตรัสขณะกำลังสั่งสอนประชาชนที่คลังเงิน ในบริเวณพระวิหาร ทำให้เกิดความขัดแย้งกับพวกฟาริสี พระเยซูเปรียบพระองค์เองเป็นความสว่างส่องทางคนที่ติดตามพระองค์ด้วยความเชื่อ ทรงอธิบายว่าเขาเหล่านั้นจะไม่อยู่ในความมืดแต่จะมีความสว่างแห่งชีวิต ความสว่างในพระคัมภีร์เป็นสัญลักษณ์ของพระเจ้าและความบริสุทธิ์ของพระองค์ (กจ. 9:3, 1ยน. 1:5) ส่วนความมืดเป็นสัญลักษณ์แห่งความชั่ว ความบาป และความโง่เขลา (เอ็ดวิน เอ. บลัม, 1998:207) พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าผู้บริสุทธิ์ซึ่งมาเพื่อนำทางคนที่ติดตามพระองค์ให้อยู่ในเส้นทางของความดี

- เราเป็นประตูของแกะทั้งหลาย (ยน. 10:7, 9) ข้อความนี้ทรงตรัสกับฝูงชน แต่พวกเขาไม่เข้าใจความหมายของพระดำรัสนี้ ในตะวันออกกลาง คอกแกะจะเป็นที่อยู่ของแกะหลายฝูง เมื่อคนเลี้ยงแกะเข้าไปในคอกแกะแล้ว จะเรียกแกะของตนให้ออกมาจากแกะฝูงอื่น แล้วคนเลี้ยงแกะจะยืนที่ทางเข้าคอก โดยทำหน้าที่เป็นเหมือนประตู แกะสามารถเดินออกไปที่ทุ่งหญ้าทางประตูด้านหน้าคอก (เอ็ดวิน เอ. บลัม, 1998:221) พระเยซูเปรียบเทียบพระองค์เองเป็นประตู ทรงกล่าวว่าผู้ที่เข้าไปทางพระองค์จะรอดและพบอาหาร หมายถึงพระองค์เป็นทางเข้าออกเดียวไปสู่อาณาจักรสวรรค์ที่มนุษย์สามารถเข้าไปรับสิ่งที่พระเจ้าจัดเตรียมให้นั่นคือชีวิตนิรันดร

- เราเป็นผู้เลี้ยงที่ดี (ยน. 10:11,14) ข้อความนี้พระเยซูตรัสต่อจากคำอุปมาเรื่องคอกแกะ ซึ่งพระดำรัสนี้ทำให้พวกยิวมีความเห็นแตกแยกกันเกี่ยวกับพระองค์ พระเยซูเปรียบเทียบพระองค์เองเป็นผู้เลี้ยงแกะหรือชุมพาบาลที่ดี ซึ่งภาพของผู้เลี้ยงแกะกับแกะเป็นการเปรียบเทียบที่ใช้โดยทั่วไปในตะวันออกกลาง กษัตริย์และปุโรหิตเรียกตัวเองว่าเป็นผู้เลี้ยงแกะและเรียกราษฎรว่าเป็นแกะของเขา คนเลี้ยงแกะจะรู้จักแกะของเขาเป็นอย่างดีและตั้งชื่อให้มัน เมื่อแกะได้ยินเสียงคนเลี้ยงที่มันคุ้นเคยมันก็จะตามเขา คนเลี้ยงนำแกะออกจากคอก รวมกันเป็นฝูงแล้วจึงเดินนำฝูงแกะออกไปในทุ่งหญ้าส่วนฝูงแกะก็จะเดินตามเขาไป (เอ็ดวิน เอ. บลัม, 1998: 220) พระองค์ตรัสว่า “ผู้เลี้ยงที่ดีนั้นย่อมสละชีวิตของตนเพื่อฝูงแกะ ...เราเป็นผู้เลี้ยงที่ดี เรารู้จักแกะของเราและแกะของเราก็รู้จักเรา” หมายถึง พระองค์เป็นผู้นำที่ยินดีตายเพื่อปกป้องผู้ติดตามพระองค์ พระองค์ทรงรู้จักผู้ตามของพระองค์และผู้ตามก็รู้จักพระองค์ เช่น มารีย์ มักดาลาที่จำพระองค์ได้เมื่อพระองค์เรียกชื่อของเธอ (ยน. 20:16)

- เราเป็นเหตุให้คนทั้งปวงเป็นขึ้นและมีชีวิต (ยน. 11:25) ข้อความนี้พระเยซูตรัสกับมารธาพี่สาวของลาซารัสสหายของพระเยซูที่เสียชีวิตไปแล้วสี่วัน มารธาทูลพระเยซูว่าเธอเชื่อที่พระองค์ตรัส จากนั้นพระเยซูก็เสด็จไปที่อุโมงค์ฝังศพและเรียกลาซารัสให้ฟื้นขึ้นจากความตาย พระวรสารบันทึกคำกล่าวของพระเยซูว่า “ผู้ที่วางใจในเรานั้น ถึงแม้ว่าเขาตายแล้วก็ยังจะมีชีวิตอีก และทุกคนที่มีชีวิตและวางใจในเราจะไม่ตายเลย” (ยน. 11:25-26) หมายถึง พระเยซูเป็นผู้นำที่ให้ชีวิตนิรันดร์ กล่าวคือ คนที่ติดตามพระเยซูด้วยความเชื่อจะมีชีวิตใหม่คือชีวิตนิรันดร์ร่วมกับพระเจ้า

- เราเป็นทางนั้น เป็นความจริง และเป็นชีวิต (ยน. 14:6) ข้อความนี้พระเยซูตรัสกับสาวกขณะรับประทานอาหารมื้อสุดท้าย พระองค์บอกบรรดาสาวกว่าจะเสด็จไปเตรียมที่ให้พวกเขาในพระนิเวศของพระบิดา และพวกเขารู้จักทางที่จะไปนั้น โธมัสทูลว่าเขาไม่ทราบว่าพระองค์จะเสด็จไปที่ไหน และจะรู้จักทางนั้นได้อย่างไร พระเยซูตรัสอธิบายว่า “ไม่มีผู้ใดมาถึงพระบิดาได้นอกจากจะมาทางเรา” (ยน. 14:6) หมายถึง พระเยซูทรงเป็นผู้นำที่นำทางไปสู่พระเจ้าพระบิดาได้อย่างแท้จริง ผู้ที่เชื่อในพระเยซูและติดตามพระองค์ก็จะได้พบกับ พระบิดาผู้เป็นความจริงและเป็นชีวิต

- เราเป็นเถาองุ่นแท้ (ยน. 15:1, 5) ข้อความนี้พระเยซูตรัสกับสาวกขณะรับประทานอาหารมื้อสุดท้ายและกำลังเตรียมตัวจะไปที่สวนเกทเสมนี พระเยซูอธิบายว่า “เราเป็นเถาองุ่น ท่านทั้งหลายเป็นแขนง ผู้ที่เข้าสนิทอยู่ในเราและเราเข้าสนิทอยู่ในเขา ผู้นั้นก็จะเกิดผลมาก เพราะถ้าแยกจากเราแล้วท่านจะทำสิ่งใดไม่ได้เลย” (ยน. 15:5) กล่าวคือ พระเยซูเปรียบพระองค์เป็นลำต้นองุ่น ซึ่งทำให้แขนงเกิดผลองุ่น พระองค์ในฐานะผู้นำจะเป็นที่พึ่งให้สาวกผู้ที่เชื่อพระเยซูและยึดความเชื่อนั้นไว้ก็จะประสบผลสำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากชีวิตของพระเยซูที่ทำงานในสาวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญญะที่พระเยซูใช้ประกาศถึงคุณสมบัติของผู้ตาม พระเยซูยกสิ่งพื้นฐานธรรมดามาเป็นสัญญะเปรียบเทียบให้ผู้รับสารเข้าใจถึงคุณสมบัติของผู้ตามพระองค์ ดังนี้

- "ท่านทั้งหลายเป็นเกลือแห่งโลก" (มธ. 5:13) ข้อความนี้พระเยซูตรัสขณะที่สอนสาวกและประชาชนบนภูเขา เกลือ เป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ พระเยซูกล่าวว่า "ถ้าเกลือนั้นหมดรสเค็มไปแล้ว...มีแต่จะทิ้งเสียสำหรับคนเหยียบย่ำ" หมายถึง ผู้ตามของพระองค์มีความดีและคุณประโยชน์ในตนเอง แต่หากไม่ทำความดี หรือไม่ทำตัวให้เป็นประโยชน์ก็ไม่มีคุณค่า

- "ท่านทั้งหลายเป็นความสว่างส่องโลก" (มธ. 5:14) พระเยซูอธิบายว่า "ท่านทั้งหลายก็เหมือนกับตะเกียง จงส่องสว่างแก่คนทั้งปวง เพื่อว่าเมื่อเขาได้เห็นความดีที่ท่านทำ เขาจะได้สรรเสริญพระบิดาของท่าน ผู้ทรงอยู่ในสวรรค์" (มธ. 5:16) สองข้อความนี้ พระเยซูตรัสขณะสอนบนภูเขาเช่นกัน "ความสว่าง" และ "ตะเกียง" เป็นสัญญะแสดงคุณสมบัติผู้ตามพระเยซู คือเป็นความสว่างแก่ทุกคนเช่นเดียวกับพระองค์ โดยการทำความดีเพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า

- "ถ้าผู้ใดใคร่ตามเรามาให้ผู้นั้นเอาชนะตัวเอง และรับกางเขนของตนแบกทุกวันและตามเรามา" (มธ. 16:24; มก. 8:34; ลก. 9: 23) ข้อความนี้พระเยซูตรัสกับสาวกหลังจากทำนายถึงมรณกรรมของพระองค์ "กางเขน" เป็น สัญญะแสดงถึงความทุกข์ยากลำบาก ซึ่งพระเยซูท้าทายผู้ตามพระองค์ให้มีความอดทนและยอมรับความทุกข์ยากลำบากของตนในทุกๆ วันเพื่อติดตามพระองค์

- "จงเอาแอกของเราแบกไว้ แล้วเรียนจากเรา เพราะว่าเราสุภาพและใจอ่อนน้อม และจิตใจท่านทั้งหลายจะได้พัก แอกของเราก็พอเหมาะ และภาระของเราก็เบา" (มธ. 11:29-30) ข้อความนี้พระเยซูตรัสหลังจากที่กล่าวเชิญชวนให้คนที่ทำงานเหนื่อยและแบกภาระหนักมาหาพระองค์ เพื่อจะหายเหนื่อยเป็นสุข "แอก" หมายถึง "หน้าที่" ที่พระเยซูจะมอบหมายให้ พระเยซูสอนผู้ตามให้รับหน้าที่ที่พระองค์มอบหมายให้และเรียนรู้จากพระองค์ และผู้ตามจะพบว่าหน้าที่นั้นเหมาะสมกับตน พวกเขาจะหายเหนื่อยและมีความสุข

- "ถ้าพวกท่านไม่กลับใจเป็นเหมือนเด็กเล็กๆ ท่าจะเข้าในแผ่นดินสวรรค์ไม่ได้เลย เหตุฉะนั้นถ้าผู้ใดถ่อมจิตใจลงเหมือนเด็กเล็กคนนี้ ผู้นั้นจะเป็นใหญ่ในแผ่นดินสวรรค์" (มธ. 18:3-4) ข้อความนี้พระเยซูตรัสขณะสาวกโต้เถียงกันเรื่องใครจะเป็นใหญ่ที่สุด พระเยซูจึงทรงเรียกเด็กเล็กๆ มาและตรัสสอน "เด็ก" ในสังคมยิวมีฐานะต่ำต้อย จึงเป็นสัญญะแสดงถึงความสุภาพถ่อมตน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่พระเยซูต้องการสอนสาวก

สัญญะที่พระเยซูใช้ประกาศถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม พระเยซูยกตัวอย่างคู่ความสัมพันธ์ต่างๆ มาเป็นสัญญะเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างพระองค์กับสาวก ได้แก่

- ครู กับ ศิษย์ "ศิษย์ไม่ใหญ่กว่าครู" (มธ. 10:24-25) พระเยซูเป็นทั้งผู้นำ และเป็นอาจารย์ของพวกสาวก พระองค์ตรัสว่า "ศิษย์ไม่ใหญ่กว่าครู แต่ศิษย์ทุกคนที่ได้รับการฝึกสอนครบแล้ว ก็จะเป็นเหมือนครูของตน" (ลก. 6:40) พระเยซูสอนว่าศิษย์ไม่ใหญ่กว่าอาจารย์ ผู้ตามย่อมเคารพผู้นำ และเมื่อเขาได้รับการฝึกสอนครบถ้วนแล้วจึงไปสามารถไปทำหน้าที่เหมือนกับผู้นำต่อไป

- นาย กับ ทาส/ บ่าว (ยน. 13:16) "ทาสไม่ใหญ่กว่านายของตน" (มธ. 10:24) พระเยซูสอนสาวกว่าผู้ตามต้องเคารพผู้นำ และให้เตรียมพร้อมอยู่เสมอ เหมือนกับคนใช้ที่รอรับนายของตนกลับมาจากงานสมรส (ลก. 12:36) ซึ่งบ่าวหรือผู้ตามควรกระทำตามคำสั่งของผู้นำโดยไม่ถือเป็นบุญคุณ เพราะเป็นหน้าที่ที่ผู้ตามต้องกระทำอยู่แล้ว (ลก. 17:10)

- ผู้ที่ใช้เขาไป กับ ทูต (ยน. 13:16) "ทูตจะเป็นใหญ่กว่าผู้ที่ใช้เขาไปก็หามิได้" พระเยซูตรัสกับสาวกหลังจากล้างเท้าพวกเขา โดยพระองค์สอนให้เขาล้างเท้ากันและกันตามที่พระองค์กระทำเป็นแบบอย่าง พระเยซูส่งอัครทูตออกไปสั่งสอน (มธ. 10:5-15; มก. 6:7-13; ลก. 9: 1-6, ลก. 10:1-12) ซึ่งพระเยซูเป็นผู้นำที่กระทำตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ตาม อบรมพวกเขาก่อนที่จะส่งไปเป็นตัวแทนกระทำตามแบบอย่างของพระองค์

- เจ้าบ้าน กับ ลูกบ้าน (มธ. 10:25) พระเยซูตรัสว่า "ถ้าเขาเรียกเจ้าบ้านว่าเบเอลเซบูล เขาจะเรียกลูกบ้านของเขามากยิ่งกว่านั้นสักเท่าใด" ข้อความนี้พระเยซูตรัสต่อจากคำเปรียบเรื่อง ศิษย์กับครู และ ทาสกับนาย (มธ. 10:24-25) พระเยซูโดนศัตรูกล่าวว่ามีผีสิง และทำหมายสำคัญโดยใช้อำนาจของผี (มธ. 12:23;มก. 3:22; ลก. 11:15) จึงตรัสเปรียบตนเองในฐานะผู้นำซึ่งมีผู้ตามอยู่ใต้การดูแลปกครอง เพื่อเตือนสาวกว่าย่อมโดนข่มเหงมากยิ่งกว่าพระองค์

- ผู้เลี้ยงแกะ กับ แกะ พระเยซูเรียกสาวกและประชาชนว่า "ฝูงแกะ" (มธ. 10:16, มธ. 26:31; มก. 14:27, ลก.12:32, ยน. 10:11-16) พระเยซูทรงอธิบายความสัมพันธ์ขณะสอนฝูงชนไว้สรุปได้ว่า ผู้เลี้ยงแกะ คือ ผู้นำที่รู้จักผู้ตาม เป็นผู้ที่ดูแล ปกป้อง จนกระทั่งยอมสละชีวิตเพื่อผู้ตามของเขา ส่วน แกะ คือ ผู้ตามย่อมรู้จักและฟังเสียงผู้นำของตน

- เถาองุ่น กับ แขนง (มธ. 15:1-8) พระเยซูตรัสกับสาวกขณะรับประทานอาหารมื้อสุดท้าย เป็นการเปรียบเทียบว่าพระองค์เป็นเถาองุ่น สาวกเป็นแขนงองุ่นที่ติดอยู่กับเถาและพระเจ้าเป็นผู้ดูแลรักษา ผู้ตามจึงต้องพึ่งพาผู้นำ ถ้าผู้ตาม (แขนง) แยกจากผู้นำ (เถาองุ่น) แล้ว ผู้ตามก็จะประสบความสำเร็จ (เกิดผล) ไม่ได้ และแขนงที่ไม่ออกผลนั้นพระเจ้าก็จะตัดทิ้ง ต้องเหี่ยวแห้งและถูกเก็บเอาไปเผาไฟ

- เจ้าบ่าว กับ เพื่อนเจ้าบ่าว (มธ. 9:15; มก. 2:19; ลก. 5:34-35) เมื่อคนมาทูลถามพระเยซูเรื่องศิษย์ของยอห์นและฟาริสีอดอาหารแต่ศิษย์ของพระองค์ไม่ถืออด พระองค์จึงตรัสว่า “ท่านจะให้สหายของเจ้าบ่าวอดอาหาร เมื่อเจ้าบ่าวยังอยู่กับเขากระนั้นหรือ แต่จะมีวันหนึ่งเมื่อเจ้าบ่าวจะต้องจากสหายไป ในวันนั้นสหายจะถืออดอาหาร” (ลก. 34-35) หมายถึงความสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความชื่นชมยินดีเมื่อผู้นำและผู้ตามยังอยู่ด้วยกัน แต่เมื่อผู้นำจากไปแล้วผู้ตามจึงเศร้าโศกและแสดงความเศร้าผ่านการอดอาหาร

- มิตรสหาย (ลก. 12:4, มธ. 26:50) พระเยซูเรียกสาวกของพระองค์ว่าเพื่อน โดยกล่าวว่า “ถ้าท่านทั้งหลายประพฤติตามที่เราสั่งท่าน ท่านก็จะเป็นมิตรสหายของเรา เราจะไม่เรียกท่านทั้งหลายว่าบ่าวอีก เพราะบ่าวไม่ทราบว่านายทำอะไร แต่เราเรียกท่านว่ามิตรสหาย เพราะว่าทุกสิ่งที่เราได้ยินจากพระบิดาของเรา เราได้สำแดงแก่ท่านแล้ว” (ยน. 15:14-15) หมายความว่า ถ้าสาวกปฏิบัติตนตามที่พระเยซูสั่ง คือ “จงรักกันและกัน” (ยน. 15:17) พวกเขาก็เป็นเพื่อนของพระองค์ ซึ่งความรักระหว่างเพื่อนของพระเยซูคือยอมตายเพื่อเพื่อนได้ (ยน. 15:13)

(4) <u>ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ</u> (Sign of Leitourgia) พระเยซูสื่อสารภาวะผู้นำของพระองค์ผ่านการใช้ภาษาเชิงสัญญะ ที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรม คือ ทรงสอนบทสวดภาวนา (ลก. 11:2-4)

“เมื่ออธิษฐาน จงว่า ‘ข้าแต่พระบิดา ขอให้พระนามของพระองค์เป็นที่เคารพสักการะ ขอให้แผ่นดินของพระองค์มาตั้งอยู่ ขอทรงโปรดประทานอาหารประจำวันแก่ข้าพระองค์ทั้งหลายทุกๆ วัน ขอทรงโปรดยกบาปผิดของข้าพระองค์ทั้งหลาย ด้วยว่าข้าพระองค์ยกความผิดของทุกคนที่ทำผิดต่อข้าพระองค์นั้น ขออย่าทรงนำข้าพระองค์เข้าไปในการทดลอง’ ”

อวัจนภาษา แบ่งเป็นสองส่วนคือ การใช้ Appeal ของอริสโตเติลและการใช้สัญญะ

<u>ส่วนที่ 1 การใช้ Appeal ของอริสโตเติล</u> กลยุทธ์เด่นด้านอวัจนภาษาที่พระเยซูทรงเลือกใช้เพื่อโน้มน้าวใจ ส่วนใหญ่เป็นการโน้มน้าวใจด้วยจิตวิทยา โดยทำให้ผู้รับสารอยู่ในสภาวะอารมณ์ที่เหมาะสมในการสื่อสาร (Pathos) ตัวอย่างเช่น

การมองไปรอบๆ ก่อนจะเทศน์สอน ซึ่งบ.สันติสุข (2005: 30) กล่าวว่าเป็นการเตรียมจิตใจคนให้พร้อมที่จะฟังคำสอนที่ไม่ซ้ำแบบใครและไม่มีใครคาดคิดมาก่อน “พระเยซูเจ้าทอดพระเนตรโดยรอบ แล้วตรัสกับบรรดาศิษย์ว่า ‘ยากจริงหนอที่คนมั่งมีจะเข้าสู่พระอาณาจักรของพระเจ้า อูฐจะลอดรูเข็มยังง่ายกว่าคนมั่งมีเข้าสู่พระอาณาจักรของพระเจ้า’ “ (มก. 10:23-25)

การสัมผัส พระเยซูสัมผัสกับคนที่ต่ำต้อยในสังคม เช่น คนป่วย คนบาป หรือเด็กๆ โดยไม่สนใจข้อห้ามเรื่องมลทินทางศาสนา แสดงถึงความรักและเมตตาและการยอมรับพวกเขาเป็นกลยุทธ์ที่สร้างการยอมรับให้กับบรรดากลุ่มชนชั้นล่าง

การลงมือปฏิบัติก่อนจะเทศน์สอน เช่น ขณะรับประทานอาหารเย็น พระเยซูทรงถอดฉลองพระองค์ออกวางไว้ เอาผ้าเช็ดตัวมาคาดเอว เทน้ำลงในอ่าง ทรงเอาน้ำล้างเท้าของสาวกและเช็ดด้วยผ้าที่ทรงคาดเอว เมื่อล้างเท้าครบทุกคนแล้วก็ทรงฉลองพระองค์ ประทับลงและตรัสว่า “ท่านทั้งหลายเรียกเราว่าพระอาจารย์และองค์พระผู้เป็นเจ้า ท่านเรียกถูกแล้ว เพราะเราเป็นเช่นนั้น ฉะนั้นถ้าเราผู้เป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าและพระอาจารย์ของท่านได้ล้างเท้าของพวกท่าน พวกท่านก็ควรจะล้างเท้าของกันและกันด้วย เพราะว่าเราได้วางแบบแก่ท่านแล้ว เพื่อให้ท่านทำเหมือนดังที่เราได้กระทำแก่ท่านด้วย” (ยน. 13:13-15) การลงมือปฏิบัติให้เห็นจริงก่อนจะตรัสสอนจึงช่วยจูงใจให้ผู้รับสารยอมรับและปฏิบัติตาม

การใช้ความเงียบ เช่น ครั้งหนึ่งขณะที่พระเยซูกำลังเทศน์สอนประชาชนในบริเวณพระวิหาร พวกฟาริสีและธรรมาจารย์พาผู้หญิงคนหนึ่งที่ถูกจับฐานล่วงประเวณีมาให้พระเยซูตัดสินเพื่อหาเหตุฟ้องพระองค์ พระเยซูทรงน้อมพระกายลงเอานิ้วพระหัตถ์เขียนที่ดิน เมื่อพวกเขายังทูลถามอยู่เรื่อยๆ พระองค์ก็ลุกขึ้นตรัสว่า “ผู้ใดในพวกท่านที่ไม่มีผิด ก็ให้ผู้นั้นเอาหินขว้างเขาก่อน” (ยน. 8: 7) แล้วพระองค์ก็ทรงน้อมพระกายลงเอานิ้วพระหัตถ์เขียนที่ดินอีก พระเยซูใช้ความเงียบปล่อยให้ผู้รับสารได้คิดพิจารณาถึงสิ่งที่พระองค์ตรัส ซึ่งพระวรสารก็บันทึกว่า “เมื่อเขาทั้งหลายได้ยินดังนั้น เขาทั้งหลายจึงออกไปทีละคนๆ เริ่มจากคนแก่คนแก่ เหลือแต่พระเยซูตามลำพังกับหญิงคนนั้น” (ยน. 8:9)

ส่วนที่ 2 การใช้สัญญะที่เป็นอวัจนภาษา เป็นอีกกลยุทธ์ที่พระเยซูเลือกใช้เพื่อสร้างการยอมรับ การใช้อวัจนภาษาเพื่อสร้างการยอมรับของพระเยซูทั้ง 4 ประการตามที่ บาทหลวง Emilio Alberich และบาทหลวง Jerome Vallabaraj (2004: 39) ได้กล่าวไว้ว่าพระเยซูสื่อสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงอาณาจักรของพระเจ้าที่ปรากฏในโลกผ่านเครื่องหมายสี่ประการ ได้แก่

(1) ภารกิจรักและรับใช้ (Sign of Diakonia) อาณาจักรของพระเจ้ารับรู้ได้ผ่านการแสดงความรักและรับใช้ ซึ่งภารกิจนี้เป็นพยานในการประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้า จากการศึกษาพระวรสารพบว่า ภารกิจรักและรับใช้ของพระเยซูทำให้พระองค์เป็นผู้นำที่แตกต่างจากผู้นำคนอื่นๆ พระเยซูไม่เพียงแค่สอนเท่านั้น แต่พระองค์ลงมือปฏิบัติภารกิจรักและรับใช้ทุกคนอยู่เสมอ เช่น ช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก (มก. 6:53-56, ลก. 8:10-11) เลี้ยงอาหารผู้ที่หิวโหย (มธ. 14:13-21, มก. 8:1-10) จัดการกับคนที่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น (มธ. 21:12-13, ยน. 2:14-15) และยอมตายบนไม้กางเขน (มก. 15: 33-41; ลก. 23:44-49) ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องความรักที่ยอมสละชีวิตเพื่อเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น ภารกิจรักและรับใช้จึงเป็นสัญญะแสดงถึงภาวะผู้นำของพระเยซู โดยพระองค์กระทำวิสัยทัศน์ในการรักพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ให้เห็นเป็นรูปธรรม พร้อมกับกระตุ้นให้ผู้รับสารปฏิบัติตามด้วย “จงกระทำอย่างนั้นแล้วจะได้ชีวิต” (ลก. 10:28) “ท่านจงไปทำเหมือนอย่างนั้นเถิด” (ลก. 10:37) “มิใช่ทุกคนที่เรียกเราว่า ‘พระองค์เจ้าข้า พระองค์เจ้าข้า’ จะได้เข้าในแผ่นดินสวรรค์ แต่ผู้ที่ปฏิบัติตามพระทัยพระบิดาของเราผู้ทรงสถิตในสวรรค์จึงจะเข้าได้” (มธ. 8:21)

(2) ชุมชนซึ่งคนมารวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง (Sign of Koinonia) พระเยซูสื่อสารถึงอาณาจักรของพระเจ้าโดยการต้อนรับทุกคนที่มาหาพระองค์ด้วยความเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นคนบาปอย่างเช่นโสเภณีหรือคนเก็บภาษี พระเยซูมอบความเป็นพี่น้องให้กับทุกคน ทุกเวลา ทรงร่วมรับประทานอาหารกับคนกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มผู้นำทางสังคมอย่างพวกฟาริสี (ลก. 7:36, 14:1-24) ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจนและคนต่ำต้อย (มธ. 15:32-39, มก. 6:30-44) รวมทั้งคนบาปเช่นคนเก็บภาษีด้วย (ลก. 5: 27-32, ลก. 19:1-10) การร่วมรับประทานอาหารเป็นการแสดงถึงมิตรภาพที่ดีต่อกัน พระเยซูทรงรับประทานอาหารกับสาวกเสมอๆ โดยเฉพาะอาหารมื้อสำคัญอย่างมื้ออาหารค่ำเพื่อเฉลิมฉลองเทศกาลปัสกา (มธ. 26:20; มก. 14:17; ลก. 22:14; ยน. 13:2)

สัญญะผ่านการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่รักกันฉันพี่น้อง ทำให้พระเยซูเป็นผู้นำที่แตกต่าง ซึ่งพระองค์ทรงสั่งให้สาวกปฏิบัติตามด้วย “เราให้บัญญัติใหม่ไว้แก่เจ้าทั้งหลาย คือให้เจ้ารักซึ่งกันและกัน เรารักเจ้าทั้งหลายมาแล้วอย่างไรเจ้าจงรักกันและกันด้วยอย่างนั้น ถ้าเจ้าทั้งหลายรักกันและกัน ดังนี้แหละคนทั้งปวงก็จะรู้ได้ว่าเจ้าทั้งหลายเป็นสาวกของเรา” (ยน. 13:34-35) “ท่านทั้งหลายจงมีเกลือในตัวและจงอยู่สงบสุข สามัคคีซึ่งกันและกัน” (มก. 9:50)

3. <u>การประกาศพระวาจา</u> (Sign of Martyria) เป็นการประกาศถึงอาณาจักรของพระเจ้าและแนวทางปฏิบัติเพื่อไปสู่อาณาจักรของพระเจ้า ด้วยอวัจนภาษาคือภารกิจรักและรับใช้ นอกจากนี้ยังมีการประกาศด้วยสัญญะที่เป็นอวัจนภาษาด้วย

สัญญะแสดงถึงคุณสมบัติของพระเยซูในฐานะผู้นำ ได้แก่

- การดำเนินนำหน้าสาวก “เมื่อกำลังเดินทางจะขึ้นไปยังกรุงเยรูซาเล็ม พระเยซูก็เสด็จนำหน้าเขา ฝ่ายเหล่าสาวกก็พากันคิดประหลาดใจ และคนที่เดินมาข้างหลังก็หวาดกลัว” (มก. 10:32) การเสด็จกรุงเยรูซาเล็มครั้งนี้เป็นช่วงที่การต่อต้านพระเยซูมีอย่างรุนแรง ซึ่งศัตรูก็วางแผนปองร้ายพระองค์ พระเยซูทรงทราบว่าพระองค์จะถูกจับและประหาร แต่พระองค์ก็แสดงความกล้าเสี่ยงและมุ่งมั่นจะทำภารกิจตามเป้าหมายให้สำเร็จ

- การทรงขี่ลาเสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็ม (มธ. 21:1-11; มก. 11:1-11; ลก. 19:28-40; ยน. 12:12-19) ตามที่มัทธิวและยอห์นยกคำของผู้เผยพระวจนะว่า “จงบอกชาวศิโยนว่า กษัตริย์ของท่านเสด็จมาหาท่าน โดยพระทัยอ่อนสุภาพ ทรงลา ทรงลูกลา” (มธ. 21:5) “ธิดาแห่งศิโยนเอ๋ย อย่ากลัวเลย จงดู กษัตริย์ของเธอทรงลูกลาเสด็จมา” (ยน. 12:15) แสดงให้เห็นว่าพระเยซูเป็นผู้นำแบบสุภาพถ่อมตน มาอย่างสันติ มิใช่ทรงม้าศึกอย่างกษัตริย์ทั่วไป

- การล้างเท้าสาวก (ยน. 13: 1-20) ระหว่างรับประทานอาหารมื้อสุดท้าย พระเยซูทรงปฏิบัติหน้าที่ของทาสโดยการล้างเท้าสาวกทุกคนเพื่อสอนถึงแบบฉบับของผู้นำที่ถ่อมตนรับใช้ผู้อื่นด้วยความรัก ดังที่พระองค์ตรัสสอนสาวกอยู่เสมอ (มธ. 20:25-28; มก. 10:42-45; ลก. 22:24-27, มธ. 23:11-12)

- การหักขนมปังแจกสาวก (มธ. 14:19; มก. 6:41; ลก. 9:16; ยน. 6:11, มธ. 15:36; มก. 8:6, มธ. 26:26; มก. 14:22; ลก. 22:19) พระวรสารบันทึกการหักขนมปังของพระเยซูไว้ 3 เหตุการณ์คือ การเลี้ยงคน 5,000 คน การเลี้ยงคน 4,000 คน และในการรับประทานอาหารมื้อสุดท้ายกับสาวก เป็นสัญญะแสดงถึงคุณสมบัติความเป็นผู้นำที่จะเสียสละแบ่งปันสิ่งที่ตนเองมีเพื่อสาวก นอกจากนี้ การที่พระเยซูให้ความหมาย “ขนมปัง” ว่าเป็นสัญญะของ “พระกาย” พระองค์นั้น การหักขนมปังให้กับผู้อื่นได้รับประทานก็ตีความได้ว่าพระองค์เป็นผู้นำที่เสียสละตนเองเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทำให้ให้เขาสามารถดำรงชีวิตได้ต่อไป

- การยอมสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน (มธ. 27:45-56; มก. 15:33-41; ลก. 23:44-49; ยน. 19:28-30) พระองค์ตรัสกับฝูงชนว่า “เราสละชีวิตด้วยใจสมัครของเราเอง” (ยน. 10:18) และตรัสแก่สาวกว่า “ไม่มีผู้ใดมีความรักที่ยิ่งใหญ่กว่านี้ คือการที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะสละชีวิตของตนเพื่อมิตรสหายของตน” (ยน. 15:13) การสละชีวิตของพระองค์แสดงถึงคุณสมบัติของผู้นำที่รักและทุ่มเทต่อผู้ตาม โดยมองว่าผู้ตามเป็นเพื่อนที่ผู้นำยินดีสละชีวิตเพื่อพวกเขาได้

(4) <u>ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ</u> (Sign of Leitourgia) พระเยซูสื่อสารภาวะผู้นำผ่านสัญญะที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมที่เป็นอวัจนภาษา คือ การตั้งพิธีศีลมหาสนิท (มธ. 26: 26-29; มก. 14:22-26; ลก. 22: 15-20) พระเยซูเลือกขนบในชีวิตประจำวัน คือการรับประทานอาหารมาตั้งเป็นพิธีกรรมซึ่งเป็นสัญญะของกลุ่ม ให้พวกสาวกกระทำเพื่อระลึกถึงพระองค์ โดยใช้ขนมปังและเหล้าองุ่นซึ่งเป็นส่วนประกอบของมื้ออาหารโดยทั่วไป (ยอห์น เอ. มาร์ติน, 1998) เป็นสัญญะแทนพระกายและพระโลหิตของพระองค์ ซึ่งมีความหมายเป็นพันธสัญญาใหม่เพื่อยกบาปของมนุษย์ พิธีนี้เป็นสัญญะที่ทำให้สาวกจำพระเยซูได้เมื่อทรงคืนพระชนม์ (ลก. 24:30-31, 35) ซึ่งบทภาวนาที่พระเยซูสอนรวมทั้งพิธีศีลมหาสนิทได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชาวคริสต์ที่เป็นเสมือนงานเลี้ยงของพระเจ้า

4. การวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม

เป็นอีกกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตามของพระเยซู ร่วมกับการวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์ผู้รับสาร และการเลือกสารและภาษา ในการวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมผู้สื่อสารจะต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ และช่วงเวลาในการสื่อสาร ในเรื่องเวลาและช่วงเวลาในการสื่อสาร พระเยซูใช้กลยุทธ์หลักในการให้ความสำคัญกับทุกคนและสื่อสารทันทีในช่วงเวลาที่คู่สื่อสารต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเช้ามืด ตอนกลางคืน ระหว่างรับประทานอาหาร หรือในขณะที่เดินทาง เป็นต้น

ในพระวรสารปรากฏคำตรัสของพระเยซูซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงพิจารณาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในเรื่องเวลา เช่น พระองค์ตรัสกับมารดาว่า “เวลาของข้าพเจ้ายังมาไม่ถึง” (ยน. 2:4) เมื่อมารดามาบอกพระเยซูขณะร่วมในงานเลี้ยงแต่งงานว่าเหล้าองุ่นหมด และในระหว่างอาหารค่ำมื้อสุดท้าย นักบุญยอห์นเขียนว่า “พระเยซูทรงทราบว่า ถึงเวลาแล้วที่พระองค์จะทรงจากโลกนี้ไปหาพระบิดา” (ยน. 13:1) ซึ่งพระเยซูก็ตรัสเตือนประชาชนให้สังเกตเครื่องหมายแห่งกาลเวลาด้วย “เจ้าทั้งหลายรู้จักวิจัยความเป็นไปของแผ่นดินและท้องฟ้า แต่เหตุไฉนพวกเจ้าวิจัยความเป็นไปของยุคนี้ไม่ได้” (ลก. 13:56) จึงแสดงให้เห็นว่าพระเยซูพิจารณาเรื่องเวลาในการสื่อสารอยู่เสมอ

สำหรับสถานที่ในการสื่อสาร พระเยซูสื่อสารตามสถานที่ต่างๆ อย่างหลายหลาย เพื่อเข้าถึงผู้รับสารกลุ่มต่างๆ เช่น ในธรรมศาลาที่ซึ่งเป็นโรงเรียนและศูนย์กลางของชุมชนที่คนจะไปรวมตัวกันประกอบศาสนกิจ ในบริเวณทุ่งนา บนภูเขา ที่ชายทะเลสาบ ตามถนน เป็นต้น เพื่อเข้าถึงผู้รับสารส่วนใหญ่ในสังคมปาเลสไตน์สมัยพระเยซูก็คือกลุ่มชนชั้นล่างที่ถูกขับออกจากสังคมและชาวต่างชาติ แสดงถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อเข้าถึงคนทุกกลุ่ม และทำให้ผู้คนสามารถเข้าหาพระเยซูได้อย่างอิสระอีกด้วย ในขณะที่เมื่อพระเยซูจะสื่อสารกับผู้รับสารกลุ่มเล็กอย่างสาวก พระเยซูจะสื่อสารในบ้านเพื่อสอนบทเรียนที่สำคัญเฉพาะกับพวกเขา

การสื่อสารของพระเยซูจะปรับไปตามสภาพแวดล้อม แสดงถึงการวิเคราะห์สถานที่สำหรับใช้ในการสื่อสาร อาทิเช่น “ครั้นทอดพระเนตรเห็นคนมากดังนั้น พระองค์ก็เสด็จขึ้นไปบนภูเขาและเมื่อประทับแล้ว เหล่าสาวกของพระองค์มาเฝ้าพระองค์ แล้วพระองค์จึงตรัสสอนเขาว่า” (มธ. 5:1-2) “ประชาชนเป็นอันมากพากันมาหาพระองค์ เหตุฉะนั้นพระองค์จึงได้เสด็จลงไปประทับในเรือที่ทะเล และประชาชนอยู่บนฝั่ง พระองค์จึงตรัสสั่งสอนเขาหลายประการเป็นคำอุปมา” (มก. 4: 1-2) เป็นต้น เป็นการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเพื่อสื่อสารอย่างมี

ประสิทธิภาพมากที่สุด กล่าวคือ เสียงสะท้อนบนภูเขาและลมจากทะเลที่พัดเข้าสู่ฝั่งจะช่วยให้ผู้รับสารซึ่งมีจำนวนมากได้ยินเสียงของพระเยซูอย่างทั่วถึง

สรุปได้ว่าพระเยซูทรงใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการสื่อสาร ได้แก่ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์ผู้รับสาร การเลือกสารและภาษา และการวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างการยอมรับจากผู้รับสารของพระองค์ นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งจะอธิบายขั้นตอนต่างๆ ที่นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของพระเยซูในลำดับต่อไป

ขั้นตอนที่นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charisma)

จากการศึกษาการสื่อสารของพระเยซูที่ปรากฏในพระวรสารทั้งสี่เล่มพบมิติด้านพฤติกรรมการสื่อสารซึ่งเชื่อมโยงไปสู่ภาวะผู้นำของพระเยซูคล้ายคลึงกับแบบจำลองกระบวนการภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ Conger (1989)

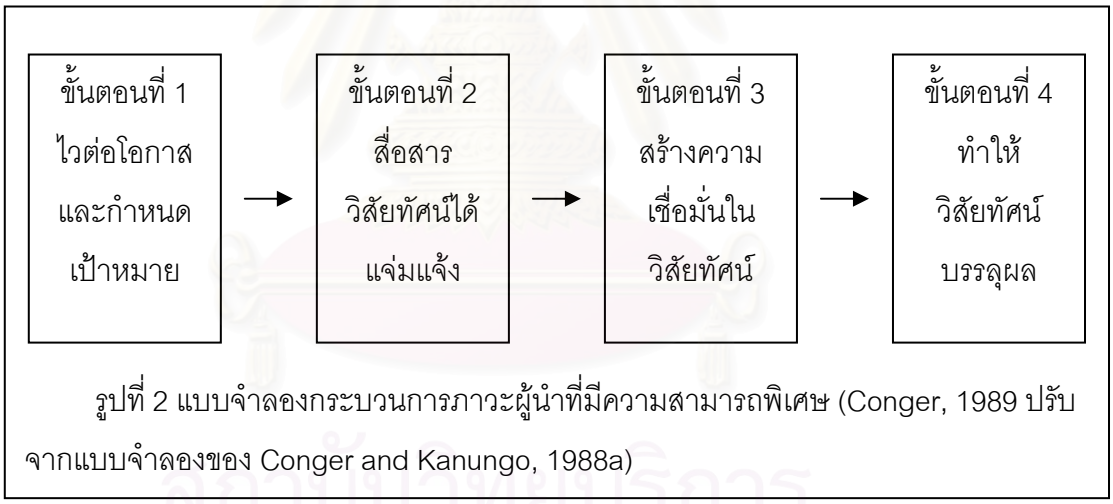

รูปที่ 2 แบบจำลองกระบวนการภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Conger, 1989 ปรับจากแบบจำลองของ Conger and Kanungo, 1988a)

ขั้นตอนที่ 1 ไวต่อโอกาสและกำหนดเป้าหมาย (Sensing Opportunity and Formulating a Vision) สังคมปาเลสไตน์ในสมัยนั้นไม่มีประกาศกผู้เผยพระวจนะของพระเจ้ามาเป็นเวลานานประมาณ 400ปี (John L. McLaughlin, 2001) ชาวยิวต่างรอคอยพระเมสสิยาห์ที่พระเจ้าสัญญาว่าจะประทานให้ เมื่อยอห์นออกเทศนาให้คนกลับใจและให้บัพติศมาแก่ประชาชนเพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งการสำนึกบาปและกลับใจมาหาพระเจ้า ชาวยิวจำนวนมากไปหายอห์น รวมทั้งบรรดาผู้นำทางศาสนาที่ไปถามยอห์นว่าเขาใช่พระเมสสิยาห์หรือไม่ ยอห์นได้ปฏิเสธโดยกล่าวว่าตนเป็นผู้เตรียมทางเท่านั้น พระเยซูไปรับบัพติศมาจากยอห์นและเขาก็เป็นพยานให้กับพระองค์ จากนั้นพระเยซูเริ่มออกเดินทางไปตามเมืองต่างๆ ทั่วแคว้นกาลิลี เพื่อประกาศแก่

ประชาชนว่า “เวลากำหนดมาถึงแล้ว และแผ่นดินของพระเจ้าก็มาใกล้แล้ว จงกลับใจเสียใหม่ และเชื่อข่าวประเสริฐเถิด” (มก. 1:15)

เมื่อภารกิจของพระเยซูเริ่มดำเนินไป พระองค์เสด็จยังที่ต่างๆ และทรงใช้โอกาสขณะกำลังเดินทางไปประกาศหรือกำลังสอนเรียกคนให้มาเป็นสาวกของพระองค์ เช่น ขณะสอนประชาชนบนเรือของเปโตร พระองค์เรียกให้เขาหย่อนอวนลงจับปลาทั้งๆ ที่เขาเพิ่งจับปลาตลอดคืนและไม่ได้ปลาเลย แต่เปโตรก็ทำตามและจับปลาได้เป็นอันมาก พระเยซูเรียกให้เขาติดตามพระองค์และกำหนดเป้าหมายว่า “ตั้งแต่นี้ไปท่านจะเป็นผู้จับคน” (ลก. 5:1-10) การสื่อสารของพระองค์กับสาวกพวกแรกแสดงให้เห็นว่าพระเยซูกำหนดวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจน “ให้เราทั้งหลายไปในตำบลบ้านใกล้เคียง เพื่อเราจะได้ประกาศที่นั่นด้วย ที่เรามาก็เพื่อการนั้นเอง” (มก. 1:38) แสดงถึงเป้าหมายของพระองค์ในการประกาศต่อทุกคนในสังคม

ความไวต่อโอกาสของพระเยซูปรากฏให้เห็นอีกหลายครั้งในพระวรสาร พระเยซูเข้าไปสื่อสารกับทุกคนในเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะคนที่กำลังประสบความทุกข์ พระองค์มักจะปลอบใจและให้กำลังใจคู่สื่อสารดังที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากพระเยซูจะเข้าไปสื่อสารกับผู้คนเมื่อมีโอกาสแล้ว มีหลายครั้งที่พระเยซูใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสในการสั่งสอนทั้งสาวกและประชาชน เช่น พระเยซูใช้เหตุการณ์ที่สาวกไม่สามารถรักษาเด็กที่ป่วยเป็นโรคลมบ้าหมูมาสอนสาวกเรื่องความเชื่อที่มั่นคง (มธ. 17:14-20) หรือการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในเหตุการณ์การถูกทดลองจากผู้นำทางสังคมมาชี้ให้ประชาชนเห็นโฉมหน้าอันแท้จริงของพวกเขา เช่น ตอนที่ฟาริสีและธรรมาจารย์ทูลถามเรื่องไม่ปฏิบัติตามคำสอนของบรรพบุรุษในการทำพิธีชำระก่อนเสวย (มธ. 15:1-9;มก. 7:1-13) พระเยซูกล่าวโต้ตอบและเรียกประชาชนมาสอนถึงสิ่งที่ทำให้เป็นมลทินอันแท้จริงซึ่งมาจากจิตใจมนุษย์ (มธ. 15:10-20; มก. 7:14-23) รวมทั้งเหตุการณ์ในบั้นปลายชีวิตของพระเยซู ที่พระองค์ทรงตั้งพระทัยแน่วแน่เสด็จเข้ากรุงเยรูซาเล็ม ยอมให้จับตรึงกางเขนและกลับฟื้นขึ้นมาจากความตาย ในช่วงเทศกาลปัสกาก็แสดงให้เห็นว่าพระเยซูไวต่อโอกาสและกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ซึ่งบ๊อบ ไบร์เนอร์ (2549: 39) กล่าวว่าเป็นกลยุทธ์อันชาญฉลาดของพระเยซู เพราะในระหว่างเทศกาลปัสกา ชาวยิวจากทั่วสารทิศเดินทางมายังกรุงเยรูซาเล็ม ดังนั้นพวกเขาจึงเป็นพยานถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพระเยซู

โดยสรุปแล้วมิติด้านพฤติกรรมการสื่อสารของพระเยซูในขั้นตอนแรก คือ ไวต่อโอกาสและกำหนดเป้าหมาย พบว่าพระเยซูได้ประเมินสถานการณ์ ข้อจำกัดต่างๆ ความต้องการของบุคคลแวดล้อม และมองเห็นโอกาสที่เหมาะสมในการสื่อสารวิสัยทัศน์ ซึ่งนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2 ตามแบบจำลอง

ขั้นตอนที่สอง สื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างแจ่มแจ้ง (Articulating the Vision) พระเยซูสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนด้วยการประกาศตั้งแต่เริ่มภารกิจของพระองค์ ข่าวสารที่พระองค์ประกาศคือเรื่อง อาณาจักรของพระเจ้าและแนวทางปฏิบัติเพื่อไปสู่อาณาจักรของพระเจ้า พระเยซูตรัสว่า “แผ่นดินของพระเจ้าอยู่ท่ามกลางท่านทั้งหลาย” (ลก. 17:21) และเสนออาณาจักรของพระเจ้าในโลกนี้ นั่นคือสังคมที่คนอยู่ร่วมกันด้วยความรักโดยมีรากฐานมาจากธรรมบัญญัติข้อที่สำคัญที่สุด นั่นคือ *“จงรักพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าของเจ้า ด้วยสุดใจสุดจิตของเจ้า และด้วยสิ้นสุดความคิดของเจ้า และ จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง”* (มธ. 22:37,39) ซึ่งพระเยซูใช้วาทะหลายหลายรูปแบบในการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน ได้แก่ การประกาศ การตั้งคำถามเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ การใช้คำอุปมาหรือเรื่องเล่า การยกตัวอย่างที่หลากหลาย การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร การกล่าวคำทำนายหรือพยากรณ์ การกล่าวคำตำหนิ และการใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม ร่วมกับการใช้สื่อวัตถุในการสื่อสาร อาทิ นก เด็ก และเหรียญเงิน เป็นต้น มาประกอบการสื่อสารวิสัยทัศน์ของพระองค์

นอกจากนี้พระเยซูยังเป็นผู้นำในการประกอบภารกิจรักและรับใช้ต่อคนในสังคม นั่นคือการเทศน์สอนประชาชน การรักษาโรค การขับผีซึ่งชาวยิวในสมัยนั้นเชื่อว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ การเรียกคนตายให้กลับมีชีวิต การเลี้ยงอาหารผู้หิวโหย เป็นต้น ซึ่งพระวรสารบันทึกว่าพระเยซูกระทำภารกิจรักและรับใช้เพราะพระองค์เมตตาสงสารประชาชน (ลก.7:13, มธ.14:14) ภารกิจรักและรับใช้ของพระเยซูจึงเป็นการสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างแจ่มแจ้ง เป็นสัญญะซึ่งแสดงถึงอาณาจักรของพระเจ้าที่ปรากฏในโลกและแสดงถึงภาวะผู้นำของพระเยซูด้วย กล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมใน**ขั้นตอนที่ 3 สร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์** (Building Trust in the Vision) **และขั้นตอนที่ 4 ทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผล** (Achieving the Vision) ในเวลาเดียวกัน เมื่อพิจารณาวาทะของพระเยซูที่บันทึกในพระวรสารพบว่าไม่มีถ้อยคำที่แสดงถึงความลังเลไม่แน่ใจ พระองค์มักจะกล่าวย้ำให้คนมีความเชื่ออยู่เสมอ การประกาศด้วยความเชื่อมั่นร่วมกับการประกอบภารกิจรักและรับใช้ของพระเยซูจึงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์พร้อมกับทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผล คือ พระเยซูปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์สอนทำให้อาณาจักรของพระเจ้าปรากฏขึ้นบนโลก

พฤติกรรมการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างแจ่มแจ้ง การสร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์และการทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลนั้น พระเยซูกระทำตั้งแต่ช่วงแรกของการประกอบภารกิจ คำสอนที่ไม่เหมือนใครและภารกิจที่พระองค์กระทำ สร้างอิทธิพลต่อผู้รับสารทำให้บางคนที่พบเห็นเกิดความเชื่อมั่นในพระเยซูและวิสัยทัศน์ที่พระองค์ประกาศ (ยน. 2:11, 4:41) พระเยซูเริ่มเป็นที่รู้จัก

จึงมีผู้คนจากที่ต่างๆ เดินทางมาเพื่อฟังพระเยซูสอนและขอให้พระองค์ช่วยรักษาโรค ซึ่งภารกิจในการรักษาโรค ขับผี และเรียกคนตายให้ฟื้นนั้นเป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ของพระองค์ (ยน. 2:11, 4:41) ประชาชนยอมรับและเชื่อว่าพระเยซูเป็นประกาศกผู้เผยพระวจนะของพระเจ้า ยกเว้นประชาชนที่นาซาเร็ธเมืองที่พระเยซูอาศัยอยู่ พระเยซูจึงเสด็จไปประกอบภารกิจที่เมืองอื่น คำตรัสของพระเยซูบางเรื่อง เช่น กล่าวกับคนป่วยหรือคนบาปว่าบาปของเขาได้รับการอภัยแล้ว หรือกล่าวว่าพระองค์เป็นบุตรของพระเจ้าพระบิดา รวมทั้งการรักษาโรคในวันสะบาโตซึ่งเป็นการผิดกฎของยิว ทำให้ผู้นำทางสังคมและศาสนา คือ พวกฟาริสีและธรรมาจารย์คิดว่าพระองค์หมิ่นประมาทพระเจ้า พวกผู้นำทางสังคมจึงต่อต้านพระเยซูโดยวางอุบายหรือจ้องจับผิดพระองค์ พระเยซูประกอบภารกิจต่อไปท่ามกลางการยอมรับและการต่อต้าน ในการสอนพระองค์เปลี่ยนมาใช้อุปมามากขึ้น พร้อมกับใช้การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจให้คนเชื่อและยอมรับโดยใช้ ethos และ pathos รวมทั้งจุดจูงใจในสาร อาทิ จุดจูงใจโดยใช้ความกลัว จุดจูงใจโดยใช้รางวัล เป็นต้น ในการสื่อสารกับสาวกและประชาชน ซึ่งคำพูดและการกระทำที่สอดคล้องกันของพระเยซู รวมทั้งการทุ่มเทอุทิศตนในการทำตามวิสัยทัศน์จนไม่มีเวลาจะรับประทานอาหาร (มก. 3:20) เผชิญหน้ากับการท้าทายและสถานการณ์ที่เสี่ยงภัยเพื่อสิ่งที่พระองค์เชื่อ (ลก. 6: 6-11, มธ. 21:16, มก. 9:14-16) ล้วนเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ของพระองค์ให้แก่เหล่าสาวก พวกเขารับหน้าที่ออกไปประกาศอาณาจักรพระเจ้าและประกอบภารกิจรักและรับใช้ตามวิสัยทัศน์ของพระเยซู (มธ. 10:5-15; มก. 6: 7-13; ลก. 9: 1-6, ลก. 10:1-12) ในขณะที่เมื่อสื่อสารกับผู้ที่ต่อต้านพระองค์ได้แก่ ผู้นำทางสังคมและศาสนา รวมทั้งประชาชนที่ไม่ยอมรับพระองค์ พระเยซูเน้นใช้ logos โดยเฉพาะการยกตัวอย่างเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ การยกพระคัมภีร์และธรรมบัญญัติ ยกความประพฤติของพวกเขาเอง พยานต่างๆ เช่น พระเจ้าและภารกิจที่พระเยซูกระทำเพื่อโน้มน้าวใจให้เขาเชื่อและยอมรับพระองค์ ในช่วงสุดท้ายของชีวิตพระเยซูเน้นการสื่อสารเพื่ออบรมอัครสาวก 12 คนเป็นพิเศษ ซึ่งสัญญะทั้งสี่ประการที่พระเยซูใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ ภารกิจรักและรับใช้ ชุมชน ซึ่งคนมารวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง การประกาศพระวาจา ร่วมกับขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ นั้นแสดงถึงภาวะผู้นำของพระเยซูและเป็นการประกาศวิสัยทัศน์เรื่องอาณาจักรของพระเจ้าที่ปรากฏในโลกอย่างชัดเจน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลพร้อมกันด้วย ซึ่งพระเยซูเป็นผู้นำที่ชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามอยู่เสมอ “มิใช่ทุกคนที่เรียกเราว่า ‘พระองค์เจ้าข้า พระองค์เจ้าข้า’ จะได้เข้าในแผ่นดินสวรรค์ แต่ผู้ที่ปฏิบัติตามน้ำพระทัยพระบิดาของเรา ผู้ทรงสถิตในสวรรค์จึงจะเข้าได้” (มธ. 7:21)

จากขั้นตอนต่างๆ ทั้งสี่ขั้นตอนดังกล่าว แสดงถึงกระบวนการในการสื่อสารทั้งด้วยวัจนภาษาและอวัจนภาษาของพระเยซู ซึ่งนำไปสู่ภาวะผู้นำแบบไม่เป็นทางการในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตเมื่อประมาณสองพันปีก่อน เมื่อวิเคราะห์การรับรู้ความเป็นผู้นำของพระเยซูในกลุ่มสาวกนั้น พระเยซูทรงเป็นผู้นำอย่างฉับพลันในสังคม แต่ทรงได้รับการเจิมหรือแต่งตั้งจากพระเจ้า โดยในการรับบัพติศมาของพระเยซู มีพระสุรเสียงและมีพระจิตของพระเจ้าดุจนกพิราบมาสถิตเหนือพระองค์ (มธ. 3:13-17; มก. 1:9-11; ลก. 3:21-22) พวกสาวกยอมรับพระเยซูจากสิ่งที่พระองค์กระทำก่อน ได้แก่ คำสอนและภารกิจซึ่งเป็นหมายสำคัญต่างๆ หลังจากนั้นพวกเขาจึงยอมรับพระองค์ในสิ่งที่เป็น โดยเชื่อว่าพระองค์ทรงเป็นพระบุตรพระเจ้าที่ลงมาบังเกิดในโลก เป็นเชื้อสายของกษัตริย์ตามที่มีบันทึกไว้ในพระคัมภีร์พระธรรมเก่า พระเยซูเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารที่แสดงถึงคุณลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนใคร โดยใช้กลยุทธ์การวิเคราะห์ตนเอง กลยุทธ์การวิเคราะห์ผู้รับสาร กลยุทธ์การเลือกสารและภาษา ประกอบด้วยการใช้ Ethos Pathos และ Logos ร่วมกับการใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม และการใช้สัญญะ และกลยุทธ์การวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม มาสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้รับสาร โดยภาพรวมรูปแบบการสื่อสารของพระองค์เป็นการสื่อสารสองทางโดยพระเยซูมักตั้งคำถามให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมในการสนทนาเป็น Active listener ในด้านความสัมพันธ์ของพระองค์กับสาวกซึ่งสะท้อนผ่านการใช้สรรพนาม* ก็แสดงให้เห็นว่าไม่มีการแบ่งแยกหรือเหลื่อมล้ำทางอำนาจ พระองค์มีสาวกคนสนิทคือเปโตร ยากอบ และยอห์น แต่พระองค์ก็ให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และต้อนรับทุกคนที่มาหาพระองค์ พระเยซูทรงใช้ตัวตนของพระองค์ Ethos และความจริงหรือตรรกะ Logos เป็นหลักในการโน้มน้าวใจสาวก โดยทรงใช้อำนาจที่มาจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับพระเจ้าพระบิดาอยู่เสมอ แม้พวกอัครทูตจะมีพฤติกรรมเป็นไปตามทฤษฎีของ House แต่ในยามคับขันตอนที่พระเยซูถูกจับ พวกสาวกทั้งหมดได้ละทิ้งพระองค์ไว้และพากันหนีไป หลังจากนั้นตามที่บันทึกในพระวรสาร พระเยซูกลับเป็นขึ้นมาตามที่พระองค์ตรัสไว้และมาปรากฏแก่สาวก ทำให้พวกเขาเชื่อในพระเยซูและอุทิศตนกระทำตามวิสัยทัศน์ของพระองค์ ในการประกาศข่าวดีเรื่องพระอาณาจักรของพระเจ้าต่อคนทุกชาติทุกภาษาตามที่พระเยซูมอบหมาย (มธ. 28:18-20, มก. 16:15-18) และบรรดาสาวกเลียนแบบวิธีการสื่อสารผ่านสัญญะทั้งสี่ประการของพระเยซู ทำให้พระองค์เป็นที่รู้จักและกลายเป็นผู้นำกลุ่มคริสตชน ทั่วทุกมุมโลกมาจนถึงทุกวันนี้

---

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้คำสรรพนามในการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้รับสารได้ในตารางที่ภาคผนวก หน้า 179-186

จุดที่น่าสังเกตก็คือเหตุใดพระเยซูซึ่งเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในประเทศหนึ่งเมื่อราวสองพันปีก่อน สามารถเป็นผู้นำที่มีคนจากทั่วทุกมุมโลกยอมรับมาจนถึงปัจจุบัน ทฤษฎีที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้คือทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ Meindl (1990) นั่นคือ A Social Contagion Explanation of Charisma ซึ่งกล่าวถึงคุณลักษณะพิเศษด้วยการติดต่อทางสังคม กล่าวคือ การที่คนซึ่งไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงหรือไม่เคยพบกับผู้นำเลยสามารถรับรู้คุณลักษณะที่พิเศษของผู้นำนั้น เป็นอิทธิพลของกระบวนการในหมู่ผู้ตามด้วยกันเอง Meindl อธิบายว่ามนุษย์แต่ละคนมองตนเองในด้านดีและยินดีจะอุทิศตัวมุ่งมั่นทำในสิ่งที่ดีงาม แต่ยังไม่กล้าทำเพราะอายที่จะถูกมองว่าสวนกระแสสังคม เมื่อมีวิกฤตการณ์ทางสังคมและเกิดผู้นำแบบฉับพลันซึ่งกระทำสิ่งที่สวนกระแสสังคมอย่างเปิดเผย จึงกระตุ้นให้คนกระทำตามและกลายเป็นกระบวนการติดต่อทางสังคมโดยมีแนวโน้มเริ่มจากคนชายขอบที่ไม่มีจุดยืนทางสังคมอย่างชัดเจน พวกเขาจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของผู้นำพร้อมกับกระทำสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งสาวกของพระเยซูปฏิบัติความรักและเมตตากิจต่อกันและกัน ตามบัญญัติแห่งความรักที่พระเยซูสอน “เรารักเจ้าทั้งหลายมาแล้วอย่างไร เจ้าจงรักกันและกันด้วยอย่างนั้น ถ้าเจ้าทั้งหลายรักกันและกัน ดังนี้แหละคนทั้งปวงก็จะรู้ได้ว่าเจ้าทั้งหลายเป็นสาวกของเรา” (ยน. 13:34) สัญญะทั้งสี่ คือ ภารกิจรักและรับใช้ การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนด้วยความรักฉันพี่น้อง การประกาศและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เป็นสัญญะที่สาวกกระทำเลียนแบบอย่างพระเยซู ซึ่งคนอื่นมองว่าเป็นพฤติกรรมที่แปลกประหลาด แต่ก็มีคนที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามทำให้กระบวนการติดต่อหรือสัมผัสทางสังคมนี้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนซึ่งไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับพระเยซูจึงสามารถรับรู้คุณลักษณะพิเศษและยอมรับพระองค์เป็นผู้นำ

อย่างไรก็ตาม แม้พระเยซูจะได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำจากบรรดาสาวกและคนจำนวนหนึ่ง แต่จากการศึกษาพระวรสารพบว่าพระเยซูไม่ได้รับการยอมรับจากคนกลุ่มใหญ่ในสังคมปาเลสไตน์สมัยนั้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 : ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู

จากการศึกษาพระวรสารพบปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยจากตัวผู้นำ ปัจจัยในผู้รับสาร และปัจจัยทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งจะกล่าวถึงปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ตามลำดับ

1 ปัจจัยจากตัวผู้นำเอง ประกอบด้วย ภูมิหลังของพระเยซู ลักษณะที่ปรากฏภายนอก บุคลิกหรืออุปนิสัย อุดมการณ์และการกระทำ รูปแบบการสื่อสาร และรูปแบบการเป็นผู้นำ ดังนี้

1.1 ภูมิหลังของพระเยซู (Background)

พระเยซูเป็นชาวยิวเกิดในครอบครัวชนชั้นกลางธรรมดา ประกอบอาชีพช่างไม้ อาศัยอยู่ในเมืองนาซาเร็ธ แคว้นกาลิลี จากคำพูดของชาวยิวที่บันทึกไว้ในพระวรสารว่า “คนนี้จะรู้พระธรรมได้อย่างไร ในเมื่อไม่เคยเรียนเลย” (ยน. 7:15) จึงสันนิษฐานได้ว่าพระเยซูไม่เคยเป็นศิษย์ของอาจารย์คนไหน ภูมิหลังของพระเยซูส่วนใหญ่จะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำในเชิงลบ ยกเว้นเชื้อชาติของพระเยซูที่เป็นทั้งปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบ กล่าวคือ พระเยซูได้รับการยอมรับในหมู่ชาวยิว แต่สำหรับชาวต่างชาติส่วนใหญ่ซึ่งชาวยิวจะไม่คบหาด้วย เช่น ชาวสะมาเรียบางหมู่บ้านก็ไม่ต้อนรับพระองค์ (ลก. 9:53) พระเยซูจึงเสด็จเลยไปที่อื่น พระวรสารนักบุญยอห์นบันทึกการสื่อสารของพระเยซูกับหญิงชาวสะมาเรียคนหนึ่งขณะที่พระองค์เดินทางผ่านไปที่บ่อน้ำ พระองค์เริ่มสนทนากับเธอโดยขอน้ำดื่มทำให้เธอแปลกใจ ในการสนทนาพระเยซูตรัสเรื่องส่วนตัวของเธอทั้งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน (ยน. 4:16-19) ทำให้เธอเชื่อว่าพระเยซูเป็นประกาศก และเมื่อสนทนาดำเนินต่อไปพระเยซูก็เปิดเผยว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์ เธอยอมรับพระเยซูจากการสนทนากับพระองค์และได้เป็นพยานให้คนในเมืองนั้นเชื่อในพระเยซูด้วย (ยน. 4:28)

สำหรับภูมิหลังของพระเยซูที่กำเนิดในครอบครัวชนชั้นกลางธรรมดาที่ประกอบอาชีพช่างไม้ เป็นปัจจัยเชิงลบต่อคนที่รู้จักพระองค์และครอบครัวนั่นคือชาวนาซาเร็ธเมืองที่พระองค์อาศัยอยู่จึงไม่ยอมรับพระองค์ พระเยซูจึงตรัสว่า “ผู้เผยพระวจนะจะไม่ขาดความนับถือเว้นแต่ในเมืองของตน และในวงศ์วานของตน” (มธ. 13:47) ดังนั้นพระเยซูจึงไม่กระทำภารกิจที่นั่นมากนักและไปที่อื่น

ภูมิหลังด้านถิ่นที่อยู่ของพระเยซูเป็นปัจจัยเชิงลบที่ทำให้พระองค์ถูกดูถูกเพราะนาซาเร็ธเป็นเมืองที่มีคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ และเป็นที่ตั้งของกองทหารโรมันจึงถูกมองว่าประนีประนอมกับศัตรู นอกจากนี้แคว้นกาลิลียังเป็นบริเวณหมู่บ้านของคนยากจน คนบาป และ

คนต่างศาสนาด้วย ทำให้พระเยซูไม่ได้รับการยอมรับ เช่น นาธานาเอลที่ได้ยินว่าพระเยซูเป็นชาวนาซาเร็ธก็กล่าวว่า “สิ่งดีอันใดจะมาจากนาซาเร็ธได้หรือ” (ยน.1:46) แต่เมื่อเขาพบพระเยซูแล้วพระองค์ได้ตรัสเรื่องเกี่ยวกับตัวเขา (ยน. 1:47-49) ทำให้เขาเชื่อและติดตามพระองค์

ภูมิหลังทางด้านการศึกษาก็เป็นปัจจัยเชิงลบต่อภาวะผู้นำของพระเยซูที่ถูกคนวิพากษ์วิจารณ์ พระเยซูตรัสตอบว่า “คำสอนของเราไม่ใช่ของเราเอง แต่เป็นของพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา ถ้าผู้ใดตั้งใจประพฤติตามพระประสงค์ของพระองค์ ผู้นั้นก็จะรู้ว่าคำสอนนั้นมาจากพระเจ้า หรือว่าเราพูดตามใจชอบของเราเอง ผู้ใดที่พูดตามใจชอบของตนเองผู้นั้นย่อมแสวงเกียรติสำหรับตนเอง แต่ผู้ที่แสวงเกียรติให้พระองค์ผู้ทรงใช้ตนมา ผู้นั้นแหละเป็นคนจริงไม่มีอธรรมเลย” (ยน. 7:16-18) ซึ่งพระวรสารได้บันทึกว่าหลายคนในหมู่ประชาชนวางใจในพระองค์ (ยน. 7:31)

1.2 **ลักษณะที่ปรากฏภายนอก** (Appearance)

อวัจนภาษาต่างๆ ที่พระเยซูทรงใช้ เช่น วัตถุภาษา คือการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามธรรมเนียมยิว อาการภาษาซึ่งสอดคล้องกับวัจนภาษา และการใช้เนตรภาษา เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อภาวะผู้นำของพระเยซู ซึ่งบ.สันติสุข (2005) กล่าวว่าพระเยซูเป็นผู้มีอำนาจบารมี บุคคลที่มาพบพระองค์ล้วนเรียกพระองค์ด้วยคำที่แสดงความเคารพว่า “พระองค์” แม้กระทั่งคนต่างชาติ (มธ. 8: 6,8, มธ. 15:22-28) คนที่ได้ฟังพระเยซูเทศน์สอนก็เรียกพระองค์ว่า “อาจารย์” แม้แต่ศัตรูของพระองค์ (มธ. 22:16, 24,36) การที่พระเยซูทรงสอนอย่างเป็นทางการในธรรมศาลาและได้รับเชิญไปรับประทานอาหารที่บ้านของคนที่มีหน้ามีตาในสังคมแม้แต่พวกฟาริสีก็แสดงให้เห็นว่าพระเยซูเป็นผู้ที่น่าเคารพ นอกจากนี้แม้แต่พวกเจ้าหน้าที่และทหารที่จะไปจับพระองค์อย่างลับๆ ก็ยังเกรงพระเยซูและพระดำรัสของพระองค์ถึงกับล้มลงที่ดิน (ยน. 18:1-8)

1.3 **บุคลิกหรืออุปนิสัย** (Trait) บุคลิกหรืออุปนิสัยเด่นของพระเยซู ดังที่กล่าวไปแล้วในหัวข้อการวิเคราะห์ความเป็นผู้นำของพระเยซู ด้านลักษณะบุคลิกหรืออุปนิสัยของผู้นำในหน้า 71 ว่า พระเยซูเป็นคนที่รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์อยู่เสมอ เป็นคนชอบสังคมและร่าเริง เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง เป็นคนตรงไปตรงมากล้าสวนกระแส และเป็นคนที่ควบคุมอารมณ์ได้ดีนั้น ล้วนเป็นบุคลิกหรืออุปนิสัยที่ดึงดูดให้คนมาหา ยอมรับและติดตามพระเยซู จึงเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อภาวะผู้นำของพระองค์ ยกเว้นอุปนิสัยชอบเข้าสังคมและร่าเริงที่พระเยซูร่วมสมาคมกับคนบาปที่เป็นปัจจัยเชิงลบต่อภาวะผู้นำของพระองค์ เนื่องจากทำให้คนในสังคมบางกลุ่มเช่นพวกผู้นำทางศาสนาไม่พอใจและวิพากษ์วิจารณ์พระองค์

1.4 อุดมการณ์และการกระทำ (Ideal and action)

อุดมการณ์ของพระเยซูคือ การประกาศอาณาจักรของพระเจ้าและเรียกผู้คนให้กลับใจ ซึ่งพระเยซูสื่อสารด้วยการประกาศตั้งแต่เริ่มภารกิจอย่างชัดเจนว่า “จงกลับใจเสียใหม่ เพราะว่าแผ่นดินสวรรค์มาใกล้แล้ว” (มธ. 4:17; มก. 1:15) และให้แนวทางปฏิบัติเพื่อไปสู่อาณาจักรของพระเจ้าโดยยึดธรรมบัญญัติที่สำคัญที่สุดคือ *“จงรักพระเจ้าด้วยสุดจิตสุดใจของท่าน ด้วยความคิดและด้วยสิ้นสุดกำลังของท่าน และจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง”* (มก. 12:30-31) ซึ่งพระเยซูสรุปเป็นหลักการไว้ว่า “จงปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างที่ท่านปรารถนาให้เขาปฏิบัติต่อท่าน” (มธ. 8:12) พระเยซูสื่อสารอุดมการณ์ผ่านสัญญะทั้งสี่ นั่นคือ ภารกิจรักและรับใช้ ชุมชนซึ่งคนอยู่ร่วมกันโดยมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง การประกาศพระวาจา และขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งเป็นการทำให้อุดมการณ์บรรลุผลและเห็นเป็นรูปธรรม อุดมการณ์และการกระทำที่สอดคล้องกันของพระเยซูสร้างความเชื่อมั่นให้สาวกและประชาชน จึงเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อภาวะผู้นำของพระองค์

1.5 รูปแบบการสื่อสาร (Communication Style) รูปแบบการสื่อสารที่เด่นชัดของพระเยซูซึ่งเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อภาวะผู้นำของพระองค์ คือ การสื่อสารด้วยวาทะพร้อมกับการลงมือปฏิบัติ (Speech and Action) พระเยซูมิได้เพียงแค่สอนให้คนรักพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์เท่านั้น แต่พระองค์ยังลงมือปฏิบัติให้เห็นจริงด้วยภารกิจรักและรับใช้ทุกคนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตนสอดคล้องไปด้วยในกิจกรรมที่ทำประจำวัน ไม่ใช่แต่เฉพาะเวลาสอนเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่สามารถโน้มน้าวใจสาวกและประชาชนให้ยอมรับและเชื่อพระเยซูได้เป็นอย่างดี

1.6 รูปแบบการเป็นผู้นำ (Leadership Style) พระเยซูเป็นผู้นำแบบผสานความร่วมมือ (Nondirective/Participative) กล่าวคือเป็นผู้นำทางอุดมการณ์และแนวคิด จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติโดยเริ่มจากการนำคนกลุ่มเล็กๆ ก่อน ซึ่งคนที่ศรัทธาในอุดมการณ์ก็จะมาติดตามและร่วมกระทำตามอุดมการณ์ของพระองค์ โดยจุดเด่นของพระเยซูคือเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ พระเยซูสื่อสารภาวะผู้นำผ่านภารกิจภารกิจรักและรับใช้โดยการสั่งสอนและช่วยเหลือประชาชน ทั้งยังสอนสาวกอยู่เสมอในเรื่องการถ่อมตัว “ถ้าผู้ใดใคร่จะได้เป็นคนต้น ก็ให้ผู้นั้นเป็นคนสุดท้ายและเป็นผู้รับใช้ของคนทั้งปวง” (มก. 9:35) “ถ้าผู้ใดใคร่จะได้เป็นใหญ่ในพวกท่าน ผู้นั้นต้องเป็นผู้ปรนนิบัติท่านทั้งหลาย ถ้าผู้ใดใครจะได้เป็นเอกเป็นต้น ผู้นั้นจะต้องเป็นทาสสมัครของพวกท่าน อย่างที่บุตรมนุษย์มิได้มาเพื่อรับการปรนนิบัติ แต่ท่านมาเพื่อจะปรนนิบัติเขา และประทานชีวิตของท่านให้เป็นค่าไถ่คนเป็นอันมาก” (มธ. 20:26-28) พร้อมกันนั้นพระเยซูลงมือปฏิบัติเป็น

แบบอย่างในกิจกรรมที่ทำประจำวัน รับใช้สาวกของพระองค์เองทั้งด้วยการสอน เตรียมอาหารให้ และแม้กระทั่งการล้างเท้า ซึ่งพระเยซูสอนให้พวกสาวกรับใช้กันและกันตามแบบอย่างพระองค์ (ยน.13:1-15)

สรุปได้ว่าปัจจัยด้านภูมิหลังและคุณลักษณะส่วนตัวของพระเยซูทั้ง 6 ประการข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยเชิงบวกที่พระเยซูสามารถสื่อสารต่อผู้รับสารเพื่อส่งเสริมการยอมรับภาวะผู้นำของพระองค์ ได้แก่ ลักษณะที่ปรากฏภายนอก บุคลิกหรืออุปนิสัย อุดมการณ์และการกระทำ รูปแบบการสื่อสาร และรูปแบบการเป็นผู้นำ ยกเว้นปัจจัยด้านภูมิหลังของพระเยซู ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงลบต่อภาวะผู้นำของพระองค์ พระเยซูจึงใช้การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจให้คนยอมรับพระองค์ เช่น กล่าวว่าคำสอนของพระองค์มาจากพระเจ้าและชี้ว่าพระองค์ไม่ได้ต้องการเกียรติให้ตนเอง แต่ต้องการถวายเกียรติให้พระเจ้า นอกจากนี้พระเยซูยังสื่อสารโดยตรัสถึงเรื่องเกี่ยวกับคู่สื่อสารที่พระองค์ไม่เคยพบมาก่อนทำให้เขาเชื่อพระองค์ ส่วนคนกลุ่มที่พระเยซูเห็นว่าโน้มน้าวใจได้ยาก เช่นคนที่นาซาเร็ธนั้น พระเยซูก็จะไม่ประกอบภารกิจอะไรมากและเสด็จที่อื่นแทน

2 **ปัจจัยในผู้รับสาร** ปัจจัยในตัวผู้รับสารที่มีผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำของพระเยซู ได้แก่

กลุ่มที่สังกัดและกลุ่มอ้างอิง ซึ่งจะแสดงถึงสถานะทางสังคม ผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นล่างซึ่งเป็นคนชายขอบ หรือชนชั้นกลาง มีแนวโน้มในการยอมรับการเป็นผู้นำของพระเยซูมากกว่าผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นผู้นำทางสังคม ได้แก่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลางที่มีการศึกษาและเคร่งศาสนา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีเกียรติ มีฐานะ และมีหน้ามีตาในสังคม โดยภาพรวมกลุ่มอ้างอิงของคนทุกกลุ่มในสังคมชาวยิวสมัยพระเยซูคือกลุ่มชนชั้นผู้นำทางสังคม เพราะค่านิยมในเรื่องเกียรติยศชื่อเสียงและเงินทอง กลุ่มอ้างอิงนี้จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม

ระดับความรู้ เป็นอีกปัจจัยในผู้รับสารที่มีผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำของพระเยซู กล่าวคือ ในภาพรวมคนที่มีการศึกษาน้อยจะมีแนวโน้มในการยอมรับการเป็นผู้นำของพระเยซูง่ายกว่าคนที่มีการศึกษาสูง

ทัศนคติต่อตนเอง ผลการวิจัยพบว่าผู้รับสารที่มีทัศนคติเชิงลบต่อตนเอง เช่น กลุ่มชนชั้นล่างซึ่งเป็นคนชายขอบสังคม มีแนวโน้มในการยอมรับการเป็นผู้นำของพระเยซูได้มากกว่ากลุ่มผู้รับสารที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเอง เช่น กลุ่มฟาริสี หรือผู้นำทางสังคม

ผลการศึกษากลุ่มผู้รับสารของพระเยซูพบว่าปัจจัยในผู้รับสารที่แตกต่างกันนั้นส่งผลต่อการยอมรับภาวะผู้นำของพระเยซูที่แตกต่างกันด้วย พระเยซูประกาศด้วยความเชื่อมั่นร่วมกับภารกิจรักและรับใช้ในการรักษาโรคและความพิการ การขับผี และการเรียกคนตายให้ฟื้นต่อสาธารณชน การที่พระเยซูต้อนรับและรับใช้ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนชายขอบสังคมที่มีการศึกษาน้อยและมีทัศนคติเชิงลบต่อตนเองด้วยความเมตตาสงสาร (มธ. 14:14, มก. 1:41, มก. 6:34, มก. 8:1) ประกอบกับหมายสำคัญหรือภารกิจที่พระเยซูกระทำ (มธ. 4:24-25, ยน. 6:2) ทำให้ประชาชนติดตามพระเยซู ซึ่งบางคนก็กลายมาเป็นอัครสาวกที่ติดตามพระเยซูอย่างใกล้ชิดและเป็นพยานถึงภารกิจของพระองค์ ในขณะที่ชาวต่างชาติบางคนที่ได้ยินกิตติศัพท์ของพระเยซูก็มีความเชื่อและมาขอให้พระองค์ช่วยเหลือในการรักษาโรค ส่วนชาวต่างชาติที่ไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับพระเยซูมาก่อน เช่น หญิงชาวสะมาเรีย พระองค์ได้สนทนาโดยและตรัสถึงเรื่องส่วนตัวของเธอพร้อมกับสอนเกี่ยวกับเรื่องฝ่ายจิตหลายประการทำให้เธอยอมรับและเป็นพยานให้คนในเมืองนั้นเชื่อพระเยซูด้วย (ยน. 4:29, 39)

สำหรับกลุ่มผู้นำทางสังคมและข้าราชการบางคนนั้น พวกเขาเป็นกลุ่มที่มีพร้อมทั้งเกียรติ เงินทอง การศึกษา รวมทั้งถือว่าเป็นคนมีคุณธรรมตามมาตรฐานของผู้นำทางศาสนา จึงเป็นที่ยอมรับนับถือโดยทั่วไปในสังคมยิว การประกาศสั่งสอนของพระเยซูทำให้พวกเขายอมรับพระองค์ว่าเป็นอาจารย์ แต่เมื่อพระเยซูละเมิดกฎวันสะบาโตโดยการรักษาโรค (ยน. 5:16, 9:16) กล่าวให้อภัยบาปแก่คนง่อย (มธ. 9:2-3) เรียกพระเจ้าว่าพระบิดาและกล่าวว่าพระองค์มาจากพระเจ้า (ยน. 5:17-19, 21) ทำให้พวกเขาไม่ยอมรับพระเยซูโดยคิดว่าพระองค์หมิ่นประมาทพระเจ้า พวกเขาวิจารณ์ที่พระเยซูละเมิดกฎ พระองค์จึงใช้ Logos ในการสื่อสารโดยยกเหตุการณ์จริงจากประวัติศาสตร์ (มธ. 12:3-8) ยกพฤติกรรมของพวกเขาเอง (ยน. 7:22-24, ลก. 13:15-16) และตั้งคำถาม (มธ. 12:11-12) ทำให้พวกเขาตอบไม่ได้ และเมื่อพวกฟาริสีและธรรมาจารย์ตำหนิที่ศิษย์ของพระเยซูละเมิดคำสอนจากบรรพบุรุษ พระเยซูยกตัวอย่างพฤติกรรมของพวกเขาที่ปฏิบัติคำสอนของบรรพบุรุษแต่กลับละเมิดพระบัญญัติของพระเจ้ามาโต้ตอบ (มก. 7:9-13, มธ. 15:3-9) เมื่อพวกเขาว่าพระเยซูขับผีด้วยอำนาจของนายผี พระเยซูตรัสตอบด้วยเหตุและผลพร้อมกับตำหนิเขาด้วยคำเปรียบเรื่องต้นไม้และผล (มธ. 12:25-37) พระวรสารบันทึกหลายเหตุการณ์ที่กลุ่มผู้นำทางสังคมทดลองโดยตั้งคำถามจับผิด ซึ่งพระเยซูก็ยกพระคัมภีร์ (มธ. 9: 4-6, ลก. 24: 27, 32) และพยานต่างๆ (ยน. 5: 30-47) แต่ก็ไม่สามารถโน้มน้าวใจคนกลุ่มนี้ให้ยอมรับพระองค์ พระเยซูจึงให้เขาชี้ว่าพระองค์กระทำผิดตรงไหน พร้อมกับยกพระธรรมและภารกิจของพระองค์มายืนยันด้วย (ยน. 10:31-38) พระเยซูตรัสถามเขาตรงๆ ว่า “มีผู้ใดในพวกท่านหรือ ที่ชี้ให้เห็นว่าเรา

ได้ทำผิด ถ้าเราพูดความจริงทำไมท่านจึงไม่เชื่อเรา ผู้ที่มาจากพระเจ้าก็ย่อมฟังพระวจนะของพระเจ้า ท่านทั้งหลายมิได้มาจากพระเจ้า เหตุฉะนั้นท่านทั้งหลายจึงไม่ฟัง" (ยน. 8:46-47) การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจของพระเยซูดังกล่าวไม่ทำให้พวกผู้นำทางสังคมเชื่อ พวกเขาพยายามขอหมายสำคัญจากพระเยซู ซึ่งพระองค์ก็ปฏิเสธและเสด็จจากเขาไปประกาศที่อื่น (มธ. 12:38 , มธ. 16:1)

อย่างไรก็ตามมีคนในกลุ่มผู้นำบางคนที่ยอมรับพระเยซู แต่เนื่องจากกลุ่มอ้างอิงของเขาปฏิเสธพระเยซู จึงส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงตัว เช่น ฟาริสีชื่อนิโคเดมัส ที่แอบไปสนทนากับพระเยซูตอนกลางคืน (ยน. 3:1-21) หรือเมื่ออยู่ในที่ประชุมสภาซันเฮดรินแม้เขาจะพยายามพูดช่วยพระเยซู (ยน. 7:50-52) แต่เมื่อถูกต่อว่า เขาก็นิ่งและร่วมออกเสียงในสภาให้ตัดสินโทษประหารชีวิตพระเยซู (มธ. 26:66; มก. 14:64) กลุ่มอ้างอิงจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยอมรับพระเยซูเป็นผู้นำตามที่นักบุญยอห์นบันทึกไว้ว่า "แม้ในพวกเจ้าหน้าที่เองก็มีหลายคนศรัทธาในพระองค์ แต่เขาไม่ยอมรับพระองค์อย่างเปิดเผยเพราะกลัวพวกฟาริสี เขากลัวว่าจะถูกอเปหิออกจากธรรมศาลา เพราะว่าเขารักการสรรเสริญของมนุษย์มากกว่าการสรรเสริญของพระเจ้า" (ยน. 12:42-43) ดังนั้นกลุ่มอ้างอิงจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการตัดสินจากสังคมและพันธะผูกพัน (Social and Judgement-Involvement) ส่งผลต่อการยอมรับภาวะผู้นำของพระเยซูในกลุ่มประชาชนด้วย พวกเขาไม่กล้ายอมรับพระเยซูอย่างเปิดเผย (ยน. 12:42-43) และร่วมออกเสียงตัดสินโทษตรึงกางเขนต่อหน้าปีลาต จึงสรุปได้ว่าปัจจัยด้านภูมิหลังและสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้รับสารมีผลในเชิงลบต่อภาวะผู้นำของพระเยซู แม้ว่าการสื่อสารของพระองค์จะทำให้กลุ่มสาวกและประชาชนยอมรับ แต่เมื่อกลุ่มผู้นำทางสังคมซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงไม่ยอมรับพระเยซู และจะลงโทษคนที่ยอมรับพระเยซูอย่างรุนแรงที่สุดนั่นคือการขับออกจากสังคมก็ทำให้ประชาชนไม่กล้ายอมรับพระเยซูเป็นผู้นำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3 ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ของชนชาติยิวโดยภาพรวม สรุปจากพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ (2546) พบว่าชาวยิวหรือชาวอิสราเอลเดิมเป็นชาวพเนจร ที่เร่ร่อนกระจัดกระจายไปทั่ว พวกเขาตั้งที่พักชั่วคราวเพื่อเลี้ยงสัตว์หรือเพาะปลูกจนกว่าจะพบความไม่สะดวกในการเลี้ยงชีพ หรือถูกเจ้าของที่ขับไล่ก็จะพเนจรต่อไป เนื่องจากหนทางส่วนใหญ่เป็นทะเลทรายจึงต้องเดินทางในเวลากลางคืนโดยอาศัยดวงดาวเป็นเครื่องนำทาง คนพวกนี้จึงจำเป็นต้องเงยหน้ามองดูท้องฟ้าอยู่เสมอ ก่อให้เกิดเป็นความเชื่อในเรื่องพระเจ้าและสวรรค์ โดยในลัทธิศาสนาของยิวเชื่อในเรื่องการได้รับภาระหน้าที่จากพระเจ้าให้กระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจจะต้องได้รับความยากลำบาก เสียสละแม้ชีวิตเพื่อปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่พระเจ้ามอบหมาย

ด้วยสภาพชีวิตเร่ร่อนนี้เอง ผู้นำของพวกเขาก็คือผู้ใหญ่ที่สุดในครอบครัว และหัวหน้าครอบครัวใหญ่ที่สุดก็เป็นหัวหน้าหมู่ เรียกว่า **พ่อหมู่ หรือ ปาตริอาค** (Patriarch) ซึ่งเป็นลัทธิพ่อปกครองลูก พ่อหมู่เป็นทั้งผู้ปกครอง ตุลาการ และเป็นพระด้วย จึงมีอำนาจอย่างมาก และเป็นผู้ออกคำสั่งว่าจะเดินไปทางไหน ผู้นำจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบสูง ด้วยวิธีปกครองแบบพ่อปกครองลูกนี้ทำให้ชาวยิวเชื่อว่าพระเจ้าคือบิดาของพวกตน ประชาชนที่เป็นลูกของพระเจ้าจึงมีความสำคัญ ซึ่งพ่อหมู่ต้องรับผิดชอบดูแลรักษาลูกของพระเจ้าให้ปลอดภัยและผาสุกอยู่เสมอ ฉะนั้นผู้ปกครองนอกจากจะมีอำนาจแล้วก็ยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการรับใช้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนด้วย พ่อหมู่ที่ปกครองดีก็จะได้รับความนับถือเลื่อมใสอย่างสูง แม้ว่าจะตายไปแล้วก็ยังมีคนเคารพและคนทั้งหมู่ก็ยังถือว่าตนเป็นลูกของพ่อหมู่ที่ดีนั้นอยู่เสมอ เช่น อับราฮัม ผู้ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวยิว หรือโมเสสผู้ที่พาชาวยิวให้พ้นจากการเป็นทาสของชาวอียิปต์และเดินทางไปยังแผ่นดินซึ่งพระเจ้าได้ให้สัญญาว่าจะประทานให้ คือ คานาอัน (Canaan) เมื่อพวกยิวสู้รบโดยความช่วยเหลือของพระเจ้าและได้ชัยชนะแล้วก็เข้าตั้งถิ่นฐานแน่นอนอยู่ที่นั่น โดยแบ่งกันเป็นหมู่ๆ แล้วตั้งหัวหน้าหมู่ควบคุม เมื่อพ่อหมู่คือโยชูวาเสียชีวิตจึงเกิดผู้นำโดยการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง “**ผู้วินิจฉัย**” (Judge) ทำหน้าที่แม่ทัพนำชาวอิสราเอลออกต่อสู้เฉพาะเมื่อมีสงคราม เช่น เกเดียน แซมสัน และซามูเอล ต่อมาชาวยิวคิดว่าจำเป็นต้องมี**กษัตริย์**ปกครองบ้านเมืองเหมือนประเทศอื่นๆ เพื่อรักษาความปลอดภัยและสร้างกำลังป้องกันตัว ไม่ให้ชนชาติอื่นมารบกวน จึงเกิดระบบกษัตริย์ขึ้น โดยซามูเอลเลือกซาอูลขึ้นเป็นกษัตริย์องค์แรก ในขณะที่ซามูเอลเป็นผู้นำทางศาสนาและมีหน้าที่แต่งตั้งกษัตริย์ รวมทั้งดาวิดกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของชาวยิวที่สร้างเมืองเยรูซาเล็มขึ้นบนเนินสูงชื่อยูเดีย คนกลุ่มนี้จึงเรียกตนเองว่ายูดาย หรือ ยิว

นอกจากผู้นำทางการเมืองและการปกครองแล้ว ตามลัทธิศาสนาของยิวก็มีผู้นำทางศาสนา คือ **สงฆ์** ซึ่งเป็นผู้รับใช้พระเจ้าโดยตรง มีหน้าที่ถวายเครื่องบูชาและรับภาระมอบหมายจากพระเจ้าให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ ซึ่งเป็นลูกของพระเจ้าทั้งหมด ต่อมาเมื่อกษัตริย์ซาโลมอนสิ้นพระชนม์ เผ่าพันธุ์ของชาวยิวก็แยกตัวกันจึงถูกพวกอัสซีเรียรุกรานและในเวลาต่อมาก็ถูกจักรวรรดิบาบิโลเนียยึดครอง ชาวยิวจึงถูกกวาดต้อนไปเป็นทาสที่กรุงบาบิโลน ในช่วงนี้ก็มี**ประกาศก** (Prophet) เกิดขึ้น เป็นผู้พยากรณ์ซึ่งเชื่อกันว่าได้แรงดลใจจากพระเจ้า มีหน้าที่ตีความพระประสงค์ของพระเจ้า และถ่ายทอดพระวาจา รวมทั้งอารมณ์ความรู้สึกของพระองค์ให้แก่มนุษย์ ประกาศกบางท่าน เช่น เยเรมีย์ (Jeremiah) ตีความว่าที่ชาวยิวต้องประสบเคราะห์กรรมก็เพราะไม่รักษาพันธสัญญาที่ให้ไว้กับพระเจ้า แต่พระเจ้าจะทรงส่ง**พระเมสสิยาห์** (Messiah) ผู้มีบุญซึ่งสืบเชื้อสายจากกษัตริย์ดาวิดให้มาสถาปนาอาณาจักรของพระเจ้าบนโลกมนุษย์และให้ประชาชนกลับใจเปลี่ยนแปลงชีวิตของตน ในสังคมยิวประกาศกเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับนับถือและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทำให้ชาวยิวสามารถดำรงวัฒนธรรมและรวมตัวกันได้ด้วยศาสนา อัลเบิร์ต โนลัน (2545) กล่าวว่าประกาศกสมัยแรกๆ เน้นการกลับใจทั้งชาติ คือให้กษัตริย์หรือพวกผู้นำกลับใจก็แปลว่ากลับใจทั้งหมด ส่วนประกาศกสมัยหลังเน้นการกลับใจเป็นรายบุคคล แม้ว่าประกาศกจะได้รับการยอมรับนับถือจากคนส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากคำประกาศของพวกเขาเป็นการวิจารณ์ทั้งชาติและผู้นำ ทำให้บรรดาประกาศกส่วนใหญ่ถูกผู้นำชาวยิวในกรุงเยรูซาเล็มเบียดเบียนสังหาร (มธ. 23:29-37)

แม้ว่าชาวยิวจะเปลี่ยนจากชาวพเนจรมาตั้งถิ่นฐานในแผ่นดินสัญญาที่พระเจ้าประทานแล้วก็ยังไม่มีความผาสุก ถูกรบกวนจากชาติอื่นๆ และมีภัยอันตรายอยู่เสมอ จึงเกิดความคิด เมสซิยานิค (Messianic) คือความหวังในพระเมสสิยาห์ (Messiah) ขึ้นโดยบรรดาประกาศก แนวคิดนี้เชื่อว่าในอนาคตพระเจ้าจะส่งบุคคลคนหนึ่งเรียก “พระเมสสิยาห์” แปลว่าผู้ช่วยปลดเปลื้องทุกข์ภัย ลงมารับบาปและความทุกข์ทรมานแทนมนุษย์ทั้งหลาย และต่อจากนั้นมนุษย์ก็จะมีความผาสุก ดังนั้นพวกยิวจึงต้องทำความดีและวิงวอนให้พระเจ้าส่งพระเมสสิยาห์มาโดยเร็วเพื่อปลดปล่อยพวกเขาจากการเป็นทาส พระเมสสิยาห์ที่ชาวยิวคาดหวังนั้นมีหลายคน ส่วนมากจะเป็นคนในพระคัมภีร์เดิม เช่น ประกาศกเหมือนโมเสส (ฉธบ. 18:15-19) เอลียาห์ที่จะกลับมาอีกครั้งหนึ่ง (มลค. 4:5-6) และบุตรของดาวิดกษัตริย์นักรบผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ที่จะนำชัยชนะสันติภาพและเกียรติยศมาสู่ชนชาติยิว ความคิดนี้สืบทอดมาจนถึงชาวยิวในสมัยพระเยซูซึ่งปาเลสไตน์อยู่ภายใต้การยึดครองของโรมัน โดยจักพรรดิออกัสตัส ซีซาร์ ขึ้นเป็นจักรพรรดิองค์แรก 31 ปีก่อนพระเยซูประสูติ

โรมันมีนโยบายแบบกึ่งปกครองตนเองด้วยการตั้งคนพื้นเมืองชาวยิวเป็นผู้นำ คือ เฮโรดมหาราช (Herod The Great) ขึ้นเป็นกษัตริย์ของยิว แม้ว่าเขาจะมีมารดาเป็นยิวแต่เขาเติบโตที่โรมจึงเป็นกษัตริย์ที่ไม่ได้รับความจงรับภักดีจากชาวยิว หลังจากเฮโรดมหาราชเสียชีวิต อาณาจักรได้ถูกแบ่งให้ลูกชาย 3 คน คือ เฮโรด อาร์เคลาอัส ได้ดินแดนยูเดียและสะมาเรีย เฮโรด อันติปัส ได้ดินแดนกาลิลีและเปเรอา และเฮโรด ฟิลิป ได้ดินแดนทางเหนือสุด เมื่ออาร์เคลาอัสไม่สามารถจัดการกับความระส่ำระสายของประชาชนได้ รัฐบาลโรมันจึงปลดเขาแล้วตั้งผู้ว่าราชการชาวโรมันไปปกครองโดยตรง ผู้สำเร็จราชการแคว้นยูเดียในสมัยของพระเยซูคือปอนติอัส ปีลาต (Pontius Pilate) ซึ่งมีสิทธิ์เด็ดขาดในการปกครอง ดำเนินการเก็บภาษีอากร และมีอำนาจสั่งประหารชีวิตได้ เว้นแต่เรื่องเกี่ยวกับศาสนาที่โรมันตั้งคณะกรรมการขึ้นเรียกว่า สภาซานเฮดริน ดำเนินการวินิจฉัยพิพากษากิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาได้โดยเด็ดขาด ยกเว้นโทษประหารชีวิตที่ต้องเสนอให้ข้าหลวงโรมันอนุมัติก่อน (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2546; อัลเบิร์ต โนลัน, 2545)

การที่ต้องเป็นเมืองขึ้นของโรมันทำให้ชาวยิวซึ่งเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ปกครองสูงสุดเป็นทั้งกษัตริย์และเจ้านายแต่องค์เดียวของตนไม่ชอบใจและต้องการเป็นอิสระ กลุ่มทางศาสนาหลายนิกายจึงมีการตอบโต้โรมันต่างๆ กันไป เช่น พวกร้อนรนหรือกลุ่มชาตินิยมก็จับอาวุธขึ้นสู้พวกโรมัน ซึ่งกบฏที่ถูกจับก็จะถูกประหารโดยการตรึงกางเขน พวกเอสเซนี เป็นกลุ่มนักบวชที่เก็บตัวอยู่แต่ในกลุ่มของตนตามหุบเขาเพื่อรอโอกาสทำสงคราม ส่วนพวกฟาริสีและคัมภีราจารย์ก็จะต่อต้านโดยไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรมันและรักษาธรรมบัญญัติเดิมอย่างเคร่งครัด เพราะเชื่อว่าการที่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของโรมันก็เนื่องจากพระเจ้าลงโทษที่ชาวยิวไม่ปฏิบัติตามธรรมบัญญัติ ท่ามกลางกระแสการต่อต้านก็ยังมีชาวยิวบางกลุ่มที่ให้ความร่วมมือกับชาวโรมัน เช่น พวกสะดูสี ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นสูงมั่งคั่งที่คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน

พระเยซูประสูติในช่วงเวลาที่ปาเลสไตน์ไม่มีประกาศกมาเป็นเวลานานมาก โดยประกาศกคนสุดท้ายในพระคัมภีร์เดิมคือมาลาคีนั้นมีชีวิตอยู่ก่อนยอห์น ผู้ให้บัพติศมาประมาณ 400 ปี (อเล็กซานเดอร์ และคณะ, 2005) จึงไม่มีคนกลางในการสื่อสารระหว่างพระเจ้ากับชาวยิว พวกเขากำลังต้องการอิสรภาพจากโรมัน จึงรอคอยพระเมสสิยาห์ที่จะมาปลดปล่อยขับไล่โรมันออกจากปาเลสไตน์ และทำการรบกับชนชาติต่างๆ ที่มากดขี่ข่มเหงตน (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2546) เมื่อยอห์น ผู้ให้บัพติศมาปรากฏตัว ออกประกาศให้กลับใจและรับบัพติศมาเพื่อพระเจ้าจะได้ยกความผิดบาป (มธ. 3:1-6; มก. 1:4-5; ลก. 3:3) ทั้งประชาชนและพวกผู้นำทางศาสนาจากกรุงเยรูซาเล็มต่างสงสัยว่ายอห์นจะใช่พระเมสสิยาห์หรือไม่ และยอห์นก็ยืนยันว่าไม่ใช่ (ยน. 1:20)

บรรดาชาวยิวทั้งประชาชน คนเก็บภาษี และทหารไปหายอห์นที่ในถิ่นทุรกันดารและถามยอห์นว่าต้องปฏิบัติตัวอย่างไร (ลก. 3:10,12,14) ยอห์นตักเตือนคนที่มารับบัพติศมาว่า “ผู้ใดมีเสื้อสองตัวจงปันให้แก่คนไม่มี และใครมีอาหารจงปันให้เหมือนกัน...เจ้าทั้งหลายอย่าเก็บภาษีเกินพิกัด...อย่ากรรโชก อย่าใส่ความเพื่อเอาเงิน แต่จงพอใจในค่าจ้างของตน” (ลก. 11,13-14) จากคำกล่าวของยอห์นสะท้อนสภาพสังคมปาเลสไตน์ในสมัยพระเยซูได้ว่า นอกจากชาวยิวจะถูกกดขี่จากการเป็นทาสของโรมันแล้ว ชาวยิวยังมีการกดขี่กันเองโดยคนที่มีอำนาจมากกว่าตามโครงสร้างทางสังคม โดยกลุ่มผู้นำทั้งทางการเมือง ศาสนา และสังคม เป็นชนกลุ่มน้อยที่ร่ำรวยและมีอิทธิพล กดขี่ชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง ซึ่งเป็นคนจน ผู้ใช้แรงงาน คนป่วย คนพิการ แม่ม่าย เด็กกำพร้า และคนที่ถูกตราหน้าว่าเป็นคนบาปเนื่องจากประกอบอาชีพไม่บริสุทธิ์ หรือละเมิดกฎบัญญัติต่างๆ ซึ่งคนเหล่านี้เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคมที่ถูกเหยียดหยามจากฟาริสีและธรรมาจารย์ผู้ตรากฎหมายและยึดถือธรรมบัญญัติอย่างเคร่งครัด ธรรมเนียมปฏิบัติอย่างละเอียดมากมายทำให้กฎหมายกลายเป็นเครื่องมือกดขี่ประชาชน ชาวยิวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถเรียนรู้กฎต่างๆได้ทั้งหมด จึงไม่ได้รับการยอมรับและถูกตัดขาดจากสังคม

การถูกตัดขาดจากสังคมชาวยิว เปรียบได้กับการตายทั้งเป็นเพราะวัฒนธรรมชาวตะวันออกกลางเน้นการรวมกลุ่ม (Collectivism) โดยรากฐานของสังคมคือกลุ่มครอบครัวซึ่งสมาชิกจะมีความจงรักภักดีและคอยช่วยเหลือค้ำจุนกันภายในกลุ่ม ครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานที่เชื่อมโยงแต่ละคนเข้าสู่สังคม คนในสังคมจะรับรู้ตัวตนผ่านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ดังนั้นการลงโทษที่รุนแรงที่สุดก็คือการถูกขับออกจากสังคม (John L. McLaughlin, 2001) ด้วยวัฒนธรรมการรวมกลุ่มทำให้คนปฏิบัติตัวโดยการพิจารณาว่าคนอื่นจะมีปฏิกิริยาอย่างไรหรือคิดอย่างไรกับตน ตามกฎสังคมเมดิเตอร์เรเนียนโบราณเรื่อง “เกียรติ” (Honor) และ “ความอาย” (Shame) ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ตนเองคิด แต่สนใจว่าคนอื่นในสังคมคิดต่อตัวเราอย่างไร อันเป็นแนวคิดที่คล้ายคลึงกับแนวคิดเรื่องการรักษาหน้าในบางวัฒนธรรมตะวันออกในปัจจุบัน (McLaughlin, อ้างแล้ว) สำหรับชาวตะวันออกกลาง เกียรติและศักดิ์ศรีเป็นเรื่องสำคัญมาก รองลงมาคือ เงินทอง ส่วนอำนาจ ความรู้ รวมทั้งคุณธรรมก็ทำให้คนได้รับเกียรติหรือได้รับการยกย่องนับถือในสังคมยิวสมัยนั้นด้วย (คอลลา ลุค, 2000; อัลเบิร์ต โนลัน, 2545) วัตนธรรมการรวมกลุ่มนี้ส่งผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำของพระเยซู เมื่อผู้นำทางสังคมยิวซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลหรือกลุ่มอ้างอิงในสมัยนั้นไม่ยอมรับพระเยซูทำให้ชาวยิวส่วนใหญ่ไม่กล้ายอมรับพระองค์ด้วย

สาเหตุหลักที่กลุ่มชนชั้นผู้นำไม่ยอมรับพระเยซูนั้นก็เนื่องมาจากวัฒนธรรมการสื่อสารซึ่งแบ่งแยกกลุ่ม กล่าวคือ ชาวยิวจะคบหาสมาคมกับคนในกลุ่มของตน ทั้งการสนทนาและ

การรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น พวกเขาจึงไม่ร่วมโต๊ะอาหารกับชนชั้นต่ำกว่าตน หรือกลุ่มคนที่ไม่นับถือ เนื่องจากสังคมชาวตะวันออกกลางให้ความสำคัญกับชื่อเสียงเกียรติยศมากที่สุด ซึ่งจะแสดงออกมาผ่านการสื่อสาร การใช้คำสรรพนาม การคบค้าสมาคม การเชิญแขกรับประทานอาหาร การเลือกที่นั่งในงานเลี้ยงและในธรรมศาลาด้วย ซึ่งการสื่อสารของคนในสังคมก็จะพิจารณาจากฐานะและตำแหน่งทางสังคม เช่น การถูกว่าหรือลบหลู่จากผู้ใหญ่ก็ยอมรับได้ แต่ถ้ามาจากคนระดับเดียวกันหรือต่ำกว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ขายหน้าและทนไม่ได้ (คอลลา ลุค, 2000; อัลเบิร์ต โนลัน, 2545) โดยปกติชนชั้นสูง และชนชั้นกลางที่มีการศึกษาและเป็นคนเคร่งศาสนาอย่างธรรมาจารย์จะได้รับเกียรติ ส่วนกลุ่มคนที่ไม่มีเกียรติคือพวกชนชั้นล่าง คนบาป คนเจ็บป่วย จะถูกตัดขาดจากสังคม ไม่มีคนอยากสมาคมด้วย

พระเยซูไม่เห็นด้วยกับค่านิยมเรื่องเกียรติเหล่านี้จึงตำหนิธรรมาจารย์ที่ชอบให้คนคำนับทักทายกลางตลาด (มธ. 23:7, ลก. 20:46) หรือสอนคนที่ชอบเลือกที่นั่งมีเกียรติในงานเลี้ยง (ลก. 14:7-11) พระเยซูสื่อสารกับทุกคนรวมทั้งคนที่ต่ำต้อย ไม่มีเกียรติในสังคมด้วยความรักและเมตตา โดยร่วมสมาคมและรับประทานอาหารกับกลุ่มชนชั้นล่างที่สังคมตราหน้าว่าเป็นคนบาป (ลก. 15:2, มก. 2:15, 9:10; ลก. 5:29) เป็นการสื่อสารว่าพระเยซูต้องรับพวกเขา ซึ่ง John L. McLaughlin (2005) กล่าวว่าเป็นสัญลักษณ์ของการเชิญกลับเข้าสังคม ทำให้คนเหล่านั้นได้รับความบรรเทาใจและความชื่นชมยินดี เพราะการที่พระเยซูผู้ซึ่งคนเชื่อกันว่าเป็นผู้ที่มาจากพระเจ้าเป็นมิตรกับตนก็แสดงว่าพระเจ้าอภัยบาปให้พวกเขาแล้ว พวกเขาไม่ต้องถูกตัดขาดหรือถูกดูถูกจากสังคมอีกต่อไป คนบาปบางคนเปลี่ยนแปลงชีวิตของตน เช่น เลวีสละทุกอย่างติดตามพระเยซู ส่วนศักเคียสได้ประกาศสละทรัพย์ให้คนอนาถาพร้อมกับคืนเงินให้คนที่ถูกโกงสี่เท่า (ลก. 19:8) การที่พระเยซูประพฤติแหวกธรรมเนียมในเรื่องวัฒนธรรมการสื่อสารนี้ได้ส่งผลเชิงบวกต่อภาวะผู้นำของพระองค์สำหรับกลุ่มชนชั้นล่างและคนบาป เพราะเขากลับใจเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเองและปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซู ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นปัจจัยเชิงลบต่อกลุ่มผู้นำทางสังคมและประชาชนบางคนที่วิพากษ์วิจารณ์พระเยซู พระองค์จึงยกพระคัมภีร์มาตอบว่า “ท่านทั้งหลายจงไปเรียนคัมภีร์ข้อนี้ให้เข้าใจ ที่ว่า *เราประสงค์ความเมตตา ไม่ประสงค์เครื่องสัตวบูชา* ด้วยว่าเรามิได้มาเพื่อจะเรียกคนที่เห็นว่าตัวชอบธรรม แต่มาเรียกคนที่พวกท่านว่านอกรีต” (มธ. 9:13) และประกาศว่า “บุตรมนุษย์ได้มาเพื่อจะเที่ยวหาและช่วยผู้ที่หลงหายไปนั้นให้รอด” (ลก. 19:10) นอกจากนี้พระเยซูยังตรัสคำอุปมา เช่น เรื่องแกะหาย โดยสรุปว่า “จะมีความปรีดีในสวรรค์ เพราะคนบาปคนเดียวที่กลับใจใหม่ มากกว่าเพราะคนชอบธรรมเก้าสิบเก้าคนที่ไม่ต้องการกลับใจใหม่” (ลก. 15: 7)

นอกจากนี้ วัฒนธรรมการสื่อสารที่เป็นข้อขัดแย้งระหว่างพระเยซูกับบรรดาผู้นำทางศาสนามากที่สุดคือวัฒนธรรมการสื่อสารระหว่างชาวยิวกับพระเจ้า ในพระคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาเก่านั้นบรรดาประกาศกกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับชาวยิวว่าเป็นเหมือนบิดากับบุตร (ฮชย. 11:1-4, ยรม. 31:9, มคา. 1:6, สดด. 89:27, สดด. 103:13) การเรียกพระเจ้าว่าเป็นบิดาจึงไม่ใช่เรื่องผิดปกติสำหรับชาวยิว แต่พระเยซูเรียกพระเจ้าว่า “อับบา”* ซึ่งเป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมลึกซึ้งแบบเดียวกับที่เราใช้คำว่า “พ่อ” พูดกับบิดาของเราเอง (คอลลา ลุค, 2000) การที่พระเยซูตรัสถึงพระเจ้าอย่างสนิทสนมและเรียกพระเจ้าเป็นพระบิดาอยู่บ่อยครั้งอีกทั้งยังสอนสาวกให้เรียกด้วย (มธ. 6:9-15; ลก. 11: 2-4) สร้างความไม่พอใจให้พวกผู้นำทางศาสนาซึ่งตีความว่าเป็นการยกพระองค์เองเท่าเทียมกับพระเจ้า (ยน. 5:18) พระเยซูจึงใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือโดยการยกตัวอย่างจากในพระคัมภีร์และยกภารกิจของพระองค์มาสนับสนุน (ยน. 10: 32-38) แต่พวกเขาก็ไม่ยอมรับพระองค์ ส่งผลต่อการยอมรับภาวะผู้นำของพระเยซูต่อกลุ่มผู้รับสารอื่นด้วย

โดยสรุปจากการวิเคราะห์ปัจจัยทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพบว่า ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของชาวยิวซึ่งมีแนวคิดเรื่องผู้นำ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องพระเมสสิยาห์ที่สืบทอดมาจนถึงสมัยพระเยซู ประกอบกับสภาพทางการเมืองที่ต้องถูกกดขี่จากโรมัน และสภาพทางสังคมที่มีการกดขี่ทางจิตใจในหมู่ชาวยิวด้วยกันเอง ทำให้ชาวยิวส่วนใหญ่ในขณะนั้นเต็มไปด้วยความหวังและการรอคอยพระเมสสิยาห์หรือพระคริสต์ (ลก. 2:25-26, ลก. 3:15) ซึ่งเอื้อต่อความเป็นผู้นำของพระเยซู เมื่อพระเยซูออกประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง การสื่อสารผ่านการประกาศร่วมกับภารกิจรักและรับใช้ทำให้ประชาชนเชื่อว่า พระเยซูเป็นผู้ที่พวกเขารอคอยและติดตามเป็นสาวกของพระองค์ แต่เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามขนบวัฒนธรรมการสื่อสาร ทั้งการเรียกพระเจ้าอย่างสนิทสนม หรือการไปคบค้าสมาคมกับคนชายขอบสังคม ทำให้พระเยซูไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้นำทางสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม ทำให้คนที่ยอมรับพระเยซูไม่กล้าแสดงตัวอย่างเปิดเผยเพราะกลัวถูกตัดออกจากสังคม

---

* Abba ในภาษาอารามาอิกเป็นคำที่เด็กๆ เรียกบิดาของตน แสดงออกถึงความรักและความสนิทสนม (เสรี พงศ์พิศ, 2545: 214-215) ซึ่งชาวยิวในสมัยพระเยซูตีความว่าพระองค์เรียกพระเจ้าอย่างไม่เหมาะสม John L. McLaughlin (2001) ได้เทียบกับคำภาษาอังกฤษไว้ว่า “Daddy“

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซูในภาพรวมพบว่า ปัจจัยจากตัวผู้นำเอง ปัจจัยในผู้รับสาร และปัจจัยทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมล้วนส่งผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำของพระเยซู กล่าวคือ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ซึ่งถูกปกครองโดยชาวโรมัน และสภาพสังคมที่คนส่วนใหญ่ถูกกดขี่ข่มเหงจากผู้นำซึ่งเป็นชนชั้นสูงตามโครงสร้างทางสังคม ทำให้ชาวยิวส่วนใหญ่ต่างรอคอยพระเมสสิยาห์ ผู้นำที่พระเจ้าทรงสัญญาว่าจะประทานมาให้เพื่อปลดเปลื้องความทุกข์ เมื่อพระเยซูปรากฏตัวขึ้นและสื่อสารเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าต่อประชาชน ปัจจัยจากตัวผู้นำเองในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของพระเยซู ทั้งลักษณะที่ปรากฏบุคลิกและอุปนิสัย รูปแบบและกลยุทธ์ในการสื่อสาร ทำให้พระองค์ได้รับการยอมรับในฐานะพระอาจารย์ แต่เนื่องจากอุดมการณ์และการกระทำของพระองค์สวนกระแสค่านิยมในสังคมและขัดกับวัฒนธรรมการสื่อสารในสมัยนั้น การเป็นผู้นำการปฏิรูปสังคมทำให้ผู้รับสารโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำทางสังคมไม่พอใจ พวกเขาปฏิเสธภูมิหลังของพระเยซู ทั้งในเรื่องครอบครัว การศึกษา ถิ่นที่อยู่ ในขณะที่กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับและติดตามพระองค์เนื่องจากคำสอนและภารกิจที่พระเยซูกระทำ ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยในผู้รับสารในเรื่องกลุ่มที่สังกัดและกลุ่มอ้างอิง ระดับความรู้ และทัศนคติต่อตนเอง ซึ่งกลุ่มผู้รับสารชาวยิวในสมัยพระเยซูได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมการรวมกลุ่มและแนวคิดเรื่องเกียรติและความอับอาย ดังนั้นเมื่อกลุ่มผู้นำทางสังคมซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงตกลงกันว่าจะขับคนที่ยอมรับพระเยซูออกจากสังคม คนที่ยอมรับพระเยซูจึงไม่กล้าแสดงตัวอย่างเปิดเผย นอกจากนี้รูปแบบการเป็นผู้นำของพระเยซูแบบผู้รับใช้ ก็ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของชาวยิวส่วนใหญ่ที่ต้องการผู้นำหรือพระเมสสิยาห์ที่เป็นกษัตริย์ต่อสู้ขับไล่โรมันออกไปและสถาปนาประเทศขึ้นใหม่ ก็ทำให้พระเยซูไม่ได้รับการยอมรับจากชาวยิวส่วนใหญ่ และในที่สุดพระองค์จึงถูกตัดสินประหารชีวิตโดยการตรึงกางเขน ซึ่งจอร์จ เฟอร์กูสัน (2542) กล่าวว่าการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูในยุคสมัยแห่งความตึงเครียดที่พวกยิวถูกฆ่าฟันตลอดเวลา ไม่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจในหมู่ชาวยิวมากนัก ในกรุงเยรูซาเล็มแทบไม่มีใครสนใจการเผยแพร่พระวรสารของบรรดาสาวกของพระเยซู แต่ศาสนาคริสต์กลับเผยแพร่ไปนอกแคว้นยูเดียอย่างกว้างขวาง เรื่องราวของพระเยซูและอาณาจักรของพระเจ้าถูกถ่ายทอดไปยังดินแดนต่างๆ ด้วยสื่อบุคคลคือบรรดาสาวกซึ่งเลียนแบบการสื่อสารด้วยสัญญะทั้งสี่ประการของพระเยซู คือ ภารกิจรักและรับใช้ ชุมชนซึ่งคนมารวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง การประกาศพระวาจา และขนบประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ จนกระทั่งในช่วงประมาณปีคริสต์ศักราชที่ 50 เมื่อผู้รับสารขยายวงกว้างขึ้น สาวกของพระเยซูจึงเขียนบันทึกเรื่องราวและคำสั่งสอนของพระเยซู กลายมาเป็นพระวรสารซึ่งตกทอดมาสู่ผู้รับสารในปัจจุบัน

ข้อสังเกตการรับรู้และถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซูจากมุมมองของผู้นิพนธ์พระวรสารทั้งสี่

จากการวิเคราะห์การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่ทั้งหมด ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าภูมิหลังของผู้นิพนธ์ที่แตกต่างกัน ทำให้การรับรู้และการถ่ายทอด นำเสนอภาวะผู้นำของพระเยซูต่อกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายมีความแตกต่างกันไป

นักบุญมัทธิว เป็นคนเก็บภาษีชาวยิว ท่านรอคอยพระเมสสิยาห์ กษัตริย์ของชนชาติอิสราเอลผู้สืบเชื้อสายจากกษัตริย์ดาวิดตามที่พระเจ้าสัญญาไว้เช่นเดียวกับชาวยิวคนอื่นๆ ในสังคมปาเลสไตน์ในช่วงเวลานั้น เมื่อพระเยซูปรากฏและเรียกท่านให้ติดตามเป็นสาวก ท่านเชื่อว่าพระเยซูเป็นพระเมสสิยาห์ผู้ซึ่งประกาศกในอดีตพยากรณ์ไว้ ดังนั้นในการนำเสนอพระเยซูต่อกลุ่มผู้รับสารชาวยิว นักบุญมัทธิวจึงเน้นว่าพระเยซูและกิจการของพระองค์ทำให้คำของประกาศกในอดีตที่กล่าวถึงพระเมสสิยาห์สำเร็จถึง 13 ครั้ง* และยกข้อความในพระคัมภีร์เดิมมาประกอบเป็นระยะๆ เริ่มตั้งแต่ตอนต้นพระวรสารที่ท่านนำเสนอว่าพระเยซูเป็นเชื้อสายของกษัตริย์ดาวิด

“หนังสือลำดับพงศ์ของพระเยซูคริสต์ ผู้เป็นเชื้อสายของดาวิด ผู้สืบตระกูลเนื่องมาจากอับราฮัม” (มธ. 1:1)

ภาพผู้นำที่นักบุญมัทธิวนำเสนอพระเยซู คือพระเมสสิยาห์ในฐานะกษัตริย์ ดังที่ท่านยกข้อความในพระคัมภีร์เดิมมากล่าวถึงกำเนิดของพระเยซูที่เมืองเบธเลเฮมว่า

> “บ้านเบธเลเฮมในแผ่นดินยูเดีย จะเป็นบ้านเล็กน้อยที่สุด
> ในสายตาของบรรดาผู้ครองแผ่นดินยูเดียก็หามิได้
> เพราะว่าเจ้านายคนหนึ่งจะออกมาจากท่าน
> ผู้ซึ่งจะครอบครองอิสราเอล ชนชาติของเรา” (มธ. 2:6)

---

* ดูรายละเอียดการยกคำของประกาศกในอดีตจากพระคัมภีร์พระธรรมเก่าได้ใน มัทธิว 1:22, 2:5, 2:15, 2:17, 2:23, 3:3, 4:14, 8:17, 12:17, 13:35, 21:4, 26:46, และ 27:9

นักบุญมัทธิวยกคำของประกาศกในพระคัมภีร์มาชี้ให้เห็นว่าพระเยซูเป็นกษัตริย์ที่มิได้ใช้ความรุนแรง แต่เป็นกษัตริย์ที่มีความยุติธรรมและสันติ เช่น

> “ไม้อ้อช้ำแล้วท่านจะไม่หัก ไส้ตะเกียงเป็นควันจวนดับแล้วท่านจะไม่ดับ
> กว่าท่านจะได้นำความยุติธรรมให้มีชัยชนะ
> และบรรดาประชาชาติจะฝากความหวังไว้กับท่าน” (มธ. 12:20-21)

> “จงบอกชาวศิโยนว่า กษัตริย์ของท่านเสด็จมาหาท่าน
> โดยพระทัยอ่อนสุภาพ ทรงลา ทรงลูกลา” (มธ. 21:5)

นอกจากนี้นักบุญมัทธิวยังรับรู้พระเยซูในฐานะ “พระอาจารย์” โดยท่านบันทึกคำตรัสของพระเยซูซึ่งไม่ปรากฏในพระวรสารเล่มอื่นว่า “อย่าให้ผู้ใดเรียกท่านว่า ‘พระครู’ ด้วยว่าพระครูของท่านมีแต่ผู้เดียวคือพระคริสต์” (มธ. 23:10) ดังนั้นท่านจึงถ่ายทอดพระเยซูในฐานะ “พระอาจารย์” โดยเน้นคำสอนของพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิว เป็นบทเทศนายาว 5 บท อาทิเช่น บทเทศนาบนภูเขา (มธ. 5-7) ซึ่งสอนเรื่องการดำเนินชีวิตและธรรมบัญญัติของยิว บทอุปมาเรื่องแผ่นดินสวรรค์ (มธ. 13) อันเป็นเป้าหมายสูงสุดที่บรรดาชาวยิวปรารถนา หรือการกล่าวโทษพวกธรรมาจารย์และฟาริสี (มธ. 23) ซึ่งนักบุญมัทธิวคนเก็บภาษีบันทึกการประณามผู้นำทางศาสนาของพระเยซูไว้อย่างเผ็ดร้อนและมีความละเอียด ยาวกว่าพระวรสารเล่มอื่นๆ

สรุปได้ว่านักบุญมัทธิวรับรู้ภาวะผู้นำของพระเยซูว่าเป็น “พระเมสสิยาห์” กษัตริย์ของชาวยิวตามที่ประกาศกในอดีตทำนายไว้ และนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิวว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์ในฐานะกษัตริย์และพระอาจารย์ ซึ่งนำความยุติธรรมและอาณาจักรของพระเจ้ามาสู่ชาวยิว นักบุญมัทธิวเน้นว่าพระเยซูเสด็จมาเพื่อชนชาติยิว (มธ. 10:5, มธ. 15:24) และให้คำอธิบายข้อสงสัยเรื่องพระศพของพระเยซูต่อพวกยิวที่ไม่เชื่อในตอนท้ายของพระวรสาร (มธ. 27: 62-66, 28:4, 11-15) ก่อนจะจบด้วยคำสั่งของพระเยซูให้สาวกออกไปประกาศแก่ชนทุกชาติ และวันพิพากษาของพระเจ้าตามความเชื่อของชาวยิวที่ว่า “สอนเขาให้ถือรักษาสิ่งสารพัดซึ่งเราได้สั่งพวกเจ้าไว้ นี่แหละเราจะอยู่กับเจ้าทั้งหลายเสมอไป จนกว่าจะสิ้นยุค” (มธ. 28:20)

นักบุญมาระโก เป็นชายหนุ่มชาวยิว ซึ่งเป็นศิษย์และล่ามของนักบุญเปโตรอัครสาวก ท่านเขียนพระวรสารจากความทรงจำของนักบุญเปโตร เนื้อหาพระวรสารจึงบรรยายรายละเอียดเหตุการณ์อย่างชัดเจน เมื่อวิเคราะห์นักบุญเปโตรซึ่งเป็นชาวประมง ภารกิจอันน่าอัศจรรย์ใจที่พระเยซูกระทำเป็นสิ่งยืนยันว่าพระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้า ดังที่นักบุญลูกาบันทึกถึงเหตุการณ์ที่นักบุญเปโตรหย่อนอวนตามพระดำรัสของพระเยซูและจับปลาได้เป็นอันมาก ท่านจึงสละทุกอย่างและติดตามพระเยซู (ลก. 5:1-11) โดยเชื่อว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์และยืนยันว่า “พระองค์ทรงเป็นพระคริสต์” (มก. 8:29) การประกาศของนักบุญเปโตรทำให้นักบุญมาระโกรับรู้ว่าพระเยซูเป็นพระคริสต์หรือพระเมสสิยาห์ ท่านถ่ายทอดพระวรสารโดยเริ่มว่า

“ข่าวประเสริฐเรื่องพระเยซูคริสต์พระบุตรของพระเจ้า” (มก. 1:1)

ภารกิจที่น่าอัศจรรย์ใจของพระเยซูคงจะประทับใจชายหนุ่มอย่างนักบุญมาระโก เนื้อหาในพระวรสารจึงเน้นถึงภารกิจต่างๆ ของพระองค์ เช่น การรักษาโรคภัยและความพิการ การขับไล่ผี อำนาจเหนือธรรมชาติและความตาย และท่านก็กล่าวถึงความประหลาดใจของประชาชนที่ได้ฟังพระเยซูสอนหรือได้เห็นภารกิจของพระองค์ไว้หลายครั้ง* นักบุญมาระโกนำเสนอภาพของพระเยซูเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้มวลชน

“พระองค์จึงเสด็จเข้าไปในเรือน และประชาชนก็มาประชุมกันอีก จนพระเยซูและสาวกจะรับประทานอาหารไม่ได้” (มก. 3:19-20)

“เพราะว่ามีคนไปมาเป็นอันมากจนไม่มีเวลาว่างจะรับประทานอาหารได้” (มก. 6:31)

นักบุญมาระโกบรรยายว่าพระเยซูทรงประกอบภารกิจต่อคนมากมายที่หลั่งไหลมาหาพระองค์หลายครั้ง** นอกจากนี้จุดที่น่าสนใจในพระวรสารนักบุญมาระโก คือ การบันทึกถึงสายพระเนตรของพระเยซู*** และบรรยายอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ของพระเยซู ได้แก่ความสงสาร

---

* ดูรายละเอียดคำบรรยายถึงความประหลาดใจของประชาชนได้ใน มาระโก 1:22, 1:27, 2:12, 4:20, 5:42, 6:2, 6:53, 7:37, 9:15, 10:24, 10:26, 10:32, 11:18, 12:17 และ 15:5

** ดูรายละเอียดคำบรรยายการประกอบภารกิจของพระเยซูต่อมวลชนได้ใน มาระโก 1:32-34, 1:45, 2:1-2, 2:13, 3. 7-12, 3:19-20, 4:1, 5:21, 6:33-34, 6:54-56, 8:1 และ 10:1

*** ดูรายละเอียดคำบรรยายสายพระเนตรของพระเยซูได้ใน มาระโก 1:16, 1:19, 3:5, 3:34, 5:32, 6:41, 6:48, 7:34, 10:21, 10:23, 10:27, 11:11, 11:13 และ 12:41

(มก. 1:41, มก. 6:34, มก. 8:2) ความทุกข์และความโกรธ (มก. 3:5) ความไม่พอพระทัย (มก. 10:14) ความประหลาดใจ (มก. 6:6) และความรัก (มก. 10:21) ซึ่งภาพผู้นำแบบผู้รับใช้ที่เปี่ยมด้วยอารมณ์และยอมทนการถูกข่มเหงเช่นนี้ สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสารของท่านซึ่งเป็นคริสตชนต่างชาติที่กำลังถูกเบียดเบียนอย่างหนักด้วย นักบุญมาระโกบันทึกคำตรัสของพระเยซูว่าสาวกจะได้รับผลตอบแทนร้อยเท่า ทั้งจะถูกการข่มเหงด้วย แต่จะได้ชีวิตนิรันดร์ (มก. 10:29-30) จึงมีนักวิชาการวิเคราะห์ไว้ว่าท่านเขียนพระวรสารขึ้นเพื่อบรรเทาใจคริสตชนให้เข้มแข็งและอดทนต่อความทุกข์ทรมานและการถูกทดลองความเชื่อ

โดยสรุปแล้วท่านนำเสนอพระเยซูด้วยภาพผู้นำแบบผู้รับใช้มวลชน ภารกิจต่างๆ ที่พระเยซูกระทำเป็นสิ่งยืนยันว่าพระองค์เป็นพระคริสต์ พระบุตรของพระเจ้า นักบุญมาระโกจบพระวรสารว่าพวกสาวกปฏิบัติตามคำสั่งของพระเยซูที่ให้ออกไปประกาศ และคนที่เชื่อก็จะเห็นหมายสำคัญซึ่งมาจากพระเจ้า "พวกสาวกเหล่านั้นจึงออกไปเทศนาสั่งสอนทุกแห่งทุกตำบล และพระเป็นเจ้าทรงร่วมงานกับเขาและทรงสนับสนุนคำสอนของเขา โดยหมายสำคัญที่ประกอบนั้น" (มก. 16:20)

นักบุญลูกา เป็นนายแพทย์ชาวกรีก ลูกศิษย์ของนักบุญเปาโล ซึ่งกลับใจในสมัยที่บ้านเมืองของท่านเป็นศูนย์กลางในการแพร่ธรรม ด้วยความที่ไม่ใช่ชาวยิว ดังนั้นการรับรู้พระเยซูในฐานะผู้นำของท่านจึงเป็นพระเจ้าผู้เปี่ยมด้วยความรักและเมตตาต่อมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ต่ำต้อยในสังคม เนื่องจากท่านเป็นนักประวัติศาสตร์จึงสืบข้อมูลจากหลายแหล่งและพยานหลายคน ท่านเขียนพระวรสารโดยเริ่มว่า "เนื่องจากข้าพเจ้าเองได้สืบเสาะถ้วนถี่ตั้งแต่ต้นมา จึงเห็นดีด้วยที่จะเรียบเรียงเรื่องตามลำดับ" (ลก. 1:3) เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายของท่านซึ่งเป็นชาวต่างชาติ นักบุญลูกาจึงนำเสนอพระเยซูในฐานะพระเจ้า* ซึ่งมาไถ่บาปมนุษย์ทุกคน ท่านยกคำของประกาศกอิสยาห์ที่ว่า

"มนุษย์ทั้งปวงจะได้เห็นความรอดของพระเจ้า" (ลก. 3:6)

---

* ในพระวรสารของนักบุญลูกา ท่านใช้คำสรรพนามเรียกพระเยซูว่า "พระเป็นเจ้า" และ "องค์พระผู้เป็นเจ้า" ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน ลูกา 7:19, 10:41, 11:39, 12:42, 18:6 และ 19:8

และ คำสรรเสริญพระเจ้าของสิเมโอนว่า

"ข้าแต่พระเจ้า บัดนี้พระองค์ทรงให้ทาสของพระองค์ไปเป็นสุข ตามพระดำรัสของพระองค์

เพราะว่าตาของข้าพระองค์ได้เห็นความรอดของพระองค์แล้ว

ซึ่งพระองค์ได้ทรงจัดเตรียมไว้ต่อหน้าบรรดาชนชาติทั้งหลาย

เป็นสว่างส่องแสงแก่คนต่างชาติ และเป็นศักดิ์ศรีของพวกอิสราเอลชนชาติของพระองค์" (ลก. 2: 29-32)

ในส่วนเนื้อหาของพระวรสาร นักบุญลูกาเน้นภารกิจหรือคำสอนของพระเยซูที่แสดงถึงความรักและเมตตาต่อผู้ที่ต่ำต้อยในสังคม โดยเฉพาะสตรี เช่น หญิงม่าย โสเภณี และสตรีที่เป็นสาวกหรือติดตามพระเยซูไว้มากกว่าพระวรสารเล่มอื่น* นอกจากนี้ยังบันทึกเกี่ยวกับคนบาปอาทิเช่น คนเก็บภาษี (ลก. 5:27-32, 7:29, 15:1, 18:9-14, 19:1-10) คนเลี้ยงแกะ (ลก. 2:8-20) นักโทษ (ลก. 23: 39-43) รวมทั้งชาวต่างชาติ (ลก. 7:1-10, 9:51-56, 11:25-37, 17:11-19) และบรรดาคนเจ็บป่วย ซึ่งเป็นจุดเด่นในพระวรสารนักบุญลูกา ท่านนำเสนอพระเยซูในฐานะผู้เยียวยารักษา ทั้งโรคภัยไข้เจ็บ ความพิการ การขับไล่ผีซึ่งเชื่อว่าเป็นสาเหตุของโรคต่างๆ ตลอดจนการชุบชีวิตไว้มากกว่าพระวรสารเล่มอื่นรวมทั้งหมดมี 17 เหตุการณ์** จึงวิเคราะห์ได้ว่าเพราะภูมิหลังที่นักบุญลูกาเป็นแพทย์ ท่านจึงสนใจและนำเสนอเกี่ยวกับการเยียวยารักษาโรคของพระเยซูเป็นพิเศษ

ภาวะผู้นำของพระเยซูในมุมมองของนักบุญลูกาสรุปได้ว่าพระเยซูทรงเป็นผู้นำซึ่งเป็นพระเจ้าที่เปี่ยมด้วยความรักและเมตตาต่อมนุษย์โดยเฉพาะคนที่ต่ำต้อยในสังคม และท่านได้นำเสนอพระเยซูต่อกลุ่มผู้รับสารชาวต่างชาติว่าพระองค์เป็นพระเจ้า ผู้เยียวยารักษาและไถ่บาปมนุษย์ทุกคนด้วยความรักและเมตตา

---

* ดูรายละเอียดการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับกลุ่มสตรีได้ใน ลูกา 7:11-17, 7:36-50, 8:1-3, 11:38-42, 11:27-28, 18:1-8, 21:1-4, 23:27-31, 23:49, 55-56 และ 24:1-11

** ดูรายละเอียดเหตุการณ์การเยียวยารักษาของพระเยซูได้ใน ลูกา 4:33-37, 4:38-39, 5:12-15, 5:17-26, 6:6-11, 7:1-10, 7:11-17, 11:14-23, 8:26-39, 8:43-48, 8: 41-56, 9:37-42, 13:10-17, 14:1-6, 17:11-19, 18:35-43 และ 22:49-51

นักบุญยอห์น เป็นชาวยิวในครอบครัวชาวประมงฐานะดี นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าท่านอาจเป็นลูกพี่ลูกน้องกับพระเยซู ท่านเป็นอัครสาวกที่อายุน้อยที่สุด มีความใกล้ชิดและเป็นที่รักของพระเยซูมากที่สุด ในขณะที่เขียนพระวรสารท่านชรามากแล้ว ด้วยความใกล้ชิดกับพระเยซูและวัยที่มากขึ้น ท่านรับรู้ ไตร่ตรองถึงคุณลักษณะอันลึกซึ้งของพระเจ้าในตัวพระเยซู และถ่ายทอดต่อผู้รับสารชาวยิว โดยนำเสนอภาพของพระเยซูผ่านการที่พระองค์สื่อสารพูดคุยกับบุคคลต่างๆ ปรากฏคำสรรพนามเรียกพระเยซูอย่างหลากหลาย เช่น พระวาทะ (ยน. 1:1) ความสว่าง (ยน. 1:7) พระองค์ (ยน.1:10, 26) พระบุตรองค์เดียวของพระบิดา (ยน. 1:14) พระเยซูคริสต์ (ยน.1:17, 38) พระเมษโปดกของพระเจ้า (ยน.1: 29, 36) พระเมสสิยาห์ (ยน. 1:41) บุตรมนุษย์ (ยน. 5:27) รับบี (พระอาจารย์) (ยน.1:38) กษัตริย์ของชนชาติอิสราเอล (ยน. 1:49) พระผู้ช่วยโลกให้รอดที่แท้จริง (ยน. 4:42) และ องค์บริสุทธิ์ของพระเจ้า (ยน. 6:69)

นักบุญยอห์นเริ่มพระวรสารโดยการนำเสนอความเป็นพระเจ้าของพระเยซูว่า “ในปฐมกาลพระวาทะดำรงอยู่ และพระวาทะทรงสถิตอยู่กับพระเจ้า และพระวาทะทรงเป็นพระเจ้า... พระวาทะได้ทรงบังเกิดเป็นมนุษย์และทรงอยู่ท่ามกลางเรา บริบูรณ์ด้วยพระคุณและความจริง เราทั้งหลายได้เห็นพระสิริของพระองค์ คือพระสิริอันสมกับพระบุตรองค์เดียวของพระบิดา”(ยน.1, 14) ซึ่งนักบุญยอห์นกล่าวถึงพระลักษณะของพระเยซูผ่านคำตรัส “เราเป็น” เจ็ดประการ* ประกอบกับยกหมายสำคัญเจ็ดประการซึ่งพระเยซูกระทำเพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าพระเยซูเป็นพระเมสสิยาห์พระบุตรของพระเจ้า ได้แก่

พระเยซูเปลี่ยนน้ำเป็นเหล้าองุ่นในงานสมรสที่หมู่บ้านคานา (ยน. 2:1-11)
พระเยซูรักษาลูกชายของข้าราชการคนหนึ่ง (ยน. 4:46-54)
พระเยซูรักษาคนง่อยที่สระน้ำเบธซาธาในกรุงเยรูซาเล็ม (ยน. 5:1-18)
พระเยซูเลี้ยงคน 5,000 คนใกล้ทะเลสาบกาลิลี (ยน. 6:5-14)
พระเยซูดำเนินบนน้ำที่ทะเลสาบกาลิลี (ยน. 6:16-21)
พระเยซูรักษาคนตาบอดแต่กำเนิดที่กรุงเยรูซาเล็ม (ยน. 9:1-7) และ
พระเยซูชุบชีวิตลาซารัสที่หมู่บ้านเบธานี (ยน. 11:1-45)

---

* ดูรายละเอียดคำตรัส “เราเป็น” ทั้งเจ็ดประการได้ใน ยอห์น 6:35, 8:12, 10:7;9, 10:11;14, 11:25, 14:6 และ 15:1; 5

นักบุญยอห์นนำเสนอภาพพระเยซูเป็นพระเจ้าองค์แห่งความรักและชีวิตนิรันดร์ โดยพระองค์ทรงกระทำภารกิจตามที่พระเจ้าพระบิดามอบหมาย คือการสอนมนุษย์ให้รู้จักพระเจ้าซึ่งเป็นองค์ความรัก ท่านเน้นถึงการสอนของพระเยซูที่เกี่ยวกับความรักเป็นพิเศษ อาทิเช่น

“พระบัญญัติของเราคือให้ท่านทั้งหลายรักกันเหมือนดังที่เราได้รักท่าน ไม่มีผู้ใดมีความรักที่ยิ่งใหญ่กว่านี้ คือการที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะสละชีวิตของตนเพื่อมิตรสหายของตน” (ยน. 12-13)

ในการประกาศสั่งสอนของพระเยซู พระองค์ไม่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ และในที่สุดก็ถูกตรึงบนไม้กางเขน แต่พระองค์ยอมรับความทรมานและความตายก็เพราะความรักดังที่พระองค์ทรงสอนสาวกว่า

“ด้วยเหตุนี้พระบิดาจึงทรงรักเรา เพราะเราสละชีวิตของเรา เพื่อจะรับชีวิตนั้นคืนมาอีก ไม่มีผู้ใดชิงชีวิตไปจากเราได้ แต่เราสละชีวิตด้วยใจสมัครของเราเอง (ยน. 10:17-18)

สรุปได้ว่า นักบุญยอห์นเชื่อว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าองค์แห่งความรัก และท่านก็นำเสนอพระเยซูโดยการตีความเหตุการณ์และคำสนทนาของพระเยซูตามความทรงจำ สะท้อนให้เห็นถึงพระลักษณะอันลึกซึ้งของพระเยซูในฐานะพระเป็นเจ้าผู้มาไถ่บาปมนุษย์ทุกคนด้วยความรักและนำพามนุษย์ไปสู่ชีวิตนิรันดร์ นักวิชาการกล่าวว่า คำสำคัญในพระวรสารของนักบุญยอห์นคือ “เชื่อ” ซึ่งปรากฏ 98 ครั้ง (เอ็ดวิน เอ. บลัม,1998) แสดงถึงจุดมุ่งหมายในการเขียนของท่านคือเพื่อให้ผู้รับสารมีความเชื่อในพระเยซูและยอมรับพระองค์เป็นผู้นำชีวิตของเขา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการตั้งข้อสังเกตเรื่องการรับรู้และถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซูพบว่าผู้นิพนธ์พระวรสารทั้งสี่ท่านซึ่งมีภูมิหลังแตกต่างกันรับรู้และนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารในสังคมปาเลสไตน์เมื่อสองพันปีก่อนด้วยภาพความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันไป แสดงผลภาพรวมเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อสังเกตการรับรู้และถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซู

หัวข้อ/ ผู้นิพนธ์	มัทธิว	มาระโก	ลูกา	ยอห์น
ภูมิหลังผู้นิพนธ์	คนเก็บภาษีชาวยิว อัครสาวก	ชายหนุ่มชาวยิว ล่ามของเปโตร	แพทย์ชาวกรีก	ชาวประมงยิว อัครสาวกคนสนิท
การรับรู้ภาวะผู้นำของพระเยซู	พระเมสสิยาห์ กษัตริย์ตามคำทำนาย	พระเมสสิยาห์ บุตรพระเจ้า	พระเจ้าที่รักและเมตตาต่อมนุษย์	พระเจ้าองค์ความรัก
จุดเน้นในเนื้อหา	คำทำนายเป็นจริง บทเทศนา	ภารกิจรับใช้ อารมณ์	ภารกิจรัก-รับใช้ การเยียวยารักษา	หมายสำคัญทั้ง7 คำสอนเรื่องความรัก
การนำเสนอภาวะผู้นำ	กษัตริย์ และพระอาจารย์	บุตรพระเจ้า ผู้รับใช้มวลชน	พระเจ้าผู้เยียวยาและไถ่บาปมนุษย์	พระเจ้าผู้ไถ่บาปมนุษย์ด้วยรัก
ผู้รับสาร	ชาวยิว	คริสตชนต่างชาติ	คริสตชนต่างชาติ	มนุษย์ทุกคน

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า *นักบุญมัทธิว*คนเก็บภาษีชาวยิวรับรู้ภาวะผู้นำของพระเยซูว่าเป็นพระเมสสิยาห์กษัตริย์ของชาวยิวตามที่ประกาศกในอดีตทำนายไว้ และนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิวว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์ในฐานะกษัตริย์และพระอาจารย์ ซึ่งนำความยุติธรรมและอาณาจักรสวรรค์มาสู่ชาวยิว *นักบุญมาระโก* ชายหนุ่มชาวยิวซึ่งเป็นทั้งศิษย์และล่ามของนักบุญเปโตรอัครสาวกรับรู้พระเยซูผ่านคำบอกเล่าของนักบุญเปโตรเกี่ยวกับภารกิจที่น่าประทับใจ ท่านนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารต่างชาติในโรมซึ่งกำลังถูกข่มเหงด้วยภาพผู้นำแบบผู้รับใช้มวลชน โดยภารกิจต่างๆ ซึ่งพระเยซูกระทำเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์

พระบุตรของพระเจ้า ผู้รับใช้ที่ยอมทนทุกข์ *ส่วนนักบุญลูกา*นายแพทย์ชาวกรีกรับรู้พระเยซูในฐานะผู้นำที่มีความรักและเมตตาต่อมนุษย์ทุกคนโดยเฉพาะผู้ที่ต่ำต้อยในสังคม ท่านได้นำเสนอพระเยซูต่อกลุ่มผู้รับสารชาวต่างชาติว่าพระองค์เป็นพระเจ้า ผู้เยียวยารักษาและไถ่บาปมนุษย์ทุกคนด้วยความรักและเมตตา สำหรับ*นักบุญยอห์น*ชาวประมง ซึ่งใกล้ชิดและเป็นที่รักของพระเยซูมากที่สุด ท่านรับรู้พระเยซูในฐานะพระเจ้าองค์แห่งความรัก และนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิวว่าเป็นพระเจ้าองค์ความรักผู้มีความสนิทสัมพันธ์กับพระบิดาเจ้า แต่ทรงยอมเสด็จมารับใช้และไถ่บาปมนุษย์ทุกคนด้วยความรัก และนำผู้ที่เชื่อในพระองค์ไปสู่ชีวิตนิรันดร์

ข้อสังเกตการถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซูต่อผู้รับสารอีกประการคือ ผู้นิพนธ์ทั้งสี่ท่านบันทึกถึงการสื่อสารของพระเจ้าพระบิดาซึ่งแสดงถึงการยอมรับพระเยซู เป็นการยืนยันถึงสถานะของพระองค์ต่อผู้รับสาร ได้แก่ เหตุการณ์ที่พระเยซูรับบัพติศมาที่แม่น้ำจอร์แดน ซึ่งผู้เขียนพระวรสารบันทึกถึงพระสุรเสียงจากฟ้าว่า “ท่านผู้นี้เป็นบุตรที่รักของเรา เราชอบใจท่านมาก” (มธ. 3:17; มก. 1:11; ลก. 3:22) และเหตุการณ์ที่พระเยซูอธิษฐานและจำแลงพระกายบนภูเขาต่อหน้าสาวก คือ เปโตร ยากอบ และยอห์น ก็มีพระสุรเสียงจากเมฆว่า “ท่านผู้นี้เป็นบุตรที่รักของเรา จงเชื่อฟังท่านเถิด” (มก. 9:7) หรือ “ผู้นี้เป็นบุตรของเรา เป็นผู้ถูกเลือกสรรไว้ จงเชื่อฟังท่านเถิด” (ลก. 9:35) และเหตุการณ์ซึ่งพระเยซูกล่าวสรรเสริญพระเจ้าต่อหน้าประชาชน และมีพระสุรเสียงดังจากฟ้าว่า “เราได้ให้รับเกียรติแล้ว และเราจะให้รับเกียรติอีก” (ยน. 12:28) ล้วนเป็นการยืนยันถึงสถานะของพระเยซูต่อผู้รับสารว่าพระองค์เป็นบุตรของพระเจ้าทั้งสิ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยส่วนที่สอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

เป็นข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ คริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกชาวไทย อายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน จากโบสถ์จำนวน 3 โบสถ์ในเขตสองของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งมีบาทหลวงประจำอยู่อย่างน้อย 3 องค์ ได้แก่ โบสถ์ดอนบอสโก โบสถ์แม่พระฟาติมา และโบสถ์นักบุญฟรังซิสเซเวียร์ โดยมุ่งสำรวจความเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้จัดเตรียมแบบสอบถามไว้ทั้งสิ้น 45 ชุด เก็บกลับคืนมาได้ 40 ชุด เป็นแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ 30 ชุด ในการเสนอผลการวิจัยซึ่งเป็นคำถามปลายปิดจะใช้สถิติอย่างง่ายและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ส่วนคำถามปลายเปิดจะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์คำถามปลายปิดในแบบสอบถามเรื่องการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่ แบ่งเป็น ข้อมูลทั่วไปของคริสตชนคาทอลิกกลุ่มตัวอย่าง คือข้อมูลพื้นฐานทางประชากรศาสตร์ และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับพระวรสาร

ตารางที่ 2 ตารางแจกแจงความถี่ของคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกตามลักษณะทางประชากร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	17	57
หญิง	13	43
รวม	30	100
อายุเฉลี่ย		
ชาย	35	57
หญิง	48	43
รวม	41	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เชื้อชาติ		
ไทย	25	83
จีน	5	17
รวม	30	100
การศึกษา		
มัธยมศึกษา	2	6
ปวช., ปวส.	8	27
ปริญญาตรี	17	57
ปริญญาโท	3	10
รวม	30	100
สถานภาพ		
บาทหลวง	6	20
ฆราวาส	24	80
รวม	30	100
อาชีพ		
นักบวช	6	20
นักศึกษา	4	13
ครู	8	27
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	10
พนักงานบริษัท	4	13
ค้าขาย	2	7
อื่นๆ	3	10
รวม	30	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิหลังการนับถือศาสนา		
นับถือแต่กำเนิด	27	90
นับถือในภายหลัง	3	10
รวม	30	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ จากตารางที่ 2 พบว่า ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชายร้อยละ 57 เพศหญิงร้อยละ 43 เพศชายมีอายุเฉลี่ย 35 ปี ส่วนเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 48 ปี โดยมีเชื้อชาติไทยร้อยละ 83 และเชื้อชาติจีนร้อยละ 17 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 57 รองลงมาคือระดับปวช., ปวส. ร้อยละ 27 นอกนั้นคือระดับปริญญาโทร้อยละ 10 และระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 6 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพเป็นบาทหลวงร้อยละ 10 และฆราวาสร้อยละ 90 ซึ่งฆราวาสเหล่านี้ประกอบอาชีพครูมากที่สุดร้อยละ 27 อาชีพพนักงานบริษัทและนักศึกษาเท่ากันคือร้อยละ 13 รับราชการและเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 10 เช่นเดียวกับอาชีพอื่นๆ คือ แม่บ้านและอาชีพอิสระ สุดท้ายคืออาชีพค้าขายร้อยละ 7

สำหรับภูมิหลังการนับถือศาสนานั้น กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดร้อยละ 90 นับถือศาสนาคริสต์แต่กำเนิด ที่เหลือร้อยละ 10 นับถือศาสนาคริสต์ในภายหลังเมื่อรู้ความแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตารางแจกแจงความถี่ของพฤติกรรมการเปิดรับพระวรสารของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของการเปิดรับ	ความถี่ (ร้อยละ)				
	ทุกวัน	เกือบทุกวัน	ทุกสัปดาห์	อื่น ๆ	รวม
การอ่าน	27	30	23	20	100
การฟังขณะร่วมพิธีในโบสถ์	33	7	57	3	100
การฟังจากสื่อบุคคล	27	7	57	9	100

แหล่งที่เปิดรับพระวรสาร	เปิดรับ (ร้อยละของจำนวนรวม)
สื่อเฉพาะกิจ	
พระคัมภีร์ไบเบิล	90
ไบเบิลไดอารี่	80
หนังสือศรัทธา	53
สารวัด	73
วีดีโอ/ วีซีดี/ ดีวีดีภาพยนตร์	60
อื่นๆ	3
สื่อมวลชน	
หนังสือพิมพ์อุดมสานต์และวารสารอุดมสาร	70
เว็บไซด์	20
อื่นๆ	3
สื่อบุคคล	
บาทหลวง/ นักบวช	100
ครูสอนคำสอน	50
เพื่อน/ คนรู้จัก	57
คนในครอบครัว	27
อื่นๆ	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 3 พบว่า คริสตชนกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งอ่านพระวรสารบ่อยทุกวันและเกือบทุกวัน เช่นเดียวกับการฟังพระวรสารขณะร่วมพิธีกรรมในโบสถ์ทุกสัปดาห์ เท่ากับการฟังพระวรสารจากสื่อบุคคลคือร้อยละ 57 และเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ฟังพระวรสารขณะร่วมพิธีกรรมในโบสถ์ทุกวัน โดยภาพรวมคริสตชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะทีความถี่ในการเปิดรับพระวรสารในระดับสูง การเปิดรับโดยการฟังจะมากกว่าการอ่านเล็กน้อย

แหล่งที่เปิดรับพระวรสารพบว่า สื่อเฉพาะกิจที่คริสตชนกลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุดคือพระคัมภีร์ไบเบิล คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมาคือไบเบิลไดอารี่และสารวัด ร้อยละ 80 และ 73 ตามลำดับ และคริสตชนกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งที่เปิดรับพระวรสารจากวีดีโอ/ วีซีดี/ ดีวีดี ภาพยนตร์และหนังสือศรัทธา สำหรับสื่อมวลชน คริสตชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับจากหนังสือพิมพ์ อุดมสานต์และวารสารอุดมสารร้อยละ 70 มีเพียงร้อยละ 20 ที่เปิดรับจากเว็บไซด์ ส่วนสื่อบุคคล พบว่าคริสตชนกลุ่มตัวอย่างทุกคนเปิดรับพระวรสารจากบาทหลวง มีประมาณครึ่งหนึ่งเปิดรับจากเพื่อนหรือคนรู้จัก และครูสอนคำสอน และหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากครอบครัวและสื่อบุคคลอื่นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามเรื่องการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่

คริสตชนคาทอลิกกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ความคิดเห็นต่อพระวรสาร ร้อยละ 60 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าเป็นหนังสือที่บันทึกเรื่องราวชีวิตและคำสอนของพระเยซู โดยมีบางคนในกลุ่มนี้ระบุว่าเป็นพระวาจาของพระเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ รองลงมาร้อยละ 47 จากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าเป็นหนังสือที่ให้ข้อคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิต ร้อยละ 17 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าเป็นหนังสือที่ดี มีประโยชน์สำหรับทุกคน และร้อยละ 10 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าเป็นหนังสือที่ให้ความเชื่อ ความศรัทธา

สิ่งที่ได้รับจากการอ่าน การฟัง หรือการรับชมพระวรสาร ร้อยละ 67 ระบุว่าได้รับข้อคิดและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ในเรื่องความรักพระเจ้า รักผู้อื่นรวมทั้งศัตรู เรื่องการแบ่งปันและให้อภัย ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน ร้อยละ 27 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าได้รู้จักพระเจ้า พระเยซู คำสอนของพระองค์ รวมทั้งประวัติของศาสนา ร้อยละ 20 ระบุว่าการเปิดรับพระวรสารช่วยเพิ่มความเชื่อ ความศรัทธา เป็นจำนวนเท่ากันกับกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าได้รับความสงบสุขทางจิตใจ และมีกำลังใจ คำตอบร้อยละ 3 ระบุว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับคำภาษากรีก

ความคิดเห็นต่อพระเยซู กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามว่าพระเยซูเป็นใครแตกต่างกันไป ร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคิดว่าเป็นพระเจ้า เท่ากันกับกลุ่มที่คิดว่าเป็นทั้งพระเจ้าและเป็นมนุษย์ ซึ่งร้อยละ 14 ระบุว่าเป็นผู้มาไถ่บาปมนุษย์ เท่ากันกับกลุ่มที่คิดว่าพระเยซูเป็นคนดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และกลุ่มที่ระบุว่าพระเยซูเป็นคนใกล้ชิด อย่างเช่น พ่อ พี่ หรือเพื่อน ส่วนร้อยละ 10 ระบุว่าเป็นบุตรของพระเจ้า มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3 ที่คิดว่าพระเยซูเป็นผู้นำข่าวดีแห่งความรักของพระมาสู่มนุษย์ทุกคน หรือ เป็นศาสดาของศาสนาคริสต์

สำหรับ**บุคลิกของพระเยซู** กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นหลากหลาย ได้แก่ มีความอ่อนโยน มีอัธยาศัยดี เข้าถึงทุกคน มีความเด็ดเดี่ยว เด็ดขาด มีความเป็นผู้นำ มีอำนาจบารมีและน่านับถือ มีความสามารถในการพูด และสุขุมเยือกเย็น ส่วน**ลักษณะนิสัย** ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพระเยซูเป็นคนที่รักเพื่อนมนุษย์ ใจดี มีเมตตา โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือคนที่กำลังประสบความทุกข์ ยินดีรับใช้ทุกคน สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน รองลงมาคือ เข้าใจและเห็นใจผู้อื่นเสมอ กล้าหาญในการบอกความจริง กล้าเตือนคนที่ทำผิด และกล้าปฏิรูปเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ไม่ดี ตรงไปตรงมาและพร้อมจะให้อภัยผู้อื่น

ความคิดเห็นต่อคำสอนของพระเยซู กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นแบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ *ประเมินคำสอน* โดยกล่าวว่าเป็นคำสอนที่ดี เป็นสัจธรรม คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนที่เหลือ*แสดงความเข้าใจและกล่าวถึงแก่นของคำสอน*ของพระเยซูว่าสอนในเรื่องความรักและเมตตา เท่ากันกับ*แสดงความเห็นในเรื่องการนำไปใช้และผลจากการนำไปใช้* ว่าทุกคนสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตลอดเวลา และผลจากการนำไปปฏิบัติทำให้มีความสุข และความสันติต่อตนเองและสังคม

บทบาทและอิทธิพลของพระเยซู พบว่าคำตอบแบ่งได้เป็นสองประเด็น คือ หนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงอิทธิพลในการดำเนินชีวิต โดยกล่าวว่าพระเยซูเป็นแบบฉบับในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตน เมื่อปฏิบัติตามแบบอย่างของพระเยซูและคำสอนของพระองค์ทำให้เป็นคนดี ชีวิตมีคุณค่า และสองในสามกล่าวถึงอิทธิพลทางด้านจิตใจ คริสตชนกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าพระเยซูอยู่เคียงข้างโดยเฉพาะในเวลาที่มีความทุกข์ พระเยซูจะคอยช่วยเหลือ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้มีกำลังใจ และเข้มแข็ง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระเยซู พบว่าคริสตชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยคำตอบที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดสี่อันดับ ได้แก่ เป็นผู้นำที่รับใช้ปรนนิบัติผู้อื่น เป็นผู้นำที่มีความรัก เมตตา และให้อภัย เป็นผู้นำที่มีความกล้าหาญ คือกล้าในการสละชีวิต กล้าในการยืนหยัดในความจริง และกล้าปฏิรูปสังคม เป็นผู้นำที่สามารถนำสาวกซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่พระองค์ก็สามารถนำพวกเขา ให้พวกเขาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มพร้อมกับพระองค์และปฏิบัติภารกิจร่วมกันทั้งๆ ที่บางครั้งพวกเขาไม่เข้าใจและไม่เชื่อพระองค์

เหตุการณ์ในพระวรสารที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำของพระเยซูที่คริสตชนกลุ่มตัวอย่างยกมาก็มีความหลากหลายเช่นกัน โดยเหตุการณ์ที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดมีสี่เหตุกาณ์ ได้แก่ เหตุการณ์การล้างเท้าสาวก (ยน. 13:1-20) เหตุการณ์การสละชีวิตบนไม้กางเขน (มธ. 27:32-56; มก. 15:21-41; ลก. 23: 26-49; ยน. 19: 17-30) เหตุการณ์ที่เปโตรจับปลาได้เป็นอันมากและติดตามพระเยซูไป (ลก. 5:1-11) และเหตุการณ์การช่วยเหลือคนที่กำลังมีความทุกข์ยากลำบาก เช่น การรักษาโรคต่างๆ ซึ่งปรากฏอยู่บ่อยครั้งในพระวรสาร

ลักษณะของบุคคลในยุคปัจจุบันที่สามารถสะท้อนความเป็นผู้นำตามแบบฉบับพระเยซู คำตอบที่พบส่วนใหญ่กล่าวถึงคุณลักษณะมีความรักและเมตตาต่อทุกคน เสียสละ สุภาพถ่อมตน ช่วยเหลือรับใช้ผู้อื่นด้วยความเมตตา กล้าหาญ และกระทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในหัวข้อ “การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาการสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู และเพื่อศึกษาความเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยทั้งผู้ที่เป็นบาทหลวงและฆราวาสต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในปริบทสังคมไทยปัจจุบัน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญะ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ พระวรสารทั้งสี่ในพระคัมภีร์ไบเบิล ฉบับ 1971 แปลและตีพิมพ์โดยสมาคมพระคริสต์ธรรมไทย ร่วมกับเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลประกอบโดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มคริสตชนนิกายโรมันคาทอลิกชาวไทยจำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะโบสถ์ในเขต 2 ของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 3 โบสถ์ ผลการวิจัยทั้งสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. จากการศึกษาการสื่อสารที่แสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารทั้งสี่ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า

<u>องค์ประกอบการสื่อสารที่สัมพันธ์กับภาวะความเป็นผู้นำของพระเยซู</u>

เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองการสื่อสารระหว่างผู้นำกับผู้ตามของ Conger สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบตามแบบจำลอง สรุปได้ดังนี้

ผู้นำ คือ พระเยซู พระองค์รู้จักตนเองว่าเป็นบุตรของพระเจ้า มีหน้าที่กระทำตามภารกิจที่พระเจ้ามอบหมายคือประกาศอาณาจักรของพระเจ้าและเรียกคนให้กลับใจ รวมทั้งพระองค์ยังรู้จักมนุษย์ โดยเฉพาะสาวกของพระองค์เองด้วย

ผู้ตาม คือ ผู้รับสารของพระเยซู แยกแยะได้เป็น กลุ่มสาวก กลุ่มผู้ที่ไม่ใช่สาวก ประกอบด้วยประชาชนต่างชนชั้นและอาชีพ ประชาชนต่างชาติ และกลุ่มอมนุษย์ ได้แก่ คนตาย มารหรือผี ธรรมชาติ และพระเจ้า

สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย เวลา สถานที่ และช่วงเวลาในการสื่อสาร โดยแยกแยะตามเวลาในการประกอบภารกิจได้เป็น ช่วงแรกของการประกาศ ช่วงเริ่มเป็นที่รู้จัก ช่วงการถูกต่อต้าน และช่วงสุดท้ายของชีวิต ซึ่งพระเยซูสื่อสารกับผู้รับสารตามสถานที่ต่างๆ หลากหลายเพื่อเข้าถึงผู้รับสารได้ทุกกลุ่ม เช่น ในธรรมศาลา ในตลาด บนภูเขา ชายทะเลสาบ เขตคนต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารท่ามกลางมวลชน หรือสื่อสารกับกลุ่มสาวกโดยเฉพาะ โดยภาพรวมช่วงเวลาในการสื่อสารของพระเยซูเป็นเวลากลางวัน โดยเป็นการสื่อสารระหว่างรับประทานอาหารและระหว่างการเดินทาง

การสื่อสาร ลักษณะเด่นในการสื่อสารของพระเยซูซึ่งสร้างอำนาจและอิทธิพลต่อผู้รับสาร มีทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ด้านวัจนภาษา พระเยซูใช้ Appeal ทั้ง 3 ของอริสโตเติล และเลือกใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม ด้านอวัจนภาษา พระเยซูสื่อสารด้วยอวัจนภาษาอย่างรอบด้าน ทั้งเทศภาษา กาลภาษา เนตรภาษา สัมผัสภาษา อาการภาษา วัตถุภาษา และปริภาษา

<u>การวิเคราะห์ความเป็นผู้นำของพระเยซู</u>

สามารถพิจารณาได้จาก 2 ลักษณะ คือ (1) คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำเอง ได้แก่ ลักษณะบุคลิกและอุปนิสัย (Trait) และพฤติกรรมเด่นของผู้นำ (2) พฤติกรรมที่แสดงการยอมรับของผู้ตาม จากผลการวิเคราะห์ทั้งสองลักษณะสรุปได้ว่าพระเยซูมีความเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษ (Charisma Leader) ตามทฤษฎีของ Conger และ Kanungo

<u>กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตาม</u>

ผลการวิจัยพบว่าพระเยซูทรงใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ตามอย่างรอบด้าน ประกอบด้วยการวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์ผู้รับสาร การเลือกสารและภาษา รวมทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งพระเยซูทรงวิเคราะห์และเลือกใช้กลยุทธ์ด้าน Ethos Pathos และ Logos การเลือกใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้สัญญะทั้งสี่ประการ ได้แก่ ภารกิจรักและรับใช้ ชุมชนซึ่งคนมารวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง การประกาศพระวาจา และขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ มาใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้รับสาร ทำให้พวกเขายอมรับ ติดตามพระเยซูและกลายเป็นสาวกของพระองค์

ขั้นตอนที่นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ

ผลการวิจัยมีข้อสรุปว่าการสื่อสารของพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิวในสังคมปาเลสไตน์ในอดีตแสดงความเป็นผู้นำของพระองค์ โดยมีมิติด้านพฤติกรรมการสื่อสารเป็นขั้นตอนเชื่อมโยงไปสู่ภาวะผู้นำ คล้ายคลึงกับแบบจำลองกระบวนการภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของ Conger (1989) กล่าวคือ พระเยซูทรง *ไวต่อโอกาสและกำหนดเป้าหมาย* (Sensing opportunity and formulating a vision) โดยพระองค์ประเมินสถานการณ์ ข้อจำกัดต่างๆ ความต้องการของบุคคลแวดล้อม และมองเห็นโอกาสที่เหมาะสมในการสื่อสารวิสัยทัศน์ของพระองค์นำไปสู่การ*สื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างแจ่มแจ้ง* (Articulating the vision) พระเยซูสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนต่อผู้รับสารผ่านทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยใช้ Appeal ต่างๆ ผ่านการใช้อุปมาหรือเรื่องเล่า การตั้งคำถาม การยกตัวอย่างที่หลากหลาย การประกาศ การกล่าวคำทำนายหรือพยากรณ์ การกล่าวคำตำหนิ และการใช้ภาษาและคำที่เหมาะสม ร่วมกับการใช้สื่อวัตถุในการสื่อสาร อาทิ นก เด็ก และเหรียญเงิน เป็นต้น พร้อมทั้งการประกอบภารกิจรักและรับใช้ ซึ่งสื่อสารวิสัยทัศน์ได้ชัดเจน ทั้งยังเป็นการ *สร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์* (Building trust in the vision) และ *ทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผล* (Achieving the vision) ไปพร้อมกัน การประกาศและภารกิจของพระเยซูก่อให้เกิดอิทธิพลและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้รับสาร คือประชาชนและสาวก ทั้งยังทำให้วิสัยทัศน์ของพระองค์เห็นเป็นรูปธรรมนั่นคืออาณาจักรของพระเจ้าที่ปรากฏบนโลก โดยพระเยซูเป็นผู้นำนักปฏิบัติที่มักจะชักชวนให้ผู้รับสารปฏิบัติตามอยู่เสมอ

จากขั้นตอนต่างทั้งสี่ขั้นตอนดังกล่าว แสดงถึงกระบวนการในการสื่อสารทั้งด้วยวัจนภาษาและอวัจนภาษาของพระเยซู ซึ่งนำไปสู่ภาวะผู้นำแบบไม่เป็นทางการในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตเมื่อประมาณสองพันปีก่อน บรรดาสาวกต่างปฏิบัติตนตามแบบอย่างและคำสอนของพระเยซู รวมทั้งเลียนแบบวิธีการสื่อสารอาณาจักรของพระเจ้าผ่านสัญญะทั้งสี่ประการ ทำให้ผู้ที่ไม่เคยได้พบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับพระเยซูมาก่อนรับรู้คุณลักษณะพิเศษของพระเยซูและยอมรับพระองค์เป็นผู้นำ ซึ่งตรงกับทฤษฎี A social contagion explanation of charisma ของ Meindl ที่อธิบายถึงกระบวนการติดต่อทางสังคมในหมู่ผู้ตาม การสื่อสารผ่านสัญญะทั้งสี่ประการของสาวกจึงทำให้พระเยซูเป็นที่รู้จักและกลายเป็นผู้นำของบรรดาคริสตชนทั่วโลกมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. ผลการวิจัยให้ความกระจ่างต่อวัตถุประสงค์ข้อที่สองได้อย่างดี จากการวิเคราะห์พบปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. ปัจจัยจากตัวผู้นำเอง ประกอบด้วย ภูมิหลังของพระเยซู (Background) ลักษณะที่ปรากฏภายนอก (Appearance) บุคลิกหรืออุปนิสัย (Trait) อุดมการณ์และการกระทำ (Ideal and action) รูปแบบการสื่อสาร (Communication style) และรูปแบบการเป็นผู้นำ (Leadership style) โดยสรุปส่วนใหญ่เป็นปัจจัยเชิงบวกที่พระเยซูสามารถสื่อสารต่อผู้รับสารเพื่อส่งเสริมการยอมรับภาวะผู้นำของพระองค์ ยกเว้นปัจจัยด้านภูมิหลังของพระเยซูที่เป็นปัจจัยเชิงลบต่อภาวะผู้นำ พระเยซูจึงใช้ Ethos และ Logos ในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจให้คนยอมรับพระองค์ ส่วนกลุ่มที่โน้มน้าวใจได้ยากพระองค์ก็เสด็จจากที่นั่นไปสื่อสารที่อื่น

2. ปัจจัยในผู้รับสาร ประกอบด้วยกลุ่มที่สังกัดและกลุ่มอ้างอิง ระดับความรู้ และทัศนคติต่อตนเอง ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยในผู้รับสารเป็นทั้งปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบต่อภาวะผู้นำของพระเยซู โดยความแตกต่างของกลุ่มที่สังกัด ระดับความรู้ และทัศนคติต่อตนเอง ส่งผลต่อการยอมรับภาวะผู้นำของพระเยซูที่แตกต่างกัน ทั้งนี้มีอิทธิพลด้านวัฒนธรรมการรวมกลุ่ม ร่วมกับแนวคิดเรื่องเกียรติและความอับอาย ซึ่งส่งผลให้กลุ่มอ้างอิงมีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจยอมรับพระเยซูของคนในบริบทสังคมปาเลสไตน์สมัยนั้นด้วย

3. ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของชาวยิวซึ่งมีแนวคิดเรื่องผู้นำ โดยเฉพาะแนวคิดพระเมสสิยาห์ที่สืบทอดมาจนถึงสมัยพระเยซู การถูกปกครองโดยโรมันและสภาพการกดขี่ในสังคมโดยชาวยิวด้วยกันเอง ทำให้ทำให้ชาวยิวส่วนใหญ่ในสมัยนั้นรอคอยผู้นำ คือ พระเมสสิยาห์ ที่จะมากอบกู้อิสรภาพและปลดเปลื้องความทุกข์ จึงเอื้อต่อความเป็นผู้นำของพระเยซู เมื่อพระเยซูออกประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง การสื่อสารผ่านการประกาศร่วมกับภารกิจรักและรับใช้ทำให้ประชาชนเชื่อว่า พระเยซูเป็นผู้นำที่พวกเขารอคอยและติดตามเป็นสาวกของพระองค์ แต่เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามขนบวัฒนธรรมการสื่อสาร ทั้งการเรียกพระเจ้าอย่างสนิทสนม หรือการไปคบค้าสมาคมกับคนชายขอบสังคม ทำให้พระเยซูไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้นำทางสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการยอมรับความเป็นผู้นำของเยซูของคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม

ข้อสังเกตเรื่องการรับรู้และถ่ายทอดความเป็นผู้นำของพระเยซู

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้นิพนธ์พระวรสารทั้งสี่ท่านซึ่งมีภูมิหลังแตกต่างกันรับรู้และนำเสนอพระเยซูผู้รับสารในสังคมปาเลสไตน์เมื่อสองพันปีก่อนด้วยภาพความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันไป

นักบุญมัทธิว คนเก็บภาษีชาวยิวรับรู้ภาวะผู้นำของพระเยซูว่าเป็นพระเมสสิยาห์กษัตริย์ของชาวยิวตามที่ประกาศกในอดีตทำนายไว้ และนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิวว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์ในฐานะกษัตริย์และพระอาจารย์ ซึ่งนำความยุติธรรมและอาณาจักรสวรรค์มาสู่ชาวยิว

นักบุญมาระโก ชายหนุ่มชาวยิวซึ่งเป็นทั้งศิษย์และล่ามของนักบุญเปโตรอัครสาวกรับรู้พระเยซูผ่านคำบอกเล่าของนักบุญเปโตรเกี่ยวกับภารกิจที่น่าประทับใจ ท่านนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารต่างชาติในโรมซึ่งกำลังถูกข่มเหงด้วยภาพผู้นำแบบผู้รับใช้มวลชน โดยภารกิจต่างๆ ซึ่งพระเยซูกระทำเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์บุตรของพระเจ้า ผู้รับใช้ที่ยอมทนทุกข์

นักบุญลูกา นายแพทย์ชาวกรีกรับรู้พระเยซูในฐานะผู้นำที่มีความรักและเมตตาต่อมนุษย์ทุกคนโดยเฉพาะผู้ที่ต่ำต้อยในสังคม ท่านได้นำเสนอพระเยซูต่อกลุ่มผู้รับสารชาวต่างชาติว่าพระองค์เป็นพระเจ้า ผู้เยียวยารักษาและไถ่บาปมนุษย์ทุกคนด้วยความรักและเมตตา

นักบุญยอห์น ชาวประมง ซึ่งใกล้ชิดและเป็นที่รักของพระเยซูมากที่สุด ท่านรับรู้พระเยซูในฐานะพระเจ้าองค์แห่งความรัก และนำเสนอพระเยซูต่อผู้รับสารชาวยิวว่าเป็นพระเจ้าองค์ความรัก ผู้มีความสนิทสัมพันธ์กับพระบิดาเจ้า แต่ทรงยอมเสด็จมารับใช้และไถ่บาปมนุษย์ทุกคนด้วยความรัก และนำผู้ที่เชื่อในพระองค์ไปสู่ชีวิตนิรันดร์

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3. จากการสำรวจความคิดเห็นของคริสตชนคาทอลิกชาวไทยทั้งบาทหลวงและฆราวาสต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ได้ชัดเจน โดยในส่วนของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงเชื้อชาติไทยจำนวนพอๆ กัน โดยมีอายุเฉลี่ยเป็น 41 ปี กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับปวช.,ปวส. คิดเป็นหนึ่งในสาม นอกนั้นคือระดับปริญญาโทและระดับมัธยมศึกษา โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นฆราวาส ซึ่งประกอบอาชีพครูมากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัทและนักศึกษา อาชีพรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจเท่ากันกับอาชีพอื่นๆ คือ แม่บ้านและอาชีพอิสระ และอาชีพค้าขายน้อยที่สุด สำหรับภูมิหลังการนับถือศาสนานั้น กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาคริสต์แต่กำเนิด

ด้านพฤติกรรมการเปิดรับพระวรสาร โดยรวมคริสตชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความถี่ในการเปิดรับพระวรสารในระดับสูง และเปิดรับโดยการฟังจะมากกว่าการอ่านเล็กน้อย แหล่งที่เปิดรับพระวรสารพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์จะเปิดรับจากพระคัมภีร์ไบเบิลมากที่สุด รองลงมาคือ ไบเบิลไดอารี่ สารวัด หนังสือพิมพ์อุดมสานต์และวารสารอุดมสาร ส่วนสื่อบุคคลพบว่าคริสตชนกลุ่มตัวอย่างทุกคนเปิดรับพระวรสารจากบาทหลวง มีประมาณครึ่งหนึ่งเปิดรับจากเพื่อนหรือคนรู้จัก ครูสอนคำสอน และหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากครอบครัวและสื่อบุคคลอื่นๆ

ความคิดเห็นเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับพระวรสารและพระเยซู โดยรวมเห็นว่าพระวรสารเป็นหนังสือที่บันทึกเรื่องราวชีวิตและคำสั่งสอนของพระเยซู ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อคิดและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นสัจธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คริสตชนกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าและเป็นมนุษย์ และเห็นว่าพระองค์มีความรักเพื่อนมนุษย์ ใจดี มีเมตตา ชอบช่วยเหลือคนที่กำลังประสบความทุกข์ ยินดีรับใช้ทุกคน ถ่อมตน และกล้าหาญ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของพระเยซู คริสตชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กล่าวถึงอิทธิพลของพระเยซูทางด้านจิตใจ รวมทั้งอิทธิพลทางด้านการดำเนินชีวิต โดยกล่าวว่าพระเยซูเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติตน สำหรับภาวะผู้นำของพระเยซูในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่า พระเยซูเป็นผู้นำที่รับใช้ปรนนิบัติผู้อื่น เป็นผู้นำที่มีความรัก เมตตา และให้อภัย เป็นผู้นำที่มีความกล้าหาญ และเป็นผู้นำที่สามารถนำสาวกซึ่งมีความแตกต่างกันให้พวกเขาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มพร้อมกับพระองค์และปฏิบัติภารกิจร่วมกัน โดยเหตุการณ์ในพระวรสารที่ถูกกล่าวถึงว่าแสดงความเป็นผู้นำของพระเยซูมากที่สุด ได้แก่ เหตุการณ์การล้างเท้าสาวก (ยน. 13:1-20) เหตุการณ์การสละชีวิตบนไม้กางเขน (มธ. 27:32-56; มก. 15:21-41; ลก. 23: 26-49; ยน. 19: 17-30) เหตุการณ์ที่เปโตรจับปลาได้เป็นอันมากและติดตามพระเยซูไป (ลก. 5:1-11) และเหตุการณ์การช่วยเหลือคนที่กำลังทุกข์ยากลำบาก เช่น การรักษาโรคและความพิการต่างๆ ซึ่งปรากฏอยู่บ่อยครั้งในพระวรสาร

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลในยุคปัจจุบันที่สะท้อนความเป็นผู้นำตามแบบฉบับพระเยซู โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงคุณลักษณะมีความรักและเมตตาต่อทุกคน เสียสละ สุภาพถ่อมตน ช่วยเหลือรับใช้ผู้อื่นด้วยความเมตตา กล้าหาญ และทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูทั้งหมดที่สังเกตได้ พบว่าการทำความเข้าใจภาวะผู้นำจะต้องศึกษาและเข้าใจในองค์ประกอบของการสื่อสารก่อน นั่นคือ ผู้นำ ผู้ตาม สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และการสื่อสาร ซึ่งในการวิเคราะห์ความเป็นผู้นำสามารถพิจารณาได้จาก 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำเอง และพฤติกรรมที่แสดงการยอมของผู้ตาม โดยผู้นำจะต้องวิเคราะห์ตนเอง วิเคราะห์ผู้รับสารหรือ ผู้ตาม วิเคราะห์สถานการณ์และสถาพแวดล้อม จากนั้นจึงเลือกใช้สารและภาษาทั้งวัจนและอวัจนอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับด้วยหลักแรงจูงใจทั้งสามของอริสโตเติล ทั้งด้านความน่าเชื่อถือของผู้พูด (Ethos) อารมณ์ของผู้ฟัง (Pathos) และหลักเหตุผล (Logos) มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับสาร ซึ่งจากการวิเคราะห์พระวรสารทั้งหมดพบกระบวนการสื่อสารเชิงพฤติกรรมของพระเยซูที่นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดของ Jay A. Conger โดยมีลักษณะเด่นคือพระองค์มิได้มีพฤติกรรมเรียงตามลำดับขั้นตอน กล่าวคือ พระเยซูทรงไวต่อโอกาสและกำหนดเป้าหมาย ก่อนจะสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน พร้อมกับสร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์และกระทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลไปพร้อมกัน ผ่านการประกาศร่วมกับภารกิจรักและรับใช้นำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษของพระเยซู ซึ่งสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารติดตามและยอมรับพระเยซูเป็นผู้นำ

คุณลักษณะผู้นำที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบในพระเยซูคือมีความเป็น “ครู” จากการศึกษาพระวรสารพบว่าพระเยซูพร้อมที่จะสอนทุกคนอยู่ตลอดเวลา โดยทรงใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ โดยปกติอาจารย์ชาวยิวในสมัยนั้นจะสอนโดยอาจารย์จะอ่านพระคัมภีร์ตอนหนึ่งหรืออ่านกฎบัญญัติบรรทัดหนึ่ง แล้วจึงอธิบายความหมายและการนำไปใช้ ตอนท้ายของการสอนก็จะสรุปเป็นข้อความสั้นๆ แต่มีใจความครบ แล้วพูดซ้ำไปซ้ำมาจนลูกศิษย์จำได้ขึ้นใจ (คอลลา ลุค, 2000) แต่การสอนของพระเยซูต่างจากคัมภีราจารย์ (มธ. 7:18-19) พระองค์ทรงเริ่มด้วยพระคัมภีร์ แล้วพูดตรงไปตรงมาในเรื่องที่เป็นประสบการณ์ธรรมดาเป็นเรื่องสั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนคุ้นเคยและจดจำได้ง่าย นั่นคือวิถีชีวิตของผู้รับสาร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงแกะ การจับปลา การหมักเหล้าองุ่น หรือยกตัวอย่างสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมในชีวิตประจำวัน เช่น ตะเกียง เหรียญเงิน นก เป็นต้น เพื่อเป็นสื่อนำไปสู่ความจริงที่ลึกซึ้งและเป็นเรื่องนามธรรม การใช้คำอุปมาและเรื่องเล่าต่างๆ ของพระเยซูจึงทำให้ผู้รับสารที่ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านธรรมดาสามารถฟังและเข้าใจได้ บ่อยครั้งที่พระเยซูมักตั้งคำถามหรือปล่อยให้คนฟัง

พิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือพระองค์สอนด้วยการปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์สอนอยู่เสมอ เป็น “สื่อชีวิต” ตามที่โอภาส ฉัตรบรรยงค์ (2536) กล่าวไว้ การลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่ทำประจำวันด้วยส่งผลให้พระเยซูเป็นผู้โน้มน้าวใจที่ทำให้คนที่ได้ฟังพระเยซูสอนต่างเชื่อ ยอมรับและยกย่องพระเยซูเป็นอาจารย์ การเป็นผู้นำนักสอนและนักปฏิบัติของพระเยซูจึงตรงกับที่อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2546) กล่าวไว้ว่า ผู้สื่อสารที่ต้องการจะเป็นผู้โน้มน้าวใจที่ดี จะต้องมีการปฏิบัติตนให้สอดคล้องไปด้วยในกิจกรรมที่ทำประจำวัน ไม่ใช่เฉพาะแต่เวลาทำการสื่อสารเท่านั้น จึงสรุปได้ว่าการสื่อสารของพระเยซูทำให้พระองค์ได้รับการยอมรับเป็นผู้นำ การสื่อสารผ่านสัญญะทั้งสี่ประการของพระเยซูแสดงให้เห็นถึงสารเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึงและอยู่ท่ามกลางมวลมนุษย์ และหนทางที่จะไปสู่อาณาจักรนั้นโดยการยึดบัญญัติแห่งความรักเป็นแก่น พระเยซูสามารถสื่อสารให้สาวกรับรู้ถึงภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการประกอบภารกิจต่อทุกคน โดยเฉพาะคนที่ต่ำต้อยในสังคมด้วยความรักและความเมตตา ตรงกับที่สนธยา (2545) กล่าวว่าพระเยซูเสนอค่านิยมที่ทวนกระแสของโลกในการแสดงความรัก ความเมตตา อ่อนโยนต่อผู้อื่นโดยทรงสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างอยู่เสมอ

ในการสื่อสารเพื่อการสอนของพระเยซูนั้นพบว่ามีความคล้ายคลึงกับพระพุทธเจ้าหลายประการ อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2539: 227-249) ได้กล่าวถึงพระพุทธเจ้ากับหลักวาทศาสตร์ในประเด็นต่างๆ โดยภาพรวมพบความคล้ายคลึงกันกับการสื่อสารของพระเยซู แต่ก็มีบางส่วนที่แตกต่างกันด้วย ดังจะอธิบายตามลำดับต่อไป

แหล่งที่มาของ “สาร” เนื้อหาสารที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่ทรงค้นพบด้วยพระองค์เอง โดยทรงแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความจริงด้วยวิธีการคิดแบบญาณวิทยาหรือทฤษฎีความรู้ (epistemology) ด้วยวิธีการพิสูจน์ สอบสวนและทดลองให้ประจักษ์ด้วยพระองค์เอง พร้อมกันกับใช้พระปัญญาพิจารณาไตร่ตรองจนกระทั่งตรัสรู้เป็นอริยสัจ 4 ในขณะที่เนื้อหาสารของพระเยซูที่ทรงสั่งสอนประชาชนนั้นพระองค์ตรัสว่าเป็นสารจากพระเจ้า “คำสอนของเราไม่ใช่ของเราเอง แต่เป็นของพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา ถ้าผู้ใดตั้งใจประพฤติตามพระประสงค์ของพระองค์ ผู้นั้นก็จะรู้ว่าคำสอนนั้นมาจากพระเจ้า หรือว่าเราพูดตามใจชอบของเราเอง ผู้ใดที่พูดตามใจชอบของตนเอง ผู้นั้นย่อมแสวงเกียรติสำหรับตนเอง แต่ผู้ที่แสวงเกียรติให้พระองค์ผู้ทรงใช้ตนมา ผู้นั้นแหละเป็นคนจริงไม่มีอธรรมเลย” (ยน. 7:16-18)

ผู้รับสาร ทั้งพระพุทธเจ้าและพระเยซูต่างวิเคราะห์ผู้รับสารโดยเปรียบเทียบผู้รับสารของพระองค์แตกต่างกันไป พระพุทธเจ้าทรงวิเคราะห์พิจารณาผู้รับสารตามระดับสติปัญญาโดยเปรียบกับดอกบัว 4 เหล่า คือ

1. อุคมฏิตัญญู คือ ผู้ที่มีสติปัญญามาก สามารถเข้าใจได้ฉับพลันเพียงยกหัวข้อขึ้นแสดง ผู้รับสารกลุ่มนี้เปรียบได้เหมือนดอกบัวที่ผุดขึ้นพ้นผิวน้ำ เมื่อได้รัศมีจากดวงอาทิตย์แล้วจะบานทันที

2. อิปจิตัญญู คือ ผู้รู้ที่จะเข้าใจได้เมื่อท่านขยายความอธิบายพิสดารออกไป กลุ่มผู้รับสารนี้เปรียบเสมือนดอกบัวที่ปิ่มเสมอน้ำจักบานในวันรุ่งขึ้น

3. เนยยะ คือ ผู้ที่พอจะชี้แจงให้เข้าใจได้หากมีการสั่งสอนฝึกอบรมต่อๆ ไป เสมือนดอกบัวที่อยู่ในน้ำ สามารถที่จะผุดขึ้นพ้นน้ำและบานในวันต่อ ๆ ไป

4. บทปรมะ คือ ผู้อับปัญญา สอนให้รู้ได้เพียงตัวบทคือพยัญชนะหรือถ้อยคำ ไม่อาจเข้าใจอรรถะคือความหมาย เสมือนดอกบัวที่ติดอยู่กับโคลนตม ไม่อาจผุดขึ้นพ้นน้ำได้ รังแต่จะเป็นอาหารของปลาและเต่า

ในขณะที่พระเยซูเปรียบเทียบผู้รับสารด้วยคำอุปมาเรื่องผู้หว่านพืช (มธ. 13:3-8, 18-23)* โดยทรงเปรียบสารเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าเป็น “เมล็ดพืช” ซึ่งถูกหว่านไปตกบนพื้นดินซึ่งก็คือผู้รับสาร ที่มีความแตกต่างกันไป

1. ถนนหนทาง เมล็ดพืชที่ตกอยู่บนถนนเหล่านี้ถูกนกจิกกิน หมายถึงคนที่ได้ยินคำบอกเล่าเรื่องอาณาจักรพระเจ้าแต่ไม่เข้าใจ มารก็มาฉวยเอาพืชซึ่งหว่านในใจเขาไปเสีย

2. พื้นหินที่มีเนื้อดินน้อย เมล็ดพืชที่ตกอยู่บนพื้นหินนี้งอกขึ้นโดยเร็วเพราะรากไม่ลึก เมื่อแดดจัดก็ถูกแดดเผาเหี่ยวแห้งไป เปรียบกับบุคคลที่ได้ยินพระวาจาแล้วก็รับทันทีด้วยความปรีดี แต่ไม่ฝังลึกในตัวจึงทนอยู่ชั่วคราว และเมื่อถูกกดขี่ข่มเหงเพราะพระวาจานั้นเขาก็เลิกเสียในทันที

3. พื้นที่กลางต้นหนาม เมล็ดพืชซึ่งขึ้นกลางต้นหนาม ก็ถูกต้นหนามงอกขึ้นปกคลุม หมายถึง บุคคลที่ได้ฟังพระวาจา แล้วความกังวลตามธรรมดาโลก และความลุ่มหลงในทรัพย์สมบัติรัดพระวาจานั้นเสีย จึงไม่เกิดผล

4. พื้นดินดี เมล็ดพืชซึ่งหว่านตกในดินดีนั้น หมายถึงบุคคลที่ได้ยินพระวาจานั้นและเข้าใจนำไปปฏิบัติจึงเกิดผลตามกำลังของผู้นั้น

---

* ดูรายละเอียดคำอุปมาเรื่องผู้หว่านพืชได้ที่ภาคผนวก หน้า 186-187

การเปรียบเทียบผู้รับสารของศาสดาทั้งสองท่านดังกล่าวแสดงถึงการวิเคราะห์ผู้รับสาร ซึ่งทั้งพระพุทธเจ้าและพระเยซูทรงสั่งสอนผู้คนทุกชั้นวรรณะโดยไม่จำกัดเพศ ฐานะ และชาติตระกูล พร้อมทั้งทรงสื่อสารโดยปรับเนื้อหาและถ้อยคำให้เหมาะสมกับผู้รับสารเพื่อให้เขาสามารถเข้าใจได้ โดยทั้งสองพระองค์ต่างใช้ศาสตร์แห่งวาทะในการชักจูงผู้รับสารให้มุ่งมั่นกระทำความดี มิใช่เพื่อพระองค์เองแต่เพื่อให้ผู้รับสารได้พ้นทุกข์ คือการเข้าถึงนิพพานในทางพุทธ และการมีชีวิตนิรันดรร่วมกับพระเจ้าในอาณาจักรสวรรค์ในทางคริสต์นั่นเอง

วิธีการถ่ายทอดสาร จุดมุ่งหมายในการสอนของศาสดาทั้งสองท่านต่างต้องการให้ประชาชนผู้มีสติปัญญาแตกต่างกันสามารถเข้าใจและจดจำได้ง่ายที่สุด ซึ่งวิธีการสำคัญในการถ่ายทอดสารของพระพุทธเจ้าตามที่อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2539: 238-249) ได้วิเคราะห์ไว้นั้น พบว่ามีความคล้ายคลึงกับวิธีการถ่ายทอดสารของพระเยซูหลายประการ ดังนี้

1. *ทรงถ่ายทอดสารอย่างเหมาะสมตามความสามารถและประสบการณ์ภูมิหลังของผู้รับสาร* แสดงถึงความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ โดยทรงเลือกพูดในสิ่งที่ผู้ฟังสนใจอยู่ก่อนแล้วจึงโยงเข้าประเด็นสำคัญ ที่ต้องการจะเน้นย้ำ เช่น เหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาแก่ชฎิล 1,003 คนที่ถือลัทธิบูชาไฟ และเหตุการณ์ที่พระเยซูทรงเทศนาสั่งสอนแก่ประชาชนบนภูเขาในเรื่องพระเจ้าและเงินทองกับความกระวนกระวาย (มธ. 6:25-34)* จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงค่อยๆ ตรัสขยายความในสิ่งที่ผู้ฟังสนใจ ตามภูมิหลังของเขานั่นคือเรื่องไฟ ก่อนโยงไปสู่เรื่องสำคัญที่พระองค์ต้องการสอน ทำให้ชฎิลฟังแล้วเข้าใจและบรรลุพระอรหันต์พร้อมกัน ส่วนพระเยซูก็ทรงทราบธรรมชาติของชาวยิวว่าจะให้ความสำคัญกับทรัพย์มากเป็นอันดับสองรองจากเกียรติยศ พระองค์สอนในเรื่องที่ผู้รับสารสนใจโดยใช้เทคนิคการสอนด้วยการยกตัวอย่างสิ่งพื้นฐานธรรมดาที่พบเห็นเป็นรูปธรรมมาเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นสำคัญซึ่งเป็นเรื่องนามธรรม พร้อมกับตั้งคำถามให้ผู้รับสารคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองเป็นระยะๆ ทำให้ผู้รับสารเข้าใจในสารได้ชัดเจน

---

* ดูรายละเอียดตัวอย่างวิธีการถ่ายทอดสารของพระพุทธเจ้าและพระเยซูในแต่ละหัวข้อได้ในภาคผนวก หน้า 187-193

2. *ทรงถ่ายทอดสารด้วยวิธียกนิทานที่มีคติสอนใจ* (parable) พระพุทธเจ้าทรงเล่านิทานที่มีคติสอนใจในการสั่งสอนเช่นเดียวกับพระเยซู หลายครั้งที่พระเยซูยกนิทานที่มีคติสอนใจมาสื่อสารเพื่อตอบคำถามและสอนผู้รับสารโดยตั้งคำถามให้ผู้ฟังได้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง และเมื่อผู้รับสารตอบได้ถูกต้อง พระเยซูก็มักจะย้ำให้ผู้ฟังลงมือปฏิบัติตามที่เขาตอบด้วย “จงกระทำอย่างนั้นแล้วจะได้ชีวิต” (ลก. 10:28) “ท่านจงไปทำเหมือนอย่างนั้นเถิด” (ลก. 10:37) แต่จุดที่แตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ของพุทธศาสนาคือ พระพุทธเจ้าทรงเล่าชาดก (jakata) หรือเรื่องเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิดในชาติต่างๆ ของพระพุทธองค์ในการสอน ซึ่งไม่มีในศาสนาคริสต์

3. *ทรงใช้วิธีการสนทนา* (dialogue) ในการสื่อสารเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและสร้างการยอมรับ ทั้งพระพุทธเจ้าและพระเยซูทรงใช้วิธีการสนทนา การอัตถาธิบายทำให้เนื้อหามีความโน้มน้าวใจในตัวเองอันเป็นการโน้มน้าวใจทางอ้อม ตัวอย่างเช่น การสนทนากับโสณทัณฑะพราหมณ์ของพระพุทธเจ้า และการสนทนากับหญิงชาวสะมาเรียของพระเยซู (ยน. 4:1-42) หลังจากการสนทนาทำให้ผู้รับสารยอมรับในตัวผู้ส่งสารคือศาสดาทั้งสองท่าน แต่ลักษณะการสนทนาของพระพุทธเจ้าและพระเยซูแตกต่างกัน พระพุทธเจ้าจะใช้การตั้งคำถามเพื่อให้คู่สนทนาตอบ แต่พระเยซูจะตรัสเพื่อกระตุ้นความสนใจทำให้คู่สื่อสารตั้งคำถามและพระองค์เป็นผู้ตอบคำถาม ซึ่งจากบทสนทนาของศาสดาทั้งสองท่านแสดงถึงการรู้จักคู่สนทนาและสภาพจิตใจของคู่สนทนานำไปสู่การปรับการสื่อสารให้เหมาะสม กล่าวคือ โสณทัณฑะพราหมณ์ซึ่งเป็นผู้มีเกียรติมียศมากนั้น พระพุทธองค์ทรงปรารถนาให้ท่านเกิดความสบายใจในการสื่อสาร พระองค์จึงทรงแนะให้เขาคิดไตร่ตรองโดยตั้งคำถามในสิ่งที่เขาชำนาญก่อน เมื่อถูกทูลขอให้อธิบายพระองค์จึงทรงอธิบาย อันเป็นการแสดงพระองค์ว่าไม่ยกตนข่มท่าน และไม่ทำให้คู่สนทนาได้รับความอับอายต่อหน้ากลุ่มคนของเขา ส่วนพระเยซูเมื่อสนทนากับสตรีชาวสะมาเรียซึ่งเป็นศัตรูกับชาวยิวและยังเป็นผู้ที่ไม่เคยรู้จักพระองค์มาก่อนนั้น พระองค์เริ่มตรัสโดยสร้างความสนใจให้กับเธอ พร้อมกับตรัสเกี่ยวกับเรื่องของตัวเธอทำให้เธอเกิดความเชื่อ จากนั้นพระเยซูจึงสอนเรื่องฝ่ายจิต ซึ่งหลังจากการสนทนาสตรีผู้นี้ได้ยอมรับและเป็นพยานให้กับพระองค์แก่ชาวเมืองนั้น

4. *ทรงใช้การยกตัวอย่างเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย* (metaphor) ในการเทศนาสั่งสอนและการสนทนาโต้ตอบ ทั้งพระพุทธเจ้าและพระเยซูใช้วิธีเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ชัดเจน ซึ่งลักษณะเด่นในการใช้อุปมาของพระเยซูนั้น พระองค์ทรงยกตัวอย่างสภาพวิถีชีวิตประจำวันของผู้รับสาร หรือสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาเป็นสื่อการสอนเพื่อใช้เปรียบเทียบทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ชัดเจน ทั้งนี้คำอุปมาเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าเป็นคำอุปมาที่พบได้เป็นจำนวนมากในพระวรสาร ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับคำอุปมาของพระเยซูจะปรากฏอยู่ในภาคผนวก หน้า 178-179

ความแตกต่างในการถ่ายทอดสารของพระพุทธเจ้ากับพระเยซูนั้น พระพุทธเจ้าทรงเน้น logos เป็นหลักโดยเตือนให้ยับยั้งความเชื่อแต่ให้สอบสวนรู้ด้วยตนเอง พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนมิให้เชื่อ (1) โดยฟังตามกันมา (2) โดยสืบกันมา (3) โดยตื่นข่าวลือ (4) โดยอ้างตำรา (5) โดยนึกเอา (6) โดยคาดคะเน (7) โดยตรึกตรองอาการ (8) โดยพอใจว่าชอบแก่ความเห็นของตน (9) โดยเห็นว่ารูปลักษณะพอเชื่อได้ และ (10) โดยเห็นว่าสมณะผู้นี้เป็นครูของเรา แต่ให้สอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาด้วยปัญญาแล้วจึงควรละหรือปฏิบัติตามนั้น ส่วนพระเยซูจะทรงเน้น ethos ของพระองค์โดยย้ำให้ผู้รับสารมีความเชื่อในพระองค์เป็นหลัก โดยกล่าวว่าคำสอนของพระองค์มาจากพระเจ้า แล้วจึงย้ำให้ผู้รับสารไปปฏิบัติตามซึ่งเป็นการให้ผู้รับสารค้นพบความจริงด้วยตนเองจากการปฏิบัติ ดังที่พระองค์ตรัสว่า “คำสอนของเราไม่ใช่ของเราเอง แต่เป็นของพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา ถ้าผู้ใดตั้งใจประพฤติตามพระประสงค์ของพระองค์ ผู้นั้นก็จะรู้ว่าคำสอนนั้นมาจากพระเจ้า หรือว่าเราพูดตามใจชอบของเราเอง” (ยน. 7:16-17)

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจในการสื่อสารของศาสดาทั้งสองท่านก็คือ หลักการในการกล่าววาทะ พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “วาจาใดไม่จริงไม่แท้ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ หรือจริงแท้แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และไม่เป็นที่รักเป็นที่พอใจของคนอื่น ก็ไม่กล่าววาจานั้น คำใดจริงแท้ประกอบด้วยประโยชน์และไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่พอใจของคนอื่น ตถาคตย่อมรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น คำใดไม่จริงไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์หรือจริงแท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และเป็นที่รักเป็นที่พอใจของคนอื่น ตถาคตก็ไม่กล่าววาจานั้น คำใดจริงแท้ประกอบด้วยประโยชน์และเป็นที่รักเป็นที่พอใจของคนอื่น ตถาคตย่อมรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น” (อ้างถึงในอรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2539: 247-248) แสดงถึงหลักการเบื้องต้นที่พระพุทธเจ้าทรงคำนึงถึงนั่นคือปัจจัยเรื่องความจริง ความได้ประโยชน์ ความพึงพอใจของผู้ฟัง และกาละ

ส่วนหลักการในการกล่าววาทะของพระเยซูนั้น พระองค์ทรงเน้นในเรื่องความจริงและเจตนาของการพูด เช่น เมื่อทรงสอนเรื่องการสบถสาบาน ตามธรรมบัญญัติของชาวยิว กล่าวไว้ว่า *อย่าเสียคำสัตย์สาบาน คำสัตย์สาบานที่ได้ถวายต่อองค์พระผู้เป็นเจ้านั้น ต้องรักษาไว้ให้มั่น* แต่พระเยซูสอนว่าอย่าสาบาน “จริงก็จงว่าจริง ไม่ก็ว่าไม่ พูดแต่เพียงนี้พอ คำพูดเกินนี้ไป มาจากความชั่ว” (มธ. 5:37) สำหรับเจตนาหรือท่าทีภายในจิตใจของผู้พูดในการพูดนั้น พระเยซูทรงสอนไม่ให้กล่าวโทษผู้อื่นเพราะนั่นหมายถึงผู้พูดกำลังตัดสินบุคคลนั้น “อย่าวินิจฉัยโทษเขา และท่านทั้งหลายจะไม่ได้ถูกวินิจฉัยโทษ อย่ากล่าวโทษเขาและท่านทั้งหลายจะไม่ถูกกล่าวโทษ” (ลก. 6:17) พระเยซูให้ความสำคัญกับการสื่อสารด้วยคำพูดอย่างมาก “คำที่ไม่เป็นสาระทุกคำซึ่งมนุษย์พูดนั้น มนุษย์จะต้องรับผิดในถ้อยคำเหล่านั้น ในวันพิพากษา เหตุว่าที่เจ้าจะพ้นโทษได้ หรือจะต้องถูกปรับโทษนั้น ก็เพราะวาจาของเจ้า” (มธ. 12: 36-37) ซึ่งเป็นการเตือนให้ผู้พูดรับผิดชอบในคำพูดของตนโดยยกการพิพากษาของพระเจ้าตามความเชื่อของชาวยิวมาสอน คล้ายคลึงกับที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนให้ผู้พูดมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนพูดด้วยเช่นกัน แต่พระพุทธเจ้าอธิบายโดยกล่าวเปรียบเทียบว่า เมื่อคนพูดหรือปฏิบัติด้วยจิตชั่ว ความเจ็บปวดก็จะติดตามเขาไปดุจล้อเทียมเกวียนติดตามโคลากเกวียนฉันนั้น นอกจากนี้พระเยซูยังตรัสสอนด้วยว่าคำพูดทำให้ผู้ฟังรู้จักผู้พูดเช่นเดียวกับที่เราจะรู้จักต้นไม้ด้วยผล “ต้นไม้ดีย่อมไม่เกิดผลเลว หรือต้นไม้เลวย่อมไม่เกิดผลดี เพราะว่าจะรู้จักต้นไม้ทุกต้นได้ก็เพราะผลของมัน เพราะว่าเขาย่อมไม่เก็บผลมะเดื่อจากต้นไม้มีหนาม หรือย่อมไม่เก็บผลองุ่นจากต้นระกำ คนดีก็ย่อมเอาของดีออกจากคลังดีแห่งใจของตน และคนชั่วก็ย่อมเอาของชั่วจากคลังชั่วแห่งใจของตน ด้วยใจเต็มด้วยอะไรปากก็พูดออกมาอย่างนั้น” (ลก. 6:43-45) จากการวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อการสอนของพระเยซูและพระพุทธเจ้าดังที่กล่าวไปแล้วนั้นจึงสรุปได้ว่าโดยภาพรวมจะมีความคล้ายคลึงกัน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำของพระเยซู พบว่าปัจจัยในตัวของผู้นำจะเป็นปัจจัยเชิงบวกหรือเชิงลบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยในตัวผู้รับสารด้วย ความแตกต่างกันในเรื่องของกลุ่มที่สังกัด การศึกษา และทัศนคติต่อตนเอง ย่อมส่งผลต่อการยอมรับความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันไป ดังนั้นผู้นำจึงต้องวิเคราะห์และเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารให้เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมพระเยซูเลือกใช้ ethos และ logos มากที่สุด ทั้งนี้ทรงใช้ ethos และ pathos กับผู้รับสารกลุ่มชนชั้นล่างและชนชั้นกลางที่มีฐานะต่ำต้อย มีการศึกษาน้อยและมีทัศนคติในเชิงลบต่อตนเอง โดยใช้ภาษาและคำที่แสดงถึงความรัก อำนาจ และความเชื่อมั่นพูดเกี่ยวกับตนเอง และใช้ภาษาที่แสดงถึงการปลอบประโลมใจคู่สื่อสาร แสดงตัวเป็นมิตรกับพวก

เขาโดยต้อนรับ ร่วมรับประทานอาหาร ช่วยเหลือรับใช้ และสอนพวกเขา ซึ่งสามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้รับสารกลุ่มชนชั้นล่างอย่างมาก เพราะการที่พระเยซูผู้ซึ่งพวกเขาเชื่อว่าเป็นคนของพระเจ้ายอมรับพวกเขาก็แสดงว่าพระเจ้าให้อภัยและยอมรับพวกเขาแล้ว บางคนจึงกลับใจเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองมาปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซูและติดตามพระองค์ ในขณะที่เมื่อจะสื่อสารกับกลุ่มผู้นำทางสังคมและศาสนา พวกเขาเป็นผู้ที่มีฐานะ มีการศึกษาสูง และมีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเอง ทั้งยังเป็นสมาชิกในกลุ่มอ้างอิงด้วย การใช้ ethos ของพระเยซู เช่น การตรัสอภัยบาปหรือช่วยเหลือรักษาโรคโดยละเมิดกฎวัน สะบาโต รวมทั้งการประพฤติแหวกธรรมเนียมการสื่อสารโดยการเรียกพระเจ้าอย่างสนิทสนมและการสมาคมกับคนบาปได้สร้างความไม่พอใจให้กลุ่มผู้นำทางสังคม และนำไปสู่การต่อต้านก็แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมการสื่อสารและขนบธรรมเนียมมีผลต่อการยอมรับภาวะผู้นำด้วย เมื่อถูกต่อต้าน พระเยซูเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารโดยใช้แต่อุปมาในการสอนประชาชน และประกอบภารกิจต่างๆ อย่างเฉพาะเจาะจงกับคู่สื่อสารตามลำพังมากกว่าจะกระทำในที่สาธารณะพร้อมกับกำชับไม่ให้พวกเขาบอกใคร ในการสื่อสารกับกลุ่มผู้นำทางสังคม พระเยซูเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารด้าน logos เป็นหลักในการโน้มน้าวใจด้วยการยกเหตุผลและหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ ไม่ว่าจะเป็นการยกตัวอย่างเหตุการณ์จากในพระคัมภีร์ยกตัวอย่างพฤติกรรมของพวกเขาเอง ยกอุปมาเรื่องเล่าที่แสดงเหตุและผล รวมทั้งตั้งคำถามให้ผู้รับสารคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองเป็น self persuasion หรือ ใช้คำถามต้อนให้จนมุม ร่วมกับยกพยานมาสนับสนุน โดยเฉพาะพระเจ้าและภารกิจที่พระองค์กระทำ (ยน. 10:25,37-38) มายืนยัน ethos ของพระองค์ แต่พวกเขาก็ไม่เชื่อ และขอให้พระเยซูแสดงหมายสำคัญต่างๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า พระเยซูจึงปฏิเสธและเสด็จจากเขาไป ซึ่งเมื่อพระเยซูวิเคราะห์ว่ากลุ่มผู้รับสารกลุ่มนี้ยากที่จะโน้มน้าวใจ เพราะสารของพระองค์ตกอยู่ในเขตที่ยอมรับไม่ได้ Latitude of rejection ตามทฤษฎีการตัดสินจากสังคมและพันธะผูกพัน (Social judgment-involvement theory) พระเยซูจึงมุ่งสื่อสารกับบรรดาสาวกซึ่งยอมรับความเป็นผู้นำของพระองค์เพื่อเตรียมสาวกให้สืบทอดวิสัยทัศน์และพันธกิจของพระองค์ต่อไป พระเยซูใช้ ethos ในการสื่อสารด้วยการกล่าวย้ำถึงความสัมพันธ์กับพระเจ้าในฐานะพระบุตรที่พระเจ้ามอบหมายให้มาทำภารกิจประกาศสั่งสอน รวมทั้งการสละชีวิตแทนคนเป็นอันมากเพื่อนำมนุษย์กลับไปหาพระเจ้าพระบิดา พระเยซูตรัสกับสาวกอย่างตรงไปตรงมาถึงมรณกรรมของพระองค์เอง และความยากลำบากหรือการข่มเหงที่สาวกต้องเผชิญ (ยน. 15:20) เพื่อเตือนให้บรรดาสาวกพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น พร้อมกันนั้นพระเยซูทรงปลอบใจและให้คำสัญญากับสาวกถึงรางวัลที่พวกเขาจะได้รับในอนาคต เมื่อพระเยซูถูกจับและสอบสวนโดยคนที่ไม่ยอมรับพระองค์ พระเยซูเลือกที่จะนิ่งเงียบเป็นส่วนใหญ่โดยทราบดีว่าถึง

จะกล่าวอะไรพวกเขาก็ไม่เชื่อ (ลก. 22:67) การไม่โต้แย้งแก้ต่างข้อกล่าวหาจึงนำไปสู่การถูกตัดสินประหารชีวิต ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่คนในสังคมปาเลสไตน์สมัยนั้นได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องกลุ่มและเกียรติด้วย จึงส่งผลต่อการไม่ยอมรับความเป็นผู้นำของพระเยซู อย่างไรก็ตามสภาพสังคมปาเลสไตน์ที่ไม่สงบก็เอื้อต่อการเป็นผู้นำของพระเยซูด้วย ตรงกับที่ Doughlas F. Barnes ได้วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางศาสนาที่มีความสามารถพิเศษไว้ 15 ท่าน รวมทั้งพระเยซู แล้วพบว่าผู้นำทางศาสนาส่วนใหญ่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก

ตามที่พระวรสารบันทึกไว้ เมื่อพระเยซูสิ้นพระชนม์ด้วยการถูกตรึงกางเขนแล้ว พระองค์กลับคืนพระชนม์ชีพในวันที่สามและมาปรากฏกายแก่บรรดาสาวกหลายครั้ง ซึ่งพระเยซูใช้สัญญะในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ เช่น การหักขนมปัง การเรียกชื่อสาวก พร้อมกับแสดงบาดแผลที่ถูกตรึง รวมทั้งยกพระคัมภีร์มาเป็นพยานพร้อมกับกล่าวยืนยันถึงสิ่งที่พระองค์เคยตรัสไว้กับพวกเขาแล้ว ทำให้บรรดาสาวกเชื่อและยอมรับพระเยซูพร้อมกับปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และภารกิจที่พระเยซูมอบหมาย โดยเลียนแบบพฤติกรรมการสื่อสารด้วยสัญญะทั้งสี่ประการของพระเยซู ได้แก่ ภารกิจรักและรับใช้ ชุมชนซึ่งคนมารวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง การประกาศพระวาจา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ เป็นกระบวนการและพฤติกรรมในหมู่ผู้ตามที่ทำให้ผู้ที่ไม่เคยพบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับพระเยซูโดยตรงรับรู้คุณลักษณะพิเศษและยอมรับพระเยซูเป็นผู้นำ ต่อมาเมื่อกลุ่มคริสตชนขยายวงกว้างขึ้น สาวกจึงเขียนเรื่องราวชีวิตและคำสอนของพระเยซูกลายมาเป็นพระวรสารทั้งสี่ฉบับ จากการศึกษาพระวรสารทั้งสี่พบข้อสังเกตว่าการรับรู้และถ่ายทอดภาวะผู้นำของพระเยซูจะแปรไปตามภูมิหลังของผู้นิพนธ์ โดยภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำที่สาวกของพระเยซูรับรู้และถ่ายทอดไว้ในพระวรสารแสดงถึงความเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม (high moral character) มากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยในตัวผู้สื่อสารที่คริสตชนคาทอลิกชาวไทยในปัจจุบันรับรู้เช่นกัน ทั้งนี้คริสตชนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ถึงอิทธิพลของพระเยซูทั้งในด้านจิตใจและในด้านการดำเนินชีวิตไม่ต่างจากสาวกในอดีต

จากผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ในภาพรวมพบว่าแหล่งที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ส่วนการรับรู้ภาวะผู้นำของพระเยซูพบว่า ภูมิหลังด้านอาชีพที่ต่างกันส่งผลต่อการรับรู้คุณลักษณะความเป็นผู้นำของพระเยซูที่ต่างกันไปบ้าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบาทหลวงแสดงความคิดเห็นว่าพระเยซูเป็นผู้นำที่มีความรักและความเมตตาในการปกครองและมีความกล้ายืนหยัดในความจริง รวมทั้งสุภาพถ่อมตนและรับใช้ผู้อื่น กลุ่มฆราวาสที่ประกอบอาชีพครูและแม่บ้านกล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำของพระเยซูว่ามีความรักความเมตตาและรับใช้

ในขณะที่นักศึกษากล่าวถึงความเสียสละและการช่วยเหลือด้วยความรักเช่นเดียวกับกลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขาย คล้ายคลึงกับกลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจที่รับรู้คุณลักษณะผู้นำของพระเยซูว่าเป็นผู้นำที่ช่วยเหลือคนที่ทุกข์ยากลำบาก ทั้งมีความเสียสละและสุภาพถ่อมตน ส่วนพนักงานบริษัทแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนน้อมและจิตใจดีของพระเยซูในฐานะผู้นำ จึงสรุปได้ว่าปัจจัยในตัวผู้ตามส่งผลต่อการยอมรับและรับรู้ความเป็นผู้นำด้วย

เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตกับบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน วิเคราะห์จุดเหมือนได้ว่าทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าพระเยซูทรงเป็นผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระเจ้าให้มาประกอบภารกิจไถ่บาปมนุษย์โลก พระองค์เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับพระเจ้าว่าเป็นพระบิดาและแสดงความนอบน้อมในการกระทำตามน้ำพระทัยของพระเจ้าเสมอ พระเยซูเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการสื่อสารให้ผู้ตามรับรู้ถึงคุณลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนใคร และความสัมพันธ์ระหว่างพระองค์กับสาวกนั้นก็ไม่มีความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ พระองค์เรียกบรรดาสาวกว่า “ลูกเอ๋ย” “พี่น้องของเรา” และ “มิตรสหายของเรา” ทั้งยังเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียม ดังปรากฏในการสื่อสารรวมทั้งการใช้คำสรรพนาม* พระเยซูไม่ได้ดูถูกผู้อื่น โดยเฉพาะคนต่ำต้อยในสังคม ทั้งยังไม่ได้ประกาศว่าเป็นพระเมสสิยาห์ หรือเรียกตนเองด้วยคำยกย่องแต่ใช้คำว่า “บุตรมนุษย์” ซึ่งคำนี้ในพระวรสารเป็นคำที่มีเพียงพระเยซูเท่านั้นที่ใช้ นักพระคัมภีร์ชื่อเวิมส์ได้สรุปเป็นที่ยอมรับว่าคำนี้เป็นคำในภาษาอาราเมอิคของแคว้นกาลิลี ซึ่งคนจะใช้เรียกตัวเองโดยแฝงถึงความรู้สึก ถ่อมตัวหรือสงวนท่าที หรือรู้สึกทึ่งต่อหน้าสิ่งที่ยิ่งใหญ่ และมีความหมายเหมือนกับคำว่า “คน” ด้วย (อ้างถึงในอัลเบิร์ต โนลัน, 2545: 157-158) และเมื่อพระองค์ใช้คำนี้ก็ไม่เคยมีใครโต้แย้งหรือมีปฏิกิริยาใดๆ

การสื่อสารที่แสดงถึงความรักและเมตตาของพระเยซูตามที่ปรากฏในพระวรสารทำให้ชาวยิวในสมัยนั้นหลั่งไหลเข้ามาหาพระเยซู และกลุ่มตัวอย่างคริสตชนคาทอลิกชาวไทยในปัจจุบันก็มีความเห็นว่าพระเยซูทรงเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นเสมอ พระเยซูจึงเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลทางด้านจิตใจต่อสาวกทั้งสองบริบท ตรงกับที่บาทหลวงวิทยา คูวิรัตน์ (2545:22) ได้กล่าวไว้ว่า “มิติการเป็นผู้นำของพระเยซูคริสตเจ้าที่แท้จริงคือ การเข้ามาครอบครองชีวิตจิตใจของมวลมนุษย์ทั้งหลายในโลก” พระเยซูสามารถโน้มน้าวจิตใจสาวกด้วยตัวตนของพระองค์ที่ประกอบด้วย

---

* รายละเอียดคำสรรพนามในการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้รับสารกลุ่มต่างๆ ปรากฏอยู่ที่ภาคผนวก หน้า 179-186

สติปัญญา ความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง และคุณธรรมรวมทั้งคำสอนซึ่งเป็นความจริงแท้ ฉะนั้นแม้ว่าพระองค์จะสื่อสารแก่ผู้รับสารชาวยิวในปริบทสังคมปาเลสไตน์เมื่อราวสองพันปีมาแล้ว แต่กลุ่มตัวอย่างคริสตชนคาทอลิกชาวไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คำสั่งสอนของพระเยซูเป็นสัจธรรมที่ทุกคนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา

จุดที่แตกต่างในการสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในสองบริบทคือ การยอมรับพระเยซูจากตัวตนคือสิ่งที่ผู้นำเป็น (Being) หรือ สิ่งที่ผู้นำกระทำ (Doing) สาวกชาวยิวในอดีตเมื่อได้เห็นภารกิจรักและรับใช้ร่วมกับการประกาศสั่งสอนของพระเยซูจึงยอมรับพระองค์เป็นผู้นำและติดตามพระองค์ หลังจากใช้ชีวิตร่วมกับพระเยซูแล้วพวกเขาจึงค่อยๆ รับรู้ถึงตัวตนของพระองค์และยอมรับว่าพระองค์เป็นพระเมสสิยาห์ พระบุตรของพระเจ้า ซึ่งพระเยซูให้กลุ่มสาวกประกอบภารกิจร่วมกันกับพระองค์ พวกสาวกจึงเลียนแบบอย่างพระเยซูผู้นำของตน และสืบทอดวิธีการสื่อสารของพระองค์มาจนถึงปัจจุบัน เป็นสัญญะ 4 ประการที่แสดงให้เห็นถึงอาณาจักรของพระเจ้าตามที่บาทหลวง Emilio Alberich และบาทหลวง Jerome Vallabaraj ได้กล่าวไว้ นั่นคือ ภารกิจรักและรับใช้ การรวมตัวเป็นชุมชนซึ่งมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง การประกาศพระวาจา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งพวกสาวกได้ยึดถือปฏิบัติโดยมีหลักการสำคัญที่พระเยซูมอบแก่สาวก คือ บัญญัติแห่งความรัก “ถ้าเจ้าทั้งหลายรักกันและกัน ดังนี้แหละคนทั้งปวงก็จะรู้ได้ว่าเจ้าทั้งหลายเป็นสาวกของเรา” (ยน. 13:35)

กระบวนการในหมู่สาวกนี้เองตรงกับทฤษฎีของ Meindl ที่อธิบายถึงกระบวนการติดต่อทางสังคมในหมู่ผู้ตาม ซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่เคยได้พบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับพระเยซูโดยตรงมาก่อนสามารถรับรู้คุณลักษณะพิเศษของพระเยซูและยอมรับพระองค์เป็นผู้นำ รวมทั้งคริสตชนชาวไทยในปัจจุบันซึ่งมีความเชื่อและยอมรับว่าพระเยซูเป็นผู้นำ จากผลการวิเคราะห์ทั้งหมดจึงสรุปได้ว่าการสื่อสารของพระเยซูส่งผลให้พระองค์ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำข้ามขอบเขตมิติด้านเวลา สถานที่ และวัฒนธรรม พระเยซูจึงยังทรงเป็นผู้นำที่สถิตอยู่ในใจและในชีวิตของบรรดาสาวกตั้งแต่ในอดีตเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ โดยทรงเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลทางด้านจิตใจรวมทั้งด้านการเจริญชีวิตสำหรับคริสตชนทุกคน ซึ่งพระเยซูได้วางแบบอย่างให้บรรดาสาวกดำเนินชีวิตด้วยการแสดงความรักความเมตตาต่อทุกคน เสียสละ สุภาพถ่อมตน ช่วยเหลือรับใช้ผู้อื่นด้วยความเมตตา กล้าหาญและกระทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน อันเป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำของพระเยซูที่คริสตชนคาทอลิกชาวไทยกลุ่มตัวอย่างระบุว่าพบได้ในคนยุคปัจจุบัน ดังนั้นบุคคลที่สามารถสื่อสารถึงคุณลักษณะเหล่านี้ได้ย่อมสามารถแสดงถึงภาวะผู้นำ ซึ่งในทัศนะของชาวคริสต์นั้นเป็นการสื่อสาร

“พระเยซู” ผู้นำชีวิตของพวกเขาให้ปรากฏแก่ผู้รับสารได้รับรู้และตระหนักถึงพระเยซูในตัวบุคคลคนนั้น ภาวะผู้นำของพระเยซูจึงยังคงดำรงอยู่ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้ผ่านการสื่อสารของบรรดาสาวกที่มีความเชื่อในพระองค์นั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เน้นศึกษาวิเคราะห์เอกสารเป็นหลัก จึงเก็บข้อมูลประกอบจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคริสตชนคาทอลิกชาวไทยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ในปริมาณน้อยเท่านั้น ทำให้สามารถสรุปผลได้เพียงภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จึงไม่สามารถอ้างอิงผลไปยังกลุ่มอื่นได้ ฉะนั้นจึงควรมีการศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคริสตชนคาทอลิกในเขตจังหวัดอื่นๆ ด้วย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในปริมาณมากเพื่อให้ตัวแปรด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความหลากหลาย เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยด้านภูมิหลังและสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้รับสารที่มีผลต่อภาวะผู้นำของพระเยซูในบริบทสังคมไทยต่อไป

2. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะมิติการสื่อสารระหว่างพระเยซูในฐานะผู้นำกับสาวกในสองบริบทคือบริบทสังคมปาเลสไตน์ในอดีตและบริบทสังคมไทยในปัจจุบันเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาการสื่อสารของอัครสาวกและบรรดาสาวกซึ่งเป็นผู้นำคริสตชนในบริบทสังคมยิวและกรีกในอดีตที่ปรากฏในหนังสือกิจการอัครสาวกและจดหมายต่างๆ ในพระคัมภีร์ไบเบิล ร่วมกับการศึกษาการสื่อสารของบาทหลวงในฐานะสงฆ์ ผู้นำบรรดาคริสตชนในบริบทสังคมไทยปัจจุบันเพื่อศึกษาว่าบุคคลเหล่านี้สะท้อนคุณลักษณะความเป็นผู้นำในฐานะตัวแทนของพระเยซูอย่างไร เพื่อจะสามารถวิเคราะห์การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูได้หลายมิติมากยิ่งขึ้น

3. องค์ความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการสื่อสารกับภาวะผู้นำจากงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะเรื่องการโน้มน้าวใจและกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ เป็นองค์ความรู้ที่หน่วยงานองค์กรทางศาสนาและทางสังคมหรือบุคคลโดยทั่วไปน่าจะนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยปรับให้เข้ากับบริบทสภาพแวดล้อมทั้งด้านเวลาและสังคมวัฒนธรรมตามความเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤษณะ นาคประสงค์. การสื่อสารการเมืองของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวาทวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เอดิสันเพรส โพรดักส์, 2542.

แกซคอยน์, แบมเบอร์. นักประวัติศาสตร์เล่าเรื่อง **คริสต์ศาสนา**. แปลโดย ชัยณรงค์ สมิงชัยโรจน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะพระมหาไถ่, 2006.

แกรสมิค, จอห์น ดี. มาระโก. แปลโดย ปฏิมา (คงสืบชาติ) เอื้อศรี. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ทีรันนัส , 1998

ขะธิณยา หล้าสุวงษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำบารมีของหัวหน้าหอผู้ป่วย ความก้าวหน้าในอาชีพ กับความจงรักภักดีต่อองค์การของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

.เคอล์เล็น, จอย. **ชีวิตพระเยซู’ 1**. แปลโดย วรรณา ชานวิทิตกุล. ชุดคู่มือศึกษาพระคัมภีร์. กรุงเทพมหานคร : คริสเตียนศึกษาแบ๊บติสต์, 1993.

จันทร์ทิพย์ ปาละนันทน์. ความสามารถทางการสื่อสารของผู้นำชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

เซลีนาส, อังเดร. (บาทหลวง). รำพึงและเข้าใจพระวรสารนักบุญยอห์น. (บทเทศน์). แปลโดย คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร. ม.ป.ท., 2004.

ณัฐพงศ์ แดงสวาท. การพัฒนาบุคลิกภาพและอารมณ์ตามพระคัมภีร์. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม, 2546.

นิภา เมืองรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและความทันสมัย ความเชื่อ ความศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจของคริสต์ศาสนิกชนคาทอลิก. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

บอยซ์, เจมส์ มอนท์กัมมะรี. อุปมาของพระเยซู. แปลโดย สิธยา คูหาเสน่ห์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ทีรันนัส, 2005.

บาร์เบียรี, ลูอิส. **มัทธิว** วิเคราะห์พระธรรมมัทธิว. แปลโดย ปฏิมา (คงสืบชาติ) เอื้อศรี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ทีรันนัส, 2004.

เบนแวร์, พอล. สำรวจพระคัมภีร์ใหม่. แปลโดย มณฑาทิพย์ วัฒนวงศ์ และ วัลลภา อรุโรทยานนท์. กรุงเทพมหานคร : คริสเตียนศึกษาแบ๊บติสต์, 1994.

ไบร์เนอร์, บ๊อบ. การบริหารงานสไตล์พระเยซู : ภูมิปัญญาในอดีตสำหรับธุรกิจสมัยใหม่. แปลโดย สมใจ รักษาศรี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ใยไหม, 2549.

บ.สันติสุข. (ผู้แปลและเรียบเรียง). พระเยซูแห่งนาซาเร็ธ. กรุงเทพมหานคร : คณะซาเลเซียน, 2005.

ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2546.

ปรีดา อัครจันทโชติ. อาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บรรยาย, 23 กันยายน 2549.

โปรดปราน ธรรมสอน. การศึกษาเปรียบเทียบระบบสรรพนามในงานแปลพระคัมภีร์ไบเบิล ฉบับ 1971 และฉบับอ่านง่าย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พรโสภิต จงมีสุข. เครือข่ายและกระบวนการสื่อสารในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชมรมหัวใจไร้สาร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ. ศาสนาสากล. เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์บุ๊คส์, 2546.

พัชนี เชยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล, และถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2541.

เฟอร์กูสัน, จอร์จ. เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในคริสต์ศิลป์. ฉบับปรับปรุงแก้ไข. แปลและเรียบเรียงโดย กุลวดี มกราภิรมย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชานิเทศศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและพฤติกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชานิเทศศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและพฤติกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.

มาร์ติน, ยอห์น เอ. (ลูกา) และบลัม, เอ็ดวิน เอ. (ยอห์น). ลูกา, ยอห์น. แปลโดย ปฏิมา (คงสืบชาติ) เอื้อศรี.กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ทีรันนัส, 1998.

เมตตา วิวัฒนานุกูล. รองศาสตราจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บรรยาย,19 กรกฎาคม 2549.

แมกดาว, จอช. พระเยซู ผู้ทรงเป็นยิ่งกว่ามนุษย์. แปลโดย ปิยบุตร เต็มยิ่งยง. กรุงเทพมหานคร : คริสเตียนศึกษา แบ๊บติสต์, 2541.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : ธนธัชการพิมพ์ , 2544.

รัศมี ลักขณาวรรณพร. ภาวะผู้นำกับความสำเร็จขององค์การ. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน. 10.3 (กันยายน-ธันวาคม 2547) : 166-181.

รุ่งนภา มุกดาอนันต์. กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ลุค, คอลลา. (บาทหลวง). เรื่องน่าทึ่งของพระเยซูเจ้าชาวนาซาแร็ธ. ปอล ตราบุ๊กกี (บาทหลวง), บรรณาธิการ. แปลโดย เรือง อาภรณ์รัตน์ และอาคาธา จิตอุทัศน์ (ซิสเตอร์). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนดอนบอสโก กรุงเทพฯ, 2000.

วิทยา คู่วิรัตน์. (บาทหลวง). คุณลักษณะผู้นำของพระเยซูคริสตเจ้า. วารสารแสงธรรมปริทัศน์. 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2545) : 20-28.

ศิรินันต์ ลิมปนชัยพรกุล และปาริชาต สถาปิตานนท์. กระบวนการสื่อสารในการแปรรูปโรงพยาบาลบ้านแผ้ว. วารสารนิเทศศาสตร์. 21,3 (กรกฎาคม – กันยายน 2545) : 76-92.

สตอทท์, จอห์น. พระคริสต์ ไม่มีใครเหมือนพระองค์. แปลโดย มาริณี เกียรติบันลือ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ทีรันนัส, 2005.

สนธยา ทองอ่อน. พระคริสตเจ้าความจริงสากล. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม, 2545

สมชัย พิทยาพงศ์พร. (บาทหลวง). การอบรมศิษย์ของพระเยซูเจ้า ตามพระวรสารนักบุญลูกาและหนังสือกิจการอัครสาวก วารสารแสงธรรมปริทัศน์. 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2545) : 29-43.

สมาคมพระคริสตธรรมไทย. พระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับ 1971. กรุงเทพมหานคร : สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2546.

สายธาร เทวอักษร. บทบาททางการสื่อสารของผู้นำความคิดที่มีต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในลอสแองเจลิส สหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย. ปฏิทินคาทอลิก 2549. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2548.

สไตน์, โรเบิร์ต เอช. พระเยซู พระเมสสิยาห์. แปลโดย ธนาภรณ์ ธรรมสุจริตกุล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ทีรันนัส, 2005.

เสรี พงศ์พิศ. ศาสนาคริสต์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2545.

เสกสิฐ เล้ากิจเจริญ. “ท่านล่ะ คิดว่าเรา (พระเยซูเจ้า) เป็นใคร?”. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต, สาขาวิชาเทววิทยา คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม, 2542.

สุวดี พันธุ์พานิช. การสื่อสารในวังหลวง กรุงรัตนโกสินทร์ของพระราชชายาเจ้าดารารัศมี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวาทวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

อัลเบิร์ต โนลัน. พระเยซูก่อนคริสตศาสนา. แปลโดย คุณพ่อศิริชัย เล้ากอบกุล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะพระมหาไถ่, 2545.

โอภาส ฉัตรบรรยงค์. พระเยซูเจ้า นักสื่อมวลชนผู้ยิ่งใหญ่. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยา คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม, 2536.

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. หลักและปรัชญาของวาทวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อเล็กซานเดอร์, เดวิท และแพท. คู่มือพระคัมภีร์ฉบับสมบูรณ์. แปลโดย วาสนา อยู่กิ่ม, พญ. เออร์ซูลา โลเวนธอล และปฏิมา คงสืบชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : กนกบรรณสาร, 2005

ฮิล, เอลตัน จี. พระเยซูคือใคร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สถาบันศึกษาพระคัมภีร์ทางไปรษณีย์นานาชาติ, 2004.

ภาษาอังกฤษ

Barnes, Doughlas F. Charisma and Religious Leadership: An Historical Analysis. Journal of the Scientific Study of Religion. 17,1 (Mar 1978) :1-18. [Online] available from http://www.EBSCOhost.com.

Clark Donald. "Concepts of Leadership." [Online]. Available from http://www.nwlink.com/ ~donclark/leader/leadcon.html, 2005.

Conger, Jay A. The Charisma leader: behind the mystique of exceptional leadership. San Francisco : Jossey Bass, 1989.

Alberich, Emilio (SDB) and Vallabaraj, Jerome (SDB). Communication a faith that transform. Bangalore : Kristu Jyoti Publications, 2004.

Infante, Rancer and Womack. Building Communication Theory. 4 edition. Illinois: Waveland Press, 2003.

McLaughlin, John L. Parables of Jesus. Mumbai: St. Paul Press Training School, 2005.

McLaughlin, John L. The questions of Jesus. Ottawa : St. Paul Press Training School, 2001.

Nadler, David A. and Tushman, Michael L. "Beyond *the* Charismatic Leader." In Enduring insights for men and women of faith. San Francisco : Jossey-Bass, 2002.

O'Sullivan, Tim et. Al. Key Concepts in Communication and Cultural Studies. London: Routledge, 1994.

Prince, Derek. The power of proclamation. India : Derek Prince Ministries, 2002.

Richardson, Robert J. and Thayer, Katharine S. The Charisma factor: how to develop your natural leadership ability. N.J. : Prentice Hall, 1993.

Wikipedia. List of charismatic leaders as defined by Max Weber's classification of authority (in religions and new religious movements) [Online] available from http://en.wikipedia.org, 2006.

Yukl, Gary. Leadership in Orgainzations. 4 edition. New Jersey : Prentice-Hall, 1998.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสื่อสารของพระเยซูกับผู้รับสารกลุ่มต่าง ๆ ในพระวรสาร

การสื่อสารของพระเยซูกับสาวก แบ่งเป็น

การสื่อสารของพระเยซูกับสาวกขณะประกอบภารกิจอยู่ท่ามกลางประชาชน ได้แก่ มธ. 4: 18-22; มก. 1:16-20; ลก. 5:1-11, มธ. 9:9-13; มก. 2:13-17; ลก. 5:27-32, มธ. 10:1-4; มก. 3:13-19; ลก. 6:12-16, มธ. 5:1-28, ลก. 6: 17-49, มก. 13:1-23; มก. 1-20; ลก. 8: 4-15, มก. 4: 21-25; ลก. 8: 16-18, มธ. 11:20-24; ลก. 10:13-16, มธ. 6: 25-34; ลก. 12:22-31, มธ. 6: 19-21; ลก. 12:32-34, ลก. 12:35-40, มธ. 16: 1-4; มก. 8:11-13; ลก. 12: 54-56, ลก. 14: 25-33, ลก. 16:1-13, มธ. 24:23-28, 36-41; ลก. 17: 20-37, ลก. 18:1-8, 9-14, มธ. 19:16-30; มก. 10: 17-31; ลก. 18:18-30, มธ. 23:1-36; มก. 12:38-40; ลก. 20:45-47; ยน. 14:37-54, มก. 4:26-29, มธ. 15:10-20; มก. 7:14-23, ยน. 6:25-59, ลก. 6:17-19; มธ. 4: 23-25, ลก. 7:11-17, ลก. 8:1-3, มธ. 8: 23-27; มก. 4:35-41; ลก. 8:22-25, มธ. 14: 13-21; มก. 6:30-44; ลก. 9:10-17; ยน. 6:1-14, มธ. 17:14-21; มก. 9: 14-29; ลก. 9:37-43, มธ. 19:13-15; มก. 10:13-16; ลก. 18: 15-17, มธ. 21:1-11; มก. 11:1-11; ลก. 19:28-44; ยน. 12:12-19, มธ. 15:32-39; มก. 8:1-10, ยน. 9:1-12, ยน. 11:17-44

การสื่อสารของพระเยซูกับสาวกโดยเฉพาะ ทั้งสาวกกลุ่มใหญ่และสาวกเพียงบางคน ได้แก่ มธ. 9:18-26; มก. 5:21-43; ลก. 8:40-56, มธ. 10: 5-15; มก. 6:7-13; ลก. 9:1-6, มธ. 16:13-19; มก. 8:27-29; ลก. 9:18-21, มธ. 16:20-28; มก. 8:30-9:1; ลก. 9:22-27, มธ. 17:1-8; มก. 9:2-8; ลก. 9:28-36, มธ. 18:1-5; มก. 9: 33-37; ลก. 9:46-48, มก. 9:38-40; 9: 49-50, ลก. 9:51-56, มธ. 8:19-22; ลก. 10:57-62, ลก. 10:1-12, ลก. 10:17-20, มธ. 11:25-27; 13: 16-17; ลก. 10: 21-25, ลก. 11:1-13, ลก. 12:1-3, มธ. 10:28-31; ลก. 12:4-7, มธ. 24: 45-51; ลก. 12:41-48, มธ. 10: 34-36; ลก. 13: 49-53, ลก. 17:7-10, มธ. 20:17-19; มก. 10:32-34; ลก. 18:21-34, มธ. 24:1-2; มก. 13:1-2; ลก. 21:5-6, มธ. 24:3-14; มก. 13:3-13; ลก. 21: 7-19, มธ. 24: 15-21; มก. 13: 14-23; ลก. 21: 20-24, มธ. 24: 29-31; มก. 13: 24-27; ลก. 21: 25-28, มธ. 24:32-35; มก. 13:28-31; ลก. 21: 29-33, ลก. 21:34-48, มธ. 26: 17-25; มก. 14: 12-21; ลก. 22: 7-14; ยน. 13: 21-30, มธ. 26:26-30; มก. 14:22-26; ลก. 22:15-23, ลก. 22:24-28, มธ. 26:31-35; มก. 14:27-31; ลก. 22:31-34; ยน. 13:36-38, ลก. 22:35-38, มธ. 26:36-46; มก. 14:32-42; ลก. 22:39-45, มธ. 26:47-56; มก. 14:43-50; ลก. 22: 47-53; ยน. 18:2-11, ลก. 22:

54-62, ยน. 19:25-27, มธ. 28:1-10; มก. 16:1-8; ยน. 20:1-10, มก. 16:12-13; ลก. 24:13-35, มธ. 28:16-20; มก. 16:14-18; ลก. 24:36-49; ยน. 20:19-23, ยน. 20:24-29; ยน. 21: 1-23, มธ. 14:22-27; มก. 6:45-52; ยน. 6:16-21, มธ. 16:5-12; มก. 8:14-21, มก. 10:35-45; มธ. 20:20-28, มธ. 21: 18-19; มก. 11:12-14, 20-26, มธ. 26:6-13; มก. 14:3-9; ยน. 12:1-8, มก. 6:9-11; ยน. 20:11-18, มธ. 9: 35-38, มธ. 10:16-25, มธ. 13:36-51, มธ. 17: 24-27, มธ. 18:21-35, มธ. 20:1-16, มธ. 25:1-46, ยน. 1:43-51, ยน. 4:1-42, ยน. 6:60-71, ยน. 11:1-16, ยน. 12:20-36, ยน. 13:1-20, ยน. 13:31-35, ยน. 14:1-30, ยน. 15:1-27, ยน. 16:1-33, ยน. 17:1-26, ยน. 20:24-29

การสื่อสารของพระเยซูกับประชาชน แบ่งเป็น

การสื่อสารของพระเยซูกับประชาชนกลุ่มใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ที่พระเยซูประกาศสั่งสอนต่อฝูงชน ได้แก่ มธ. 13:53-58; มก. 6:1-6; ลก. 4:16-30, มก. 1:35-39; ลก. 4:42-44; ลก. 6:20-49; มธ. 5:1-12, 38-48, 7:1-5, 15-20, 24-27, มธ. 13:1-9; มก. 4:1-9l; ลก. 8:4-8, มธ. 14:13-21; มก. 6:30-44; ลก. 9: 10-17; ยน. 6:1-14, มธ. 12:43-45; ลก. 11:24-26; มธ. 12:38-42; มก. 8:12; ลก. 11:29-32, ลก. 12:54-59; ลก. 13:1-9; มธ. 13:1-9; มก. 4:1-9; ลก. 8:4-8, มธ. 13:31-32; มก. 4:30-32; ลก. 13:18-19; มธ. 13:33; ลก. 13: 20-21, มธ. 7:13-14, 21-23; ลก. 13:22-30, ลก. 14: 7-24, มธ. 18:10-14; ลก. 15:1-7; ลก. 15:8-32, ลก. 16: 1-31, ลก. 18: 1-8, ลก. 18:9-14, ลก. 19:11-27, มธ. 21:1-11; มก. 11:1-11; ลก. 19:28-44; ยน. 12: 1-8, มธ. 21:28-32; มธ. 21:33-45;มก. 12:1-12; ลก. 20:9-19, มธ. 22: 1-14, มธ. 27: 32-44; มก. 15:21-32; ลก. 23: 26-43; ยน. 19:17-27, มธ. 27:45-55: มก. 15: 33-41; ลก. 23:44-49; ยน. 19: 28-30, มก. 1:35-39; ลก. 4;42-44, มก. 3:7-12, มธ. 14;13-21; มก. 6:30-44; ลก. 9:10-17; ยน. 6:1-14, มธ. 15:10-20; มก. 7:14-23, มธ. 15:32-39; มก. 8:1-10, มธ. 4:18-22; ลก. 6: 17-19, มธ. 5: 14-20, 27-30, 33-37, มธ. 6: 1-4, มธ. 6: 5-15, มธ. 6: 16-21, มธ. 6:22-23; ลก. 11: 34-36, มธ. 6: 25-34, มธ. 7:1-28, มธ. 9:35-36, มธ. 11:20-24, มธ. 11:28-30, มธ. 12:15-21, มธ. 13:53-58; มก. 6:1-6; ลก. 4:16-30, มธ. 14:34-36; มก. 6:53-56, ยน. 6:22-59, ยน. 7:10-24, ยน. 7: 24-44, ยน. 8:21-59, ยน. 10: 1-42, ยน. 12: 27: 36, ยน. 12:44-49

การสื่อสารของพระเยซูต่อบุคคลที่อยู่ในฝูงชน ประชาชนเข้ามาสื่อสารกับพระเยซูเพื่อขอความช่วยเหลือ ถามคำถามหรือวิพากษ์วิจารณ์ ได้แก่ มธ. 9:14-17; มก. 2:18-22; ลก. 5:33-39, มธ. 11:2-19; ลก. 7:18-35, มธ. 17:14-21; มก. 9:14-29; ลก. 9:37-43, ลก. 10:38-42, ลก. 11:14-23, ลก. 11: 27-28; ลก. 12:13-21; ลก. 19:1-10, มธ. 21:12-17; มก. 11:15-19; ลก. 19:45-48; ยน. 2:13-22, ยน. 11: 1-44

การสื่อสารของพระเยซูกับชนชั้นล่าง แบ่งเป็น

กลุ่มที่ 1 กลุ่มคนจนและผู้ถูกกดขี่ พระวรสารบันทึกหลายเหตุการณ์ที่พระเยซูสื่อสารกับคนป่วย คนพิการ สตรีและเด็ก ได้แก่

- คนโรคเรื้อน (มธ. 8: 1-4; มก. 1:40-45; ลก. 5:12-16, ลก. 17:11)
- หญิงที่ป่วยเป็นโรคตกโลหิต (มธ. 9:22; มก. 5:21-34, ลก. 8:40-48)
- คนเจ็บป่วย (มธ. 14:34-36; มก. 6:53-56, มธ. 15:29-31)
- คนเป็นง่อย (มธ. 9:1-8; มก. 2:1-12; ลก. 5:17-26, ยน. 5:1-18)
- คนตาบอด (มธ. 9:27-31, มธ.20:29-34; มก. 10:46-52; ลก. 18:35-43, มก. 8:22,ยน. 9:7, 9:35)
- คนหูหนวกเป็นใบ้ (มก. 7:31-37)
- คนมือลีบ (มธ. 12:9-14; มก. 3:1-6; ยน. 6:6-11)
- หญิงหลังโกง (ลก. 13:10-17)
- แม่ม่ายที่ลูกชายคนเดียวเสียชีวิต (ลก. 7:11-17)
- สตรีที่ร้องไห้คร่ำครวญระหว่างทางที่พระเยซูแบกกางเขน (ลก. 23:27-31)
- เด็กเล็กๆ ที่ผู้ใหญ่พามาหาพระเยซู (มธ. 19: 13-15; มก. 10:13-16; ลก 18:15-17)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มคนบาปและคนที่ถูกขับออกจากสังคม เป็นกลุ่มชนชั้นล่างของสังคมอีกกลุ่มหนึ่งที่พระเยซูทรงสื่อสารด้วย ปรากฏในพระวรสารดังนี้

- หญิงโสเภณี (ลก. 7:36-57, ยน. 8:2-11)
- คนเก็บภาษี (มธ. 9:9-13; มก. 2:13-17; ลก. 5:27-32, ลก. 19:1-10)
- นักโทษ (ลก. 23:39-43)

การสื่อสารของพระเยซูกับข้าราชการ มีทั้งสถานการณ์ที่ข้าราชการมาขอให้พระเยซูช่วยเหลือ และสถานการณ์ที่พระเยซูถูกจับ สอบสวนในฐานะนักโทษ และถูกตรึงที่กางเขน ได้แก่

- ข้าราชการ (ยน. 4:46-54)
- ทหาร (มธ. 26: 48-56; มก. 14: 43-50; ลก. 22:47-53; ยน. 18: 2-11, มธ. 27: 27-31; มก. 15:16-20; ยน. 19:2-3; ลก. 23:11, มธ. 27:32-54; มก. 15: 21-41; ลก. 23:26-49; ยน. 19:17-30)

การสื่อสารของพระเยซูกับผู้นำทางการเมืองและสังคม ปาเลสไตน์ในสมัยพระเยซูอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรโรมัน ผู้นำในสมัยนั้นจึงมีทั้งผู้นำทางการเมือง ซึ่งเป็นชาวโรมันหรือชาวยิวที่ได้รับแต่งตั้ง กับผู้นำทางสังคมชาวยิว พวกชนชั้นสูงที่ร่ำรวยและชนชั้นกลางที่ได้รับการศึกษา ในพระวรสารบันทึกการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับกลุ่มผู้นำทั้งสองกลุ่มไว้ดังนี้

กลุ่มผู้นำทางการเมือง

- ปีลาต ข้าหลวงชาวโรมันที่ได้รับตำแหน่งเจ้าเมืองยูเดีย (มธ. 27:1-2, 11-14; มก. 15:1-5; ลก. 23:1-5, 13-25; ยน. 18: 28-38, มธ. 27:15-26; มก. 15:6-15; ลก. 23.13-25; ยน. 18:29-19.16)
- เฮโรด อันติปัส ผู้ดูแลแคว้นกาลิลี ถิ่นที่อยู่ของพระเยซู (ลก. 23: 6-12)

กลุ่มผู้นำทางสังคม

- นายธรรมศาลา (มธ. 9: 18-26; มก. 5:21-43; ลก. 8:40-56, ลก. 13:10-17)
- ขุนนาง (มธ. 19:16-22; มก. 10:17-22; ลก. 18:18-27)
- ฟาริสีและธรรมาจารย์ (มธ. 9:10-13; มก. 2:15-17; ลก. 5:29-32, มธ. 12:1-8; มก. 2: 23-28; ลก. 6:1-5, มธ. 12: 9-14; มก. 3:1-6; ลก. 6:6-11, มธ. 15:1-9; มก. 7:1-13, ลก. 7:36-50, ลก. 20: 45-47, ลก. 13:31-35, ลก. 14:1-6, มธ. 18:10-14; ลก.15:1-7, ลก. 16:14-17, มธ. 19:1-12; มก. 10:1-12; ลก. 16:18, มธ. 24:23-28, 36-41; ลก. 17:20-37, ลก. 19: 28-40; ยน.12: 12-19, มธ. 22: 41-46; มก. 12: 35-37; ลก. 20:41-44, มก. 12: 28-34, มธ. 12:22-32; มก.3:19-30; ลก. 11:14-23, มธ. 12:38-42, มธ: 12:38-42; มก. 8:11-13, มธ. 22:15-22; มก. 12: 13-17; ลก. 20: 19-26, ยน. 3: 1-21, 8:1-11, ยน. 8:12-20, ยน. 9:35-41,มธ. 21:12-17, มธ. 21:23-27; มก. 11:27-33; ลก. 20:1-8)

- สะดูสี (มธ. 22:23-33; มก. 12:18-27; ลก. 20:27-40)
- บาเรียน (มธ. 22:35-40, ลก. 10:25-37, ลก. 11:45-53)
- พวกยิวหรือราษฎรหัวหน้าครอบครัวใหญ่ (ยน. 2:13-20, 5:10-18, 7:14-24, ยน. 10:22-39)
- ปุโรหิต (มธ. 21:12-17, มธ. 21:23-27; มก. 11:27-33; ลก. 20:1-8)
- มหาปุโรหิต พวกผู้ใหญ่ และสภาซานเฮดริน (มธ. 26:47-56; มก. 14:43-50; ลก. 22:47-53, 22:66, ยน. 18:2-11, ลก. 18:12-14, 19-24, มธ. 27:32-44; มก. 15:25-32)

การสื่อสารของพระเยซูกับชาวต่างชาติ มีบันทึกในพระวรสารเพียง 4 เหตุการณ์ ได้แก่

- นายร้อยชาวโรมันซึ่งมีบ่าวพิการ (มธ. 8:5-13; ลก. 7:1-10)
- คนโรคเรื้อนชาวสะมาเรีย (ลก. 7:11-19)
- หญิงชาวคานาอันที่ลูกกำลังป่วย (มธ. 15:21-28; มก. 7:24-30)
- หญิงชาวสะมาเรียที่ไม่เคยรู้จักพระเยซูมาก่อน (ยน. 4:1-42)

การสื่อสารของพระเยซูกับคนตาย การฝังศพของชาวยิวตามธรรมเนียมจะนำร่างผู้เสียชีวิตไปฝังยังอุโมงค์หิน พระวรสารบันทึกการสื่อสารของพระเยซูกับคนตายไว้ 3 เหตุการณ์ซึ่งเป็นการสื่อสารต่อหน้าสาธารณชน ได้แก่ การเรียกบุตรแม่ม่ายที่เมืองนาอินให้ฟื้น (ลก. 7:11-17) และการเรียกลาซารัสให้ฟื้น (ยน. 11:1-54) ส่วนอีกเหตุการณ์เป็นการสื่อสารเฉพาะกลุ่มครอบครัวและสาวกเพียงบางคน คือ การเรียกบุตรสาวของนายธรรมศาลาชื่อไยรัสให้ฟื้น (มธ. 9:18-19, 23-26; มก. 5: 21-24, 35-43; ลก. 8: 40-42, 49-56) ผู้รับสารของพระเยซูในเหตุการณ์การสื่อสารกับคนตายจึงมีทั้งผู้ตาย ครอบครัวของผู้ตาย และคนที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น

การสื่อสารของพระเยซูกับมารหรือผี แบ่งเป็น

การสื่อสารระหว่างพระเยซูและมาร คือ เหตุการณ์มารผจญก่อนพระเยซูเริ่มประกอบภารกิจ ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับมารตามลำพัง (มธ. 4:1-11; มก. 1:12-13; ลก. 4:1-13)

การสื่อสารระหว่างพระเยซูและผี หรือ จิตชั่วที่สิงอยู่ในคน คนเหล่านั้นมีลักษณะแปลกไปจากคนปกติ เช่น ร้องเสียงดัง ไม่สวมเสื้อผ้า อาศัยตามอุโมงค์ฝังศพ คลั่ง มีแรงมากหักโซ่ตรวนได้ เอาหินเชือดเนื้อตนเอง ล้มชัก เป็นต้น ตามที่บันทึกไว้ในพระวรสาร พวกผีเหล่านี้รู้ว่าพระเยซูเป็นใคร และเกรงกลัวพระเยซูจะทำลายตน การสื่อสารระหว่างพระเยซูและผีส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ที่มีคนอื่นๆ เช่น สาวก ครอบครัวของคนผีสิง หรือฝูงชนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ด้วย ได้แก่

- ชายที่มีผีโสโครกในธรรมศาลา (มก. 1:21-28; ลก. 4:31-37)
- คนผีเข้าสิง ณ แดนเก-ราซา (มธ. 8:28-34; มก. 5:1-20; ลก. 8:26-39)
- เด็กผีเข้า (มธ. 17:14-21 ;มก. 9:14-29; ลก. 9: 37-43)
- คนผีสิงซึ่งอยู่ในฝูงชน (มก. 1:32-34; มธ. 8:16; ลก. 4:41, มก. 3: 11-12)

การสื่อสารระหว่างพระเยซูกับพระเจ้า พระเยซูตรัสเสมอว่าพระเจ้าเป็นพระบิดาของพระองค์ เหตุการณ์การสื่อสารระหว่างพระเยซูกับพระเจ้าตามที่มีบันทึกไว้ในพระวรสารเป็นเหตุการณ์ที่พระองค์สื่อสารท่ามกลางสาวกหรือประชาชน ได้แก่

- พระเยซูเจ้าทรงอธิษฐานด้วยเปรมปรีดิ์เมื่อสาวกที่ออกไปประกาศกลับมา (มธ. 11: 25-27; ลก. 11:21-22)
- พระเยซูทรงอธิษฐานก่อนเรียกลาซารัสให้ฟื้นขึ้น (ยน. 11:41-42)
- พระเยซูทรงอธิษฐานก่อนตรัสว่าบุตรมนุษย์จะต้องถูกยกขึ้น (ยน. 12: 27-29)
- พระเยซูทรงอธิษฐานเพื่อสาวกของพระองค์ (ยน. 17:1-26)
- พระเยซูทรงอธิษฐานในสวนเกทเสมนี (มธ. 26: 26-46; มก. 14:32- 42; ลก. 22: 39-46)
- พระเยซูทรงอธิษฐานขณะที่ถูกตรึงกางเขน (มธ. 27:45; มก. 15:33, ลก. 23:34, 46)

นอกจากนี้พระวรสารบันทึกว่าพระเยซูอธิษฐานไว้หลายครั้ง โดยพระเยซูมักเสด็จยังที่เปลี่ยว เช่น บนภูเขา พระองค์อธิษฐานในหลายๆ สถานการณ์ เช่น ก่อนเลือกสาวก 12 คน (ลก. 6:12) หลังรักษาคนโรคเรื้อนและมีคนแห่กันมาหาพระเยซู (ลก. 5:16) เป็นต้น แต่พระวรสารตอนเหล่านี้มิได้บันทึกรายละเอียดในการสื่อสารจึงไม่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วย

อุปมาของพระเยซู

ลูอิส บาร์เบียรี (2004:64-65) ได้รวบรวมอุปมาของพระเยซูไว้จำนวน 35 เรื่อง ดังนี้

1. บ้านสองหลัง	มัทธิว 7:24-27 (ลก.6:47-49)
2. ผ้าใหม่และหนังใหม่	มัทธิว 9:16-17
3. ผู้หว่าน	มัทธิว 13:5-8 (มก.4:3-8; ลก.8:5-8)
4. วัชพืช	มัทธิว 13:24-30
5. เมล็ดพันธุ์ผักกาด	มัทธิว 13:31-32 (มก.4:30-32; ลก.13:18-19)
6. เชื้อขนมปัง	มัทธิว 13:33 (ลก. 13:20-21)
7. ทรัพย์สมบัติที่ซ่อนอยู่	มัทธิว 13:44
8. ไข่มุกราคาแพง	มัทธิว 13:45-46
9. อวนหาปลา	มัทธิว 13:47-50
10. ทาสที่ไม่ให้อภัย	มัทธิว 18:23-35
11. คนงานในไร่องุ่น	มัทธิว 20:1-16
12. บุตรชายสองคน	มัทธิว 21:28-32
13. คนปลูกองุ่นชั่วร้าย	มัทธิว 21:33-46 (มก.12:1-12; ลก.20:9-19)
14. งานเลี้ยงแต่งงาน	มัทธิว 22:1-14
15. คนใช้สองคน	มัทธิว 24:45-51 (ลก.12:42-48)
16. สาวพรหมจารีสิบคน	มัทธิว 25:1-13
17. ตะลันต์	มัทธิว 25:14-30
18. เมล็ดพืชที่เติบโตอย่างเงียบๆ	มาระโก 4:26-29
19. คนเฝ้าประตู	มาระโก 13:34-37
20. เด็กที่หยาบคาย	ลูกา 7:31-35
21. ลูกหนี้สองคน	ลูกา 7:41-43
22. ชาวสะมาเรียใจดี	ลูกา 10:25-37
23. เพื่อนกลางดึก	ลูกา 11:5-8
24. คนร่ำรวยที่โง่เขลา	ลูกา 12:16-21
25. ต้นมะกอกเทศที่ไม่เกิดผล	ลูกา 13:6-9
26. งานเลี้ยงใหญ่	ลูกา 14:15-24
27. ตึกที่สร้างไม่เสร็จและสงครามของพระราชา	ลูกา 14:28-33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

28. แกะหลงหาย	มัทธิว 18:12-14 (ลก.15:4-7)
29. เหรียญที่หายไป	ลูกา 15:8-10
30. บุตรน้อยหลงหาย	ลูกา 15:11-32
31. ผู้จัดการฉลาด	ลูกา 16:1-9
32. รางวัลคนรับใช้	ลูกา 17:7-10
33. ผู้พิพากษาที่ไม่ยุติธรรม	ลูกา 18:1-8
34. ฟาริสีและคนเก็บภาษี	ลูกา 18:9-14
35. เงินสิบมินา	ลูกา 19:1-27

การใช้คำสรรพนามในการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้รับสารกลุ่มต่าง ๆ พระเยซูทรงสื่อสารกับผู้รับสารหลากหลายกลุ่ม แต่เนื่องจากคำสรรพนามเหล่านี้ผ่านการตีความสองชั้นอันเนื่องมาจากการแปล ผู้วิจัยจึงเพียงจำแนกสรรพนามเป็นตารางดังที่ปรากฏไว้เท่านั้น

ตารางที่ 4 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับสาวก

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา, บุตรมนุษย์	ท่านทั้งหลาย, ลูกเอ๋ย, พี่น้องของเรา, มิตรสหายของเรา, ฝูงแกะเล็กน้อยเอ๋ย
สาวก	ข้าพระองค์	พระอาจารย์เจ้าข้า, พระองค์เจ้าข้า

พระเยซูใช้สรรพนามว่า “บุตรมนุษย์” และ “เรา” เช่นเดียวกับเมื่อทรงสื่อสารกับประชาชน ส่วนคำเรียกสาวกนอกจาก “ท่านทั้งหลาย” แล้ว พระเยซูเรียกสาวกว่า เช่น “ลูกเอ๋ย” “มิตรสหายของเรา” “พี่น้องของเรา” และ “ฝูงแกะเล็กน้อยเอ๋ย” ส่วนพวกสาวกเรียกตนเองว่า “ข้าพระองค์” และเรียกพระเยซูว่า “พระอาจารย์เจ้าข้า” กับ “พระองค์เจ้าข้า”

ตารางที่ 5 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับประชาชน

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา, บุตรมนุษย์	ท่านทั้งหลาย, เจ้า, คนหน้าซื่อใจคด
ประชาชน	เรา, ข้าพระองค์	ท่าน, อาจารย์เจ้าข้า, พระองค์เจ้าข้า

คำสรรพนามที่พระเยซูมักใช้เรียกตนเองคือ “บุตรมนุษย์” และพระองค์เรียกประชาชนว่า “ท่านทั้งหลาย” ในขณะที่เรียกพวกผู้นำทางศาสนาที่มาคอยจับผิดพระองค์ว่า “เจ้า” หรือ “คนหน้าซื่อใจคด” ฝ่ายประชาชนสื่อสารกับพระเยซูเรียกตนเองว่า “ข้าพระองค์” และเรียกพระเยซูว่า “อาจารย์เจ้าข้า” และ “พระองค์เจ้าข้า” ส่วนพวกผู้นำที่ปะปนในหมู่ประชาชนจะเรียกตนเองว่า “เรา” และเรียกพระเยซูว่า “ท่าน” หรือ “อาจารย์”

ตารางที่ 6 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับกลุ่มคนจนและผู้ถูกกดขี่

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา, บุตรมนุษย์	เจ้า, ท่าน, ลูกเอ๋ย, บุรุษเอ๋ย, หญิงเอ๋ย ลูกหญิงเอ๋ย
คนจน/ คนถูกกดขี่	ข้าพระองค์, ข้าพเจ้าทั้งหลาย	พระองค์เจ้าข้า, เยซูนายเจ้าข้า, ท่านเยซูบุตรดาวิดเจ้าข้า, พระองค์ผู้เป็นบุตรดาวิด

คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับกลุ่มคนจนและผู้ถูกกดขี่คล้ายกับที่ใช้เรียกสาวก ส่วนคำสรรพนามที่คนจน/คนถูกกดขี่ใช้เรียกพระเยซูว่า “บุตรดาวิด” แสดงถึงความเชื่อของพวกเขาว่าพระเยซูทรงเป็นพระเมสสิยาห์ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์ดาวิดตามที่พระเจ้าทรงสัญญาไว้ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเก่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับกลุ่มคนบาปและคนที่ถูกขับออกจากสังคม

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา	เจ้า, ท่าน, หญิงเอ๋ย, ศักเคียสเอ๋ย
คนบาป/ถูกขับออกจากสังคม	ข้าพระองค์,	พระองค์เจ้าข้า, พระเยซูเจ้าข้า,

คำสรรพนามที่พระเยซูใช้แสดงถึงความเมตตา โดยมิได้ยกย่องตนเองและดูถูกพวกเขา ส่วนคนบาปและคนที่ถูกขับออกจากสังคมก็เรียกพระองค์ด้วยความเคารพ

ตารางที่ 8 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับข้าราชการ

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา	ท่านทั้งหลาย, พวกท่าน
ข้าราชการ (ยอมรับ)	ข้าพระองค์	พระองค์เจ้าข้า
ข้าราชการ (ไม่ยอมรับ)	-	เจ้า, เจ้าพระคริสต์

การสื่อสารของพระเยซูกับข้าราชการนั้น พระเยซูเรียกเขาว่า “ท่าน” ข้าราชการที่ยอมรับพระเยซูและมาขอความช่วยเหลือจากพระองค์เรียกพระเยซูว่า “พระองค์” ในขณะที่พวกทหารซึ่งไม่ยอมรับพระเยซูเรียกพระองค์อย่างเยาะเย้ยว่า “เจ้าพระคริสต์”

ตารางที่ 9 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับผู้นำทางการเมือง

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา	ท่าน
ปีลาต	เรา	ท่าน

พระวรสารฉบับแปลเป็นภาษาไทยปรากฏคำสรรพนามเหมือนกันในการสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้นำทางการเมือง อย่างไรก็ตามปีลาตซึ่งมีอำนาจในฐานะเจ้าเมืองก็สอบสวนพระเยซูในฐานะนักโทษและสั่งทหารโบยตีพระองค์ การสื่อสารของพระเยซูที่ปรากฏในพระวรสารนั้นส่วนใหญ่พระองค์สงบและนิ่งเงียบ และคำพูดที่พระองค์ตรัสนั้นก็ไม่ใช่เป็นการตอบคำถามในฐานะนักโทษ แต่เป็นคำตอบซึ่งรักษาเกียรติและเป็นปริศนาต่อผู้ฟัง

ตารางที่ 10 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับผู้นำทางสังคม

สถานการณ์	ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
1	ผู้นำ	ข้าพระองค์	พระองค์
2	พระเยซู	เรา, บุตรมนุษย์	ท่าน, พวกท่าน, เจ้าทั้งหลาย, พวกงูพันธุ์งูร้าย, เจ้าพวกฟาริสี, คนหน้าซื่อใจคด, คนโฉดเขลาตาบอด, คนชาติชั่วและคิดคดทรยศ
	ผู้นำ	เรา, ข้าพเจ้า	ท่าน, พระอาจารย์เจ้าข้า
3	พระเยซู	เรา	ท่าน, ท่านทั้งหลาย, คนยุคนี้
	ผู้นำ	ข้าพเจ้า, พวกข้าพเจ้า	ท่าน, อาจารย์เจ้าข้า
4	พระเยซู	เรา	ท่านทั้งหลาย
	ผู้นำ	เรา	ท่านทั้งหลาย
5	พระเยซู	เรา	ท่าน
	ผู้นำ	เรา	ท่าน, เจ้าพระคริสต์

การสื่อสารระหว่างพระเยซูกับผู้นำทางสังคมแบ่งได้เป็น 5 สถานการณ์ ซึ่งแต่ละสถานการณ์ใช้คำสรรพนามต่างกันไป สถานการณ์ทั้งห้า ได้แก่

1. สถานการณ์ที่ผู้นำทางสังคมมาขอความช่วยเหลือหรือมาสนทนากับพระเยซู (มธ. 9: 18-26; มก. 5:21-43; ลก. 8:40-56, ยน. 3:1-21,มธ. 19:16-22; มก. 10:17-22; ลก. 18:18-27)

2.สถานการณ์ที่พระเยซูหรือสาวกไม่ประพฤติตามธรรมเนียมทำให้กลุ่มผู้นำทางสังคมไม่พอใจ วิพากษ์วิจารณ์ หรือตั้งคำถาม (มธ. 9:10-13; มก. 2:13-17; ลก. 5:29-32, มธ. 12:1-8, มก. 2:23-28; ลก. 6:1-5, มธ. 15: 1-9; มก. 7:1-3, มธ. 18:10-14; ลก. 15:1-7, ยน. 5:1-18, ยน. 10:22-39)

3. สถานการณ์ที่ผู้นำทางสังคมวางอุบายหรือทดลองพระเยซู (มธ. 12:9-14; มก. 3:1-6, ลก. 10:25-37, ลก. 11:37-53, ลก. 13: 10-17, ลก. 13:31-35, ลก. 14:1-6, มธ. 19:1-12; มก. 10:1-12, มธ.22:23-33; มก. 12:18-27; ลก. 20:27-40, มธ: 12:38-42; มก. 8:11-13, มธ. 22:15-22; มก. 12: 13-17; ลก. 20: 19-26, ยน. 8:1-11)

4.สถานการณ์ที่พระเยซูกำลังประกอบภารกิจในการสอนหรือรักษา อยู่ท่ามกลางฝูงชนและได้สื่อสารกับผู้นำทางสังคมซึ่งอยู่ที่นั้นด้วย (มธ. 12:9-14; มก. 3:1-6; ลก. 6:6-11, ลก. 19: 28-40; ยน. 12:12-19, มธ.21:12-17, มธ. 22:41-46; มก. 12:35-37; ลก. 20:41-44, มก. 12: 28-34, มธ. 12:22-32; มก.3:19-30; ลก. 11:14-23, ยน. 7:14-24, ยน. 8:12-20, ยน. 9:35-41)

5. สถานการณ์ที่พระเยซูถูกผู้นำทางสังคมจับกุม สอบสวน และขณะที่ถูกตรึงกางเขน (มธ. 26:47-56; มก. 14:43-50; ลก. 22:47-53, 22:66, ยน. 18:2-11, ลก. 18:12-14, 19-24, มธ. 26: 57-68; มก. 14: 53-65; ลก. 22:54-55, 63-71; ยน. 18: 12-14, 19-24)

จากการศึกษาพระวรสารพบว่า คำสรรพนามที่พระเยซูและผู้นำทางสังคมใช้จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ดังตาราง โดยภาพรวมพระเยซูจะสื่อสารกับกลุ่มผู้นำทางสังคมโดยให้เกียรติ ยกเว้น*สถานการณ์ที่สอง* ที่พวกผู้นำทางสังคมวิจารณ์คำสอนและความประพฤติของพระเยซูกับสาวกว่าขัดกับขนบธรรมเนียม แต่พระเยซูเห็นว่าพวกเขายึดถือกฎจนขาดความเมตตา จึงเรียกพวกเขาอย่างรุนแรงต่อหน้าฝูงชนที่พระองค์สอน ทำให้พวกเขาไม่พอใจ โกรธแค้นพระเยซูและหาทางจับพระองค์ ส่วนท่าทีของผู้นำทางสังคมต่อพระเยซูนั้น มีเพียงสถานการณ์แรกที่ผู้นำยอมรับพระเยซูและสื่อสารขอให้พระองค์ช่วยเหลือด้วยความเคารพ แต่ในสถานการณ์อื่นพวกเขายอมรับพระองค์เป็นอาจารย์ แต่ไม่ยอมรับพระเยซูเป็นพระเมสสิยาห์หรือพระคริสต์ ผู้นำที่พระเจ้าสัญญาไว้ว่าจะส่งมา เมื่อตัดสินโทษพระเยซูแล้วเขาจึงเยาะเย้ยพระเยซูว่า “เจ้าพระคริสต์”

ตารางที่ 11 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับชาวต่างชาติ

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา	เจ้า, ท่าน, สุนัข, หญิงเอ๋ย
ชาวต่างชาติ (รู้จักพระเยซู)	ข้าพระองค์, ข้าพเจ้าทั้งหลาย	พระองค์เจ้าข้า,เยซูนายเจ้าข้า, พระองค์ผู้ทรงเป็นบุตรดาวิด
ชาวต่างชาติ (ไม่รู้จักพระเยซู)	ดิฉัน	ท่าน

ในการสื่อสารกับชาวต่างชาตินั้น พระเยซูแสดงถึงสถานะที่สูงกว่าซึ่งสะท้อนจากสรรพนามที่พระเยซูใช้เรียกพวกเขา ส่วนสตรีต่างชาติที่เพียรอ้อนวอนพระเยซูนั้นแม้ในตอนแรกพระองค์จะกล่าวคำสรรพนามซึ่งชาวยิวใช้เรียกชาวต่างชาติกันว่าสุนัข จอห์น ดี. แกรสมิค (1998: 105) กล่าวว่าพระองค์ทรงใช้คำว่าสุนัขตัวเล็ก ซึ่งเป็นสุนัขเลี้ยงในบ้าน จึงไม่ได้มีความหมายดูถูก และเมื่อนางแสดงความเชื่อพระองค์ก็เรียกนางอย่างเมตตาว่า “หญิงเอ๋ย” สำหรับชาวต่างชาติที่รู้จักพระเยซูก็สื่อสารกับพระองค์ด้วยความเคารพ “พระองค์” และ “นาย” และยังมีสรรพนามที่สะท้อนถึงสิ่งที่เขาได้ยินเกี่ยวกับพระเยซู คือ “บุตรดาวิด” ในขณะที่ชาวต่างชาติซึ่งไม่เคยได้ยินเรื่องพระเยซูมาก่อนจึงสนทนากับพระองค์อย่างคนแปลกหน้า

ตารางที่ 12 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับคนตาย

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	-	ชายหนุ่มเอ๋ย, เด็กหญิงเอ๋ย, ลาซารัสเอ๋ย, เจ้า

จากคำสรรพนามที่ใช้พบว่าพระเยซูสื่อสารกับคนตายด้วยความเมตตา แต่ในพระวรสารไม่มีปรากฏคำสนทนาของคนตายที่ฟื้นขึ้นมา

ตารางที่ 13 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับมารหรือผี

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	เรา	เจ้า, เอ็ง, อ้ายผีโสโครก, อ้ายผีใบ้หูหนวก
มารหรือผี	เรา, พวกเรา, ข้าพระองค์	ท่าน, พระเยซูชาวนาซาเร็ธ, องค์บริสุทธิ์ของพระเจ้า,บุตรของพระเจ้า

จากการใช้สรรพนามพบว่าพระเยซูสื่อสารกับผีในลักษณะของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า และส่วนใหญ่ผีก็เรียกพระองค์ด้วยตำแหน่ง “บุตรของพระเจ้า”

ตารางที่ 14 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับธรรมชาติ

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	_	เจ้า

พระเยซูสื่อสารกับธรรมชาติเหมือนกับเป็นบุคคลในลักษณะบุคลาธิษฐานโดยแสดงถึงอำนาจ ทั้งวัจนภาษา การใช้สรรพนามเรียกและการออกคำสั่ง และอวัจนภาษา โดยการลุกยืนขณะสื่อสาร ซึ่งเมื่อพระเยซูสื่อสารกับธรรมชาติแล้วก็เกิดเหตุการณ์ตามพระดำรัสนั้น เช่น ต้นไม้เหี่ยวแห้ง ก็สร้างความเชื่อให้กับผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์คือบรรดาสาวก ซึ่งพระเยซูก็จะสื่อสารกับสาวกผู้อยู่ในเหตุการณ์ โดยเน้นในเรื่องความเชื่อ เช่น

“เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า เพียงท่านจะมีความเชื่อและมิได้สงสัย ท่านจะกระทำได้เช่นที่เราได้กระทำแก่ต้นมะเดื่อนี้ ยิ่งกว่านั้น ถึงแม้ท่านจะสั่งภูเขานี้ว่า ‘จงลอยไปลงทะเล’ ก็จะสำเร็จได้ สิ่งสารพัดซึ่งท่านอธิษฐานขอด้วยความเชื่อ ท่านจะได้” (มธ. 21:21-22)

ตารางที่ 15 คำสรรพนามที่ปรากฏในการสื่อสารของพระเยซูกับพระเจ้า

ผู้สื่อสาร	สรรพนามบุรุษที่ 1	สรรพนามบุรุษที่ 2
พระเยซู	ข้าพระองค์, พระบุตรของพระองค์	อับบา, ข้าแต่พระบิดา, ข้าแต่พระบิดาผู้บริสุทธิ์, ข้าแต่พระบิดาผู้ทรงธรรม, พระบิดาของข้าพระองค์, เอลี (พระเจ้าของข้าพระองค์)
พระเจ้า	เรา	ท่าน, บุตรที่รัก, บุตรของเรา, ผู้ถูกเลือกสรรไว้

พระเยซูสื่อสารกับพระเจ้าด้วยความรักและยกย่อง ในคำสรรพนามที่ทรงเรียกพระเจ้านั้น พระองค์ใช้คำที่แสดงการสรรเสริญ และใช้คำที่แสดงความรักสนิทสนมด้วย ประกอบกับอวัจนภาษาที่พระองค์ทรงคุกเข่าก็แสดงความเคารพเช่นกัน ผู้นิพนธ์พระวรสารทุกคนได้บันทึกการสื่อสารระหว่างพระเจ้ากับพระเยซูต่อหน้าสาธารณะชนไว้ด้วย อาทิเช่น ตอนที่พระเยซูทรงรับบัพติศมาหรือตอนจำแลงพระกายบนภูเขา ล้วนแสดงถึงการยอมรับและความรักของพระเจ้าต่อพระเยซูเช่นกัน

ตัวอย่างการสื่อสารของพระเยซูและพระพุทธเจ้า ในส่วนอภิปรายผล บทที่ 5

คำสอนเกี่ยวกับผู้รับสารของพระเยซู

คำอุปมาเรื่องผู้หว่านพืช

"ดูเถิด มีคนหนึ่งออกไปหว่านพืช และเมื่อเขาหว่าน เมล็ดพืชก็ตกตามหนทางบ้าง แล้วนกก็มากินเสีย บ้างก็ตกในที่ซึ่งมีพื้นหิน มีเนื้อดินแต่น้อย จึงงอกขึ้นโดยเร็วเพราะดินไม่ลึก แต่เมื่อแดดจัดแดดก็แผดเผา เพราะรากไม่มีจึงเหี่ยวไป บ้างก็ตกกลางต้นหนาม ต้นหนามก็งอกขึ้นปกคลุมเสีย บ้างก็ตกที่ดินดี แล้วเกิดผลร้อยเท่าบ้าง หกสิบเท่าบ้าง สามสิบเท่าบ้าง ใครมีหูจงฟังเถิด" (มธ. 13:3-8)

"เหตุฉะนั้นท่านทั้งหลายจงฟังคำอุปมาด้วยผู้หว่านพืชนั้น เมื่อผู้ใดได้ยินคำบอกเล่าเรื่องแผ่นดินพระเจ้าแต่ไม่เข้าใจ มารร้ายก็มาฉวยเอาพืชซึ่งหว่านในใจเขานั้นไปเสีย นั่นแหละได้แก่เมล็ดพืชซึ่งหว่านตกริมหนทาง และเมล็ดพืชซึ่งหว่านตกในที่ดินซึ่งมีพื้นหินนั้น ได้แก่บุคคลที่ได้ยินพระวจนะแล้วก็รับทันทีด้วยความปรีดี แต่ไม่ฝังลึกในตัวจึงทนอยู่ชั่วคราว และเมื่อเกิดการยากลำบาก หรือการข่มเหงต่างๆ เพราะพระวจนะนั้น เขาก็เลิกเสียในทันทีทันใด และพืชซึ่งหว่านกลางหนามนั้น ได้แก่บุคคลที่ได้ฟังพระวจนะ แล้วความกังวลตามธรรมดาโลก และความลุ่มหลงในทรัพย์สมบัติรัดพระวจนะนั้นเสีย จึงไม่เกิดผล ส่วนพืชซึ่งหว่านตกในดินดีนั้น ได้แก่บุคคลที่ได้ยินพระวจนะนั้นและเข้าใจ คนนั้นก็เกิดผลร้อยเท่าบ้าง หกสิบเท่าบ้าง สามสิบเท่าบ้าง" (มธ. 13:18-23)

วิธีการถ่ายทอดสารของพระพุทธเจ้าและพระเยซู

1. ตัวอย่างการถ่ายทอด "สาร" อย่างเหมาะสมตามความสามารถ และประสบการณ์ภูมิหลังของผู้รับสาร

ในวาระหนึ่ง ภายหลังที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ไม่นาน ได้เสด็จมาถึงตำบลอุรุเวลา นอกเมืองราชคฤห์อันเป็นที่อยู่ของชฎิลสามพี่น้อง ชฎิลเหล่านี้พร้อมด้วยบริวาร 1,000 คน ถือลัทธิบูชาไฟ ภายหลังจากที่ได้ฟังธรรมของพระตถาคต ชฎิลเหล่านี้พร้อมด้วยบริวารก็พากันบวชเป็นสาวกของพระพุทธองค์ พระสูตรที่ทรงแสดงพระธรรมเทศนา สรุปอย่างสั้นมีความว่า "ทุกอย่างร้อนเป็นไฟ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ร้อนเป็นไฟ การรับรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ร้อนเป็นไฟ สัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ร้อนเป็นไฟ ความรู้สึกเกิดจากตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ร้อนเป็นไฟ ร้อนด้วยไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ร้อนด้วยชาติ ชรา มรณะ ความโศก ความคร่ำครวญ ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ และความคับแค้นใจ อริยสาวกรู้เห็นเช่นนี้ ย่อมหน่าย คลายกำหนัด ไม่ยึดมั่นถือมั่น มีจิตหลุดพ้น และรู้ว่าตนได้สิ้นภพสิ้นชาติ บรรลุเป้าหมายสูงสุดของพรหมจรรย์ ไม่ต้องทำอะไรอีกต่อไปแล้ว"

สำหรับชาวยิว เงินทองเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตรองจากเกียรติยศชื่อเสียง พระเยซูตรัสสอนประชาชนว่า "ไม่มีผู้ใดเป็นข้าสองเจ้าบ่าวสองนายได้ เพราะว่าจะชังนายข้างหนึ่ง และจะรักนายอีกข้างหนึ่ง หรือจะนับถือนายฝ่ายหนึ่ง และจะดูหมิ่นนายอีกฝ่ายหนึ่ง ท่านจะปฏิบัติพระเจ้าและจะปฏิบัติเงินทองพร้อมกันไม่ได้ เหตุฉะนั้น เราบอกท่านทั้งหลายว่า อย่ากระวนกระวายถึงชีวิตของตนว่า จะเอาอะไรกิน หรือจะเอาอะไรดื่ม และอย่ากระวนกระวายถึงร่างกายของตนว่า จะเอาอะไรนุ่งห่ม ชีวิตสำคัญยิ่งกว่าอาหารมิใช่หรือ และร่างกายสำคัญยิ่งกว่าเครื่องนุ่งห่มมิใช่หรือ จงดู

นกในอากาศ มันมิได้หว่าน มิได้เกี่ยว มิได้สำสมไว้ในยุ้งฉาง แต่พระบิดาของท่านทั้งหลายผู้ทรงสถิตในสวรรค์ทรงเลี้ยงนกไว้ ท่านทั้งหลายมิประเสริฐกว่านกหรือ มีใครในพวกท่านโดยความกระวนกระวาย อาจต่อชีวิตให้ยาวออกไปอีกสักศอกหนึ่งได้หรือ ท่านกระวนกระวายถึงเครื่องนุ่งห่มทำไม จงพิจารณาดอกไม้ที่ทุ่งนาว่า มันงอกงามเจริญขึ้นได้อย่างไร มันไม่ทำงาน มันไม่ปั่นด้าย แต่เราบอกท่านทั้งหลายว่ากษัตริย์ซาโลมอนเมื่อบริบูรณ์ด้วยสง่าราศี ก็มิได้ทรงเครื่องงามเท่าดอกไม้นี้ดอกหนึ่ง แม้ว่าพระเจ้าทรงตกแต่งหญ้าที่ทุ่งนาอย่างนั้น ซึ่งเป็นอยู่วันนี้และรุ่งขึ้นจะต้องทิ้งในเตาไฟ โอ ผู้มีความเชื่อน้อย พระองค์จะไม่ทรงตกแต่งท่านมากยิ่งกว่านั้นหรือ เหตุฉะนั้นอย่ากระวนกระวายว่า จะเอาอะไรกิน หรือจะเอาอะไรดื่ม หรือจะเอาอะไรนุ่งห่ม เพราะว่าพวกต่างชาติแสวงหาสิ่งของทั้งปวงนี้ แต่ว่าพระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์ทรงทราบแล้วว่าท่านต้องการสิ่งทั้งปวงเหล่านี้ แต่ท่านทั้งหลายจงแสวงหาแผ่นดินของพระเจ้า และความชอบธรรมของพระองค์ก่อน แล้วพระองค์จะทรงเพิ่มเติมสิ่งทั้งปวงเหล่านี้ให้ เหตุฉะนั้น อย่ากระวนกระวายถึงพรุ่งนี้ เพราะว่าพรุ่งนี้คงมีการกระวนกระวายสำหรับพรุ่งนี้เอง แต่ละวันก็มีทุกข์พออยู่แล้ว” (มธ. 6: 24-34)

2. ตัวอย่างการถ่ายทอดสารด้วยวิธียกนิทานที่มีคติสอนใจ

ตัวอย่างนิทานที่มีคติสอนใจของพระพุทธเจ้า (อ้างถึงในอรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2539: 241) เช่น มีพระราชา 2 องค์ พยายามจะเรียนรู้ข้อบกพร่องของตน แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะมีผู้ประจบสอพลอมากมาย พระราชา 2 องค์นี้จึงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นแบบธรรมดาสามัญ ขับเกวียนเทียมม้า 2 ตัว จากพระราชวังออกสู่ชนบทเพื่อเสาะหาความเข้าใจในจุดบกพร่องของตน ให้เป็นการบังเอิญที่พระราชาทั้งคู่ขับเกวียนมาได้ครึ่งทางก็มาประจันหน้ากัน ทางนั้นเป็นทางคับแคบต่างก็กีดขวางกันและกัน ต่างฝ่ายก็เป็นฝ่ายบอกให้อีกฝ่ายเปิดทางให้ เกิดการเกี่ยงงอนกันโดยยกเอาสถานภาพต่างๆ มาอ้างและเปรียบเทียบกัน ปรากฏว่าพระราชา 2 องค์ นี้ต่างก็มีศักดิ์เท่ากัน อายุก็มีพรรษาเท่ากัน จะให้ผู้อาวุโสกว่าไปก่อนก็หมดทาง มีการเปรียบเทียบพระราชสมบัติ ปราสาทราชฐาน กองทัพ ข้าราชบริวาร ทุกอย่างก็เท่าเทียมกันหมด หมดปัญญาเข้า ฝ่ายที่อารมณ์ร้อนก็หมดความอดกลั้นต้องพ่ายแพ้ถอยเกวียนออกไปก่อนเพราะความโกรธ นั่นแสดงให้เห็นว่า ความโกรธแห่งอารมณ์ หรือการขาดความอดกลั้นย่อมจะพ่ายแพ้แก่ความสงบแห่งจิตใจในที่สุด ทรงแสดงให้เห็นว่า วิธีการหนึ่งในการโน้มน้าวใจนั้นอย่าใช้อารมณ์ฉุนเฉียวหรือโกรธขึ้น หากมีผู้ใดเคลือบแคลงวาทะที่เรากล่าวนั้น จะต้องแก้ด้วยความอ่อนโยนแห่งอารมณ์ และความสงบแห่งจิตใจเป็นที่ตั้ง

ตัวอย่างนิทานที่มีคติสอนใจของพระเยซูนั้น บางครั้งพระเยซูทรงเล่าเพื่อตอบคำถามต่างๆ เช่น ครั้งหนึ่งมีบาเรียนคนหนึ่งทดลองพระเยซูโดยตั้งคำถามว่าจะทำอย่างไรจึงได้ชีวิตนิรันดร์ พระองค์จึงถามกลับว่าธรรมบัญญัติเขียนอย่างไร และเขาเข้าใจอย่างไร เขาตอบว่าจงรักพระเจ้าด้วยสิ้นสุดจิตใจและความคิด และจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง พระองค์จึงตรัสว่าท่านตอบถูกแล้ว ให้ทำอย่างนั้นแล้วจะได้ชีวิต แต่เขาปรารถนาจะแก้ตัวจึงทูลถามอีกว่าใครเป็นเพื่อนบ้านของข้าพเจ้า พระเยซูจึงตอบโดยการเล่านิทานว่า

"มีชายคนหนึ่งลงไปจากกรุงเยรูซาเล็มจะไปยังเมืองเยรีโค และเขาถูกพวกโจรปล้น โจรนั้นได้แย่งชิงเสื้อผ่าของเขาและทุบตี แล้วก็ละทิ้งเขาไว้เกือบจะตายแล้ว เผอิญปุโรหิตคนหนึ่งเดินลงไปทางนั้น เมื่อเห็นคนนั้นก็เดินเลยไปเสียอีกฟากหนึ่ง คนหนึ่งในพวกเลวีก็ทำเหมือนกัน เมื่อมาถึงที่นั่นและเห็นแล้วก็เลยไปเสียอีกฟากหนึ่ง แต่ชาวสะมาเรียคนหนึ่ง เมื่อเดินทางมาถึงคนนั้น ครั้นเห็นแล้วก็มีใจเมตตา เข้าไปหาเขาเอาผ้าพันบาดแผลให้พลางเอาน้ำมันกับเหล้าองุ่นเทใส่บาดแผลนั้น แล้วให้เขาขึ้นขี่สัตว์ของตนเอง พามาถึงโรงแรมแห่งหนึ่ง และรักษาพยาบาลเขาไว้ วันรุ่งขึ้นเมื่อจะไป เขาก็เอาเงินสองเดนาริอันมอบให้กับเจ้าของโรงแรม บอกว่า 'จงรักษาเขาไว้เถิด และเงินที่จะเสียเกินนี้ เมื่อกลับมาฉันจะใช้ให้' ในสามคนนั้น ท่านคิดเห็นว่าคนไหนปรากฏว่าเป็นเพื่อนบ้านของคนที่ถูกปล้น" เมื่อบาเรียนคนนั้นตอบว่า "คือคนนั้นแหละที่ได้สำแดงความเมตตาแก่เขา" แล้วพระเยซูจึงตรัสกับเขาว่า "ท่านจงไปทำเหมือนอย่างนั้นเถิด" (ลก. 10:30-37)

3. ตัวอย่างการใช้วิธีการสนทนาโต้ตอบในการสื่อสาร

ตัวอย่างการสนทนาของพระพุทธเจ้ากับโสณทัณฑะพราหมณ์ จากโสณทัณฑสูตร (อ้างถึงในอรวรรณ ปิลันธน์โอวาท,2539: 243-245)กล่าวว่า

ในวาระหนึ่ง พระพุทธองค์เสด็จจาริกไปในแคว้นอังคะ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ เสด็จแวะพัก ณ กรุงจัมปาประทับที่ริมฝั่งสระน้ำชื่อคัคครา ขณะนั้นโสณทัณฑะพราหมณ์ได้รับพระราชทานจากพระเจ้าพิมพิสารให้ครองกรุงจัมปา ได้ยินถึงกิตติศัพท์พระพุทธคุณก็ปรารถนาจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พวกพราหมณ์ชาวต่างแดนราว 500 คนที่พักในกรุงจัมปาก็ห้ามไว้โดยอ้างความยิ่งใหญ่ของโสณทัณฑะพราหมณ์ โดยทรัพย์ โดยความรู้ในไตรเพท โดยความเป็นผู้มีรูปงาม โดยศีล โดยมีวาจาไพเราะ โดยเป็นอาจารย์ของคนมาก โดยเป็นผู้แก่กว่าสงฆ์โคดม ฯลฯ โสณทัณฑะตอบโดยอ้างว่าพระผู้มีพระภาคยิ่งใหญ่กว่าตนยิ่งนักมีกิตติศัพท์ขจรขจายไปว่าเป็น

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงควรที่ตนจะไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า มิใช่ให้พระองค์เสด็จมาหา พวกพราหมณ์ที่คัดค้านครั้นได้ฟังเหตุผลของโสณทัณฑะพราหมณ์ก็เห็นด้วย

เมื่อขณะที่เดินทางไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า โสณทัณฑะพราหมณ์เกิดความวิตกว่าตน จะถามปัญหาไม่ได้ดีบ้าง จะตอบปัญหาไม่ได้ดีบ้าง ครั้นจะไปพอใกล้ก็กลับเสีย ก็คิดว่าจะถูกหาว่าเป็นคนโง่ จึงคิดกลัวไม่กล้าเข้าใกล้ ท่านพราหมณ์คิดว่า ความผิดพลาดแต่ละข้อนี้จะทำให้บริษัทจับผิดเป็นเหตุให้เสื่อมยศเสื่อมทรัพย์

พระพุทธเจ้าทรงรู้วาระจิตของพราหมณ์ จึงทรงเลือกถามปัญหาที่โสณทัณฑะพราหมณ์เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ คือปัญหาในไตรเพทซึ่งทำให้ท่านพราหมณ์ดีใจมาก คือ พระพุทธองค์ตรัสถามว่า ผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติกี่อย่างจึงบัญญัติเป็นพราหมณ์ได้ และควรเรียกตัวเองได้ว่าเป็นพราหมณ์

โสณทัณฑะพราหมณ์ตอบว่า 1. มีชาติดี คือเกิดจากบิดามารดาเป็นพราหมณ์สืบสายมา 7 ชั่วบรรพบุรุษ 2. ท่องจำมนต์ในพระเวทได้ 3. ผิวพรรณดี 4. มีศีล 5. เป็นผู้ฉลาดมีปัญญา

พระพุทธองค์ตรัสถามว่า ใน 5 อย่างนี้ถ้าลดเสีย 1 เหลือ 4 พอจะกำหนดคุณสมบัติของผู้ควรเป็นพราหมณ์ได้หรือไม่ โสณทัณฑะพราหมณ์ตอบว่าตัดข้อมีผิวพรรณดีออก

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ถ้าลดลงเสียอีก 1 เหลือ 3 จะลดอะไร โสณทัณฑะพราหมณ์ลดข้อท่องจำมนต์

พระศาสดาตรัสถามว่า ถ้าลดลงเสียอีก 1 เหลือ 2 จะลดอะไร โสณทัณฑะพราหมณ์ลดข้อที่เกี่ยวกับชาติ คือ กำเนิดจากมารดาบิดาเป็นพราหมณ์

พอลดข้อนี้พวกพราหมณ์ที่มาด้วย ก็ช่วยกันขอร้องว่าอย่ากล่าวอย่างนั้น เพราะเป็นการกล่าวกระทบผิวพรรณ กระทบมนต์ กระทบชาติ จะเสียทีแก่พระสมณโคดม

โสณทัณฑะพราหมณ์โต้ตอบว่า หลานของตนคืออังคมาณพที่นั่งอยู่ในที่ประชุมนี้มีผิวพรรณดี ท่องจำมนต์ได้ดี เกิดดีจากบิดามารดาทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นพราหมณ์สืบต่อมา 7 ชั่วบุรุษ แต่ก็ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ ดื่มน้ำเมา ผิวพรรณ มนต์ ชาติจะทำอะไรได้เมื่อใด พราหมณ์เป็นผู้มีศีล มีปัญญา รวม 2 คุณสมบัตินี้จึงควรบัญญัติว่าเป็นพราหมณ์ และควรเรียกตัวเองว่าพราหมณ์

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ถ้าลดเสีย 1 เหลือ 1 พอจะกำหนดคุณสมบัติของผู้ควรเป็นพราหมณ์ได้หรือไม่ โสณทัณฑะพราหมณ์กราบทูลว่า ลดไม่ได้ เพราะศีลชำระปัญญา ปัญญาชำระศีล ในที่ใดมีศีลในที่นั้นมีปัญญา ในที่ใดมีปัญญาในที่นั้นมีศีล ศีลกับปัญญากล่าวได้ว่าเป็นยอดในโลก เปรียบเหมือนใช้มือล้างมือ ใช้เท้าล้างเท้า ศีลกับปัญญาชำระกันและกันฉันนั้น

พระผู้มีพระภาคตรัสรับรองภาษิตของโสณทัณฑะพราหมณ์ว่าถูกต้อง แล้วตรัสถามต่อไปอีกว่า ศีลเป็นอย่างไร ปัญญาเป็นอย่างไร โสณทัณฑะพราหมณ์จึงกราบทูลให้พระพุทธเจ้าตรัสอธิบาย

พระพุทธเจ้าจึงตรัสถึงการที่บุคคลเลื่อมใสในพระองค์ออกบวชประพฤติพรหมจรรย์ตั้งอยู่ในศีล 3 ชั้น (ดั่งในสามัญญผลสูตร) บำเพ็ญสมาธิจนได้บรรลุฌานที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และได้วิชชา 8 มีวิปัสสนาฌาน เป็นต้น มีอาสวักขยญานเป็นที่สุด (ดังได้กล่าวไว้แล้วในสามัญญผลสูตร) เป็นอันตรัสอธิบายถึงศีลและอธิบายถึงปัญญา (รวบยอดที่ปัญญาอันทำให้สิ้นอาสวะคือ กิเลสที่หมักดองในสันดาน)

เมื่อพระผู้มีพระภาคแสดงธรรมจบ โสณทัณฑะพราหมณ์กราบทูลสรรเสริญพระธรรมเทศนา แสดงตนเป็นอุบาสกถึงพระรัตนตรัยเป็นตลอดชีวิต

ตัวอย่างการใช้วิธีการสนทนาโต้ตอบในการสื่อสารของพระเยซู เป็นการสนทนากับหญิงชาวสะมาเรีย (ยน. 4:1-42) ครั้งหนึ่งพระเยซูเสด็จออกจากแคว้นยูเดียและกลับไปยังแคว้นกาลิลี ระหว่างทางต้องเสด็จผ่านแคว้นสะมาเรีย ไปถึงเมืองหนึ่งชื่อสิคาร์ ซึ่งมีบ่อน้ำของยาโคบอยู่ที่นั่น พระเยซูทรงเดินทางมาเหน็ดเหนื่อยจึงประทับลงที่ข้างบ่อนั้น เป็นเวลาประมาณเที่ยง ขณะนั้นสาวกของพระองค์เข้าไปซื้ออาหารในเมือง มีหญิงชาวสะมาเรียคนหนึ่งมาตักน้ำ พระเยซูจึงตรัสกับนางว่า

“ขอน้ำให้เราดื่มบ้าง” หญิงชาวสะมาเรียทูลพระองค์ว่า “ไฉนท่านผู้เป็นยิวจึงขอน้ำดื่มจากดิฉัน ผู้เป็นหญิงชาวสะมาเรีย” (เพราะพวกยิวไม่คบหาชาวสะมาเรียเลย) พระเยซูตรัสตอบนางว่า “ถ้าเจ้าได้รู้จักของที่พระเจ้าประทานและรู้จักผู้ที่พูดกับเจ้าว่า ‘ขอน้ำให้เราดื่มบ้าง‘ เจ้าก็คงจะได้ขอจากท่านผู้นั้น และท่านผู้นั้นก็คงจะให้น้ำธำรงชีวิตแก่เจ้า” นางทูลพระองค์ว่า “ท่านเจ้าคะ ท่านไม่มีถังตัก และบ่อนี้ก็ลึก ท่านจะได้น้ำธำรงชีวิตนั้นมาจากไหน ท่านเป็นใหญ่กว่ายาโคบบรรพบุรุษของเรา ผู้ได้ให้บ่อน้ำนี้แก่เราหรือ และยาโคบเองก็ได้ดื่มจากบ่อนี้รวมทั้งบุตรและฝูงสัตว์

ของท่านด้วย” พระเยซูตรัสตอบว่า “ทุกคนที่ดื่มน้ำนี้จะกระหายอีก แต่ผู้ที่ดื่มน้ำซึ่งเราจะให้แก่เขานั้น จะไม่กระหายอีกเลย น้ำซึ่งเราจะให้เขานั้น จะบังเกิดเป็นบ่อน้ำพุในตัวเขาพลุ่งขึ้นถึงชีวิตนิรันดร์” นางทูลพระองค์ว่า “ท่านเจ้าคะ ขอน้ำนั้นให้ดิฉันเถิด เพื่อดิฉันจะได้ไม่กระหายอีก และจะได้ไม่ต้องมาตักที่นี่”

พระเยซูตรัสกับนางว่า “ไปเรียกผัวของเจ้ามานี่เถิด” นางทูลพระองค์ว่า “ดิฉันไม่มีผัวค่ะ” พระเยซูตรัสกับนางว่า “เจ้าพูดถูกแล้วว่าผัวไม่มี เพราะเจ้าได้มีผัวห้าคนแล้ว และคนที่เจ้ามีอยู่เดี๋ยวนี้ก็ไม่ใช่ผัวของเจ้า เรื่องนี้เจ้าพูดจริง” นางทูลพระองค์ว่า “ท่านเจ้าคะ ดิฉันเห็นจริงแล้วว่าท่านเป็นผู้เผยพระวจนะ บรรพบุรุษของพวกเรานมัสการที่ภูเขานี้ แต่พวกท่านว่าตำบลที่ควรนมัสการนั้น คือเยรูซาเล็ม” พระเยซูตรัสกับนางว่า “หญิงเอ๋ย เชื่อเราเถิด คงมีวันหนึ่งที่พวกเจ้าจะมิได้ไหว้นมัสการพระบิดา เฉพาะที่ภูเขานี้หรือที่เยรูซาเล็ม ซึ่งเจ้านมัสการนั้นเจ้าไม่รู้จัก ซึ่งพวกเรานมัสการเรารู้จัก เพราะความรอดนั้นมาจากพวกยิว แต่วาระนั้นใกล้เข้ามาแล้ว และบัดนี้ก็ถึงแล้ว คือเมื่อผู้ที่นมัสการอย่างถูกต้องจะนมัสการพระบิดา ด้วยจิตวิญญาณและความจริง เพราะว่าพระบิดาทรงแสวงหาคนเช่นนั้นนมัสการพระองค์ พระเจ้าทรงเป็นพระวิญญาณ และผู้ที่นมัสการพระองค์ ต้องนมัสการด้วยจิตวิญญาณและความจริง” นางทูลพระองค์ว่า “ดิฉันทราบว่าพระเมสสิยาห์ (ที่เรียกว่าพระคริสต์) จะเสด็จมา เมื่อพระองค์เสด็จมา พระองค์จะทรงชี้แจงทุกสิ่งแก่เรา” พระเยซูตรัสกับนางว่า “เราที่พูดกับเจ้าคือท่านผู้นั้น” เมื่อสาวกของพระเยซูมาถึง หญิงคนนั้นจึงทิ้งหม้อน้ำไว้และเข้าไปในเมืองเป็นพยานถึงพระเยซู คนในเมืองจึงมาหาพระองค์ คนที่นั่นเมื่อได้ยินพระดำรัสของพระองค์ก็เชื่อในพระเยซู

4. ตัวอย่างการยกตัวอย่างเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยของพระพุทธเจ้าและพระเยซู

ตัวอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงยกมาดังปรากฏในพุทธประวัติกล่าวว่า ในวาระหนึ่ง มีสตรีวัยสาวผู้หนึ่งมีนามว่านางกิสาโคตรมี เป็นภริยาของชายผู้มั่งคั่งคนหนึ่ง เสียใจเพราะความตายแห่งบุตรนาง นางได้อุ้มบุตรที่ตายแล้วตระเวนไปจากบ้านหนึ่งสู่อีกบ้านหนึ่ง ขอให้ประชาชนรักษาบุตรนั้น แม้ว่าคนเหล่านั้นไม่อาจช่วยอะไรนางได้ แต่ในที่สุดก็มีพุทธมามกะผู้หนึ่งแนะนำนางให้ไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ในขณะนั้นประทับอยู่ ณ เชตวนารตาม ฉะนั้นนางจึงอุ้มลูกที่ตายไปแล้วกลับไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระผู้มีพระภาคทอดพระเนตรดูนางด้วยพระกรุณา และตรัสว่า ในการรักษาเด็กนี้ พระองค์ต้องการเมล็ดพันธุ์ผักกาดสักเล็กน้อย ให้นางไปขอเมล็ดพันธุ์ผักกาดสัก 4-5 เมล็ดจากบ้านที่ไม่เคยมีการตายเกิดขึ้น ฉะนั้นสตรีผู้มีสติวิปลาสผู้นั้นจึงออกไปเที่ยวหาบ้านที่

ความตายไม่เคยย่างกรายเข้าไป แต่ก็ล้มเหลว ในที่สุดนางจึงจำเป็นต้องกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ เบื้องพระพักตร์อันสงบเงียบของพระองค์ จิตใจของนางค่อยแจ่มใสขึ้น และนางก็ได้เข้าใจความหมายแห่งพระวจนะของพระองค์ นางจึงนำศพของบุตรไปฝังแล้วกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้ากลายเป็นสาวิกาของพระองค์

ตัวอย่างคำอุปมาเรื่องอาณาจักรพระเจ้าของพระเยซู “แผ่นดินสวรรค์เปรียบเหมือนขุมทรัพย์ซ่อนไว้ในทุ่งนา เมื่อมีผู้ใดได้พบแล้วก็กลับซ่อนเสียอีก และเพราะความปรีดีจึงไปขายสรรพสิ่งซึ่งเขามีอยู่แล้วไปซื้อนานั้น อีกประการหนึ่ง แผ่นดินสวรรค์เปรียบเหมือนพ่อค้าที่ไปหาไข่มุกอย่างดี และเมื่อได้พบไข่มุกเม็ดหนึ่งมีค่ามาก ก็ไปขายสิ่งสารพัดซึ่งเขามีอยู่ ไปซื้อไข่มุกนั้น อีกประการหนึ่ง แผ่นดินสวรรค์เปรียบเหมือนอวนที่ลากอยู่ในทะเล ติดปลารวมทุกชนิด เมื่อเต็มแล้วเขาก็ลากขึ้นฝั่ง นั่งเลือกเอาแต่ที่ดีใส่ตะกร้า แต่ที่ไม่ดีนั้นก็ทิ้งเสีย ในเวลาสิ้นยุคก็จะเป็นอย่างนั้น พวกทูตสวรรค์จะออกมาแยกคนชั่วออกจากคนชอบธรรม แล้วจะทิ้งลงในเตาไฟอันลุกโพลง ที่นั่นจะมีการร้องไห้ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน” (มธ. 13:44-50) ซึ่งหลังจากตรัสแล้วพระองค์ก็ถามผู้รับสารว่าเข้าใจหรือไม่ แล้วพวกเขาก็ทูลตอบพระองค์ว่าเข้าใจ

นอกจากนี้ยังตัวอย่างการใช้สื่อมาเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจชัดเจนของพระเยซู เช่น เมื่อสาวกมาทูลถามพระเยซูว่าใครเป็นใหญ่ในแผ่นดินสวรรค์ พระเยซูจึงทรงเรียกเด็กเล็กๆ คนหนึ่งมา ให้ยืนท่ามกลางพวกเขาแล้วตรัสว่า “เรากล่าวความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ถ้าพวกท่านไม่กลับใจเป็นเหมือนเด็กเล็กๆ ท่านจะเข้าในแผ่นดินสวรรค์ไม่ได้เลย เหตุฉะนั้นถ้าผู้ใดถ่อมจิตใจลง เหมือนเด็กเล็กคนนี้ ผู้นั้นจะเป็นใหญ่ในแผ่นดินสวรรค์ ถ้าผู้ใดจะรับเด็กเล็กเช่นนี้คนหนึ่งในนามของเรา ผู้นั้นก็รับเราด้วย แต่ผู้ใดจะทำผู้เล็กน้อยเหล่านี้คนหนึ่งที่วางใจในเราให้หลงผิด ถ้าเอาหินโม่ก้อนใหญ่ผูกคอผู้นั้นถ่วงเสียที่ทะเลลึกก็ดีกว่า” (มธ. 18:1-6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง **การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่**

<u>ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป</u>

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. เชื้อชาติ.....

4. การศึกษา (ระดับการศึกษาในปัจจุบัน หรือ ระดับการศึกษาที่สำเร็จ)

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปวช.,ปวส.

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

5. สถานภาพ

☐ บาทหลวง ☐ ฆราวาส/ คริสตชน

6. อาชีพ.....

7. ท่านได้รับศีลล้างบาปมานานเท่าไร.....

<u>ตอนที่ 2 การสื่อสารกับภาวะผู้นำของพระเยซูในพระวรสารทั้งสี่</u> (กรุณาทำเครื่องหมาย X ในช่องที่เป็นคำตอบที่ท่านเลือก)

8. ท่านอ่านพระวรสารบ่อยแค่ไหน

☐ ทุกวัน ☐ เกือบทุกวัน ☐ ทุกสัปดาห์

☐ ทุกเดือน ☐ ไม่ได้อ่าน (ข้ามไปตอบข้อ 10)

9. ท่านได้อ่านหรือรับชมเรื่องของพระเยซูในพระวรสารจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ พระคัมภีร์ไบเบิล ☐ ไบเบิลไดอารี่ ☐ หนังสือศรัทธา

☐ อุดมสาร/อุดมสานต์ ☐ สารวัด ☐ เว็บไซต์.....

☐ ภาพยนตร์/วีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี ☐ อื่นๆ.....

10. ท่านได้ฟังเรื่องของพระเยซูในพระวรสารเมื่อมาร่วมพิธีกรรมในโบสถ์บ่อยแค่ไหน

☐ ทุกวัน ☐ ทุกสัปดาห์ ☐ อื่นๆ.....

11. ท่านได้ฟังเรื่องของพระเยซูในพระวรสารจากบุคคลใดบ้าง (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ บาทหลวง นักบวช ☐ ครูสอนคำสอน ☐ เพื่อน/คนรู้จัก

☐ คนในครอบครัว ☐ ไม่ได้ฟัง (ข้ามไปข้อ 13) ☐ อื่นๆ.....

12. ท่านได้ฟังเรื่องของพระเยซูในพระวรสารจากบุคคลในข้อ 11. บ่อยแค่ไหน

☐ ทุกวัน ☐ ทุกสัปดาห์ ☐ อื่นๆ.....

13. ท่านคิดเห็นอย่างไรต่อพระวรสาร.....

.....

.....

14. สิ่งที่ท่านได้รับจากการอ่าน การฟัง หรือการรับชม พระวรสารคืออะไร.....

.....

.....

.....

15. ท่านคิดว่าพระเยซูเป็นใคร มีบุคลิก นิสัย อย่างไร.....

.....

.....

16. ท่านคิดเห็นอย่างไรต่อคำสอนของพระเยซู.....

.....

.....

17. พระเยซูมีบทบาทหรืออิทธิพลในชีวิตของท่านอย่างไร.....

.....

.....

18. ท่านคิดว่าพระเยซูมีความเป็นผู้นำอย่างไร กรุณายกตัวอย่างเหตุการณ์ในพระวรสารที่ท่านคิดว่าแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำของพระเยซู.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. ท่านคิดว่าบุคคลในยุคปัจจุบันที่สามารถสะท้อนความเป็นผู้นำตามแบบฉบับพระเยซูได้ดีที่สุด ได้แก่บุคคลที่มีลักษณะอย่างไร.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ขอพระเจ้าทรงอวยพระพรแด่ท่านค่ะ

✞

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุวรรณา ชัยพรแก้ว เกิดเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2523 ที่กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่งเหรียญทอง สาขาวิชาภาษาจีน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีพุทธศักราช 2546 และเข้าศึกษาต่อปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาทวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพุทธศักราช 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย